

Mé ženě Joy, která mi nepřestávala radit a povzbuzovat mě,
a mým dcerám Holly, Sieře a Chině,
které mě upozornily na některé důležité věci.

Do digitálneho formátu previedol Exceptus
<exceptus@gmail.com>

Slovo k našim čtenářům

Knihy, které vydáváme, jsou naším příspěvkem, jímž chceme podpořit vznik světa založeného spíše na spolupráci než na soupeření, spíše na důvěře v lidského ducha než na sebezpochybňování - světa opírajícího se o jistotu, že veškeré lidstvo tvoří jednotu. Naším cílem je oslovit co nejvíce lidí a upevnit v nich naději v lepší svět.

Hal a Linda Kramerovi, vydavatelé

Do digitálneho formátu previedol Exceptus
<exceptus@gmail.com>

Předmluva

*Co bys na to řekl, kdybys spal a zdálo se ti, že ses dostal do ráje
a natrhal sis tam podivuhodné a krásné květiny, a v okamžiku,
kdy by ses probudil, bys je měl ještě v ruce? Co pak?*

Samuel Taylor Coleridge

Moje první kniha, *Cesta pokojného bojovníka*, vypráví příběh odvíjející se na základě zkušeností, které mi otevřely oči a srdce a rozšířily můj obzor. Čtenáři té knihy si jistě pamatují, že v roce 1968, kdy jsem absolvoval výuku u Sokrata - starého „bojovníka z čerpací stanice“, který se stal mým mistrem - jsem byl na celých osm let vyslán do světa, abych strávil jeho učení a připravil se na konečné setkání popsané na konci knihy.

Návrat pokojného bojovníka je v jistém smyslu pokračováním mé první knihy, ale na rozdíl od většiny takových pokračování nezačíná od konce předešlého vyprávění, ale zaměřuje se spíše na období, v němž se odehrává moje první kniha - poté, co mne Sokrates vyslal do světa, abych cestoval a zasvěcoval se do života pokojného bojovníka.

O těchto letech jsem se v *Cestě pokojného bojovníka* zmínil jen okrajově, protože jsem chtěl nejprve hlouběji pochopit význam toho, co jsem zažil.

Mluvím o tomto období jako o „ztracených letech“, protože jejich počátek byl spojen s mými osobními problémy a zhroucenými sny - bylo to období vnitřního zmatku a zklamání, a to mě přimělo vydat se na cesty, abych našel sám sebe a znovu objevil to, co jsem po odchodu od Sokrata poněmáhle ztratil: vizi budoucnosti, smysl života a víru v něj.

Tato kniha vypráví o prvních krocích na této cestě, na niž jsem se vydal v roce 1973, kdy mi bylo šestadvacet let. Skutečně jsem cestoval kolem celého světa, zažil jsem pozoruhodné věci a setkal se se zajímavými lidmi; v mém vyprávění se však prolíná realita a představivost a nitky mého života se tu splétají do pestrého předíva zahrnujícího několik úrovní skutečnosti.

Jestliže podávám mystické učení touto literární formou, je to proto, že chci vdechnout život do prastaré moudrosti a přesvědčit čtenáře, že *všechny* cesty jsou posvátné, stejně jako je posvátný každý lidský život a jeho příběh.

DanMillman, San Rafael, Kalifornie, zima 1991

Do digitálneho formátu previedol Exceptus
exceptus@gmail.com

Poděkování

Chtěl bych vyjádřit svůj nejhlubší dík lidem, kteří mi přímo či nepřímo pomáhali při psaní této knihy: Michaeli Bookbinderovi za jeho praktické rady, jasnozřivost a srdnatost; Sandře Knellové, která mi pomáhala při mých výzkumech; havajskému historikovi Richardu Marksovi; Carlovi Farrellovi, Davidu Bermanovi, M. D., a Tomovi McBroomovi za jejich posudky; Waynemu Guthriemu a Belle Karishové, kteří mi pomáhali pochopit mou cestu, a Ser-geovi Kanili Ringoví, městskému šamanovi.

Zvláštní dík patří rovněž mě redaktorce a občasné rádkyni Nancy Grimley Carletonové. Děkuji také Lindě Kramerové, Joy Millmanové, Johnu Kieferovi, Edovi Kelloggovi III., Janovi Shelleymu a Michaelu Guenleymu za korekturu třetí verze rukopisu. A konečně můj nejhlubší dík patří mým vydavatelům a přátelům Hálovi a Lindě Kramerovým za to, že mě povzbuzovali a dodávali mi odvahu.

Prolog: Sokratův návrh

*Svobodná vůle neznamena, ze si sám stanovíš běh svého života;
znamena pouze to, že se můžeš rozhodnout,
co v dané chvíli uděláš.*

Škola zázraků

Během nocí strávených na staré čerpací stanici Texaco a vyplněných vyučováním, jež zahrnovalo meditaci, ale i úklid záchodů, hlubinnou sebamasáž, ale i výměnu zapalovacích svíček, se Sokrates občas zmínil o lidech nebo místech, která bych měl v budoucnu navštívit za účelem svého „dalšího vzdělávání“.

Jednou hovořil o jisté *šamance** kdesi na Havajských ostrovech; jindy se zmínil o zvláštní škole pro bojovníky skryté kdesi v Japonsku. Mluvil také o posvátné knize moudrosti nacházející se kdesi na poušti.

Toto vše ve mně samozřejmě probouzelo zvědavost, ale když jsem se Sokrata zeptal na podrobnosti, začal mluvit o něčem jiném, takže jsem si nikdy nebyl jist, zda šamanka, škola a kniha moudrosti skutečně existují.

V roce 1968, těsně předtím, než mě Sokrates vyslal do světa, znovu hovořil o šamance na Havaji: „Napsal jsem jí asi před rokem a zmínil se o tobě.“

Odepsala mi, že by byla ochotna tě přijmout za žáka. „Je to dost velká pocta,“ dodal a poznamenal, že bych ji měl vyhledat, až budu mít pocit, že k tomu dozrál čas.

„Dobře, ale kde ji najdu?“ zeptal jsem se.

„Napsala mi na dopisním papíře, na kterém bylo záhlaví jakési banky.“

„Jaké banky?“

* Šamani léčí pomocí magických prostředků nemocné, poznávají, co je skryté, a jsou s to ovlivňovat život svého kmene. Šamani také používají tranzu, aby komunikovali s přírodními duchy i jinými neviditelnými spřátelenými i nepřátelskými mocnostmi.

„Už si nevzpomínám, myslím, že to bylo někde v Honolulu.“

„Můžu se podívat na ten dopis?“

„Už ho nemám.“

„Jmenuje se ta šamanka vůbec nějak?“ zeptal jsem se popuzeně.

„Má několik jmen. Ale jaké jméno používá teď, to nevím.“

„Dobře, tak jak vypadá?“

„Těžko říct, je to opravdu hodně dávno, co jsem ji viděl naposledy.“

„Tak jak ji mám najít, Sokrate!“

Mávnul rukou: „Víš přece, Dane, že jsem tu proto, abych ti pomáhal, a ne abych ti to ulehčoval. Jestliže ji nenajdeš, znamená to, že na to ještě nejsi připraven.“

Zhluboka jsem se nadechl a počítal do deseti. „Budiž, tak mi alespoň řekni něco o těch *dalších* lidech a věcech, o kterých ses zmiňoval.“

Sokrates se na mě zadíval. „Vypadám snad jako nějaký cestovní agent? Půjdeš prostě rovnou za nosem; důvěřuj svým instinktům. *Nejprve* musíš najít šamanku; všechno ostatní se pak bude odvíjet samo od sebe.“

Když jsem se vracel domů za ranního ticha, přemýšlel jsem o tom, co mi Sokrates řekl - a také o tom, co mi neřekl: že pokud se dostanu na správné místo, *mohl bych* navázat kontakt s bezejmennou ženou, která nemá žádnou adresu, ale *možná* ještě pracuje v bance někde v Honolulu; nebo tam možná už nepracuje. Jestliže se mi podaří ji najít, *mohla* by mě něco naučit a *mohla* by mě poslat k dalším lidem, o nichž mluvil Sokrates.

Když jsem té noci ležel ve své posteli, nejraději bych se hned zvedl, odjel na letiště a chytil první letadlo směrem na Honolulu. Ale musel jsem nejprve vyřídit některé důležité záležitosti: chtěl jsem se naposledy zúčastnit gymnastických soutěží národních univerzitních kolejí, dokončit svá studia a oženit se - to je sotva vhodná doba vyrazit do Honolulu a honit se za nějakým přízrakem. S tímto rozhodnutím jsem usnul a tento spánek trval v jistém smyslu dlouhých pět let. A předtím, než jsem se probudil, jsem byl nucen konstatovat, že přes všechno své vzdělání a duchovní vyspělost nejsem připraven na to, co mělo následovat v době, kdy jsem se dostal z deště pod okap - ze Sokratovy přísné kurately do věavy každodenního života.

kniha první

KAM NÁS VEDE DUCH

*Důležité je, abychom byli v každém okamžiku
připraveni obětovat to, kým jsme,
v zájmu toho, kým se můžeme stát.*

Charles Dubois

Do digitálního formátu převiedol Exceptus
exceptus@gmail.com

1 Z deště pod okap

*Osvícení nespočívá pouze v tom, že vidíme světelné bytosti
a máme vidiny, ale v tom, že vnášíme světlo do temnoty.
To je mnohem obtížnější, a proto se to na rozdíl od toho
prvního netěší příliš velké oblibě.*

C. G. Jung

O svatební noci jsem plakal. Vzpomínám si na to zřetelně: Linda a já jsme se vzali během mého posledního roku na universitě v Berkeley. Probudil jsem se těsně před svítáním a cítil jsem se nevýslovně sklíčen, vymotal jsem se z pomačkaných pokrývek, zatímco svět byl dosud ponořen do tmy, a vyšel jsem ven do studeného vzduchu. Zavřel jsem posuvné skleněné dveře, abych neprobudil svou ženu, a rozplakal jsem se. Plakal jsem dlouho, a přitom jsem nevěděl proč.

Jak to, že se cítím tak mizerně, když mám všechny důvody cítit se šťastně? ptal jsem se sám sebe. Jediná odpověď, která se nabízela, bylo zneklidňující tušení, že jsem na něco důležitého zapomněl a sešel z cesty, jíž se měl ubírat můj život. Tento pocit vrhal stín na naše manželství po celou dobu jeho trvání.

Ukončení studia s sebou přineslo také to, že jsem přestal být úspěšným a obdivovaným sportovcem a musel jsem si zvyknout na poměrně anonymní způsob existence. Linda a já jsme se přestěhovali do Los Angeles, kde jsem poprvé čelil nárokům každodenního života. Měl jsem bohatou minulost, universitní titul a těhotnou ženu. Bylo načase začít se poohlížet po vhodném zaměstnání.

Poté, co jsem se nějakou dobu pokoušel prodávat životní pojistky, dělat kaskadéra v Hollywoodu a stát se přes noc spisovatelem, jsem nakonec zakotvil jako trenér gymnastiky na Stanfordově universitě.

Přesto, že se nám dařilo dobře a narodila se nám roztomilá dceruška Holly, nepřestával mě trápit pocit, že jsem něco důležitého promeškal. Tento pocit jsem nebyl schopen před Lindou nijak ospravedlnit, a protože mi chybělo Sokratovo vedení, přestal jsem se těmito pochybnostmi zabývat a pokoušel jsem se plnit roli „manžela“ a „otce“, ačkoli jsem se v těchto rolích cítil jako v příliš těsném saku.

Uplynuly čtyři roky. Na pozadí vietnamské války, přistání na Měsíci a aféry Watergate se odehrával můj nenápadný soukromý život skládající se z účasti na universitním dění, z profesionálních plánů a rodinných povinností.

V době, kdy jsem žil na koleji, mi život připadal mnohem jednodušší: studium, trénink, odpočinek a děvčata; znal jsem pravidla hry. Nyní se však pravidla změnila; zkouškou se stal každodenní život, a sebechytřejší triky zde neplatily. Mohl jsem klamat pouze sám sebe, a to jsem dělal s buldočí vytrvalostí.

S pohledem upřeným na bíle natřený plot rodinného domu a dvě auta v garáži jsem nadále ignoroval nejasné touhy ozývající se v mém nitru a byl jsem odhodlán pokračovat ve svém dosavadním životě. Koneckonců Linda byla v mnoha ohledech skvělá žena, a já bych byl blázen, kdybych se měl toho všeho vzdát. A musel jsem myslet také na svou dceru.

Jak jsem se tak stále více zabydloval v „reálném životě“, vzpomínky na to, co jsem prožil se Sokratem a co jsem se od něho naučil, pozvolna bledly jako nostalgické snímky ve starém albu fotografií - sbírka nejasných obrázků z jiné doby a jiného místa - sen, který se rozplynul. Jak léta plynula, Sokratova slova o ša-mance na Havaji, škole v Japonsku a knize v poušti se vytrácela z mě paměti, až jsem na ně úplně zapomněl.

Opustil jsem Stanfordovu universitu, abych nastoupil na místo, které jsem získal na Oberlinově universitě v Ohio, a doufal jsem, že tato změna upevní naše vztahy s Lindou; ale nové prostředí jen zvýraznilo stupňující se rozdíly v žebříčku našich hodnot: Linda ráda vařila a měla ráda maso; já jsem dával přednost vegetariánské stravě. Ona dávala přednost pěknému vybavení bytu; já jsem byl pro zenovou prostotu a něj raději jsem spával na matraci na podlaze. Ona ráda chodila do společnosti; já jsem nejraději pracoval. Ona byla typická Američanka; já jsem připadal jejím přátelům jako podivín z jiné planety a uzavíral jsem se do sebe. Ona žila v pohodlném a konvenčním světě, který mě odpuzoval; přesto jsem jí záviděl její klid a spokojenost.

Linda cítila, že jsem nespokojený, a začala se tím trápit. Neuplynul ani rok a můj osobní život ležel v troskách a manželství se mi zhroutilo. Nebylo už možné, abych před tím zavíral oči.

Myslel jsem si, že to, co jsem prožil se Sokratem, mi v životě pomůže, ale bylo tomu spíše naopak. Každodenní život se svými pracovními a rodinnými povinnostmi, schůzemi katedry a osobními záležitostmi zcela přehlušil vše, co mě Sokrates naučil.

Přestože mi kladl na srdce, že „bojovník je zcela otevřený všem možnostem jako dítě“, žil jsem ve svém vlastním uzavřeném a chráněném světě. Byl jsem přesvědčen, že nikdo, včetně Lindy, mě doopravdy nezná a nikdo mi nerozumí. Cítil jsem se osamělý a nebyl jsem dobrým společníkem ani sám sobě.

A přestože mě Sokrates učil, abych „oprostil svou mysl od všech nepatřičných myšlenek a žil přítomným okamžikem“, moje mysl byla stále plná vzteku, pocitů viny, lítosti a úzkosti.

Sokratův osvobodivý smích, který kdysi zněl jako zvonkohra v mém nitru, byl nyní jen matnou odezvou a vzdálenou vzpomínkou.

V tomto stavu přetíženosti a vnitřního neklidu jsem neměl čas ani energii, abych se věnoval své dceři. Přibral jsem, což se projevilo jak na mě kondici, tak i na mém sebevědomí. A co bylo nejhorší, ztratil jsem nit svého života, hlubší smysl své existence.

Když jsem se zamýšlel nad svými vztahy k lidem, nebyl to právě příjemný pohled. Vždy jsem byl středem svého vlastního světa. Nikdy jsem se

nenaučil věnovat někomu svou pozornost; byl jsem zvyklý ji pouze přijímat. Nebyl jsem ochoten nebo schopen obětovat své vlastní cíle a priority v zájmu Lindy, Holly nebo kohokoli jiného.

Zneklidněn rodícím se poznáním, že jsem pravděpodobně nejsebestřednějším člověkem, jakého znám, lpěl jsem o to více na svém rozpadajícím se sebeobrazu. Pod dojmem svých minulých sportovních úspěchů jsem se sice stále snažil vidět sebe sama jako rytíře v lesklém brnění, to ale mezitím zrezivělo a moje sebevědomí kleslo pod bod mrazu.

Sokrates jednou řekl: „To, čemu vyučuješ, musíš ztělesňovat, a vyučuj jenom tomu, co ztělesňuješ.“ Zatímco jsem se snažil budit dojem, že jsem skvělým, dokoncem moudrým učitelem, cítil jsem se jako šarlatán a hlupák. Jak se časem ukázalo, byl tento pocit bohužel oprávněný.

Čím bolestněji jsem vnímal, že se můj život nevydařil, o to více jsem se věnoval své trenérské a učitelské práci, která mi dávala pocit, že jsem úspěšný člověk, a o to více jsem se vyhýbal pokusům řešit své neuspokojivé vztahy k lidem, přestože právě ony vyžadovaly mou pozornost.

Linda a já jsme se od sebe stále více vzdalovali. Našla si známost, a totéž jsem udělal i já, takže náš svazek se stále více uvolňoval, až jsme se rozhodli, že se rozejdeme.

Odešel jsem jednoho chladného rána v březnu. Sníh se změnil v břečku. Naložil jsem svých pár věcí na přítelův nákladák a odvezl je do bytu, jenž jsem si předtím našel. Něco mi říkalo, že to je to nejlepší, co mohu udělat, ale moje tělo s tím nesouhlasilo. Měl jsem žaludeční potíže a trápily mne svalové křeče. Když jsem se zranil o ostrou hranu papíru nebo vyčnívající hřebík, hned se mi to podebralo.

V několika následujících týdnech jsem ze setrvačnosti stále ještě fungoval, jak to vyžadovalo mě zaměstnání. Avšak moje identita a život, jak jsem si je představoval, vzaly za své. Cítil jsem se ztracený a ubohý a nevěděl jsem kudy kam.

Jednoho dne, když jsem vybíral svou poštovní schránku na pracovišti, mi z rukou vyklouzl dopis, který mi zaslala fakulta, a ten spadl na zem a otevřel se. Když jsem se pro něj shýbal, upoutala mou pozornost věta: „Všichni členové naší fakulty mají možnost si zažádat o zahraniční stipendium zaměřené na mezikulturní výzkum ve svém oboru.“

Měl jsem pocit, jako by se mě dotkla ruka osudu. Bylo mi okamžitě jasné, že o stipendium zažádám a že jej také dostanu. O dva týdny později jsem obdržel dopis od výboru udělujícího stipendia, otevřel jej a četl: „Výbor pro udělování stipendií Vám s potěšením oznamuje, že jste obdržel Powersův cestovní grant ve výši dvou tisíc dolarů na výzkum a cestování související s Vaší profesionální činností. Cestu je třeba vykonat v létě roku 1973, a pokud si budete přát, během následující šestiměsíční vědecké dovolené...“

Dveře se otevřely; konečně jsem věděl, co podniknu.

Ale do kterého kouta Země se mám vydat? Odpověď na tuto otázku jsem dostal na hodinách jógy, které jsem se věnoval, abych dostal své tělo opět do rovnováhy. Některá dýchací a meditační cvičení mi připomněla, co jsem se naučil od Josefa, jednoho ze starších Sokratových žáků, který měl malou kavárnu v Berkeley. Jak mi chyběl jeho milý úsměv a bujný plnovous!

Josef pobýval nějaký čas v Indii a hovořil o cenných zkušenostech, které tam získal. Také já jsem přečetl spoustu knih o indických svatých, mudrcích a guruech a rovněž o jogínské filosofii a metafyzice. V Indii bych se mohl jistě poučit o nějakých tajných naukách a praktikách, které by mě mohly osvobodit - nebo alespoň posunout o kus dál na mě cestě.

Ano, pojedu do Indie; to bylo rozhodnutí, jež se nabízelo. A pojedu tam nalahko, vezmu si s sebou jen malý batoh a koupím si volnou letenku, abych byl co nejméně vázán. Studoval jsem mapy a průvodce, opatřil jsem si pas a absolvoval povinné očkování.

Když bylo vše připraveno, oznámil jsem tuto novinku Lindě s tím, že bych rád čas od času poslal Holly pohlednici ze svých cest, ale že delší dobu nebudu k maní.

Odvětila, že ji to nepřekvapuje.

Jednoho teplého jarního rána na konci školního roku jsem seděl na trávníku se svou čtyřletou dceruškou Holly a snažil se jí vysvětlit, co hodlám podniknout: „Musím ti říct, broučku, že tu nějakou dobu nebudu.“

„A kam pojedíš, táti?“

„Do Indie.“

„Tam, kde mají slony?“

„Ano, tam.“

„A můžeme máma a já jet s tebou?“

„Teď to nepůjde, ale někdy si spolu vyrazíme na výlet, jenom ty a já, co ty na to?“

„Tak jo.“ Odmlčela se. „Kde je Indie?“

„Tímhle směrem,“ ukázal jsem.

„Budeš dlouho pryč?“

„Dlouho, Holly,“ odpověděl jsem popravdě. „Ale at' už budu kdekoli, pořád tě budu mít rád a budu na tebe myslet. Budeš ty myslet na mě?“

„Budu. Už musíš jít, táti?“ Právě tuto otázku jsem si sám už několikrát položil.

„Už musím.“

„Proč?“

Hledal jsem vhodná slova. „Víš, jsou věci, které pochopíš, až budeš velká, ale teď prostě musím - i když mi budeš moc chybět.“

Když jsme se s Lindou dohodli na rozchodu a já jsem odcházel, Holly se mi s pláčem pověsila na nohy a nechtěla mě pustit: „Nechod' pryč, tatínku, prosím, nechod'!“ Jemně, ale rozhodně jsem uvolnil její sevření, objal jsem ji, ale pak jsem se od ní odpoutal a odcházel jsem. Byla to jedna z nejtěžších věcí, jaké jsem v životě musel udělat.

Ted', když jsem jí oznámil, že odcházím, už neplakala, ani mě nepřesvědčovala, abych zůstal. Jen sklonila hlavu a hleděla na trávník. To mě zabolelo, protože jsem si domyslel, co se v ní odehrávalo: prostě to vzdala.

O týden později skončil školní rok. Po sladkokyselém rozloučení s Lindou jsem objal Holly a odcházel jsem. Dveře taxíku za mnou zaklaply. Když taxík odjížděl, díval jsem se zadním okénkem, jak se můj dům a okolí, které jsem tak důvěrně znal, vzdalují, dokud se v okénku neukázal odraz mě vlastní tváře. Se smíšenými pocity lítosti a pevného odhodlání jsem řidiči udal cíl: „Hopkinsovo letiště.“

Mel jsem před sebou letní prázdniny a půlroční dovolenou - celkem devět měsíců - a mohl jsem tedy vyrazit na průzkumnou cestu a těšit se na to, co mě na ní potká.

2 Cesta

*Lod' je v bezpečí, když je v přístavu
ale pro tento účel se lodi nestavějí.*

John A. Shedd

Vznášel jsem se vysoko ve vzduchu a z okna letadla jsem pozoroval nebeskou modř a oblaka zakrývající Indický oceán; přemýšlel jsem, zda odpověď na otázky, které mě zajímají, leží tam někde dole.

Jak jsem tak o tom uvažoval, mě oči se pozvolna zavřely. Probudil jsem se v okamžiku, kdy se letadlo dotklo svými koly při-stávací dráhy, a divil jsem se, že let trval tak krátce.

V Indii právě vládlo vlhké monsunové počasí. Koupal jsem se nepřetržitě ve vlastním potu nebo v dešťové vodě a cestoval jsem prastarými taxíky, na vozících rikšů, autobusem i vlakem. Chodil jsem po rozbahněných cestách a procházel hlučnými bazaary, v nichž indiští fakíři předváděli své umění a prokazovali sebeovládání a odříkání.

Metropole, města, vesnice; barvy, vůně a pachy; nesnesitelné vedro; vůně kadidla a pach kravinců; z Kalkaty do Madrásu a odtud do Bombaje. Všude davy lidí pohybující se sem a tam. Posvátná Indie, přelidněná, nesčetné množství lidských duší na každém čtverečním kilometru, metru, centimetru.

Mé smysly byly zahlceny nezvyklými dojmy a vůněmi; buď jsem jen strnule zíral, fascinován, nebo jsem měl pocit, že sním. Ale nepřišel jsem přece do Indie na rekreaci.

S neutuchajícím úsilím jsem vyhledával stále další a další jogínské školy, v nichž jsem se naučil nové pozice, dýchací techniky a nové způsoby meditace, podobné těm, kterým mě učil Sokrates a Josef.

V Ralkatě jsem viděl nejhudší z nechudších, žijící ve špíně a bídě. Kamkoli jsem pohlédl, všude samí žebráci - muži, ženy, zmrzačené děti v rozedraných hadrech. Sotva jsem dal jednomu pár mincí, hned tu bylo deset dalších - dramatický kontrast k velkolepému chrámu v Tádž Mahalu a ostatním chrámům i méně známým místům vyznačujícím se krásou a duchovní vyrovnaností.

Vykonal jsem pouť k ášramům a setkal se s mudrci vyznávajícími moudrost nerozdvojené *ádvaity védánty*, podle jejíž nauky nejsou od sebe samsára a nirvána, tělo a duch oddělené. Poučil jsem se, co je to božství, a také o svaté trojici Brahmovi Stvořiteli, Višnuovi Udržovateli a Šivovi Ničiteli.

Sedel jsem u nohou guruů, kteří promlouvali slova prosté moudrosti a z nichž vyzařovala laskavá a mocná přítomnost. Cítil jsem hlubokou a opravdovou vroucnost svatých mužů a žen. Dokonce jsem se v doprovodu šerpů vydal do Tibetu, Nepálu a do oblasti Pamíru, kde jsem se setkal s několika askety a poustevníky. Dýchal jsem řídký horský vzduch a vysedával v jeskyních a meditoval.

A přesto jsem byl den za dnem sklíčenější, protože jsem nikde nenašel učitele, jakým byl Sokrates, ani jsem se nenaučil nic, co bych nenašel v knihkupectvích na Západním pobřeží. Měl jsem dojem, jako bych se na svou výpravu za tajemným Východem vydal jen proto, abych zjistil, že se právě nacházím na návštěvě u svých příbuzných v Kalifornii.

Chovám velkou úctu k duchovním tradicím Indie; vážím si jejího kulturního dědictví i dějin. Ale ať už jsem přišel kamkoli, všude jsem měl pocit, že jsem cizincem pozorujícím zvenčí svět, který se ho vnitřně nijak netýká. Vinu na tom neměla Indie, ale já sám. Když jsem si to uvědomil, rozesmutnělo mě to, ale potom jsem se pevně rozhodl, že se vrátím domů a pokusím se dát znovu dohromady svou rodinu. Bylo to správné a odpovědné rozhodnutí.

Zamýšlel jsem letět domů východním směrem, nejprve přímo na ostrov Hawaii, kde jsem chtěl zůstat pár dní a odpočinout si, a potom zpátky do Ohia - k Holly a Lindě. Obě jsem postrádal. Snad se nám nějak podaří se opět sblížit.

Říkal jsem si, že když jsem v Indii vyšel naprázdno, je to znamení. Znamení toho, že více duchovního ponaučení, než jakého se mi dostalo od Sokrata, mi nepřísluší. Ale je li tomu tak, odkud se ve mně bere ten vnitřní neklid, který se stále stupňuje?

Zpáteční let probíhal v noci, světla na křídlech letadla zářila jako hvězdy, zatímco jsme míjeli spící svět. Pokoušel jsem se číst, ale nemohl jsem se soustředit. Snažil jsem se usnout, ale probouzely mne divoké sny. Stále znovu se přede mnou vynořovala Sokratova tvář a vybavovaly se mi útržky rozhovorů, které jsme spolu vedli. Když jsme přistávali, pocít, že jsem něco promeškal nebo zapomněl, se stal nesnesitelným. Moje nitro bylo v jednom ohni! Měl jsem pocit, že budu muset křičet. Cítil jsem, že něco bych měl *udělat*, ale nevěděl jsem co. Když jsem vystoupil z letadla do ranního slunce, vlhký havajský vánek mě na chvíli zklidnil.

O těchto ostrovech zrozených ze země, vzduchu, ohně a vody se povídá, že předtím, než se proměnily za přispění námořníků, kněží a podnikatelů v turistický ráj, vyzařovala z nich léčivá energie. Doufal jsem, že pod vnějším nátěrem civilizace něco z této léčivé energie zůstalo a ta že snad dokáže ztišit štěkajícího psa v mém nitru.

Lehce jsem pojedl v letištním bistro a rachtivý autobus mě vzal rušnými ulicemi Waikiki. Po hodinové chůzi jsem si našel pokoj stranou městského ruchu. Vyzkoušel jsem, zda splachuje záchod, a potom jsem si rychle vybalil těch pár věcí, které jsem měl ve svém starém batohu. V polootevřené zásuvce nočního stolku jsem zahlédl telefonní seznam se zohýbanými rohy a Biblii, kterou sotva kdo otevřel. Na těch pár dní mi bude pokoj vyhovovat.

Přepadla mě únava, a tak jsem se natáhl na postel, která byla značně měkká a jejíž péra rytmicky skřípala, jak jsem se převracel, a rychle jsem usnul. Náhle se však moje oči otevřely, prudce jsem se vztyčil a z mých úst, aniž jsem si uvědomoval, co říkám, se ozvalo: „Šamanka!“ Jak jsem na ni mohl zapomenout? Chytil jsem se za hlavu a začal se rozpomínat, co mi Sokrates o ní říkal. Pomalu se mi to vybavovalo. Nabádal mě, abych našel někoho na Havaii, a také se zmínil o jakési škole - kde jen to bylo? - v Japonsku. A také hovořil o jakési posvátné knize kdesi na poušti - knize o smyslu života!

Chtěl jsem najít tu knihu i tu školu, ale nejprve jsem musel najít šamanku. To je důvod, proč jsem tady; proto jsem měl pocit, že se děje něco osudového; a *to* je skutečný důvod, proč jsem podnikl tuto cestu!

Když jsem si to uvědomil, můj žaludek se zklidnil a bolest, kterou jsem v něm cítil, se změnila v euforii. Sotva jsem se ovládal. Můj mozek pracoval na plné obrátky. Co mi to o ní Sokrates říkal? Napsala mu na dopisním papíře se záhlavím jakési banky, tak to bylo!

Sáhl jsem po Zlatých stránkách a nalistoval rubriku Banky: napočítal jsem jich jen v samotném Honolulu dvacet dvě. Jak ji mám najít, mumlal jsem si sám pro sebe, vždyť nemám nejmenší šanci. Neřekl mi ani její jméno, ani adresu, ani jak vypadá. Neměl jsem se čeho chytit. Zdálo se, že je to nemožné.

Vzápětí mě znovu zaplavil pocit osudovosti. Ne, to všechno není jen pro nic za nic. Jsem zde! Nějak si už poradím a najdu ji. Podíval jsem se na hodinky. Když si pospíším, budu moci ještě projít několik bank, než zavřou.

Toto však byl ostrov Havaii, ne New York. Lidé tu nikam nespěchali. A vůbec, jak to mám v první bance udělat? Přijít tam s tabulí, na které bude napsáno: „Hledám někoho zvláštního“? Nebo mám každé bankovní úřednici za přepážkou zašeptat: „Posílá mě Sokrates“? Ta žena ho pod tímto jménem možná vůbec neznala - pokud stále ještě pracuje v bance a pokud vůbec existuje.

Upřeně jsem se díval z okna na cihlovou zeď na protější straně ulice. Pláž byla jen deset bloků od motelu; dám si něco k jídlu, projdu se v písku po pláži a potom se rozhodnu, co udělám. Dorazil jsem k moři právě v okamžiku, kdy se slunce chystalo zapadnout, ale jeho západ - jak jsem zjistil - se odehrával na zcela opačném konci ostrova. „To je děsné,“ říkal jsem si, chci najít tajuplnou

ženu, a přitom neumím najít ani západ slunce. Lehl jsem si do jemného, dosud teplého písku a díval se na palmu nad sebou.

Když jsem pozoroval její vějířovité listy lehce se pohupující ve večerním vánku, přemýšlel jsem, co zítra podniknu. Následující den, právě když jsem šel kolem redakce místního deníku, jsem dostal nápad. Vstoupil jsem do budovy a spěšně jsem zadal inzerát do rubriky *Osobní zprávy*. Zněl takto: „Mladý pokojný bojovník, přítel Sokratův, hledá názorově spřízněnou bankovní úřednici. Spolu můžeme hodně dokázat.“ Připojil jsem své telefonní číslo do motelu. Uvědomoval jsem si, že to asi není příliš slibný nápad; vyhlídka na úspěch byla asi taková, jako kdybych vhodil do moře láhev se zprávou. Bylo to na dlouhé lokte, ale bylo to aspoň něco!

Uběhlo několik dní. Navštívil jsem umělecké galerie ve městě, potápěl jsem se v moři a polehával na pláži; nedalo se dělat nic jiného než čekat. Odpověď na můj inzerát nepřicházela, ale pokoušet se „šamanku“ hledat někde na ulici mi připadalo jako marné počínání. Moje naděje zhasla a já jsem zavolal na letiště, abych si objednal letenku na cestu domů. Nezbylo než to vzdát. V autobuse, který mě odvážel na letiště, jsem seděl strnule a nevšímálem si okolí. Bezmyšlenkovitě jsem stál ve frontě u přepážky. Když jsem potom seděl v odbavovací hale a místní rozhlas ohlásil přistavení mého letadla, nějaký hlas ve mně řekl „ne“. A mně bylo jasné, že to nemohu vzdát. Ani teď, ani nikdy jindy. Na důvodech nezáleželo.

Musel jsem tu ženu najít. Zrušil jsem svůj odlet, koupil jsem si mapu města a nejbližším autobusem jsem se vrátil do Honolulu. Cestou jsem sledoval, kde se nacházejí jednotlivé banky. S ulehčením jsem vstoupil do první banky, která se svým vybavením a výzdobou podobala všem bankám na světě a v tuto denní dobu byla téměř liduprázdná. Rozhlížel jsem se po místnosti a spatřil ženu, která mohla být právě tou, kterou jsem hledal - štíhlá, sportovně vyhlížející žena kolem pětáctiřetce. Podívala se na mě a lehce se usmála. Když se naše oči setkaly, pocítil jsem záblesk intuice - to bylo neuvěřitelné. Proč jsem si víc nevěřil hned od začátku?

Ukončila rozhovor s jedním kolegou a vrátila se ke svému psacímu stolu u bezpečnostních schránek a trezoru. Trpělivě jsem vyčkával na vhodný okamžik; pak jsem nabral zhluboka dech a přistoupil jsem k jejímu stolu.

„Promiňte, prosím,“ oslovil jsem ji a nasadil jsem nejzářivější a nejinteligentnější úsměv, abych nevypadal jako úplný blázen. „Hledám jednu ženu, přesněji řečeno, někoho, kdo je patrně žena, ale já neznám její jméno. Jeden starší gentleman - i když to vlastně není gentleman - je to starší muž, jmenuje se Sokrates, ten mi o ní pověděl. Říká vám něco to jméno?“

„Sokrates?“ ujíšťovala se. „Není to ten římský nebo řecký chlápek, co ho známe z hodin dějepisu?“

„Ano, je - totiž byl -“ odpověděl jsem a moje naděje pohasla. „Možná ho neznáte pod tímto jménem. Je mým učitelem; potkal jsem ho na *čerpací stanici*,“ šeptal

jsem vzrušeně, „na čerpací stanici v Kalifornii." Potom jsem čekal a zadržoval dech.

Její oči se pozvolna rozšířily a bylo v nich vidět náhlé poznání. „Ano! Měla jsem jednu přítele, který pracoval na stanici v Kalifornii. Ale ten se jmenoval Ralf. Myslíte, že by to mohl být Ralf?"

„Asi ne," povzdechl jsem zklamaně, „myslím, že ne."

„Tak dobře, já se teď musím vrátit ke své práci. Doufám, že Archimeda najdete..."

„*Sokrata*," opravil jsem ji. „A nehledám jeho, ale jednu ženu!"

V očích se jí objevil chlad a její hlas se změnil. „Promiňte, ale mám práci.

Doufám, že tu ženu najdete *brzy*." Cítil jsem její pohled na zátylku, když jsem se obrátil k další bankovní úřednici kolem padesátky, se silnou vrstvou nalíčení a růžové rtěnky. Nezdála se být tou pravou, ale musel jsem být důkladný. Vyměnila si pohled s prvním pokladníkem, potom se znovu obrátila ke mně a byla na ní znát nedůvěra. „Čím vám mohu posloužit?" zeptala se. Zřejmě se tu dorozumívají zvláštním druhem bankovní telepatie, pomyslel jsem si.

„Hledám jednu ženu, která pracuje v bance," vysvětloval jsem, „ale popletl jsem její jméno. Neznáte náhodou někoho, kdo se jmenuje Sokrates?"

„Snad byste se měl obrátit na některého referenta," přerušila mě. Nejprve mě napadlo, že má na mysli referenta pro bezpečnost, ale ona ukázala na ženu v tmavém kostýmu sedící za stolem, která právě pokládala telefon.

Poděkoval jsem lehkým pokývnutím hlavy, přistoupil jsem k referentce a podíval jsem se jí do očí: „Zdravím vás, já jsem pokojný bojovník a hledám přítelkyni svého učitele Sokrata."

„*Co prosím?*" zeptala se a podívala se směrem, kde stál jeden ze zřízenců bankovní ochranky.

„Říkám, že jsem *potenciální zákazník, který by rád vložil své peníze do cenných papírů*."

„Ach tak," usmála se a narovnal si svůj kabátek. „Vtom případě vám můžeme posloužit."

„Sakra, to už je tolik hodin?!" předstíral jsem s pohledem na hodinky údiv. „Já se k vám vrátím. Teď ale musím na oběd. Nashledanou, čao, aloha, mějte se." A zmizel jsem.

Celý zbytek odpoledne jsem používal téhož scénáře, který začínal pokojným bojovníkem a končil potenciálním zákazníkem. Nakonec jsem našel jeden bar a dal jsem si po dlouhé době pivo. A to nemám pivo *rád*.

Po návštěvě osmi bank jsem seděl před další bankovní institucí a zapřísahal jsem se, že mě nikdy ani nenapadne, abych se stal soukromým detektivem! Zdá mě bolela a měl jsem pocit, že dostanu žaludeční vředy. Říkal jsem si, že celá tahle záležitost je jedna velká pitomost. Je dost dobře možné, že někdo dal oně ženě dopisní papír z nějaké banky. Proč by měla šamanka pracovat v bance? I když, na druhé straně, proč by starý pokojný bojovník, jako je Sokrates, měl pracovat u čerpací stanice?

Byl jsem zmatený a znechucený víc než kdy jindy a přestal jsem si dělat iluze, že se mi podaří objevit mou šamanku u nějaké bankovní přepážky a že ona ve mě okamžitě pozná svého ztraceného syna. Víra v mou intuici se smrškla stejně jako plechovka od limonády blízko mě na chodníku. Zvedl jsem ji a hodil do odpadkového koše - alespoň jeden dobrý skutek za celý den.

Tu noc jsem spal jako mrtvý muž - což nebylo daleko od pravdy. Příští den jsem oběhl asi deset bank a cítil jsem se k smrti unavený a otupělý. Ve dvou spořitelnách jsem byl požádán, abych okamžitě opustil místnost. V poslední bance jsem byl málem zatčen, když jsem se začal chovat agresivně. Byl jsem nervově zcela vyčerpán a rozhodl jsem se, že pro ten den skončím.

Tu noc se mi zdálo, že jsem ženu, kterou jsem hledal, měl již na dosah, ale vždy mi nakonec unikla; připomínalo to scénu ve filmu, v níž se mají dva lidé setkat, ale když už se málem potkají, v posledním okamžiku se k sobě obrátí zády a odejdou. Takle scéna se neustále opakovala a bylo to k zešilení.

Probudil jsem se celý rozlámaný. Toho dne bych byl ochoten dělat cokoli, jen kdybych nemusel hledat bankovní úřednici, jejíž jméno jsem neznal. Právě v tomto okamžiku se však moje výuka u Sokrata osvědčila - donutil jsem se vstát, obléknout a vyrazit do ulic. Trochu ukázněnosti - jako je tato - může změnit tvářnost světa.

Třetí den pátrání podrobil zkoušce mou vůli. Objevil jsem však jedno světlé místo, oázu v moři ponurých tváří: ve čtvrté bance toho dne jsem se setkal s velmi hezkou pokladnicí, asi mého věku. Když jsem jí vyložil, že hledám jednu *zvláštní* ženu, zeptala se mě s úsměvem, který odhalil dolíčky v jejích tvářích: „A já vám nepřípadám dost zvláštní?“

„No, abych řekl pravdu, vy jste jedna z nejzvláštnějších žen, jaké jsem za dlouhou dobu potkal.“ Pochyboval jsem, že je to šamanka, kterou hledám, ale jeden nikdy neví, a co se týče Sokrata, nemohli jste si být nikdy jisti, jak se věci mají.

Zadívala se na mne, jako by na něco čekala. Možná jen tak flirtovala. Možná že chtěla docílit toho, abych si v její bance otevřel účet. Anebo něco věděla. Podle všeho to mohla být dcera šamanky. Nebo v tom bylo ještě něco jiného. Nemohu si dovolit promeškat jedinou příležitost dostat se na správnou stopu, říkal jsem si. Ostatně, trocha flirtu neuškodí.

„Víte, kdo jsem?“ zeptal jsem se

„Připadáte mi povědomý,“ odpověděla.

Do háje, ví něco, nebo neví? „Podívejte,“ pohlédl jsem na její jméno na vizitce u její přepážky, „Barbaro. Jmenuju se Dan a jsem universitní profesor na návštěvě zde v Honolulu, a je to pro mě zvláštní druh samotářské dovolené. Víím, že jsme se teprve seznámili, ale chci se vás zeptat, jestli byste se mnou nešla na večerí, až vám skončí práce. Možná byste mi mohla ukázat, kde tu zapadá slunce, nebo bychom si mohli povídat o čerpacích stanicích a starých učitelích.“

Znovu se usmála - bylo to jistě dobré znamení. „Když je to tak,“ pohlédla na mne, „alespoň je to originální. Končím v pět; můžeme se sejít před bankou.“

„To je skvělé! Moc se těším.“

Vyšel jsem z banky a měl jsem dobrý pocit. Měl jsem schůzku a možná i stopu. Ale proč mi cosi v mém nitru říkalo: *Ty hlupáku! Co to děláš?* Sokrates tě vyslal na posvátnou výpravu a ty místo toho balíš bankovní úřednice.

„Dej si pohov,“ řekl jsem nahlas, a kolemjdoucí muž se na mě udiveně zadíval.

Moje hodinky ukazovaly 14.35. Před schůzkou v pět hodin stihnu ještě dvě nebo tři banky. Podíval jsem se na svou mapu, která se hemžila přeškrtnutými místy se sídlem bank, a zaměřil jsem se na vedlejší ulice. Havajská První banka byla hned za rohem.

3 Bláznovo zlato

Když se člověk usilovně snaží bohové mu pomohou.

Aischylos

Jakmile jsem vstoupil do bankovní haly, zadíval se hlídkující muž ochranky směrem, odkud jsem přicházel, vykročil ke mně, ale minul mě a pokračoval dál. Zadržel jsem dech a podíval se na bezpečnostní kamery; měl jsem pocit, že všechny míří na mne. S jistotou stálého zákazníka jsem přistoupil k jednomu stolku a předstíral, že vyplňuji formulář na peněžní vklad. Teprve potom jsem se pozorněji rozhlédl.

Kousek ode mě stál kancelářský stůl a za ním seděla bankovní úřednice - vysoká, aristokraticky vyhlížející dáma kolem padesátky. Dívala se na mě, když jsem vcházel. Ale dříve, než jsem ji mohl oslovit, vstala: „Bohužel odcházím na pozdní oběd, ale myslím, že paní Walkerová vás může obsloužit,“ a ukázala za sebe na další stůl. Pak se obrátila a odešla.

„Díky,“ stačil jsem za ní prohodit.

Paní Walkerová mi však nebyla schopná pomoci a nepomohl mi nikdo ani v této, ani v další bance, odkud jsem byl vyveden ochrankou, která mi radila, abych se tam už nikdy neukazoval.

Nevěděl jsem, jestli se mám smát, nebo plakat; opřel jsem se o nablýskanou zeď bankovní budovy a sesul jsem se na chodník. „Tak to by stačilo,“ řekl jsem si nahlas, „zapomeň na to, nechci žádnou banku už ani vidět.“

Vím dobře, jak je důležité vytrvat, ale existuje bod, za nímž už nemá smysl jít hlavou proti zdi. Prostě to nikam nevede. Teď půjdu na smlouvenou schůzku, podívám se s Barbarou na západ slunce a potom odletím rovnou do Ohia.

Když jsem tak seděl na chodníku a litoval se, uslyšel jsem hlas, který se mě ptal: „Není vám nic?“ Vzhlédl jsem a uviděl jsem malou, ale kyprou ženu asijského původu se stříbrnými vlasy. Měla na sobě obrovitě *muumuu* a v ruce držela bambuso-vou hůl. Vypadala asi tak na šedesát a usmívala se na mě s výrazem mateřské péče.

„Jsem v pohodě, díky," odpověděl jsem a s námahou jsem se zvedl.
 „Nevypadáte dobře," projevovala dál starost. „Zdá se, že jste unavený."
 Málem jsem ji podrážděně odbyl, aby si hleděla svého. Místo toho jsem se však zhluboka nadechl a řekl: „Ano, jsem unavený, to se mi stává. Ale já se vzchopím, díky." Předpokládal jsem, že přikývne a odejde, ale ona tam stála a pozorně si mě prohlížela.
 „Ale stejně," pokračovala, „vsadím se, že si rád dáte sklenici džusu."
 „Jste snad doktorka, nebo co?" zeptal jsem se, napůl žertem.
 „Ne," zasmála se. „Ne tak úplně. Ale Victor, můj kmotřenec, taky hoří na obou koncích." Když viděla můj udivený pohled, rychle dodala: „Mám na mysli jeho svičku."
 „Ach tak," zareagoval jsem a pousmál se. Zdálo se, že je to milá žena. „Budiž, trochu džusu mi neuškodí. Můžu vás pozvat?"
 „To je od vás laskavé," poděkovala, když jsme vstoupili do kavárny, která byla hned vedle banky. Všiml jsem si, že nápadně kulhá.
 „Jmenuju se Ruth Johnsonová," oznámila mi, opřela svou bambusovou hůl o pult a podala mi ruku. Johnsonová - to není zrovna typické asijské jméno, uvažoval jsem; zřejmě je provdána za nějakého bělocha.
 „Dan Millman," představil jsem se i já a potřásl si s ní rukou. Objednal jsem mrkvový džus.
 „Dám si taky mrkvový," řekla paní Johnsonová. Když obrátila svou tvář směrem k číšnici, prohlédl jsem si její tvář - byla zčásti havajská nebo možná japonská či čínská a měla snědou pleť.
 Číšnice před nás postavila sklenice s džusem. Chopil jsem se své sklenice a všiml si, že paní Johnsonová se na mě stále upřeně dívá. Její oči se zahleděly do mých a znehybněly je. Měla hluboké oči, jako Sokrates. Tato podobnost mě zneklidnila, ale hned jsem se ukáznil.
 Stále mě pozorně zkoumala. „Neznám vás odněkud?"
 „Nemyslím," odpověděl jsem, „jsem tu poprvé."
 „V Honolulu?"
 Ne, na planetě Země, pomyslel jsem si. „Ano," řekl jsem nahlas.
 Ještě jednou se na mě zkoumavě zadívala: „Asi se mi něco zdálo. Takže jste tu jako turista?"
 „Ano, jsem z Oberlinovy university a jsem tu na výzkumech," odpověděl jsem.
 „Ale jděte! Oberlinova universita? Jedna z mých neteří začaa studovat na této universitě."
 „Opravdu?" ujišťoval jsem se a vrhl jsem pohled na hodinky.
 „Ano. A můj kmotřenec Victor tam chce jít příští rok. Právě dokončuje Punahijskou školu. Poslyšte, nechcete přijít dnes večer na návštěvu? Mohl byste se seznámit s Victorem; ten by byl *přešťastný*, kdyby si mohl promluvit s profesorem z Oberlinovy university!"
 „Ó, děkuji, velmi si cením vašeho pozvání, ale mám na dnešek už jiný program."

Nebyla nijak zklamána, ale třesoucí se rukou napsala na kousek papíru adresu a podala mi její. „Pro případ, že byste si to rozmyslel.“

„Ještě jednou srdečný dík,“ poděkoval jsem jí a zvedl jsem se k odchodu.

„Já děkuju vám,“ řekla ona, „- za džus.“

„Potěšení bylo na mě straně,“ odpověděl jsem a položil jsem pětidolarovku na barový pult. Chvilí jsem váhal a potom jsem se zeptal: „Vy náhodou nepracujete v bance, že ne?“

„Nepracuju,“ odpověděla. „Proč se ptáte?“

„Ale jen tak.“

„Tak se tedy mějte, *aloha*“ zamávala mi. „Udělejte si příjemný den.“

Zastavil jsem se a otočil se k ní: „Co jste to řekla? Udělejte si příjemný den?“

„Ano.“

„Většina lidí říká: přeju vám příjemný den.“

„Předpokládám, že její opravdu mají.“

„Jen jsem si vzpomněl, že jeden můj starý učitel měl ve zvyku to říkat.“

„Opravdu?“ dodala a ironicky se pousmála. „To je velmi zajímavé.“

Můj vnitřní smysl pro realitu začal vysílat výstražný signál; poněkud mi vyprahlo v ústech. Udělal jsem někde chybu?

Znovu se na mě zadívala a potom na mě vrhla tak pronikavý pohled, že kavárna rázem zmizela. „Znám vás,“ řekla.

Náhle se vše vyjasnilo. Cítil jsem, jak mi rudnou tváře a ucítil jsem mrazení v dlaních. Kde to bylo, kdy jsem naposledy cítil něco podobného? Potom jsem si vzpomněl. Bylo to na staré čerpací stanici, jedné hvězdné noci.

„Říkáte, že mě znáte?“

„Ano. Zpočátku jsem si nebyla jistá, ale teď vidím, že máte dobré srdce, ale myslím si, že jste na sebe trochu moc přísný.“

„Tak je to tedy,“ řekl jsem zklamaně, „to jste si myslela?“

„A taky vám můžu říct, že jste osamělý a potřebujete se trochu uvolnit. Procházka naboso po mořské pláži v příbojových vlnách by vám prospěla - ano, potřebujete procházku naboso po pláži,“ radila mi polohlasně.

Udivilo mě to; slyšel jsem se, jak opakuji: „procházka naboso po pláži?“

„Přesně to.“

Jako v mlhách jsem vycházel z kavárny, když vtom jsem zaslechl její hlas: „Uvidíme se večer - kolem sedmé.“

Vůbec si nepamatuji, jak jsem se dostal z kavárny. Jediné, co jsem věděl, bylo, že s botami v ruce jsem se brouzдал čistým a vlhkým pískem Waikiki a lehký příboj mi omýval nohy.

V příštím okamžiku usedl nablízku racek. Zadíval jsem se na něj a pak jsem se náhle jakoby probudil ze spánku. Co tady pohledávám? Vmžiku jsem se rozpomněl: Ruth Johnsonová... kavárna... její dům... v sedm hodin. Podíval jsem se na hodinky; bylo 18.15.

Čtvrt na sedm, čtvrt na sedm, opakoval jsem si, jako by to něco znamenalo. Pak mi to došlo: právě jsem promeškal schůzku s Barbarou, strašně krásnou bankovní úřednicí.

Cítil jsem se také strašně - strašně hloupě.

Protože jsem neměl nic jiného na práci, chytil jsem autobus do lákavého předměstí Honolulu a vyhledal adresu, kterou mi paní Johnsonová napsala na kus papíru. Alespoň jsem si myslel, že jsem na správném místě; její rukopis byl poněkud nezřetelný.

Ve čtvrt na osm jsem stoupal po příjezdové cestě k pečlivě udržovanému domu. Po stranách stály vozy, z otevřených vstupních dveří se linula taneční hudba a v houpací židli seděla starší žena a v měsíčním svitu se houpala sem a tam. Vystoupil jsem po schodech a viděl jsem, že to není Ruth Johnsonová. Zevnitř domu se ozýval hlasitý hovor. Někteří se smáli. Měl jsem nepříjemný pocit, že jsem zavítal někam, kam jsem neměl.

Žena na houpací židli mě pozdravila: *Aloha!* Jdete dovnitř!"

Přikývl jsem a vstoupil do domu rozhlížeje se po velkém obývacím pokoji plném nezletilých hochů a dívek včetně několika dospělých - všichni tančili, bavili se spolu a jedli - ženy byly oblečené do šatů květinových barev nebo měly šaty s výstřihem na zádech, muži měli na sobě džinsy a košile s krátkými rukávy a pulovry.

Hudba na chvíli přestala hrát; slyšel jsem šplouchnutí, jak někdo skočil nebo spadl do bazénu, který bylo možno zahlédnout skrz skleněné dveře. Následoval výbuch smíchu.

Dotkl jsem se ramene jedné dívky právě v okamžiku, kdy se opět ozval rokenrol. Musel jsem křičet, aby mě v tom hluku bylo slyšet. „Hledám Ruth Johnsonovou.“

„Koho?“

„Ruth Johnsonovou!“ zakřičel jsem ještě hlasitěji.

Pokrčila rameny: „Já tu moc lidí neznám. Hej, Janeto!“ zavolala na nějakou dívku, „neznáš nějakou Ruth Johnsonovou?“

Janeta odpověděla něco, co jsem nezaslechl. „To nevadí,“ řekl jsem a zamířil jsem ke dveřím.

Když jsem scházel po schodech, zastavil jsem se a ještě jednou to zkusil. Obrátil jsem se k ženě v houpací židli a zeptal jsem se: „Bydlí tu Ruth Johnsonová?“

„Ne,“ odpověděla.

„Ach jo.“ Zklamaně jsem se otočil a odcházel jsem. Nic, ale *vůbec nic* se mi nedaří.

„Ruth žije se svou sestrou na druhém konci ulice,“ dodala. „Jela dokoupit nějaké pítí.“

Právě v tom okamžiku zastavilo dole auto.

„To je ona,“ zavolala na mě.

Z auta dlouho nikdo nevystupoval. Teprve po chvíli jsem zahlédl, jak se Ruth Johnsonová souká z vozu a pomalu se staví na nohy. Rychle jsem seběhl po schodech dolů, abych jí pomohl. Byl jsem odhodlán přijít tomu na kloub, ať to stojí, co to stojí.

Sahala právě po nákupní tašce, když jsem se ozval za jejími zády: „Já vám s tím pomůžu.“ Obrátila se a z jejího pohledu bylo zřejmé, že je ráda, že mě vidí - ale nezdálo se, že by byla překvapená.

„*Mahalo!* Díky!“ řekla. „Jak vidíte, měla jsem pravdu, když jsem říkala, že máte dobré srdce.“

„Možná že méně, než si myslíte,“ povzdechl jsem si a pomyslel jsem na svou dcerku a ženu, které jsem opustil.

Šel jsem pomalu po schodech nahoru a snažil se s ní držet krok. „Proč jste mě sem vlastně pozvala?“ zeptal jsem se.

„Bohužel vám nemůžu stačit,“ pominula mou otázku. „Měla jsem malou - jak bych vám to řekla - no, mrtvici. Ale už je to se mnou lepší.“

„Paní Johnsonová, rád bych slyšel odpověď na svou otázku.“

„Jsem ráda, že jste našel ten dům,“ řekla.

„Mám za sebou dlouhou cestu...“

„Nemyslím si, že někdo doopravdy ví, kdo je kdo. Ale důležité je, že jsme tady,“ dodala rozjařeně. „A když už jste tady, proč byste nezašel dovnitř a neseznámil se s Victorem a nepobavil se s ostatními.“ Zklamaně jsem se opřel o zeď a zíral do země.

„Není vám dobře?“ zeptala se znepokojeně.

„Nic mi není.“

„Hej, Ruthie!“ křičel někdo zevnitř. „Přivezla's minerálku a hranolky?“

„To víš, že ano, Bille!“

Obrátila se ke mně. „Jak jste říkal, že se jmenujete?“

Zvedl jsem hlavu. „Dan.“ Znělo to jako „damn“.*

„Tak dobře, Dane, pojd' dovnitř, zatančíš si, seznámíš se s lidmi, to tě trochu vzpruží.“

„Podívejte se, cením si toho, že jste mě pozvala - bylo to od vás milé - ale já raději půjdu; zítra na mě čeká spousta práce.“ Náhle na mě padla únava, zhluboka jsem se nadechl a napřímil se. „Hezky se tu bavte a díky - *mahalo* - za vaši laskavost.“ Vykročil jsem směrem do ulice.

„Počkejte chvíli,“ vyzvala mě a přikulhala ke mně. „Byla to moje chyba, že jsem vás sem pozvala. Tu máte peníze na cestu zpátky,“ a sáhla do své peněženky.

„Ale já nic nepotřebuju, mám dost svých peněz...“

Chytila mě za ruku a pohlédla mi do očí; svět se se mnou zatočil.

„Vezměte si to,“ vyzvala mě a strčila mi do ruky něco, co vypadalo jako několik zmuchlaných bankovek. „Možná se ještě uvidíme.“

* angl. *prokletý*; pozn. překl.

Rázně se otočila a vešla do domu. Hudba slábla, až se zcela ztišila, když se za ní dveře s klapnutím zavřely.

Svíral jsem peníze v hrsti. Pak jsem je strčil do kapsy a vyšel vstříc teplé noci.

Rokosovníky, banánovníky a posečená tráva se lehce odrážely ve světle lampy blízko autobusové zastávky, kde jsem se s úlevou posadil se zkříženýma nohama a pokusil se usebrat. Něco tu nehraje; nic nedává smysl. *Musí to být ta žena, kterou hledám, a přitom není.* Byl jsem znovu na samém začátku.

Nebyl jsem si jist, zda se donutím zajít ještě do nějaké banky. Už mě nebavilo nechat ze sebe dělat blbce. Možná je to vše marné; možná má moje žena pravdu, když říká, že jsem divný patron; možná má pravdu ve všem, co říká.

Proč jen nemohu být jako všichni ostatní a chodit na fotbal, do kina a o víkendu opékat na zahradě vuřty? Začal jsem vážně uvažovat o tom, že příští den odletím domů a vyhledám si nějakého dobrého psychoterapeuta, když vtom dorazil se zaskřípěním autobus a dveře se otevřely. Vstal jsem a sáhl do kapsy pro peníze - jenže Ruth Johnsonová mi žádné peníze nedala.

„Tak co, mladej," zavolal na mě řidič, „jedete s náma, nebo ne?"

Ve snaze rozbalit pomačkané kousky papíru jsem ho sotva slyšel a neodpověděl jsem mu. Pak jsem vytřeštil oči a zůstal bez dechu. Zatímco autobus odjížděl beze mne, což jsem sotva vnímal, zíral jsem na dva kousky papíru ve své ruce. První byl výstřížek mého inzerátu v novinách, který začínal slovy: „Mladý pokojný bojovník, přítel Sokratův..." Cítil jsem, jak se mi zrychluje dech; celý jsem se třásl.

Na druhém kousku papíru byl téměř nečitelný vzkaz, který paní Johnsonová naškrábala svou třesoucí se rukou.

Stálo v něm:

Jsem ze staré školy - tvrdé školy. Dostaneme jen to, po čem toužíme, na co jsme připraveni a do čeho jsme zasvěceni. Závisí to na důvěře a víře. Za tři dny, ve čtvrtek večer, budou mořské proudy nejpriznivější. Chceš-li pokračovat, musíš se řídit mými pokyny. Na sklonku toho večera jdi na pláž Makapuu.

Obrátil jsem list. Vzkaz pokračoval:

Uvidíš skalnatou krajinu táhnoucí se k vrcholu Makapuu. Když budeš stoupat nahoru, narazíš na malou chatrč. Jedna její část je zbořená. Za ní najdeš velké surf ovací prkno. Až budeš na pláži sám - za soumraku, ne dříve - vezmi prkno a dopádluj za příboj. Ponese tě silný mořský proud; tomu se svěř. Nezapomeň...

Byl to divný vzkaz. *Nezapomeň...* Tady to končilo. Co mi tím asi chtěla říct? Zmaten jsem strčil oba kousky papíru do kapsy.

Pak se mě pochybnosti proměnily v nadšení a pocítil jsem velkou úlevu. Moje hledání je u konce. Našel jsem ji! Vzdmula se ve mně vlna energie a mě

smysly se probudily. Cítil jsem vlhý vzduch, slyšel jsem cvrlikání cvrčků a vdechoval jsem vůni čerstvé posečeného trávníku.

Padl jsem na postel, která pode mnou mohutně zaskřípěla, a zíral jsem na strop. Trvalo mi dlouho, než jsem usnul.

Této noci se mi zdálo o kostlivcích - byly jich stovky - jejich kosti vybělené sluncem a omývané mořskými vlnami byly rozházené po skalnatém pobřeží z černé lávy. Přišla velká vlna a spláchla je do moře; zůstala jen láva, černá jako noc. Temnota mne pohltila. Slyšel jsem burácení, zpočátku mírné, potom stále silnější.

Probudil mě hluk popelářského vozu. Otevřel jsem oči a díval se do stropu - ale děsivý obraz kostlivců se vryl do mě paměti zároveň s pocitem hrůzy a neblahé předtuchy. Ve čtvrtek večer to začne.

Věci se daly konečně do pohybu; zvedla se nová vlna. Bylo to jako za starých časů - opět jsem cítil, že žiju naplno! Díky tomuto pocitu jsem si uvědomil, jak snadný byl můj život v minulých několika letech: stal se ze mě bojovník, který se pohodlně usadí do křesla a nechá své *alter ego* vybojovávat svá střetnutí na televizní obrazovce nebo v biografu. Teď jsem byl ale opět připraven a čekal jsem, až se ozve povel ke startu.

4 Žár na hladině moře

*Co chce vydávat světlo,
musí se nechat spálit.*

Viktor Frankl

Žádné zvláštní přípravy jsem nedělal, protože jich zřejmě nebylo zapotřebí - měl jsem jen najít surfovací prkno a rukama odpádlout na moře.

Ve čtvrtek odpoledne jsem se odhlásil z motelu a byl jsem hotov tábořit na pláži, připraven na jakoukoli změnu, připraven na všechno. Tak jsem si to alespoň představoval. Všechn svůj majetek jsem nacpal do batohu a vydal se směrem k pláži Makapuu. Dýchaje čerstvý, slaný vzduch vystoupal jsem k vrcholu skalnatého kopce. V dálce jsem viděl světlo starého majáku stojícího na sopečné vyvýšenině a temně se rýsujícího na pozadí rudnoucí oblohy.

Cesta byla delší, než jsem předpokládal; byla už skoro tma, když jsem dorazil k chatrči. Za ní jsem skutečně našel surfovací prkno. Nebylo to však žádné hladké, klouzavé prkno, jak jsem očekával, ale obrovský kus dřeva připomínající prastará prkna, jaká používali v minulosti havajští králové - jejich vyobrazení jsem kdysi viděl v časopise *National Geographic*.

Díval jsem se na vyliďněnou pláž a na klidné moře. Přestože slunce zapadlo, ovzduší bylo příjemné. Svlékl jsem se do nylonových plavek, naskládal jsem šaty a náprsní tašku do batohu a schoval jej do křoví. Potom jsem těžké

prkno dopravil ke břehu, a když mi voda začala sahat nad kolena, pustil jsem je s plesknutím na hladkou mořskou hladinu.

Naposledy jsem se podíval na pláž, odrazil jsem se a rukama neobratně pádloval přes vlny.

Když jsem se s hekáním dostal přes poslední rozčeřenou vlnu, rozhodl jsem se, že v nejbližší době musím něco udělat pro zlepšení své tělesné kondice, světlo ubývajícího měsíce se vynořovalo a zase mizelo za táhnoucími se mraky. Nechal jsem se unášet mírnými mořskými vlnami, které stoupaly a opět klesaly, a uvažoval jsem nad tímto zvláštním zasvěcením. Bylo to docela příjemné, ale jak dlouho mě tu paní Johnsonová nechá klouzat po hladině, než se budu moci vrátit? Celou noc?

Rytmické vlnění oceánu mě uklábalo do příjemné malátnosti. Lehl jsem si na záda a pozoroval jsem souhvězdí Štíra a Střelce. Zatímco jsem se díval na noční oblohu, mě myšlenky unášel proud a já jsem čekal na něco, nevím na co - možná na další pokyn z nějaké kosmické lodi. Zřejmě jsem usnul, protože jsem náhle procitl a posadil se obkročmo na prkno, které sebou házelo ze strany na stranu. Dokud jsem se neprobudil, neměl jsem tušení, že jsem usnul. Stěží to asi mělo něco společného se stavem osvícení. Rozhlížel jsem se kolem sebe a snažil jsem se zahlédnout ve tmě pobřeží, ale pak jsem si vzpomněl, že paní Johnsonová se ve svém vzkazu zmínila o „velmi příznivých proudech“. Příznivé v jakém smyslu? Obhlížel jsem horizont ze všech stran, ale přes mořské vlny a při zatažené obloze jsem až do úsvitu neviděl žádné hvězdy, žádnou zemi. Svě hodinky jsem zanechal na pláži, takže jsem neměl ponětí, kolik je hodin, a ztratil jsem orientaci. Jak daleko mě moře zaneslo? A kam? S hrůzou jsem si uvědomil, že mě proud unáší rovnou na otevřené moře. Zmocnila se mě panika. V mě hlavě se začaly rodit paranoické představy. Co když Ruth Johnsonová je výstřední, nebo dokonce šílená? Co když si potřebovala vyrovnat účty se Sokratem? Je možné, že by to udělala vědomě...? Ne!

To není možné, pomyslel jsem si. Mé obvyklé způsoby, jak zjistit, co je pravda a co pouhá fantazie, mi tu byly k ničemu. Sotva jsem odrazil jednu vlnu strachu, objevila se další. Moje mysl se ponořila pod hladinu moře a představoval jsem si obrovské temné stíny pohybující se pode mnou. Cítil jsem se malý a osamocení, jako nepatrné smítko plující tisíce metrů nad mořským dnem. Uplynulo mnoho hodin, pokud jsem byl schopen to vůbec vnímat. Ležel jsem tiše a dával pozor, zda nezaslechnu hluk motoru pobřežní hlídky nebo nezahlédnu záchrannou helikoptéru. Ale nikdo nevěděl, kde jsem - kromě Ruth Johnsonové. Mraky zakrývaly měsíc i hvězdy a obloha byla tak temná, že jsem nebyl s to říci, zda jsou moje oči otevřené, nebo zavřené. Místy mě opouštělo vědomí, ale bál jsem se usnout.

Mírné kolébání oceánu mě však nakonec přemohlo a já jsem upadl do spánku, jako když padá kámen do tiché a hluboké vody. Probudil jsem se s prvními ranními červánky, uvědomil jsem si, kde jsem, zprudka se posadil - a spadl jsem z prkna. Pliváním a prskáním jsem se zbavoval slané vody a znovu

jsem vylezl na prkno; začal jsem se rozhlížet kolem sebe - nejprve s nadějí, potom se stále větším zklamáním. Neviděl jsem nic než oceán. Mračna stále zakrývala obzor. Podle všeho jsem byl v Tichém oceánu.

Slychával jsem o silných proudech, které někoho zanesly na otevřené moře. Mohl bych pádlovat, ale nevěděl jsem, kterým směrem. Přemáhal jsem paniku a snažil se zhluboka a klidně dýchat. Pak jsem si uvědomil další znepokojivou věc: neměl jsem žádnou košili, žádný opalovací krém a nic k jídlu ani k pití. Poprvé mě napadlo, že bych tu mohl umřít - že to není žádný nedělní výlet. Možná jsem udělal velkou chybu.

Ruth Johnsonová napsala, že je to „otázka důvěry a víry“. „Jo“, bručel jsem si sám pro sebe, „důvěra, víra a čirá blbost.“ Co mě to jen napadlo? Jak jsem mohl jen tak vzít surfovací prkno a vyrazit na moře, a to jen proto, že mi to napsala jedna stará bába.

„To přece nemůže být pravda,“ slyšel jsem s údivem svůj vlastní hlas. Moje slova zněla přidušeně a zcela se ztrácela v bez-mezném prostoru kolem mne. Začal jsem cítit žár vycházejícího slunce na svých zádech.

Mraky se rozplynuly a nade mnou se klenula rozpálená modrá obloha. Měl jsem čas, abych zvážil svou situaci - nic než čas. Kromě občasného křiku racka a vzdáleného hukotu letadla bylo jediným mým společníkem ticho. Čas od času jsem si smočil nohy ve slané vodě nebo jsem si broukal nějakou melodii, abych se ujistil, že stále ještě slyším. Ale brzy jsem nechal i toho. Začal jsem cítit mrazení v zádech. Jak přibývalo hodin, cítil jsem stále větší žízeň a můj strach narůstal s tím, jak slunce stupňovalo svůj žár.

Nebyl to strach, jaký pocítíme, když nám někdo vrazí pistoli do žeber nebo když se přímo proti nám vyřítí auto. Byl to strach, jaký bez zvláštního vzrušení prožíváme, když si uvědomíme, že pokud nás někdo rychle nezachrání, sežehne nás pražící slunce na mořské hladině na troud.

Čas plynul s ubíjející pomalostí a moje kůže se začala připalovat. Pozdě odpoledne se moje žízeň změnila v posedlost. Zkusil jsem všechno možné, abych se nějak uchránil: pádloval jsem dokola, abych nebyl slunci vystaven jen z jedné strany; mnohokrát jsem se ponořil do chladivé vody ve stínu prkna, jehož rozpraskaného dřeva jsem se pevně přidržel. Voda byla mou jedinou ochránkyní před sluncem a pomohla mi dočkat se blažené chvíle, kdy slunce zapadlo a nastala noc. Celou noc se moje tělo zmítalo v horečce provázené náhlými záchvaty mrazení. Seběmenší pohyb mi působil muka.

Objal jsem svá ramena a třásl se jako osika. Začal jsem se litovat. Proč jsem jen udělal takovou blbost? Jak jsem mohl důvěřovat staré bábě a proč mi to udělala? Byla to sadistka, nebo se jen zmýlila? Ať už to bylo jakkoli, vyšlo to nastejno: zahynu tu a nikdy se nedozvím proč. *Proč?* Stále znovu jsem si kladl tuto otázku, dokud se moje mysl nezatemnila.

Neměl jsem nic, do čeho bych zachytil vodu, kromě svých otevřených úst. Ležel jsem na zádech a měl jsem doširoka otevřená ústa, abych zachytil co

nejvíce kapek vody, dokud mě nepřemohla svalová křeč. Sundal jsem si alespoň plavky, abych do jejich látky zachytil co nejvíc dešťové vody.

Dříve, než bych si býval přál, se na obloze znovu objevilo připalující slunce, jako by žádná bouřka ani nebyla. Na mých rozpukaných rtech se objevily hluboké rýhy. Obklopen ze všech stran vodou, umíral jsem žízni.

Mahátma Gándhí jednou řekl: „Hladovějícímu člověku se Bůh může zjevit pouze v podobě chleba.“ Teď to byla voda, která se stala mým bohem, bohyní, jedinou myšlenkou a jedinou vášní - nikoli osvícením nebo pochopením: to vše bych bez mrknutí oka vyměnil za jediný doušek čisté, chladivé vody, jíž bych uhasil svou žízeň.

Celý zbytek dopoledne jsem zůstával ponořen do moře a přidržoval jsem se svého prkna, ale to nijak nepomáhalo proti strašlivé žízni. Později odpoledne jsem měl dojem, že jsem zahlédl hřbetní ploutev žraloka a rychle jsem se zase vyškřábal nahoru. Když se na mém těle objevovalo stále více puchýřů a kůži jsem měl stále rozpukanější, přišlo mi na mysl, že žraloci zuby jsou mým jediným vysvobozením z pomalého umírání. Tak jako srnec, který nastaví své hrdlo lvu, chtěla malá, ale stále se zvětšující část mě bytosti rezignovat, prostě se jen ponořit do vody a zmizet.

Když se setmělo, znovu mnou lomcovala horečka. V deliriu se mi zdálo, že plavu v horském potoce, plnými doušky hltám vodu, ležím v tichém jezeře a nechávám vodu vstupovat do všech svých pórů. Potom se přede mnou objevila stříbrná hlava a smějící se tvář Ruth Johnsonové: její hluboce zapadlá očka se smála mě naivitě.

Tak jako se houpalo pode mnou moře, i můj rozum byl chvílemi jasnější, chvílemi potměnější, jako by to byl zjevující se duch. V jasných chvílích jsem si uvědomoval, že jestliže příštího dne nenarazím na pevninu, je se mnou konec. V mě mysli se vynořovaly obrazy: sedím v lenošce na zahradě svého domu v Ohiu, ve stínu hrušně, popíjím limonádu, čtu román, hraju si se svou dcerkou, dávám si něco dobrého k jídlu, protože jsem dostal hlad - pohodlí a bezpečí domova. To však byl jen vzdálený sen a toto zde byla krutá realita. Jestli jsem vůbec spal, si už nevzpomínám. Ráno nastalo příliš brzy.

Toho dne jsem poznal, co je to peklo: bolest a žár, strach a vyčkávání. Byl jsem připraven sklouznout z prkna a plavat ve studené vodě vstříc smrti, která ukončí mě trápení. Proklínal jsem tělo, své smrtelné tělo. Teď se z něj stalo břemeno, zdroj utrpení. Ale zbývající část mě bytosti to nechtěla vzdát a byla rozhodnuta bojovat až do posledního dechu.

Slunce se pohybovalo s nemilosrdnou pomalostí po obloze. Nebeská modř se mi zprotivila a děkoval jsem za každý obláček, který na chvíli zakryl slunce, zatímco jsem byl ponořený ve vodě, kterou jsem nemohl pít.

Celou další noc jsem ležel zcela vyčerpán, nemohl jsem ani spát, ani bdít a měl jsem dojem, že pluji ve vodách očiště. Skrze svá nateklá víčka jsem jako ve snách zahlédl v dálce čnějící útesy, a dokonce se mi zdálo, že slyším, jak vlny

narážejí na skálu. Náhle jsem se probral, protože mi došlo, že to nebyla vize, ale skutečnost. Rozhořela se ve mně jiskřička naděje, že přežiju. Rozplakal jsem se, ale neměl jsem žádné slzy.

Vzedmula se ve mně vlna odhodlání; mě vědomí se vyjasnilo a soustředilo se do jediného bodu. Měl jsem namále, ale snad to přežiju! Vší zbývající silou jsem začal pádlovat směrem ke břehu. Chtěl jsem *žít*.

Útesy se nyní tyčily nade mnou jako obrovské mrakodrapy klesající rovnou do moře. Stále rychleji, poháněn příbojem, jsem se přibližoval ke skaliskům. Náhle však příboj zesílil. Vzpomínám si ještě, že jsem se snažil rukou zachytit prkno, které se vzeplalo, vymrštilo se do vzduchu a pak se zřítilo dolů. V tom okamžiku jsem ztratil vědomí.

5 Nový začátek

*Léčení je otázkou času,
ale někdy také závisí na příznivých okolnostech.*
Hippokratés

Na ostrově Molokai, v údolí Pelekunu, zaklíněný mezi skalními útesy porostlými mechy, stál malý srub. Zevnitř se ozýval pronikavý ženský nářek. „Mama Chio!* Mama Chio!“ křičela plna úzkosti žena zmítaná prudkými porodními bolestmi. Molokai - ostrov, kam byli počátkem 19. století přesídlováni malomocní, aby zde dožili v odloučenosti od ostatního světa, který z nich měl hrůzu a nechtěl o nich nic vědět.

Molokai - ostrov, který je domovem původních obyvatel Havajských ostrovů, Japonců, Číňanů a Filipínců, obývaný také nepočetnou skupinou Američanů a Evropanů; azyl pro subkultury a alternativní způsoby života; domov srdnatého, nezávislého národa, který tvrdě pracuje a žije prostě; národa, který učí své děti základním hodnotám a lásce k přírodě.

Molokai - ostrov přírodních duchů, legend, tajných pohřebišť *kahuna kupuas*, šamanů, kouzelníků a léčitelů, duchovních bojovníků žijících v souladu s energiemi Země. Molokai se právě chystal přivítat novou duši.

Mitsu Fujimoto, drobná žena kolem čtyřicítky, napůl Japonka a napůl Američanka, otáčela hlavu z jedné strany na druhou, celá zalitá potem. Modlila se a sténala a plakala z obavy o své dítě a přitom volala slabým hláskem: „Mama Chio!“ Po každém stahu zasténala a pokračovala v zápase o život svého dítěte.

* *Chia* se vyslovuje „čia“.

Nedokážu vypovědět, jak dlouho lo trvalo, než jsem se probral z bezvědomí a než jsem pocítil zoufalou žízeň. Jestliže jsem měl žízeň, znamenalo to, že jsem naživu! Uvědomoval jsem si své tělo a snažil jsem se odhadnout svou situaci. Hlava mi třeštila a kůže mi žhnula. A neviděl jsem; byl jsem slepý! Pohnul jsem rukou, která byla nyní neuvěřitelně slabá, a nahmatal jsem své oči. S velkou úlevou jsem zjistil, že na nich mám obvaz.

Neměl jsem nejmenší představu, kde jsem - v nemocnici, v pokoji v Ohiu, nebo zpátky v Kalifornii? Možná jsem nemocný, nebo jsem měl nějakou nehodu. Nebo to všechno byl jen sen.

Mitsuiny dlouhé vlasy ležely spletené a rozčuchané po jejím obličejí a podušce. Poté, co její první dítě zemřelo - bylo to téměř před deseti lety - přísahala, že už nikdy mít dítě nebude; nedokázala by žít s bolestí z další takové ztráty. Ale když překročila čtyřicítku, bylo jí jasné, že je to její poslední příležitost. Buď teď, nebo nikdy. A tak se Mitsu a její manžel rozhodli.

Po několika měsících se její tvář rozzářila a její břicho se zvětšovalo. Mitsu byla v požehnaném stavu. Sei spěchal do údolí přivolat pomoc. Teď se Mitsu svíjela bolestí na své posteli, chvíli naříkala, chvíli těžce oddechovala mezi stahy - vyčerpaná, osamělá a s úzkostným pocitem, že něco je úplně špatně, že dítě v jejím těle má obrácenou polohu. Po každém novém náporu stahů se její děložní stěna proměňovala v kámen, a Mitsu znovu volala Mama Chiu. Když jsem se probral z bezvědomí, svět zůstal temný, moje oči byly stále převázané obvazem. Kůži jsem měl v jednom ohni; vše, co jsem mohl dělat, bylo sténat bolestí a snášet to.

Zaslechl jsem nějaký zvuk - co to bylo? - jako by někdo ždímal vlhký hadr nad nádobou s vodou. Odpověď na svou otázku jsem dostal, když se studený obklad dotkl mého čela; pak jsem ucítil příjemnou, konejšivou vůni. Stěží jsem dokázal zadržet své emoce, cítil jsem, že mi slza stéká po tváři. „Díky,“ zamumlal jsem sotva slyšitelným skřípavým hlasem. Zvolna jsem zvedl ruku a nahmatal malou ruku, v níž byl obklad, kterým chladila mou hrud' a ramena.

Byl jsem překvapen hlasem dívky- mladé dívky, které mohlo být asi tak devět nebo deset let. „Teď musíte odpočívat“ - to bylo vše, co řekla. „Moc ti děkuju,“ zašeptal jsem a požádal o vodu.

Dívčí ruka jemně nadzvedla mou hlavu, abych se mohl napít. Sálh jsem po sklenici a pil jsem hltavě, až mi voda stékala na rty a na hrud'. Dívka mi sklenici odebrala: „To už bohužel musí stačit; řekli mi, abych vám dávala pít jen málo,“ ospravedlňovala se a položila mi hlavu na polštář. Potom jsem zřejmě znovu usnul.

Mitsuiny bolesti neustávaly, ale ona byla už natolik vyčerpaná a slabá, že nemohla ani tlačit, ani volat o pomoc. Náhle se přední dveře otevřely a dovnitř vběhl její manžel a těžce oddechoval po namáhavém výstupu po příkré cestě nahoru ke srubu a volal: „Mitsu! Přivedl jsem ji!“

„Fuji, potřebuju čisté prostěradlo - teď hned," přikázala Mama Chia a zamířila rovnou k vyčerpané rodičce a zkoumala její tep. Pak si rychle umyla ruce a předloktí. „Budu taky potřebovat tři čisté ručníky - a ohřej hrnec vody. Potom běž dolů k vozu a přines kyslíkové bomby."

Mama Chia - porodní bába, léčitelka, *kahuna* - pracovala rychle a účinně. Znovu si ověřila Mitsuinu srdeční činnost a zahájila přípravy na obrácení dítěte. Bude to těžký porod, ale s Boží pomocí a s pomocí ostrovních duchů se jí snad podaří zachránit rodičku i dítě.

Pálení kůže přešlo od neustávající bolesti k mírnému svědění. Pokoušel jsem se opatrně pohnout svaly svého obličejce.

„Co jsem si to jen způsobil?" ptal jsem se v zoufalství, a stále ještě jsem doufal, že to vše je jen zlý sen, z něhož vzápětí procitnu - sen šílený, hloupý a zbytečný. Ale nebyl to sen. Měl jsem oči plné slz. Byl jsem natolik vyčerpan, že jsem se dokázal jen stěží pohnout, moje rty byly rozpraskané a suché, takže jsem téměř nemohl otevřít ústa, abych znovu poprosil o vodu.

Vzpomněl jsem si, že mi Sokrates říkal cosi o hledání smyslu života. „Je lepší s tím nezačínat, ale když už jednou začneš, je dobré to dokončit."

„Je lepší s tím vůbec nezačínat, vůbec nezačínat," mumlal jsem si pro sebe, ještě než jsem znovu začal podřimovat.

Křik narozeného chlapce se ozýval z otevřeného okna onoho malého srubu v dešťovém pralesi. Mitsu se unaveně usmívala, když držela v náručí své dítě. Fuji seděl poblíž, celý zářil, hladil svou ženu i své dítě. Slzy radosti mu stékaly po tvářích.

Mama Chia se umyla, tak jako to udělala již mnohokrát předtím. „Mitsu i vašemu dítěti se bude dařit dobře, Fuji. Přenechám je teď tvé péči - myslím, že budou v dobrých rukou," usmála se.

Fuji se nestyděl za své slzy; vzal obě její ruce do svých a střídavě havajsky, japonsky i anglicky jí děkoval: „Mama Chio, *ma-halo! Mahalo! Arigato gosaimas!* Jak vám mám jen poděkovat?" ptal se, oči stále plné slz.

„Právě's to udělal," odpověděla. Ale výraz jeho očí jí řekl, že ani jeho děkování, ani slzy nedokážou vyjádřit hloubku vděčnosti, kterou pocítuje - byla to otázka hrdosti a cti - a tak dodala: „Až budeš sklízet, ráda si vezmu nějakou zeleninu. Tvoje brambory jsou nejlepší na ostrově."

„Dostaneš ty nejlepší z nejlepších!" sliboval.

S posledním pohledem na znavenou, ale zářící Mitsu kojící své dítě vzala Mama Chia svou brašnu a odebrala se dolů do údolí, kde na ni čekal další pacient.

Probudil jsem se, když malé ručky, teď už důvěrně známé, mi znovu podepřely hlavu a daly mi napít jakýsi nápoj. Lačně jsem jej okusil; měl divnou chuť, ale byl dobrý. Několikrát jsem usrkl; potom mi moje léčitelka měkce roztřela masť na obličej, hrud' a paže. „To je masť, která se dělá z ovoce stromu *noni* a smíchá se s trochou aloe," řekla něžným mladým hlasem. „Ta vyléčí vaši kůži."

Když jsem se znovu probudil, cítil jsem se již o něco lépe. Hlava mě přestala bolet a moje kůže byla sice napjatá, ale už tolik nežhnula. Otevřel jsem oči: obvaz zmizel. Šťastný, že zase vidím, jsem pomalu otočil hlavu a začal jsem se rozhlížet. Byl jsem tu sám, ležel jsem na skládacím lehátku, v čistě udržovaném srubu z dřevěných klád, který měl jen jednu místnost. Sporné světlo prosvítalo přivřenými žaluziemi. U nohou postele stála dřevěná skříň. U vzdálenější zdi jsem zahlédl prádelník se zásuvkami.

Mou hlavou se honilo mnoho otázek: Kde to jsem? Kdo mě zachránil? A kdo mě přinesl sem?

„Je tu někdo?“ zavolal jsem. „Je tu někdo?“ opakoval jsem hlasitěji. Slyšel jsem kroky, potom vstoupila mladá dívka. Měla vlasy černé jako uhel a krásný úsměv.

„Jak je vám, už se cítíte líp?“ zeptala se.

„Už je to lepší,“ odpověděl jsem. „Kdo ... kdo jsi? A kde to jsem?“

„Jste *tady*!“ odpověděla pobaveně. „Jmenuji se Sachi a jsem asistentkou Mama Chii,“ řekla hrdě. „Vlastně se jmenuju Sachiko, ale Mama Chia mi říká Sachi...“

„Kdo je to Mama Chia,“ přerušil jsem ji.

„Moje teta. Zasvěcuje mě do tajemství *kahuny*.“

„*Kahuna* - to znamená, že jsem stále na Havaji?“

„No ovšem!“ zasmála se mě hloupé otázce. „Toto je ostrov Molokai.“ A ukázala na vybledlou mapu na zdi nad mou hlavou.

„Molokai? Já se dostal až na *Molokai*?“ zeptal jsem se s údivem.

Mama Chia kráčela zvolna po klikaté lesní cestě. Měla za sebou náročný týden a těch několik posledních dnů ji dost vyčerpalo. Její práce od ní vyžadovala energii, jakou jí tělo už nedokázalo poskytnout.

Pokračovala po stezce vedoucí pralesem. Teď nebyl čas na odpočinek; chtěla se podívat na svého nového pacienta. Její květované šaty, stále ještě vlhké po poslední dešťové přeháňce, byly na spodním lemu zablácené. Mokré prameny vlasů jí splývaly přes čelo. Nedbajíc na to, jak vypadá, spěchala, jak nejrychleji to šlo, po kluzké lesní cestě za svým pacientem.

Když prošla posledním ohybem - její tělo znalo tuto cestu tak důvěrně, že po ní mohla jít i za měsíční noci - uviděla před sebou malou mýtinu, na jejímž konci se choulil malý srub, téměř skrytý na temném pozadí pralesa. „Je pořád tam, kde jsem ho opustila,“ pomyslela si pobaveně. Minula blízkou kůlnu a zeleninovou zahradu a vešla dovnitř.

Pokoušel jsem se posadit a vyhlédnout z okna. Šikmé paprsky podvečerního slunce osvětlovaly protější stěnu. Točila se mi hlava, a tak jsem znovu ulehl.

„Sachi,“ zeptal jsem se slabým hlasem, „jak jsem se sem vůbec dostal?“

Do místnosti přikulhala nějaká žena. Opět jsem se pokusil posadit. Ale když se ke mně obrátila, byl jsem tak šokován, že jsem málem omdlel.

„*Ruth Johnsonová*?“ vykřikl jsem, zcela konsternován. Jak je to možné? „Copak sním?“

„To je docela možné,“ usmála se. Ale nebyl to sen. Žena, která mě vyslala na surfovacím prkně na otevřené moře, stála přede mnou.

„Vždyť jste mě málem zabila!“ ječel jsem na ni.

Stará žena opřela svou bambusovou hůl o zeď, upravila mi polštář a opatrně mě opět uložila do postele. Neusmívala se, ale z její tváře vyzařovala něha, kterou jsem předtím nepostřehl. Obrátila se k mladé dívce. „Dobře ses o něho starala, Sachi; tvoji rodiče z toho budou mít jistě radost.“ Sachi se potěšeně usmála; a já jsem si mezitím kladl spoustu otázek.

„Kdo jste?“ zeptal jsem se. „Proč jste mi to udělala? Oč tu jde?“

Neodpověděla mi přímo, ale když vtírala jakousi další mast do mého obličeje, zeptala se klidně: „Nechápu, proč ses neřídil mými pokyny - a přitom nevypadáš jako hlupák. Proč jsi vyrazil na moře a nevezl sis žádný opalovací krém, žádné jídlo ani pití?“

Odstrčil jsem její ruku ze svého obličeje a znovu jsem se posadil. „Jaké pokyny? K čemu by mi byl opalovací krém o půlnoci? Kdo si bere jídlo a pití, když vyráží na surfovacím prkně? Proč jste mi neřekla, co budu potřebovat?“

„Ale já jsem ti to přece napsala,“ přerušila mě. „Napsala jsem ti to - a tam stálo, že si máš vzít jídlo a pití na tři dny a krém na opalování a ...“

„V tom, co jste napsala, nebyla ani zmínka o těchto třech věcech,“ namítl jsem.

Odmíchlala se a bylo vidět, že ji to trochu vyvedlo z míry a že o něčem přemýšlí. „Jak se to mohlo stát?“ zeptala se a dívala se kamsi mimo mě. „Na druhý lístek jsem přece všechno napsala...“

„Co tím myslíte, když říkáte ‚na druhý lístek‘?“ ptal jsem se. „Vše, co jste mi dala, byl výstřížek z novin a jeden kousek papíru, který byl popsán po obou stranách...“

„Ale byl ještě další lístek!“ přerušila mě.

Potom mi to došlo. „Ten první lístek končil slovy ‚Nezapomeň...‘ Myslel jsem si, že mi tím chcete říct, abych určitě přišel.“

Když si Mama Chia uvědomila, co se asi stalo, zavřela oči; na okamžik bylo na její tváři patrné citové pohnutí. Smutně zakroutila hlavou a vzdychla. „Na tom dalším kousku papíru jsem ti napsala, co všechno budeš potřebovat a kam tě proud zanesou.“

„Nejspíš - asi jsem ho upustil, když jsem si ho dával do kapsy.“

Znovu jsem si položil hlavu na polštář. Nevěděl jsem, zda se mám smát, nebo plakat. „A já si myslel, že to vše se mi stalo jen proto, že vy patříte k ‚drsné škole‘.“

„Je to drsná škola, ale ne zas natolik drsná!“ ohradila se. Zasmáli jsme se, protože nám to celé přišlo k smíchu.

Stále se ještě smála, když řekla: „Ale jestli se už cítíš líp, svrheme tě ze skalního útesu, a tím dílo dovršíme.“

Smál jsem se ještě víc než ona; znovu mě z toho rozbolela hlava. A na okamžik jsem zauvažoval, zda ji mám brát vážně, nebo ne.

„Ale řekněte mi, kdo vlastně jste. Myslím...“

„Na Oahu jsem byla Ruth Johnsonová. Tady mi moji přátelé, žáci a pacienti - a lidé, které jsem málem zahubila - říkají Mama Chia.“

„Tak dobře, jste Mama Chia, ale teď mi řekněte, jak jsem se sem dostal?“

Přistoupila k mapě na zdi za mou hlavou: „Proud té zanesl přes kanál Kaiwi, kolem mysu Ilio a dál směrem na východ kolem severního pobřeží Molokaie za mys Kahiu směrem ke Ra-makou a přistál jsi - poněkud drsně, řekla bych, ale ve správnou chvíli - v údolí Pelekunu, přesně tam, kde jsem to očekávala. Je tam cesta, která vede strmě vzhůru a kterou zná jen málokdo. Několik přátel mi pomohlo tě sem donést.“

„A kde to jsme?“

„Na odloučeném místě v pralesní rezervaci.“

Zavrtěl jsem hlavou a strnul jsem, jak mě znovu zabořila. „Stejně z toho nic nechápu. R čemu všechna ta mystéria?“

„Je to součást tvého zasvěcení - to jsem ti přece řekla. Pokud jsi dobře připraven...“ Její hlas se ztišil. „Bylo to ode mě nezodpovědné a je mi líto, co's musel vytrpět, Dane. Chtěla jsem tě podrobit zkoušce víry, nechtěla jsem, aby ses na moři usmažil,“ nepřestávala se ospravedlňovat. „Ale mám zřejmé, stejně jako Sokrates, jistý sklon k dramatičnosti.“

„Dobrá,“ souhlasil jsem, „můžu se alespoň pokládat za zasvěceného?“

Vzdychla. „Doufám, že ano.“

Po chvíli jsem se zeptal: „Jak jste mohla vědět, že přijedu na Hawaii? Ještě před několika dny jsem vůbec nevěděl, že do Honolulu přijedu. Věděla jste, kdo jsem, když jsme se setkali venku před bankou? A jak jste mě vůbec našla?“

Mama Chia se na chvíli zadívala ven z okna, než odpověděla. „To jsou věci mezi nebem a zemí, jinak to neumím vysvětlit. Místní noviny téměř nečtu, a rubriku *Osobní sdělení* už vůbec ne. Ale když jsem bydlela u své sestry na Oahu, abych se zúčastnila Victorovy oslavy, našla jsem noviny na jejím stolku v obývacím pokoji. Odcházely jsme do města a zatím, co jsem na ni čekala, až bude hotová, vzala jsem si ty noviny a prolistovala je. Když jsem zahlédla tvůj inzerát, okamžitě mi bylo jasné, že je to něco osudového.“

Ležel jsem tiše na posteli, ale mrazilo mě v zádech.

„Když jsem četla ten inzerát, skoro jsem mohla vidět tvou tvář,“ pokračovala, „tak jasné, jako tě vidím teď,“ a jemně se dotkla mých oteklých tváří. „Byla jsem moc ráda, že jsi konečně dorazil!“

„Ale proč byste měla být ráda? Jaký vy máte na tom zájem?“

„Když jsem četla ten inzerát, vzpomněla jsem si, co mi Sokrates o tobě napsal.“

„A co napsal?“

„Na tom teď nezáleží. Teď je čas, abys něco pojedl.“ Sáhla do své brašny a vyndala mango a papáju.

„Vlastně ani nemám hlad,“ odmítl jsem. „Můj žaludek se scvrknul. A raději bych slyšel, co o mně Sokrates napsal.“

„Nejedl jsi nic sedm dní,“ mírně mě napomenula.

„To se mi stalo už mnohokrát,“ namítl jsem, „a kromě toho potřebuju zhubnout.“ Ukázal jsem na svůj pas, teď už mnohem užší.

„Možná máš pravdu, ale toto ovoce je požehnané a díky němu se rychleji uzdravíš.“

„Vy tomu doopravdy věříte?“

„Já nemusím věřit, já to vím,“ odpověděla, rozřízla čerstvou papáju, odstranila černá jádérka a půlku mi podala.

Když jsem viděl čerstvou papáju, připustil jsem: „Možná mám *trochu* hlad,“ a ukousl jsem si kousek. Cítil jsem její sladkost na jazyku a dychtivé vdechoval její vůni. „Hmmm,“ pochvaloval jsem si a vzal jsem si další kousek. „Takže tohle mě vyléčí?“

„Ovšemže,“ řekla a podala mi plátek zralého manga. „A tohle taky.“

Poslušně jsem jedl, se stále větší chutí, a mezi sousty jsem se vrátil ke své otázce: „Tak mi odpovězte, jak jste mě našla - tam na ulici, před tou bankou?“ „V tom byla také ruka osudu,“ odpověděla. „Když jsem objevila tvůj inzerát, rozhodla jsem se, že se pokusím s tebou navázat kontakt - nebo tě nějakou dobu pozorovat, jestli mě dokážeš najít.“

„Nikdy bych vás nenašel, nepracovala jste v žádné bance.“

„To je pravda, už šest let tam nepracuju.“

„Mám takový dojem, že jsme našli jeden druhého,“ podotkl jsem a vzal jsem si další kousek manga.

Mama Chia se usmála. „Ano. A teď je čas, abych šla a ty aby sis odpočinul.“

„Cítím se už mnohem líp - opravdu - a stále chci vědět, proč jste byla tak ráda, že jsem přijel.“

Na chvíli se odmlčela. „Jsou jisté širší souvislosti, které dnes ještě nechápeš - ale jednoho dne je možná dokážeš zprostředkovat mnoha lidem; možná najdeš tu správnou převodovou páku, a pak budeš moci něco podniknout. A teď zavři oči a spi.“

„Převodovou páku,“ pomyslel jsem si, když se mě oči začaly klížit. Ten pojem uvízl v mě mysli a připomínal mi jednu příhodu, k níž došlo před několika lety, v době, kdy jsem se ještě stýkal se Sokratem. Jednoho dne jsme se vraceli do univerzitního městečka v Berkeley poté, co jsme se nasnídali v Josefově kavárně. Když jsme se blížili k cíli, nějaký student mi podal leták. Podíval jsem se na něj. „Sokrate, chceš si to přečíst? Týká se to ochrany velryb a delfinů. Minulý týden,“ povzdechl jsem si, „jsem dostal leták o potlačování lidských práv, a týden předtím leták o hladovění dětí. Někdy mám pocit viny, že se zabývám sám sebou, a přitom je na světě tolik lidí, kteří potřebují pomoc!“

Sokrates na mě pohlédl bez sebemenšího zájmu a pokračoval v chůzi, jako bych nic neřekl.

„Slyšel jsi, co jsem říkal, Sokrate?“

V odpověď na mou otázku se zastavil a otočil se ke mně: „Dám ti pět doláčů, když se ti podaří dát mi facku.“

„Cože? Co to má co společného s...“

„Deset doláčů,“ přerušil mě u zvýšil sázku. Pak mě začal v legraci fackovat, ale já jsem nereagoval.

„Nikdy jsem neuhodil staršího člověka a nehodlám to...“

„Buď si jist, mladíku, že žádné lakové nebezpečí, že bys uhodil staršího člověka, nehrozí, protože tvoje reflexy jsou reflexy hlemýždě.“

Tak jsem se do toho dal. Párkrát jsem cvičně udeřil do vzduchu a pak jsem zaútočil doopravdy.

Vzápětí jsem ležel na zemi a měl jsem namožené zápěstí. Když mi Sokrates pomáhal na nohy, poznamenal: „Jak vidíš, i malá převodová páka může být velmi účinná.“

„Jistě, to vidím,“ přitakal jsem a potřásl svým zraněným zápěstím.

„Když chceš opravdu pomáhat lidem, musíš jim nejprve porozumět - ale porozumíš jim teprve tehdy, když porozumíš sám sobě; musíš mít jasnou hlavu, odvalu a citlivost, abys mohl působit jako převodová páka na správném místě a ve správnou chvíli. Teprve *potom* můžeš začít něco dělat.“

To byla poslední věc, na kterou jsem si vzpomněl, než jsem znovu upadl do hlubokého spánku.

Příštího rána přišla Sachiko a přinesla čerstvé ovoce a nádobu s vodou. Pak mi zamávala: „Musím do školy,“ a vyběhla rychle ze dveří.

Brzy nato se objevila Mama Chia. Rozetřela mi příjemně vonící mast po obličejí, zátylku a hrudi. „Léčí se to dobře - jak jsem předpokládala.“

„Za několik dnů budu schopen cestovat.“ Sedl jsem si a opatrně jsem se protahoval.

„Cestovat?“ zeptala se. „Ty si myslíš, že jsi schopen se někam vydat? A co najdeš, až tam dorazíš? Co jsi našel v Indii?“

„Jak víte, že jsem byl v Indii?“ zeptal jsem se udiveně.

„Až pochopíš, jak to můžu vědět, budeš připraven na další úsek své cesty.“ Mama Chia mě provrtala svýma očima. „Abe Lincoln jednou řekl, že kdyby měl šest hodin na to, aby porazil strom, věnoval by se prvních pět hodin broušení sekery. Máš před sebou velký úkol a ještě nejsi dost dobře nabroušený. Chce to čas a vyžádá si to obrovské množství energie.“

„Ale já se cítím čím dál líp. Brzy budu mít energie víc než dost.“

„Nemluvím o tvé energii, ale o své.“

Znovu jsem klesl na lůžko a začal jsem mít pocit, že jsem obtížným břemenem. „Měl bych opravdu jít,“ řekl jsem. „Vy se musíte věnovat jiným lidem; a já nechci být na obtíž.“

„Na obtíž?“ odpověděla. „Copak diamant je na obtíž brusiči? Ocel je na obtíž kováři, který z ní vyková meč? Zůstaň tu, Dane, ještě chvíli, prosím tě o to. Neznám žádný lepší způsob, jak využít svou energii.“

Její slova mi dodala odvalu. „Tak dobře,“ připustil jsem, „snad to nebude tak zlé. Jsem dobře trénovaný gymnasta a vím, jak na to. A strávil jsem hodně času se Sokratem.“

„Ano,“ souhlasila, „Sokrates mi té připravil a já té připravím na to, co bude následovat.“ Zavřela nádobku s mastí a dala ji na skříň.

„A co bude následovat? Co máte v plánu? Co tu vlastně provádíte?“

Mama Chia se usmála. „Mám tu spoustu práce a pro každého jako bych měla jiný klobouk. Jen pro tebe žádný nemám." Odmlčela se. „Většinu času pomáhám přátelům. Ale jindy jen tak posedávám a nedělám vůbec nic. A někdy měním podobu."

„Měníte podobu?"

„Ano." „Co tím myslíte?"

„No, stávám se různými věcmi - splývám s duchy zvířat nebo skal nebo vody - něco na ten způsob. Pozoruji život z jiných hledisek, jestli mi rozumíš."

„Ale doopravdy se..."

„Už musím jít," řekla a nenechala mě dopovědět otázku. „Musím navštívit některé své pacienty." Vzala si brašnu, kterou si položila vedle poliček s knihami, uchopila svou hůl a vyšla z místnosti, dříve než jsem byl s to říci jediné slovo. S jistou námahou jsem se znovu posadil. Ale skrze otevřené dveře jsem ji jen zahlédl, jak máchá svou hůl a pokulhávajíc si razí cestu lesní stezkou. Znovu jsem si lehl a pozoroval úzké paprsky slunečního světla, jak pronikají poodtaženými záclonami, a přemýšlel jsem, zda budu mít ještě někdy rád slunce.

Utrpěl jsem nezdar, ale našel jsem ji! Moje tělo se chvělo vzrušením. Cesta vpřed může být obtížná - dokonce nebezpečná - ale alespoň se přede mnou otevřela.

6 Bosé nohy na lesní cestě

*Nejpřímější cesta do všehomíra
vede přes temný les.*

John Muir

Příští ráno jsem se probudil a měl jsem hlad jako vlk. Byl jsem vděčen za mísu s ovocem, kterou jsem našel vedle nočního stolku. Našel jsem nůž i lžičku v zásuvce a snědl jsem dva banány, pašiji a papáju - jedno za druhým. Připomínal jsem si, že bych měl jíst pomalu a pečlivě žvýkat, ale bylo to marné, po ovoci nebyla za chvíli ani památka.

Po takové snídani jsem se cítil lépe a rozhodl jsem se prozkoumat okolí. Když jsem spustil nohy z okraje postele, zmocnila se mě na chvíli mdloba a musel jsem počkat, až přejde. Slabý a nejistý jsem se na sebe podíval; zhubl jsem natolik, že plavky ze mě skoro padaly. „Budu muset napsat knihu o tom, jak správně hubnout," napadlo mě.

„Nazvu ji *Dieta na surfovacím prkně* - a možná na ní vydělám milion dolarů."

Stále celý roztřesený jsem se dopotácel k prádelníku, na němž stála nádoba s vodou, napil jsem se a odebral se na zvláštní druh chemické toalety,

kteřá byla od místnosti oddělena závěsem. Byl jsem na tom dobře, přinejmenším moje ledviny stále ještě fungovaly.

Hleděl jsem na svou tvář ve starém zrcadle. Se svými mok-vajícemi boláky a strupy vypadala jako tvář kohosi jiného. Na některých částech mých zad byly stále ještě obvazy. Jak mohlo to děvče Sachi snést pohled na mě, a dokonce se mě dotýkat?

Potom jsem vyšel ze srubu, často jsem se zastavoval, abych nabral sil, a uchýlil jsem se do stínu stromů. Vnímá jsem s uspokojením pevnou půdu pod nohama, ale musel jsem našlapovat opatrně. Bez bot bych se daleko nedostal. Napadlo mě, zda se našel batoh s mými věcmi. Jestli jej někdo našel, musel si myslet, že jsem utonul. Nebo - což by bylo ještě horší - nějaký zloděj najde mou náprsní tašku, letenku a kreditní kartu! To se snad nestalo, protože jsem ho ukryl velmi důmyslně do hustého křoví a zaházel jsem ho suchým roštím. Chtěl jsem se s tím svěřit Mama Chii, ale to nebylo, jak se pak ukázalo, několik dní možné.

Belhal jsem se kousek po cestě, až jsem našel místo, odkud byl dobrý výhled. Vysoko nade mnou čněla holá lávová skaliska vzhůru do nebe - bylo to uprostřed ostrova - a dole se rozprostíral hustý dešťový prales. Mezi větvovím bylo možné zahlédnout kousky modrého nebe. Můj srub ležel, jak jsem to tak odhadoval, v půli cesty mezi nejvyššími vrcholky skal a hladinou moře.

Unaven a poněkud sklíčen svou slabostí jsem se po lesní cestě vrátil zpět do srubu, ulehl jsem a znovu usnul.

Jak dny plynuly, hlad se mi vracel vždy s velkou silou. Jedl jsem tropické ovoce a kromě toho sladké i obyčejné brambory, kukuřici, taro a také - ačkoli moje strava byla za normálních okolností vegetariánská - čerstvé ryby a zvláštní druh polévky z mořských řas: tyto dobroty mi na prádelníku nechávala pravděpodobně Sachiko. Mama Chia trvala na tom, abych jedl tuto polévku proto, že mi vyléčí spálenou kůži a ostatní následky slunečního záření.

Časně ráno a pozdě odpoledne jsem se vydával na stále větší vzdálenosti a ušel jsem pár set metrů do bujné zelené blízkého údolí, nebo jsem se vydal do dešťového pralesa, v němž rostly stromy *kukui* s dohola vyhlazenými větvemi, kroutící se stromy *ba-nyan*, vysoké palmy a eukalypty, jejichž větve se lehce vlnily v mořském vánku. Rudé a bílé zázvorovníky byly rozesety mezi kapradím *amaumau* a červená půda byla pokryta mechem, travou a listím.

Kromě malého palouku rozprostírajícího se kolem mého srubu se půda všude svažovala. Zpočátku jsem se rychle unavil, ale brzy jsem zase popadl dech a šplhal jsem nahoru do vlhkého, léčivého vzduchu dešťového pralesa. Dole, ve vzdálenosti několika kilometrů, se skalnaté útesy kolmo svažovaly do moře. Jak se mým zachráncům vůbec mohlo podařit mě sem donést?

V následujících dnech mi ráno vždy uvízly v paměti útržky snů - obrazy Mama Chii a zvuk jejího hlasu. A každé ráno jsem se cítil neobyčejně osvěžen. S údivem jsem zjistil, že moje boláky zmizely a pokožka je již téměř zahojená a pod ní se ukazuje nová jemná kůže. Vracela se mi síla a s ní i pocit naléhavosti.

Našel jsem Mama Chiu; byl jsem zde. Co teď? Co se musím naučit nebo co musím udělat, dříve než mě pošle na další úsek mě cesty?

Když jsem procítl příštího dne, slunce již dosahovalo svého zenitu. Ležel jsem v posteli naslouchaje zpěvu ptáků a potom jsem se vydal na další krátkou procházku. Moje bosé nohy si zvykaly na lesní půdu.

Později, když jsem se vracel z procházky, jsem zahlédl Mama Chiu, jak vchází do srubu; zřejmě předpokládala, že mě najde v posteli. Rychle jsem scházel ze svahu, skoro jsem klouzal po vlhkém listí, které svlažila poslední sprška. Chtěl jsem si z ní trochu vystřelit a ukázat jí, jak rychle jsem se zotavil, a proto jsem se skryl za kůlnou a vykukoval jsem, abych viděl, jak bude zmatená a jak po mně bude pátrat. Zalezl jsem za kůlnu a ruku jsem si dal na ústa, abych zadržel smích, potom jsem znovu nabral dech a vyhlédl jsem ven. Nebyla tam.

Znepokojen obavou, že mě šla asi hledat, když mě nenašla uvnitř, jsem vyšel ze své skrýše a chtěl jsem na ni zavolat, když vtom mi někdo položil ruku na rameno. Obrátil jsem se a uviděl jsem ji, jak se na mě směje.

„Jak jste věděla, kde jsem?“ zeptal jsem se.

„Slyšela jsem, jak na mě voláš.“

„Já jsem na vás ale nevolal!“

„Ale ano, volal's.“

„Nevolal! Chtěl jsem, ale...“

„Jak jsem mohla vědět, že jsi tu?“

„Na to se ptám já *vás!*“

„Takhle se nikam nedostaneme,“ poznamenala, „posad' se; přinesla jsem ti oběd.“

Při slově „oběd“ jsem se okamžitě uklidnil a sedl si na hustý koberec z vlhkých listů ve stínu stromu. V mém bříše to kručelo, a ona mi nabídla báječné sladké brambory - nejlepší, jaké jsem kdy jedl - ryži ve zvláštní úpravě a spoustu křupavé zeleniny. Nechápu, jak se to všechno mohlo vejít do jejího batohu.

Dalí jsme se mlčky do jídla. „Díky,“ řekl jsem nakonec mezi sousty, „jste výborná kuchařka.“

„To jsem nevařila já, ale Sachi.“

„Sachiko? Kdo ji naučil tak dobře vařit?“ zeptal jsem se.

„Její otec.“

„Je to nadané děvče. Její rodiče z ní musí mít určité velkou radost.“

„Mají z ní víc než radost.“ Mama Chia dojedla a zadívala se přes palouk do hustého, smaragdově zeleného lesa. „Budu ti vyprávět její příběh. Před devíti lety jsem Sachi pomohla na svět. Když jí byly čtyři, pomáhala jsem také při porodu jejího bratříčka.“

Krátce potom, co se narodil, začala malá Sachi po rodičích požadovat, aby ji nechávali s bratříčkem samotnou. Ale rodiče věděli, že čtyřleté děti se velmi často pokoušejí svým mladším sourozencům ublížit, protože na ně žárlí, a tak jí to nedovolili. Ale Sachi nejevila žádné známky žárlivosti a chovala se k dítěti velmi něžně a stále naléhavěji prosila rodiče, aby ponechali dítě v její péči. Nakonec jí to dovolili.

Přešťastná vešla do místnosti, kde bylo dítě, a zavřela za sebou dveře. Ty se však samy pootevřely, takže zvědaví rodiče mohli přihlížet, co se bude dít. Viděli, jak Sachi přistoupila k bratříčkovi, naklonila se k němu a klidně řekla: „Bratříčku, pověz mi, jak se cítí Bůh? Já už to začínám zapomínat.“

„Tohle že řekla?“ zeptal jsem se v úžasu.

„Ano.“

Po dlouhé chvíli jsem poznamenal: „Teď už chápu, že je vaší žákyní.“ Chvíli jsme seděli mlčky ve stínu stromu. Potom Mama Chia prohlásila: „Zítřejdeme na túru.“

„Spolu?“ zeptal jsem se.

„Ne,“ dobírala si mě. „Ty půjdeš po vysoké cestě, kdežto já po nízké.“

Stále jsem neznal Mama Chiu dost dobře, a tak jsem někdy nevěděl, zda si ze mě nedělá legraci. Když viděla mě rozpaky, rozesmála se: „Ovšemže půjdeme spolu.“

Měl jsem pocit, že se schyluje k něčemu důležitému. Potom jsem se však zadíval na své chatrné plavky, bosé nohy a holé tělo. Obrátil jsem se k Mama Chii: „Obávám se, že takto moc daleko nedojdu...“

Usmála se a ukázala za mne. „Podívej se za strom.“

„Můj batoh!“ vykřikl jsem a neskrýval jsem údiv. Běžel jsem pro batoh a podíval se dovnitř. Bylo tam vše - moje náprsní taška s několika dolary, kreditní karta, hodinky, dvojce čisté spodky, tenisky, kartáček na zuby, holicí přístroj a další věci.

„Sachin otec měl nějakou tesařskou práci na Oahu,“ vysvětlovala, „a tak jsem ho poslala na Makapuu, aby našel tvoje věci. Říkal, že's je schoval opravdu dobře.“

„Kdy mu budu moci poděkovat?“ zeptal jsem se.

„On se taky těší, až se s tebou setká, ale musel se vrátit na Oahu, aby dokončil práci; vrátí se za několik týdnů. Jsem ráda, že máš čisté prádlo,“ dodala, držíc si jednou rukou nos a druhou ukazujíc na mě poničené plavky. „Teď si je budeš moci vyprat.“

Zasmál jsem se a vzal jsem její ruku do své. „Moc děkuju, Mama Chio. Jsem vám opravdu vděčný za všechno, co jste pro mě udělala.“

„Napáchala jsem toho víc než dost,“ odbyla mě díky mávnutím ruky. „Slyšel jsi o tom novém psím plemeni? Je to kříženec pitbull terriera a kolie. Nejprve ti ukousne ruku a potom hned běží pro pomoc,“ řekla se smíchem. „Škodu jsem už způsobila; tohle je můj způsob, jak běžet pro pomoc.“

Sebrala zbytky našeho oběda a zvedla se. Také jsem se zvedal, ale byl jsem natolik slabý, že mi to šlo ztuha. „Cítím se jako ruina,“ stěžoval jsem si, když mi pomáhala dostat se zpátky do mého pokoje.

„Tvoje svaly se cítí slabé proto, že tělo používá energii k vyléčení ostatních orgánů. Máš za sebou těžkou zkoušku; většina lidí by to vzdala a zemřela by. 'Ivoje základní Ego je velmi silné.“

„Moje základní Ego?“ opakoval jsem, když jsem si sedal na postel.

„Ano," řekla Mama Chia. „Je to část tvé bytosti - uvědomění oddělené od tvé vědomé mysli. Copak té Sokrates nepoučil o trojím Egu?"

„Ne," odpověděl jsem. „Povězte mi o tom něco, zní to jako velmi zajímavý pojem."

Mama Chia se zvedla, popošla k oknu a zadívala se ven: „Trojí Ego, to je víc než jen zajímavý pojem, Dane; je stejně reálné jako země, stromy, obloha a moře."

Mama Chia se posadila a opřela se o okenní římsu: „Před několika sty lety, předtím, než byl vynalezen mikroskop, skoro nikdo nevěřil v existenci bakterií a virů, a tak bylo lidstvo bezbranné proti těmto neviditelným vetřelcům. Ti, kteří věřili v jejich existenci, byli pokládáni za blázny.

Já také pracuji se silami, které jsou pro většinu lidí neviditelné - s přírodními duchy a jemnými energiemi. Když říkám ‚neviditelný‘, nemám tím na mysli něco, co existuje pouze v naší představě, Dane. Každá další generace na to vždy znovu zapomene, a tak se cyklus neustále opakuje - slepí vedou slepé," poznamenala bez známky hořkosti. „Nevědomost se stejně jako moudrost předává z generace na generaci jako vzácné rodinné stříbro.

Tři Ega - Základní Ego, Vědomé Ego a Vyšší Ego - jsou součástí tajného učení. Ve skutečnosti se toto učení nikdy neudržovalo v tajnosti; jen málo lidí se o ně zajímalo a ještě méně lidí je dokázalo vidět."

Svým kulhavým krokem přešla místnost a ubírala se ke dveřím. Tam se obrátila ke mně: „Když s tebou mluvím o neviditelných věcech, pak bys měl vědět, že *pro mě neviditelné nejsou*. Ale co platí pro mne, nemusí platit pro tebe; neříkám ti, čemu máš věřit, chci jen, abys sdílel mou zkušenost."

„Také bych chtěl zakoušet tato tři Ega, ale jak to mám udělat? A kdy na to budu zralý?" zeptal jsem se.

Nalila do sklenice vodu a podala mi ji. „Až budeš mít dost síly - pokud tě Sokrates dobře připravil budu schopná tě vést až na sám okraj srázu a ukážu ti cestu; n vs, co budeš muset udělat, je otevřít oči a skočit." Odcházela ke dveřím a vyzvala mne: „Teď odpočívej."

„Počkejte!" zvolal jsem a posadil jsem se. „Než půjdete, můžete mi říct něco víc o trojím Egu? Rád bych se dozvěděl..."

„Je toho víc, co bych ti chtěla o tom povědět," přerušila mě. „Ale nejprve se potřebuješ *vyspat*."

„*Jsem unaven*," přiznal jsem a zívnl jsem.

„Zítra půjdeme na túru a tam si o tom popovídáme."

Otevřenými dveřmi jsem se díval, jak se míhá její bambuso-vá hůl a jak Mama Chia kulhavým krokem odchází do lesa. Znovu jsem zívnl a moje oči se zavřely; svět zešeřel.

knihá druhá

OSVÍCENÍ

*Skutečné dobrodružství poznání nespočívá
v hledání nových zemí,
nýbrž ve schopnosti dívat se novými očima.*
Marcel Proust

Do digitálního formátu převiedol Exceptus
<exceptus@gmail.com>

7 Trojí Ego

*Nemůžeš přesáhnout to,
co neznáš. Aby ses mohl přesáhnout,
musíš znát sám sebe.* Sri Nisargadatta Maharaj

Následujícího dne mi ptačí zpěv připadal sladší a krásnější. Síly se mi vrátily; zůstalo mi jen pár strupů. Přejel jsem si rukou po stmišti na tváři a rozhodl jsem se, že si je prozatím ponechám.

Poté, co jsem se najedl tropického ovoce a domácího chleba, který se záhadným způsobem objevil na mě skříni - zřejmě další dárek od Sachi, jak jsem se domýšlel - jsem vyšel ven, svlékl jsem se donaha a vystavil se teplému proudu deště. Déšť přešel stejně rychle, jako přišel, a zanechal za sebou jasně modrou oblohu.

Právě jsem si stačil učesat mokré vlasy a nanést silnou vrstvu opalovacího krému, když se objevila Mama Chia s batohem na zádech a se svou bambusovou holí; na sobě měla cestovní oblek *muumuu*, v němž se vždy vydávala na túry, jak jsem už věděl.

Krátce jsme se pozdravili a Mama Chia mě vedla úzkou klikatou cestou dolů k moři. Jak se tak těžce vlekla po kluzké půdě několik kroků přede mnou, uvědomil jsem si, že to pro ni není nijak lehké, a musel jsem obdivovat její odvahu.

Několikrát se zastavila - jednou, aby mi ukázala krásně zbarveného ptáka, jindy zas, aby mě upozornila na malý vodopád a jezírko skryté běžnému pohledu. Na chvíli jsme se posadili a naslouchali zvukům vodopádu. Nabídl jsem se, že ponesu její batoh, ale ona to odmítla slovy: „Možná později.“

Příliš jsme toho nenamluvili. Museli jsme se oba soustředit na to, kam šlapeme, abychom neuklouzli na rozbahněné cestě protkané kořeny stromů.

Nakonec jsme sestoupili příkře se svažující průrvou a dostali jsme se na malou písčitou pláž, jednu z mála mezi skalnatými útesy. Po obou stranách se zvedala strmá skaliska a mířila přímo k nebi.

Mama Chia vyndala lehkou deku ze svého batohu a rozprostřela ji na pláž.

Byla právě doba odlivu, který za sebou zanechával hladký, vlhký a pevný písek. Vánek z moře mi příjemně ochlazoval tváře i hrud'

„Mama Chio,“ zeptal jsem se, „možná se mýlím, ale zdá se mi, že jsem tu teprve deset dní - je to tak?“

„Ano.“

„A málem jsem zahynul žízní a vyčerpáním.“

„Ano,“ řekla znovu.

„A nevyléčil jsem se neuvěřitelně rychle?“

Přikývla. „Pracovala jsem na tvém vyléčení v noci.“

„Cože?“

„Když spíš, tvoje Vědomé Ego ustupuje do pozadí; a to je chvíle, kdy mohu pracovat přímo se Základním Egem - tím, které je nevědomé a má za úkol vyléčit tvé tělo.“

„Řeknete mi něco o Základním Egu?“

Mama Chia na mě pohlédla, jako by něco zvažovala. Potom sebrala ze země kousek dřívka a udělala v písku kruh: „Raději ti to nakreslím.“ Do kruhu načrtla obrysy lidského těla s rozpaženýma rukama - připomínalo to slavnou kresbu Leonarda da Vinci.

Bez dalšího komentáře si sedla na blízkou vyvýšeninu, zkřížila nohy a oznámila mi: „Teď musím chvíli vnitřně pracovat, abych dobila své baterie. Jestliže ses to ještě nenaučil, můžeš si na chvíli zdřímnout. Později si o tom možná pohovoříme.“

„Ale...“

Jedním nadechnutím se Mama Chia zřejmě dostala do hlubokého tranzu. Chvíli jsem se na ni díval, potom se moje pozornost znovu soustředila na kresbu v písku. Náhle mě přepadla ospalost - bylo dusno - a tak jsem se natáhl na deku do stínu, který milosrdně vrhaly skály nad námi.

Mé myšlenky zavítaly domů, do Ohia, k Holly a Lindě. Zdálo se mi, že jsou vzdálené celé světelné roky od tohoto skrytého zálivu, kde jsem odpočíval několik kroků od šamanky, která obnovovala své síly. Před několika týdny pro mě existovala jenom jako zasutá vzpomínka v mě paměti. Život je úžasný, pomyslel jsem si; potom jsem se ponořil do snové vize. Nepamatuji si vždy své sny. Ale tuto vizi nezapomenu nikdy.

Spal jsem a přitom jsem bděl. Ve skutečnosti jsem viděl jasněji než obvykle. Přede mnou se mihla usměvavá tvář Mama Chii, načež zmizela. V temnotě, která nastala, se objevila mužská postava: tělo uprostřed kruhu s rozpaženýma rukama - nebyla to postava, kterou nakreslila Mama Chia do písku, ale originální kresba Leonarda da Vinci.

Potom jsem v prudkém střihu uviděl v kruhu své vlastní tělo, jak se otáčí a dělá přemety.

V perspektivě svého vědomí jsem viděl, jak se moje fyzické tělo přestává pohybovat a stojí vzpřímené jako strom v lese pod hvězdnou oblohou. Postava ozářená svitem měsíce měla na sobě jenom trenýrky a stála s rukama široce rozpaženýma, jako by chtěla obejmout celý svět, hlavu měla lehce nakloněnou vlevo nahoru a dívala se skrze stromy na hvězdy na tichém, temném nebi. To vše jsem mohl vidět do všech podrobností - každý stín, jež vrhalo světlo měsíce.

Potom se objevila tři žhnoucí světla uvnitř těla a kolem něj, vzájemně od sebe oddělená a rozlišená podle tělesné aury čili energie. Mou pozornost upoutala nejprve zemité narudlá záře osvětlující břišní krajinu. Okamžitě mi bylo jasné, že je to Základní Ego.

Potom jsem se zadíval na hlavu, kde bílé světlo uvědomění vyplňovalo Vědomé Ego; jeho světlo zářilo tak silně, že hlava se v něm ztrácela. Nakonec

jsem zaměřil svůj pohled na oblast nad hlavou, kde zářilo a vířilo světlo duhových barev...

Náhle se vše podivně naklonilo a v dálce bylo slyšet zahřmění. Blesk rozčíslnil oblohu. Zvedl se silný vítr, který vyvracel stromy. Načež se fyzická postava přede mnou rozštěpila na tři oddělené bytosti!

Vyšší Ego, které jsem zahlédl jen letmo v oslnivé záři barev, zmizelo. Dvě bytosti, které zůstaly, získaly každá jinou fyzickou podobu.

Základní Ego se nyní jeví jako dítě obklopené narudlou září. Dítě se třásl strachy a choulilo se do sebe, když blesk osvětlil jeho tvář; jeho úzkost byla instinktivní.

Vědomé Ego získalo podobu nevábného robota, jehož hlava připomínala počítač, v němž bliká nespočet elektrických signálů a v němž to bzučí a cvaká; robot rovněž zaměřil svou pozornost - toporně a bez zvláštního zájmu - směrem nahoru, jako by chtěl utřídit získané informace a zvolit nejvhodnější způsob dalšího postupu.

Při dalším zahřmění vzalo dítě do zaječích a instinktivně se ukrylo v dutině jednoho stromu. Pozoroval jsem to a viděl jsem, jak se tam schoulilo. Dítě se zdálo vyplašené a nemluvílo. Když jsem se na ně díval, cítil jsem, jak jsem vtahován do jeho zářícího světla.

Mžiknutím oka splynulo moje vědomí s vědomím dítěte. Díval jsem se na svět jeho očima a zakoušel jsem jeho pocity. Vyvedeny z míry tisícerými obrazy minulých bouřek a vzpomínkami z minulých životů jsem se instinktivně přikrčil, když se před mými dětskýma očima odvíjelo to, co tvoří genetickou paměť lidstva. Co jsem si nedokázal logicky vysvětlit, jsem nahrazoval základními instinkty. Cítil jsem v sobě obrovskou zásobárnu životní energie; mě smysly byly široce rozevřené a mě pocity byly neobyčejné intenzivní.

Poháněla mě primitivní touha přežít, vyhledávat rozkoš a vyhýbat se bolesti, měl jsem sklon spíše konat než jen přemýšlet. Můj vnitřní svět byl nezkrocený, nedotčený kulturou, neznal žádná logická pravidla. Ve své nevázanosti a tělesnosti jsem byl energií v pohybu - úzce spjat s přírodou, beze zbytku zabydlený v těle, totožný s tím, co tělo cítí a co jím hýbe.

Nebyl jsem příliš schopen vnímat jemnější krásu nebo svět idejí; jediné, co jsem dokázal rozlišit, byly příjemné a nepříjemné pocity. Právě teď jsem cítil nutkavou potřebu vedení, toužil jsem po někom, kdo by mi vše vysvětlil, poskytl mi pocit bezpečí a vedl mě. Potřeboval jsem Vědomé Ego.

Právě v té chvíli se počítačový robot, poté, co stanovil svůj plán, také vplížil do dutiny stromu. Přitom však mě - dítě - téměř zcela ignoroval, jako by mu na mně vůbec nezáleželo. Protože jsem měl na něj vztek za to, že si mě nevšímá, strčil jsem do něj, abych upoutal jeho pozornost. Proč mi nenaslouchá? Koneckonců jsem to byl já, kdo první našel náš úkryt! Stále si mě nevšímá; vrazil jsem do něho, ale ani to nepomohlo. Rozzuřil jsem se, vyběhl jsem ven, sebral ze země kámen a praštil jsem robota do nohy. *To* upoutalo jeho pozornost. „Co-potřebuješ?“ zeptal se mě jednotvárným hlasem.

„Poslouchej mé!“ křičel jsem.

V tom okamžiku mě vědomí opustilo dítě a splynulo s vědomím počítačového robota. Očima tohoto racionálního stroje jsem se díval na svět zcela nezúčastněně a s ledovým chladem. Dítě, kterým jsem předtím byl, se mi nyní jevilo jako rušivý prvek. Začal jsem hledat řešení, jak je zklidnit.

Krátce nato bouřka ustala a dítě vyběhlo ven, aby si hrálo. Odložil jsem tento problém stranou a vešel jsem toporným krokem do lesa. Nerušily mě žádné pocity nebo dojmy, svět, jak jsem ho nyní viděl, byl uspořádaný, rozčleněný a přísně vymezený. Viděl jsem les v šedivých odstínech. Krásu jsem spatřoval ve správné formulované definici. O Vyšším Egu jsem nevěděl nic, ani mne nenapadlo o něčem takovém vůbec uvažovat. Pátral jsem po tom, co je užitečné a konstruktivní. Tělo mi připadalo jako nezbytné břemeno, jako stroj, který mi umožňuje pohyb a reprodukci: byl to nástroj mě myslí.

V rámci počítačové mysli jsem se cítil bezpečný a byl jsem imunní vůči jakýmkoli citovým projevům. Ale bez hravosti, bez citových projevů a bez vitality dítěte jsem nebyl doopravdy živým tvorem; pouze jsem existoval ve sterilním světě plném problémů a jejich řešení.

Moje vědomí jako by se probudilo ze sna, a protože jsem prudce zatoužil znovu cítit les naplno a zakoušet všechny projevy životní energie, vymanil jsem se z Vědomého Ega.

Ze svého nového hlediska jsem viděl Vědomé Ego i Základní Ego, jak se k sobě obracejí zády a každé žije ve svém vlastním světě. Kdyby obé Ega dokázala spolupracovat, oč bohatší by mohl být jejich život!

Uměl jsem ocenit dětskou nevinost a instinktivní moudrost tělesnosti Základního Ega; vážil jsem si rozumu, logiky a schopnosti učit se, což byly vlastnosti počítačového robota - Vědomého Ega. Ale bez inspirace Vyšším Egem byl život mdlý, plytký a neúplný.

Když jsem si to uvědomil, slyšel jsem Vyšší Ego, jak mě volá odkudsi z lesa, a pocítil jsem silnou touhu s ním splynout. Byla to touha, jakou jsem cítil už léta, možná celý svůj život. Poprvé jsem věděl, co je předmětem této touhy.

Chvilí nato se mě znovu zmocnilo Vědomé Ego. Uvězněn v jeho železné logice jsem slyšel jeho jednotvárný hlas, zpočátku pomalý, potom stále rychlejší, jak neustále opakuje: „Já-jsem--vše-co-existuje. Vyšší-Ego-je-iluze.“

Moje vědomí vklouzlo zpátky do dětského Základního Ega. Jediné, co jsem teď chtěl dělat, bylo hrát si, mít se dobře, být silný a mít pocit bezpečí.

Znovu jsem se přemístil do Vědomého Ega a viděl jsem svět jeho očima, a pak jsem se opět přemístil do Základního Ega a viděl jsem úplně jiný svět. Stále rychleji a rychleji jsem se pohyboval mezi Vědomým Egem a Základním Egem, mezi rozumem a tělem, robotem a dítětem, myšlením a cítěním, logikou a instinktem. Stále rychleji a rychleji!

Posadil jsem se a rozhlížel se kolem sebe - vyděšený, zpcený a s pláčem na krajíčku. Potom jsem si začal postupně uvědomovat své okolí: chráněný mořský záliv, prohřátou pláž a oblohu, která nejprve zruřověla a potom

zčervenala nad tichou hladinou oceánu. A vedle mě seděla Mama Chia bez hnutí a dívala se na mě.

Oprošťoval jsem se od posledních obrazů své vize a pokoušel se zpomalit svůj dech a uvolnit se. „Měl jsem - měl jsem zlý sen," vysvětloval jsem. Promluvila klidným, ale rozhodným hlasem: „Byl to zlý sen, nebo pravdivý obraz tvého života?"

„Nevím, co máte na mysli," řekl jsem. Ale lhal jsem; věděl jsem to v okamžiku, kdy jsem ta slova vyřkl. Když jsem teď věděl o trojím Egu, nemohl jsem si už o sobě myslet, že jsem integrovanou lidskou bytostí. Byl jsem rozštěpen a kolísal jsem mezi sebestřednými, dětskými potřebami Základního Ega a chladnou odtažitostí Vědomého Ega - bez kontaktu se svým Vyšším Egem.

V posledních letech můj rozum soustavně potlačoval mě city; pomíjel je a znehodnocoval je. Místo abych si připustil, že cítím bolest a utrpení, moje Vědomé Ego to vše kontrolovalo a drželo city a citové vztahy pod pokličkou.

Nyní jsem chápal, že fyzické příznaky, které jsem měl doma - infekce, bolesti a potíže - byly projevem mého Základního Ega, které se jimi dovolávalo pozornosti, stejně jako to dělávají malé děti; dožadovalo se toho, abych city, jež jsem uvnitř cítil, projevoval navenek. Náhle mi došlo, jaký je smysl aforismu „Lidské orgány prolévají slzy, které naše oči odmítají vyplakat". Také jsem si vzpomněl na to, co říkal Wilhelm Reich: „Nevyjádrěné city se kumulují ve svalech těla." Tyto znepokojivé objevy mě deprimovaly a sklíčovaly. Bylo mi jasné, že mám před sebou ještě dlouhou cestu.

„Jak jsi na tom?" zeptala se mě Mama Chia.

„Dobře, jsem v pohodě," začal jsem odpovídat, ale pak jsem se zarazil: „Ne, vůbec mi není dobře. Cítím se pod psa."

„Skvělé!" zvolala a zářila uspokojením. „Vidím, že ses už něco naučil. Teď jsi na správné cestě."

Přikývl jsem a zeptal jsem se: „Ve snu jsem zakoušel jenom dvě Ega. Mé Vyšší Ego zmizelo. Proč mě opustilo?"

„Neopustilo tě, Dane - bylo s tebou po celou tu dobu - ale ty's byl natolik zahlcen svým Základním a Vědomým Egem, že jsi ho nedokázal vůbec vidět nebo cítit jeho lásku a podporu."

„Dobře, ale jak to mám udělat, abych ho cítil? Kam se mám teď vydat?"

„Dobrá otázka - velmi dobrá otázka!" pousmála se a zvedla se. Pak si přehodila přes záda svůj batoh a začala zvolna stoupat po kamenité stezce. Vykročil jsem za ní a hlavou se mi honila spousta nezodpovězených otázek.

Šplhali jsme po strmém úbočí a vraceli jsme se opět do srubu. Obrátil jsem se a zadíval se na záliv, nad nějž jsme stoupali. Nastával příliv. Asi dvacet metrů pod námi se vlna přiblížila až na úroveň kresby, kterou v písku zanechala Mama Chia. Přimhouřil jsem oči a znovu jsem se tam zadíval. Měl jsem dojem, že na místě, kde byla kresba, vidím nyní tři postavy: jedna byla malá - byla to postava dítěte -, druhá hranatá a třetí oválná. Vzápětí se přivalila další vlna a kresbu smyla.

Výstup byl mnohem namáhavější než sestup dolů na pláž. Mama Chia se zdála být v dobrém rozpoložení, ale moje nálada byla mizerná. Po celou dobu jsme šli mlčky. Šplhal jsem za ní do stále temnějšího lesa a před očima se mi míhaly obrazy z mě vize.

Když jsme dorazili k palouku, stál srpek měsíce vysoko na obloze. Mama Chia mi popřála dobrou noc a pokračovala v cestě domů.

Na chvíli jsem se zastavil před srubem a naslouchal cvrčkům. Zdálo se, že teplý noční vánek vane přímo skrze mne. Netušil jsem, jak moc jsem unavený, dokud jsem nevstoupil dovnitř. Matné si vzpomínám, že jsem zašel na toaletu a potom jsem upadl na lůžko. Chvilí jsem ještě slyšel cvrkot, pak se rozhostilo ticho. Tuto noc se mi zdálo, že hledám své Vyšší Ego, ale místo něj nacházím všude jen prázdno.

8 Oči šamanky

*Dobrý učitel se nikdy nepokouší vysvětlovat své vize;
pouze vás vyzve, abyste se postavili vedle něho
a sledovali je spolu s nim.*

Rev. R. Inman

Ještě jsem zcela neprocitl - a otevřel jsem oči. Před mou postelí stála Mama Chia. Nejprve se mi zdálo, že je to sen, ale okamžitě jsem se probal, když jsem ji slyšel zavelet: „Vstávat!“ Vyskočil jsem tak zprudka, že jsem málem upadl.

„Hned, hned budu hotov,“ vyřázel jsem ze sebe, ještě napůl v mrákotách, a umínil jsem si, že příště vstanu dříve, než Mama Chia přijde. Vpotácel jsem se do umývárny, natáhl jsem si kraťasy a vyšel ven, abych se vystavil dešti jako náhradě za ranní sprchu.

Celý promáčený jsem vešel dovnitř a sáhl jsem po ručníku. „Musí být už skoro poledne.“

„Už bylo jedenáct,“ oznámila mi.

„To snad ne.“

„A je už čtvrtek,“ dodala Mama Chia. „Byls šestatřicet hodin v limbu.“

Málem jsem upustil ručník „Skoro dva dny?“ Dosedl jsem ztěžka na postel.

„Vypadáš dost rozrušeně. Zmeškal jsi nějakou schůzku?“ zeptala se.

„Ne, myslím že ne.“ Vzhlédl jsem k ní. „Nebo snad ano?“

„Se mnou ne; kromě toho schůzky nejsou na Havaji běžnou záležitostí,“ vysvětlovala. „Lidé z pevniny se pokoušeli je tu zavést, ale to je totéž jako prodávat hovězí maso vegetariánům. Už se cítíš lip?“

„Mnohem lip," odpověděl jsem a vysoušel jsem si vlasy. „Ale pořád nevím, co tu mám vlastně *dělat* nebo s čím ml chcete pomoci. Chcete mi pomoci, abych *uviděl* své Vyšší Ego?"

„To se ještě *uvidí*," podotkla a usmívala se nad svou slovní hříčkou. Pak mi podala košili.

Oblékal jsem si košili a ptal jsem se: „Mama Chio, to, co jsem viděl - ta vize na pláži - to bylo proto, že jste mě zhypnotizovala?"

„Ne tak docela. To, co's viděl, pocházelo z vnitřních záznamů."

„Co to je?"

„To se těžko vysvětluje. Můžeš tomu říkat, universální nevědomí' nebo ‚deník, který si píše kosmický Duch'. Vše je tam zaznamenáno."

„*Všechno?*"

„Ano," přitakala. „Všechno."

„A vy umíte... číst v těchto záznamech?"

„Někdy - přijde na to."

„A jak *se já* naučím v nich číst?"

„Dalo by se říci, že jsem ti nalistovala některé stránky."

„Jako matka, která čte svému dítěti pohádky?"

„Tak nějak."

Děšť ustal a Mama Chia vyšla ven. Šel jsem za ní. Hned za srubem byla kláda, na níž jsem si sedl. „Mama Chio, potřebuju s vámi mluvit o něčem, co mě začalo silně znepokojovat. Mám dojem, že čím víc jsem se naučil, tím méně toho vím. Já bych..."

Přerušila mě. „Dělej prostě to, co máš právě teď dělat, a budoucnost se o sebe už postará. Jinak strávíš většinu svého života tím, že se budeš rozhodovat, kterou nohou vykročíš na cestu, a přitom budeš stále ještě notný kus od ní."

„Musíme přece plánovat a připravovat se na budoucnost."

„Plány jsou jistě užitečné, ale nemá smysl na nich lpět; život je plný překvapení. Je dobré být připraven, přestože budoucnost je někdy jiná, než si ji představujeme."

„Jak to myslíte?"

Než odpověděla, zamyslela se. „Můj starý přítel tady na ostrově, Sei Fujimoto - ještě jste se neseznámili - pracoval většinu svého života jako zahradník a řemeslník. Jeho největší láskou však bylo fotografování. Nikdy jsem neviděla nikoho, kdo by projevoval takové nadšení nad obrázky na papíře! Před mnoha lety byl ochoten hledat vhodný záběr třeba celý den. Fuji měl rád hlavně krajinu: tvar stromů, slunce spoře probleskující větvemi a mraky, na nichž se odráží svit měsíce nebo ranní slunce. Když nefotografoval, vyvolával doma filmy v temné komoře.

Fuji se zabýval fotografováním skoro třicet let a za tu dobu nashromáždil velké množství pozoruhodných snímků. Negativy uchovával v uzavřené kartotéce ve své kanceláři. Některé fotografie prodal, jiné daroval přátelům.

A pak se stalo, bylo to asi před šesti lety, že oheň zničil všechny fotografie, které udělal během těch třiceti let, včetně negativů a velké části zařízení - byly to plody jeho celoživotní práce. Kromě toho nebyl pojištěn proti požáru, takže utrpěl i velkou finanční ztrátu.

Fuji se rmoutil nad touto ztrátou, jako by se rmoutil nad ztrátou dítěte. Tři roky předtím *skutečně* ztratil dítě a věděl velmi dobře, že utrpení je relativní, a že když unesl smrt svého dítěte, unese všechno.

Ale navíc pochopil ještě něco mnohem důležitějšího; uvědomil si totiž, že něco z toho, co dělal, zůstalo nedotčeno ohněm: *Fuji se naučil dívat se na svět jinýma očima*. Každý den, když vstal z postele, viděl svět složený ze světla a stínů, viděl tvary věcí a jejich strukturu - viděl prostě svět jako místo krásy, harmonie a rovnováhy.

Když mi o tom vyprávěl, byl neobyčejně šťastný, Dane. Pochopil, co mají zenoví mistři na mysli, když říkají svým žákům, že všechny cesty v životě, vše, co děláme - zaměstnání, sportování, umělecká tvorba, řemeslo - to všechno slouží jako nástroj vnitřního vývoje, je to jako člun, pomocí něhož se dostaneme na druhý břeh řeky. Jakmile řeku přeplujeme, člun už nepotřebujeme." Mama Chia se hluboce nadechla a zářivě se na mě usmála.

„Rád bych se s Fujimotem seznámil.“

„Budeš mít příležitost,“ ujistila mě.

„Vzpomínám si, že mi jednou Sokrates vysvětloval, že neexistuje cesta, která mne přivede k pokojnému bojovníkovi; že je pouze cesta, kterou se ubírá pokojný bojovník; a že *tato cesta sama ze mě udělá bojovníka*.“

„Sokrates měl vždy velký dar slova,“ řekla. Pak nostalgicky vzdychla. „Musím říct, že jednu dobu jsme si byli dost blízcí.“

„Vy dva? Kdy? Jak? A co z toho bylo?“

„Nic z toho nebylo,“ odpověděla. „Věnoval se naplno svému tréninku a učení; a já měla taky spoustu práce. Vážil si mě a měl mě rád, ale nevěřím, že ke mně cítil totéž, co já k němu. Ale na to jsem byla ve svých vztazích k mužům zvyklá. Plně opěťované city jsem poznala jen se svým nebožtíkem mužem, Bradfordem.“

Připadalo mi to smutné a nespravedlivé. „Mama Chio,“ zatvářil jsem se galantně, „kdybych byl o pár let starší, určité bych se vám dvořil.“

„To je od tebe laskavé, že to říkáš.“

„No, já už jsem zkrátka takový hodný chlapec,“ odvětil jsem. „Rád bych se o vás, o Sokratovi a o vašem životě dozvěděl víc.“

Na chvíli se zamyslela: „Možná někdy jindy. Teď si ale musím jít něco zařídít a ty budeš jistě potřebovat čas, abys strávil to, o čem jsme hovořili, dříve než...“ zarazila se. „Než se pustíme do něčeho dalšího.“

„Jsem připraven.“

Mama Chia se na mě na okamžik zadívala, ale neřekla nic. Jen sáhla do svého batohu a podala mi balíček ořechů *macada-mia*. „Tak zítra!“ řekla a odešla.

Měl jsem pocit, že jsem se už zotavil, ale přesto měla Mama Chia pravdu; neměl jsem ještě sílu na něco doopravdy náročného. Zbytek toho rána

jsem strávil sněním zvláštního druhu; seděl jsem a upínal jsem zrak na stromy kolem svého nového domova na Molokai. Cítil jsem vnitřní neklid, ale nedokázal jsem se v něm vyznat. Byl jsem tím natolik zaujat, že jsem sotva vnímal chuť kousků chleba, ořechů *macadamia* a ovoce, které jsem jedl.

Když odpolední slunce dosáhlo svými paprsky vrcholku stro-mů na okraji mýtiny, uvědomil jsem si, že jsem sám. Je to zvláštní, uvažoval jsem, ale mám rád samotu. Strávil jsem o samotě velkou část svých univerzitních let. Ale poté, co jsem plaval na surfovacím prkně po moři a myslel si, že už nikdy nikoho neuvídím, se něco změnilo. A teď...

Mé snění bylo náhle přerušeno hlasitým „Ahoj!“ z mě levé strany. Sachi hopsala, skákala a tančila směrem ke mně, její havraní, nakrátko ostříhané vlasy - tak jako je měla Mama Chia -vlály ve vzduchu a kroužily jí kolem hlavy s každým jejím pohybem. Skočila z kamene na kmen stromu, seskočila dolů a položila přede mě malý balíček. „Přinesla jsem ti trochu chleba - sama jsem ho pekla.“

„Díky, Sachi. Myslíš na všechno.“

„Ale ne, já zas tak moc *nemyslím*. Jak se cítíš?“

„Teď, když jsi přihopsala, se cítím už mnohem líp. Byl jsem tak sám, že jsem začal mluvit sám se sebou.“

„Já to taky někdy dělám,“ přiznala se.

„Když už jsi tady, můžeme se posadit a každý bude mluvit sám se sebou - nebo *počkej!* - mám lepší nápad: co kdybychom se tu posadili a promluvili si *spolu?*“

Zasmála se mému neobratnému pokusu o humor. „To mi vyhovuje. Už jsi viděl žabí tůňi?“

„Neviděl.“

„Není to moc daleko. Pojd' se mnou, ukážu ti ji,“ vyzvala mne a vběhla do lesa.

Snažil jsem se držet s ní krok, viděl jsem ji asi deset metrů před sebou, jak se míhá mezi stromy. Když jsem k ní dorazil, seděla na velké skále a ukazovala na párek žab. Jedna z nich nás přivítala mocným zakvákáním.

„Vidím, že's nežertovala, to jsou nějaké obrovité žáby.“

„To je žabí královna,“ vysvětlovala. „A téhle říkám Bručoun, protože kdykoli ji pohladím, vždycky odskáče.“ Sachi se pomalu sklonila a pohladila jednu z žab.

„Můj bratr je rád krmí různými brouky, ale mě už nebaví nosit je po kapsách, pokaždé se mi rozmačkají.“ Potom, jako malý lesní skřítek, vyskočila a běžela zpátky ke srubu. Mlčky jsem se rozloučil s Bručounem a vydal jsem se za ní. Ještě jsem za sebou zaslechl hlasité zakvákání, a když jsem se ohlédl, viděl jsem, jak Bručoun s plácnutím skočil do vody.

Na palouku se Sachi mezitím pokoušela o taneční kreace. „Mama Chia mě to naučila,“ vysvětlovala. „Tak jako spoustu jiných věcí.“

„Ano, naučila tě mnoho užitečných věcí,“ odpověděl jsem. Pak mě něco napadlo.

„Umíš dělat přemety?“

„Něco podobného umím,“ odpověděla a udělala stojku. „Vypadám asi jako ta žába,“ chichotala se. „Můžeš mi ukázat, jak se to dělá?“

„Myslím, že můžu, kdysi jsem v tom byl docela dobrý," pochlubil jsem se a udělal jsem přemet přes kmen stromu.

„To je super," vykřikla a bylo vidět, že to na ni udělalo dojem. „Šlo to jak na drátku!" Několikrát to zkusila po mně, ale moc jí to nešlo.

„Dávej pozor, ukážu ti to ještě jednou," řekl jsem.

Zbytek odpoledne uplynul jako voda a já jsem dělal to, co jsem měl rád. A musím říci, že Sachi se naučila dělat docela slušné přemety.

Utrhl jsem několik jasně červených květů rostoucích nedaleko a z náhlého popudu jsem jí je zastrčil do vlasů. „Víš, mám dceru - mladší než ty - a moc se mi po ní stýská. Jsem rád, že's mě přišla navštívit."

„Já taky," odpověděla. Dotkla se květů rukou a obdařila mě zářivým úsměvem.

„Ale teď už musím jít. Díky za ty přemety, Dane." Vyběhla na cestu, pak se obrátila a zavolala na mé: „Nezapomeň si vzít ten chleba!"

Její úsměv mne provázel po celý zbytek dne.

Když Mama Chia přišla příští den ráno, byl jsem už připraven a trefoval jsem se kamínky do stromu. „Mám tu čestvý chleba," zavolal jsem na ni, „už jsem jedl, ale jestli máte hlad..."

„Ne, díky," řekla. „Musíme sebou hodit; do západu slunce nás čeká pěkných pár kilometrů."

„Kam jdeme?" zeptal jsem se, když jsem opouštěl srub, a zamířili jsme na cestu nahoru.

„Támhle." Ukázala směrem k černým skaliskům uprostřed ostrova, asi kilometr nad námi. Podala mi svůj batoh se slovy: „Teď už jsi dost silný, abys mi ho nesl."

Stoupali jsme pozvolna stále strmější a klikatější cestou. Mama Chia kráčela neúnavně vpřed - les byl tichý, jen občas za-skřehotal nějaký pták - svou chůzi jsem zrytmizoval s pohybem její hole a s jejím kolébavým krokem.

Občas se zastavila, aby obdivovala nějakého barevného ptáka nebo aby mi ukázala zvláštní strom nebo chladivý malý vodopád.

Hlavou se mi honily myšlenky, s nimiž jsem se potřeboval svěřit: „Mama Chio, Sokrates mi jednou řekl, že *doopravdy se* nenaučím nic, dokud to neudělám."

Zastavila se, obrátila se ke mně a přitakala: „Slyším a zapomínám, vidím a pamatuji si, dělám a chápu."

„Přesně tak to je," souhlasil jsem. „*Slyšel jsem* o spoustě věcí a *viděl jsem* spoustu věcí, ale ve skutečnosti jsem nic *neudělal*. Naučil jsem se pár věcí o léčení, ale umím léčit? Víím, že existuje Vyšší Ego, ale nejsem s to ho *cítit!*"

Moje slova způsobila, že se náhle uvolnila lavina nespokojenosti, která se ve mně nahromadila za posledních pět let. „Byl jsem mistrem světa v gymnastice; vystudoval jsem Kalifornskou universitu; mám krásnou dceru. Starám se o sebe, správným způsobem se stravuji a vůbec dělám samé správné věci. Jsem *universitní profesor* - udělal jsem, co se ode mě očekávalo - ale přesto mám pocit, že se můj život rozpadá!

Dříve jsem si myslel, že když se něco dobře naučím a budu se chovat správně, tak že živo! bude snadnější a budu ho mít pod kontrolou, ale teď to

vypadá, že je stále horší - jako by se mi vymkl z rukou - a já nevím, jak to zarazit! Je to, jako bych sešel ze správné cesty a zabloudil. Vím, že jsou lidé, kteří jsou na tom ještě hůř než já; nikdo mě nepronásleduje; ncžiju v bide, netpím hladem a nikdo mě neutiskuje. Možná to vypadá, že fňukám a stěžuju si, ale já se ne-lituju, Mama Chio, jen bych chtěl, aby se to změnilo!"

Podíval jsem se jí do očí: „Jednou jsem si zlomil nohu, dost ošklivě - moje stehenní kost se roztříštila asi na čtyřicet kousků - takže vím, co je to bolest. A teď mě to bolí stejně, chápete mě?"

„Rozumím ti moc dobře," s účastí se na mě podívala. „Bolest a utrpení jsou součástí života každého člověka, jen se liší svou formou."

„A můžete mi pomoci najít to, co hledám, ať už je to cokoli?"

„Možná," odpověděla, potom se otočila a vydala se znovu na cestu.

Když jsme vystupovali z lesa, stromy byly stále řidčí; mech a listí pod našima nohama ustoupily červenohnědé hlíně proměněné v bláto vlivem přivalového deště, který stejně rychle odešel, jako přišel. Občas jsem uklouzl. Mama Chia šla sice pomaleji, ale byla v chůzi jistější. Nakonec, když už jsem si myslěl, že zapomněla na mou naléhavou žádost, se rozpovídala.

„Jestlipak tě, Dane, napadlo, že *nikdo* nedokáže sám postavit dům? I kdyby byl sebeschopnější a sebesilnější, nedokáže postavit dům bez spolupráce s architekty, staviteli, dělníky, účetními, výrobci stavebních materiálů, řidiči nákladňáků, chemiky a stovkami dalších. Nikdo není schopnější než my všichni dohromady."

„Ale co to má společného s..."

„Vezmi si například Sokrata," pokračovala. „Sokrates má spoustu schopností, ale také ví, že je nemůže uplatnit všechny najednou. Bylo mu jasné, že pro tebe nemůže udělat všechno -přinejmenším ne všechno najednou. Věděl, že nemůže urychlit zrání tvé duše. Mohl tě naučit jenom to, co jsi byl schopen slyšet a vidět."

Když mi napsal, varoval mě, že jsi na sebe moc přísný, že se snadno vzrušuješ a že tě budu muset občas uklidnit."

Otočila se a usmála se na mě, zatímco jsme pokračovali v pomalém výstupu.

„Taky mi napsal o tom, co zasel do tvé mysli a do tvého srdce a co vzejde až po nějakém čase. Je na mně, abych to přiživovala a pomáhala tomu v růstu."

To, co se's naučil u Sokrata, z tebe neudělalo dokonalého člověka, Dane, ale velmi ti to prospělo. Nic z toho se neztratilo, ani nepromarnilo. Pomohl ti zbavit se nejhorších iluzí a vidět svět v širších souvislostech. Dal ti dobrý základ. A teď, i když nedokážeš slyšet vše, co máš, jsi alespoň ochoten *naslouchat*. Kdyby tě nepřipravil, nevěřím, že bys mě vůbec kdy našel."

„Ale já jsem vás nenašel, to vy jste našla mě."

„Ať už byly okolnosti našeho setkání jakkoli zvláštní, nevěřím, že bychom se potkali, kdybys na to nebyl připraven. Tak je tomu vždycky. Třeba bych se rozhodla, že s tebou nebudu pracovat, nebo bys nepřišel na ten večírek. Kdo ví."

Když jsme dorazili až k úpatí strmých skal, krátce jsme se zastavili, abychom se rozhlédli kolem. Kam až jsem byl schopen dohlédnout, všude se rozprostíraly zelené vrcholky stromů. Vlhký, deštěm nasycený vzduch se srážel

na mých pažích a na čele. Když jsem si utíral vlhké čelo, slyšel jsem, jak Mama Chia říká: „Slyšela jsem o jednom člověku, který se vyšplhal až na sám vrchol hory, rozpřáhl ruce a zvolal směrem k nebi: ‚Bože, naplň mě svým světlem! Jsem připraven. Čekám!‘ Načež se ozval hlas Boží: ‚Nikdy jsem tě nepřestal naplňovat světlem, ale ty jsi děravý!’“

Položila mi ruku na rameno a dodala: „Všichni jsme děraví, Dane, ty, já i Sokrates. To není důvod k znepokojení. Stačí si připomenout, že jsi ‚v závěku‘. Stále se budeš dopouštět chyb; všichni děláme chyby. Já ti jen můžu pomoci proměnit tvou zkušenost v poučení a poučení v moudrost. V tuto chvíli ti můžu jenom dodat odvalu, abys věřil ve smysl svého života.“

Zastavila se a poklekla vedle žluté květiny, která vyrůstala z mezery ve velkém kameni. „Náš život je jako život této květiny, Zdáme se stejně křehcí, ale když narazíme na překážku, snažíme se ji překonat a růst směrem ke Světlu.“

Dotkl jsem se žlutých plátků. „Ale květiny rostou tak pomalu! Mám pocit, že tolik času nemám a že bych měl něco udělat hned teď.“

Mama Chia se konejšivě usmála. „Květiny rostou ve svou správnou dobu. Není snadné jít po cestě, která se klikatí a mizí za každou další zatáčkou, a přitom vědět, že budeme muset stoupat ještě hodně dlouho. Chceš se do něčeho pustit, protože jsi byl k tomu natrénován. Ale nejprve se musíš snažit pochopit.“

„Chápat a přitom nic nedělat, to přece nikam nevede!“

„A dělat něco dříve, než to pochopíš, může být nebezpečné. Jestliže se pustíš do něčeho dříve, než pochopíš, oč jde, nebudeš vůbec vědět, co děláš. Tak se pokus vnímat okolní klid,“ poradila mi a sama se hluboce nadechla. „Není třeba se štvát, ostatně není kam. Na všechno máš dost času.“

„V tomto životě?“

„Nebo v příštím.“

„Dobře, ale už bych chtěl začít!“ zvolal jsem. „Uvnitř cítím *bolest*, signál, který mi posílá moje Základní Ego. A to neříká: ‚Sedni si a odpočívej, zajdi si na pláž.‘ Místo toho mi říká, že bych měl něco dělat, něco, co by mě přivedlo k mému Vyššímu Egu.“

„Proč se pořád trápíš nad svým Vyšším Egem. Jako by ti život nepřipadal dost zajímavý.“

Nedbal jsem na její pokusy mě uchlácholit a pokračoval jsem v sebekritických úvahách. Jak vůbec můžu pomýšlet na navázání vztahu se svým Vyšším Egem, když nemám dost trpělivosti, abych se postavil do fronty, abych jezdil vozem povolenou rychlostí nebo odpočíval během dopravní zácpy? Nebo abych si udržel manželství.

Mama Chia mě vytrhla z mých ponurých myšlenek. „Jsi na sebe opravdu přísný, Dane Millmane - je to vidět z výrazu tvého obličeje. Myslíš si, že máš před sebou vážný problém, ale je tomu skutečně tak?“

Moje zkušenost je taková, že právě v době, kdy se ti zdá, že všechno spěje k horšímu, jsi schopen udělat velký skok kupředu. Když máš pocit, že se ti

nedaří a tvůj život ustrnul, nebo dokonce regraduje, jsi na nejlepší cestě začít znovu."

„To si doopravdy myslíte?"

„Nejde o to, co si myslím. Podívej se na sebe a zeptej se svého Základního Ega, které to ví, dokonce mi to už řeklo. Jsi schopen udělat velký skok kupředu, ne snad dnes nebo zítra, ale už brzy. A tak jako tě Sokrates připravil na setkání se mnou, udělám já všechno pro to, abys mohl pokračovat ve své cestě."

„To vypadá strašně jednoduše."

„Není to ani jednoduché, ani snadné, ale nevyhnutelné *-dříve nebo později*. Jsi příliš ponořen do toho, co se děje, a nejsi schopen to vidět z nadhledu; asi jako moucha na televizní obrazovce, která vidí jen množství jednotlivých bodů, ale celkový obraz jí uniká. Každý z nás má v životě svou roli. Až k tomu dozraje čas, budeš vědět, co máš v životě dělat. Možná že to poznání na tebe čeká někde na poušti."

Dříve, než jsem se stačil zeptat, jak to myslí, pokračovala. „Cesta pokojného bojovníka začíná tím, že obsáhne všechna tři Ega, aby měl hlavu v oblacích a nohy pevné na zemi."

Něco jsme spolu už dokázali a teď tě připravíme na další krok, a proto šplháme na tuto horu." Obrátila se a pokračovala v namáhavé cestě nahoru. Její slova mi dodala odvalu, ale moje tělo začalo cítit velkou únavu. Mama Chia však svým kulhavým krokem postupovala stále kupředu.

„Kam to vlastně jdeme?" zeptal jsem se a lapal jsem po dechu.

„Až nahoru."

„A co budeme dělat, až tam dojdeme?"

„To se dozvíš, až tam budeme," odvětila.

Cesta se brzy změnila ve strmý výstup a připomínala nekonečné schody. Vzduch byl stále řídký a naše dýchání bylo obtížnější s každým krokem; blížili jsme se k vrcholu hory Kamakau vysoké asi patnáct set metrů.

O dvě hodiny později, těsně před setměním, jsme dosáhli vrcholu a mohli jsme opět stát na rovné zemi. Mama Chia mi ukázala rukou překrásný výhled na celý ostrov Molokai. Na všechny strany se prostírala zeleň lesů sahajících až k moři. Zapadající slunce ozářilo oblohu všemi barvami, od růžové a tmavočervené až po oranžovou a fialovou.

„Tak jsme tu," povzdechl jsem.

„Ano, jsme tu," opakovala po mně, oči stále upřené na západ slunce.

„A když jsme tu, naskytá se otázka, co tu budeme dělat?"

„Nasbíráme trochu dříví. Musíme tu přenocovat. Vím o jednom místě. Zítra tam dorazíme." Ukázala směrem na východní cíp ostrova.

Vedla mě k malému vodopádu, kde jsme se napili perlivé vody bohaté na minerály. Vedle vodopádu byl skalní převis, který by nás ochránil před náhlým deštěm. S úlevou jsem ze sebe shodil její batoh a cítil jsem se náhle lehčí než vzduch. Moje nohy se trásly únavou a bylo mi jasné, že zítra se na ně nebudu moci postavit.

Bylo pro mě záhadou, jak tato postarší žena, která byla menší než já, ale vážila mnohem víc, je schopna absolvovat tak obtížný výstup. Nijak by mě nepřekvapilo, kdyby chtěla pokračovat v pochodu celou noc.

Založili jsme oheň, abychom rozpálili pár kamenů, na nichž jsme si pak upekli sladké brambory. Se syrovou zeleninou chutnaly báječné.

Uložili jsme se na měkkém mechu a do ohně jsme naházeli pár menších větví, ne kvůli teplu, ale kvůli planoucímu ohni a jeho uklidňujícímu praskání.

Než jsme se uložili ke spánku, uvažoval jsem nahlas: „Když jsem se plavil na surfovacím prkně po moři, musel to být pro mě zřejmě hodně děsivý zážitek, protože od té doby neustále přemýšlím o životě a smrti. Před několika dny, když jsem šel spát, jsem spatřil tvář jednoho přítele z Oberlinovy university, který nedávno zemřel. Byl mladý a plný života, ale náhle onemocněl nějakou nemocí, o které lékaři prohlásili, že je smrtelná. Vzpomínám si, že se hodně modlil. Bez ohledu na to umřel.“

Mama Chia si povzddechla. „Na naše modlitby se nám vždy dostává odpovědi. Jen se někdy stane, že Bůh řekne ne.“

„Proč Bůh řekne ne?“

„Proč milující rodiče řeknou ne? Někdy chtějí děti něco, s čím rodiče nesouhlasí. Lidé se obracejí k Bohu, když se jim otřásá půda pod nohama, aby zjistili, že to byl Bůh, kdo to způsobil. Naše vědomá mysl nedokáže vždy předvídat, co je pro nás nejlepší. Víra zahrnuje přesvědčení, že *vše*, co se děje ve vesmíru, je pro naše dobro. Já tomu věřím.“

„A myslíte si, že tomu tak doopravdy je?“

„Nevím to jistě, ale *vybrala* jsem si toto přesvědčení, protože když tomu věřím a chovám se podle toho, žije se mi lépe. Nemám nikdy pocit, že jsem obětí okolností. Moje stanovisko je pevné a pozitivní. A všechny potíže беру jako jistý druh ‚duchovního vzpírání‘, jako příležitost k posílení svého ducha.“

Moje tělesné problémy, přestože byly spojeny s bolestí, mi vždy přinesly něco, co jsem dokázala ocenit až mnohem později,“ vysvětlovala Mama Chia. „Tímto získaným darem byl v mém případě hluboký soucit; u jiného to může být citlivější vztah k tělu nebo silnější pohnutka k tělesným cvičením, k uvolněnějším citovým projevům nebo to u něho může vést k tomu, že si více všimá toho, co jí, více odpočívá nebo si více hraje.“

Bolest a nepohodlí nás má často vyburcovat a probudit naši pozornost.“

„Tak tomu u mě doopravdy je,“ přitakal jsem a zíral jsem do ohně.

„Budiž, ale přesto bych to jako metodu nedoporučovala,“ dodala s pousmáním.

„Ačkoli bolest nás nutí, abychom soustředili pozornost na sebe, je to obvykle poslední možnost, k níž se uchyluje Základní Ego. Používá těchto drsných způsobů tehdy, když jemnější prostředky - intuice a sny - selhávají.“

„Základní Ego,“ pokračovala, „je jako dítě a nedá se odbýt. Jeho přirozenost je taková, že se snaží s každým vyjít a s nikým si to nerozházet. A když ho člověk uspokojí, tak se zklidní.“

Vzpomněl jsem si na jinou otázku a zeptal jsem se: „Jestliže Základní Ego má na starosti tělo, může vyléčit každou nemoc, nebo snad ne?“

„Když jsou příznivé okolnosti a když to není v rozporu s osudem dotyčného člověka, pak ano.“

„To ovšem znamená, že medicína nemá příliš velký význam.“

„Všechno má svůj význam. Medicína je jedním ze způsobů, jak pomáhat Základnímu Egu - je to dar pocházející z přirozeného světa,“ vysvětlila a utrhla několik lusků z blízkého keře. Otevřela je a ukázala mi malá semínka a dodala: „Základní Ego má, jak už víš, úzký vztah k přírodě; každá rostlina a bylina nese v sobě zvláštní poselství a energii, kterým Základní Ego rozumí. To se týká i barev, vůní nebo zvuků. Nebo tance, když na to přijde.“

Léčení je velké mystérium, dokonce i pro dnešní lékaře. Stále se pokoušíme objevit přírodní zákonitosti rovnováhy. Rdyž se ale sblížíme se svým Základním Egem a s jemně působícími energiemi, objevíme mnohem více ‚zázraků‘.“

„Většina lékařů se spoléhá na své Vědomé Ego, na svůj rozum. Ale místo toho by se měli spíše spoléhat na svou intuici, nemyslíte?“

„Nejde o to, zda máme více důvěřovat Základnímu Egu, *nebo* naopak Vědomému Egu,“ odpověděla. „Jde o to, naučit se důvěřovat *oběma* - každému v pravý čas. Arabové mají přísloví: ‚Měj důvěru v Boha, ale svého velblouda si pevně připoutej.‘ Je důležité důvěřovat svému Základnímu Egu, jestliže chceme například vyléčit řeznou ránu, ale Vědomé Ego nám řekne, že máme ránu obvázat.“

Jestliže se budeš přecpávat všelijakými šunty, kouřit a pít příliš mnoho alkoholu nebo brát drogy - jestliže se budeš vyčerpávat nebo potlačovat své emoce - ztížíš svému Základnímu Egu jeho práci na udržování obranyschopnosti organismu; léčit ale nedokáže mnohdy bez spolupráce s Vědomým Egem; nestačí, když pouze vysílá signály v podobě tělesných bolestí, aby upoutalo tvou pozornost. Ani modlitby samy o sobě nestačí; také ty sám musíš přiložit ruku k dílu. František kardinál Spellman jednou řekl: ‚Modlí se, jako by vše záviselo na Bohu, a pracuj, jako by vše záviselo na tobě.‘“

Díval jsem se na Mama Chiu s rostoucím obdivem a údivem. „Mama Chio, víte toho opravdu hodně. Kde jste se to všechno naučila?“

Nejprve neříkala nic. V záři ohně se mi zdálo, že usnula. Ale její oči byly široce rozevřené, jako by se dívaly do jiného světa. Pak odpověděla: „Budu o tom přemýšlet. A zítra ti možná budu vyprávět kus svého příběhu. Ještě nás čeká daleká cesta.“ S tím se obrátila na bok a vzápětí usnula. Ležel jsem a jen tak se chvíli díval do dohasínajícího ohně; potom jsem rovněž usnul.

9 Dobře zakulacená žena

*Bůh utěšuje ty, kteří jsou zneklidněni,
a zneklidňuje ty, kteří se těší příliš velkému klidu.*

Anonym

Ráno jsem osvěžil své tělo pod vodopádem a zbavil se tak ztuhlosti svalů, zad i ramenou. Ačkoli jsem neobnovil zcela své síly, prostá strava a pohyb na čerstvém vzduchu mi dodaly energii, jakou jsem už léta postrádal.

Po lehké snídani skládající se z papáji, banánu a pramenité vody jsme pokračovali v cestě po okraji vulkanických skal, které vyvěly z moře před mnoha miliony let; při chůzi jsme dýchali v rytmu svých kroků. Mama Chia musela znát tyto srázy velmi dobře, protože postupovala vpřed s instinktivní jistotou.

Po chvíli jsem znovu požádal Mama Chiu, aby mi vyprávěla o svém životě.

„Nerada o sobě mluvím," začala. „Ale mám pocit, že pro tebe může být důležité, abys o mně něco věděl."

„Proč myslíte?"

„Nevím, ale myslím si, že někdy napíšeš o své cestě knihu, aby i druzí věděli, jak probíhala - a možná se budeš chtít zmínit také o mně."

„Možná se stanete slavnou a budete vystupovat v reklamě na pivo," dobíral jsem si ji.

„Víš moc dobře, že bych to nikdy neudělala; dávám přednost anonymitě. Jde jen o to, že život jiných lidí nás může inspirovat."

„Tak dobře, jsem jedno velké ucho," pobídl jsem ji k vyprávění a na úzké stezce jsem se držel co nejbližší za ní, aby mi nic neuniklo.

„Narodila jsem se tady na Molokai v roce 1910. Můj otec byl zčásti havajského původu, zčásti to byl Japonec, stejně jako moje matka. Tak jako tomuto ostrovu, dostalo se i mně velkého dědictví, ale slabého těla," vysvětlovala a pozvedla svou hůl.

„Dost silného těla," namítl jsem, „mám co dělat, abych vám stačil."

Usmála se a pokračovala: „Jack London jednou napsal, že v životě nemusíme dostat vždy dobré karty a že jde někdy o to, sehrát dobrou hru se špatným listem. Řekla bych, že jsem se snažila hrát se svými kartami, jak nejlépe jsem uměla. Jako dítě jsem se cítila většinou unavená. Trpěla jsem mnoha alergiemi a často jsem churavěla. Většinu času jsem prolezla v posteli a nemohla jsem chodit pravidelně do školy.

Můj otec mi s oblibou vyprávěl, jak Teddy Roosevelt býval také nemocné, neduživé dítě, ale když vyrostl, stal se z něj, drsný chlapík' a nakonec prezident Spojených států. Přestože mi otec dodával odvahy, moje tělo bylo stále křehčí a křehčí."

Mama Chia vyndala ze svého batohu ořechy *macadamia* -a několik mi jich podala. Pak pokračovala. „Když mi bylo sedm,, moji rodiče se doslechli o

kahuna kupua - šamanovi jménem Papu Kahili. Byl to velký léčitel, jehož si ti, kteří ho znali, velmi vážili, a jeho věhlas se šířil mezi lidmi, kteří měli pochopení pro tradiční způsoby léčby.

Moji rodiče byli zbožnými křesťany, a proto nedůvěřovali lidem, kteří mluvili o působení ducha přírody a podobných věcech. Protože jsem ale byla stále churavější a nikdo mi nedokázal pomoci, láska nakonec překonala jejich obavy a oni požádali Papa Kahili, aby se na mě podíval.

Když jsem byla u něho poprvé, nedal mi žádné léky, ani na mně neprováděl žádné šamanské obřady, jak se obávali moji rodiče. Jen se mnou klidně rozmlouval. Měla jsem pocit, že mu na mně opravdu záleží. Toho dne, aniž jsem to tušila, jsem se začala uzdravovat.

Později mi dával nejrůznější léčivé byliny a mluvil se mnou o mnoha věcech - například o tom, že každý člověk má v sobě léčivé schopnosti. Vyprávěl mi zajímavé příběhy a vtiskl do mě myslí mnoho krásných obrazů. Papá Kahili mě vzal s sebou na mnoho výletů, a pokaždé, když jsem se vrátila, jsem byla zdravější."

„Akceptovali ho tvoji rodiče vůbec někdy?"

„Ano, ale trvalo to několik měsíců. Říkali o něm, že je to ‚Boží kněz‘, a líbilo se jim na něm, zlepšení mého zdravotního stavu nepokládali za svou zásluhu, ale říkali, že skrze něho působí Duch svatý.

V té době zuřila v Evropě první světová válka. Denní tisk zaznamenával velké činy historie. Ale Papá Kahili se v novinách nikdy neobjevil; v dějinách světa o něm nenajdeme ani zmínku. Je součástí skrytých dějin, jako podzemní pramen, který vyživuje celé lány lučních květin. A přesto to byl v našem malém světě jeden z největších lidí, jací kdy žili na Zemi.

Když válka skončila, bylo mi osm let a byla jsem dost silná, abych mohla chodit do školy. Přestože jsem vážila víc, než bych měla, a byla jsem plachá a nijak zvlášť hezká, měla jsem několik přátel. Na dalších sedm let jsem se ponořila do toho, co mi nejvíce chybělo a po čem jsem toužila jako mladá dívka: cestovala jsem na Oahu a ostatní ostrovy, chodila jsem na večírky, ráda jsem nakupovala se svými kamarádkami, a dokonce jsem měla i schůzky s chlapci.

Nakonec mě večírky, cestování a nakupování omrzely. Vždycky jsem se cítila jiná ve srovnání s ostatními lidmi, jako cizinka v cizí zemi. Nejprve jsem si myslela, že je to kvůli mě nemoci. Ale dnes se cítím jako cizinka dokonce i mezi svými přáteli. Mají rádi hlučné společenské akce a večírky a honí se za poslední módou. Já si nejraději čtu nebo vysedávám v měsíčním světle mezi stromy," vysvětlila mi a šermovala holí směrem ke stromům *kukui*, jež jsme míjeli.

„Možná to všechno bylo tím, že jsem byla tak dlouho nemocná a upoutaná na lůžko, kde jsem trávila čas o samotě četbou a přemýšlením o věcech, o kterých ostatní nepřemýšlejí. Zvykla jsem si být sama."

„Mama Chio," řekl jsem, „nechci vás přerušovat, ale chci jen říct, že vím moc dobře, co to znamená cítit se jiný než ostatní lidé."

Zastavila se, ohlédla se a přikývla.

„Teď ale, prosím, pokračujte.“

„Věděla jsem, že jsem své rodiče zklamala a velice jsem toužila po tom, aby na mě mohli být pyšní. Můj otec musel těžce pracovat v cukrovaru a podařilo se mu našetřit trochu peněz, abych mohla jít na universitu. A tak jsem pilně studovala a pře-? četla spoustu knih, mnohem víc než moji spolužáci - ve snaze vyhovět očekávání svých rodičů. V roce 1928 jsem byla přijata na Stanfordovu universitu.“

„Vy jste studovala na *Stanfordově universitě*?“ zeptal jsem se nedůvěřivě.

„Ano,“ odpověděla. „Překvapuje tě to?“

„Překvapuje, i když nevím proč.“

„Když jsem ta dlouhá léta ležela v posteli, četla jsem od rána do večera.“

Moje rodiče to stálo hodně peněz i námahy, aby mi opatřili všechny ty knihy, které jsem chtěla číst. Myslela jsem si, že ve škole zaostávám, ale ve skutečnosti jsem byla daleko vpředu. U přijímaček jsem skvěle obstála...“

„V tom se od sebe lišíme,“ zašklebil jsem se.

Usmála se na mě a pokračovala: „Moji rodiče měli za to, že jsem na universitě proto, abych si našla dobrého manžela, ale pro mě to byla doba plná dobrodružství; bylo toho tolik, co jsem se chtěla naučit, a knihovny byly *plné* knih. Nechtěla jsem ztrácet ani minutu. Byla jsem fascinována lidských tělem - možná pod vlivem vlastních fyzických problémů - a tak jsem začala studovat medicínu.“

V posledním ročníku jsem ale narazila na jeden článek, v němž se psalo o havajské tradiční léčbě zvané *kahuna*. Úplně mě to uchvátilo. Také jsem se dočetla o jiných systémech duchovní a holistické léčby včetně hypnózy a psychoanalýzy. Uvědomila jsem si, že mým posláním je *léčit*, ne provozovat konvenční medicínu.“

„Vy nevěříte na konvenční medicínu?“

„Vůbec nepodceňuji výsledky západní medicíny a její technické vybavení,“ řekla. „Ale nemohu nevidět, že většina lékařů i jejich pacientů usiluje jen o co nejrychlejší odstranění symptomů pomocí léků a chirurgických zákroků, místo aby lékaři vedli své pacienty ke změně způsobu života a návyků a aby jim pomohli dosáhnout většího souladu se zákony přírody. Medicína se jednoho dne změní,“ vyslovila se Mama Chia prorocky, „ale to bude teprve tehdy, až k tomu lidé dozrají.“

„A co bylo potom? Složila jste zkoušky?“

„Jak už to tak bývá, potkala jsem svého budoucího manžela v nejméně vhodné době. Jednoho dne, když jsem odcházela z knihovny, mi vyklouzla kniha z rukou. Dříve než jsem se stačila pro ni shýbnout, zjevil se z čista jasna hezký mladík, sebral ji ze země a s úsměvem mi ji podal. Dali jsme se do řeči - a nikdy jsme neskončili. Jmenoval se Bradford Johnson. Hned po skončení školy jsme se vzali. Nikdy jsem nepochopila, jak se mohl on - pohledný a urostlý mladík - zamilovat do někoho takového, jako jsem byla já. Říkávala jsem mu, že jsem mu asi zachránila život v předcházející inkarnaci, a že mi tedy jeden život dluží!“

Ať už tomu bylo jakkoli, v roce 1932, když jsme promovali, dostal Bradford učitelské místo v Kalifornii a já jsem otěhotněla. Byli jsme tak šťastní!" Hlas Mama Chii se změnil a ztišil se natolik, že jsem sotva mohl zaslechnout, když zašeptala: „Dítě jsem potratila." Na chvíli se odmlčela. „Zjistila jsem, že nemůžu mít děti. Nikdy. Znovu jsem se cítila zrazená svým tělem.

Bradford měl pro to pochopení; říkal, že můžeme nakonec vždycky adoptovat nějaké dítě, ale byli jsme tak zaneprázdněni, že k tomu nikdy nedošlo. Kromě toho jsem měla synovce a dvě neteře." Usmála se, ale úsměv se z její tváře brzy vytratil.

„O měsíc později můj otec nečekaně zemřel. Moje matka ztrácela zrak a potřebovala mě. Bradford si našel místo na Oahu, takže jsem mohla trávit víkendy na Oahu s ním. Zvykli jsme si na to, ale Bradfordovu školu zavřeli, když došlo k velké hospodářské krizi. Přestěhoval se ke mně na ostrov Molokai. Byly to krušné časy, ale měli jsme střechu nad hlavou a zahradu.

Potom přišel rok 1941 a napadení Pearl Harboru. Toto a vše, co následovalo, patří k nejhrošším obdobím mého života."

Mama Chia se zastavila, aby se pokochala panoramatickým výhledem na dešťové lesy hluboko pod námi a na moře kolem. „Nejsem zvyklá o sobě mluvit," vysvětlovala. „Jen málo lidí to o mně ví, a já nemám potřebu se s tím někomu svěřovat; dovedeš to pochopit? Možná bychom se mohli na chvíli zastavit..."

Dotkl jsem se její paže, abych ji přerušil. „Chci vám říct, jak moc mě váš příběh a to, co jste zažila, zajímá. Hodně starších lidí jsou chodícími knihovny - jsou součástí historie. Ale nikdy nevyprávějí, co zažili, protože jim to připadá banální."

Smutně jsem zavrtěl hlavou a dodal jsem: „Chtěl jsem se taky dozvědět něco o Sokratovi a mockrát jsem ho žádal, aby mi o sobě vyprávěl, ale nikdy to neudělal. Jako by mi nedůvěřoval nebo co. Moc mi to vadilo, ale nikdy jsem mu to neřekl. Možná se nikdy nedovím, odkud pochází - a přitom je to součástí mého vlastního životního příběhu, kterému tím něco chybí. A vy pochybujete, zda mě zajímá vaše vyprávění!"

Tiše přikývla a na její tváři nebyla vidět žádná reakce -dokud jsem neviděl slzy v jejích očích, které se dívaly dolů na modravé moře. Nad našimi hlavami plula oblaka a dotýkala se vrcholků hor. Mama Chia se chopila své hole a vykročila po klikaté cestě vinoucí se mezi skalami. Potom pokračovala ve svém vyprávění.

„Tak jako hodně lidí v Honolulu, Bradford viděl zkázu Pearl Harboru a jako správný absolvent Stanfordovy university se přihlásil k námořnictvu, aby pomohl bránit svou zemi. Modlila jsem se za svého manžela každou noc i ráno, jako mnoho jiných žen.

Objevily se nepříjemné pověsti, že lidé smíšeného, japonsko-amerického původu budou deportováni do sběrných táborů v zázemí z obavy, že by se mohli dopustit sabotáže. Odmítala jsem tomu uvěřit. Ale pak se ukázalo, že je to pravda. Ačkoli mám jen nepatrné množství japonské krve, byla jsem

deporto-vána na osamělé místo kdesi uprostřed deštných pralesů a žila jsem tam poklidně se svou matkou - té bylo v té době už šedesát a trpěla mnoha chorobami, které jsem neuměla vyléčit.

Papá Kahili, který téměř deset let studoval u jednoho šamana v Africe, se vrátil na Molokai. Požádala jsem ho, zda by nemohl pomoci mě matce. Tehdy byl už hodně starý a jeho práce v Africe, která zahrnovala boj s hladomorem, dysenterii a ostatními nakažlivými chorobami, ho zcela vyčerpala. Oznámil mi, že Duch volá mou matku a že bude brzy vysvobozena ze svých tělesných útrap - a že on sám ji bude brzy následovat.

Hovořil s mou matkou a dal jí své rady; týden po jeho návra-tu matka pokojně zemřela ve spánku. Zůstala jsem sama a trávila jsem čas tím, že jsem denně pomáhala Papá Kahilimu. Sebrala jsem odvahu a požádala ho, aby mě naučil, jak se léčí tradičním způsobem označovaným jako *kahuna*; řekla jsem mu, že si myslím, že je to můj životní úkol.

Vytryskly mu slzy radosti, protože to odedávna věděl, ale musel počkat, až ho o to požádám sama. Přijal mě do své rodiny a do své léčitelské tradice.

Papá Kanili dnes přebývá v říši duchů, ale já nepřestávám cítit jeho přítomnost. Je to, jako když najdeš svého učitele. Naučil mě, jak pomáhat lidem, kteří to potřebují.

Začala jsem léčit pacienty z jeho okruhu, tady na ostrově Molokai; také jsem si udělala speciální kurs pro porodní asistentky. Během svého medicínského studia jsem viděla umírat mnoho lidí," vyprávěla, „a tak jsem chtěla vyrovnat svou životní bilanci tím, že budu pomáhat dětem na svět. Díky tomu jsem se mohla podílet na zázraku zrození, ačkoli ty děti nebyly moje.

Jednoho dne jsem dostala dopis z ministerstva námořnictví. Ještě dříve, než jsem ho otevřela, jsem věděla, co v něm je - slovo za slovem. Když jsem přestala plakat, otevřela jsem třesoucími se prsty obálku - dopis jen potvrdil, o čem se mi zdálo už něco lik dní: Bradford, můj manžel, se utopil v moři.

Válka skončila a já jsem propadla neklidu. Příliš mnoho duchů, příliš mnoho vzpomínek. Našetřila jsem si nějaké peníze ze a v roce 1952..."

„Když mi bylo šest let," skočil jsem jí do řeči.

„Když ti bylo šest let, jsem se vydala na cestu kolem světa, která trvala dvanáct let. Neřídila jsem se mapou, ale jen svou intuicí a strávila jsem první dva roky cestováním po Spojených státech, autobusem, vlakem i pěšky a navštívila jsem lidi a místa, které mi moje Vyšší Ego doporučilo."

Zeptal jsem se jí, zda někdy navštívila Berkeley v Kalifornii.

„Ano," přitakala. „Projížděla jsem tím městem, ale Sokrata, pokud té to zajímá, jsem potkala až o osm let později. Nejprve jsem podnikla pout' po severní Evropě, kde jsem studovala lidové tradice a vikingské zvyky; potom jsem procestovala Španělsko a střední Evropu, navštívila několik vesnic v Africe a pokračovala na Střední východ a do arabských zemí, do Indie, Nepálu, Tibetu a velkého Pamiru..."

„Byl jsem tam, ale nevěděl jsem, co tam mám hledat..."

„Jsem ráda, že jsem počkala, až budu trochu starší; kdybych tam cestovala v mládí, kdy jsem na to nebyla připravená, určitě bych tu školu nenašla.“

„Jakou školu,“ zeptal jsem se a vzpomněl jsem si na to, co říkal Sokrates.

„Když jsem přijela do Číny - což mi umožnili moji přátelé - navštívila jsem také Thajsko a část Indonésie...“

„*Jaká to byla škola?*“ znovu jsem se zeptal.

„Tajná škola - v Japonsku.“

„V jakém smyslu tajná?“

„Nedělá si žádnou reklamu a nijak zvlášť se neprosazuje.“ Usmála se a pak dodala, s větší vážností: „Jen málo lidí je s to ji vidět. Do té doby jsem poznala hodně systémů léčby těla i ducha; chtěla jsem vědět co nejvíc o duchovní cestě, ale zároveň mě zajímalo, jak by bylo možné lépe vyhovět také požadavkům těla a zda bych mohla změnit své vlastní tělo. Mistr mi ukázal, čeho jsem schopna. A právě tam jsem se setkala s jedním z jeho nejpozoruhodnějších žáků - s mužem, jemuž říkáš Sokrates.“

„*Opravdu?*“ vyjádřil jsem svůj údiv a málem jsem zakopl o kámen na cestě. „Povězte mi víc o Sokratovi a o té škole! Co to bylo za školu? A co tam Sokrates dělal?“

Mama Chia se zastavila. „Jestliže ti to Sokrates neřekl, musel pro to mít nějaký důvod.“ Viděla, jak jsem zklamán, a dodala: „Musíš věřit, že cokoli ti Sokrates řekl nebo neřekl, bylo pro tvé dobro. A já si nemyslím, že toto je vhodná doba, abychom mluvili o těch věcech.“

„Kde je ta škola? A kdo je ten Mistr, o kterém jste se zmínila? A co ta ostatní místa, která mám navštívit?“

„Teď ještě ne,“ odvětila. „Musíš se naučit některé věci z vlastní intuice a z vlastních vhledů a zkušeností.“

Zklamané jsem vzhlédl a zjistil, že jsme se ocitli téměř na nejvyšším místě ostrova - široko daleko nebyl tak vysoký vrchol.

„Musím dokončit svůj příběh,“ řekla, „abychom věděli, co nás čeká a co spolu ještě podnikneme. Byla jsem v té škole dva roky a tři měsíce. Poprvé v životě získalo mě tělo přiměřené proporce, i když se nedalo říci, že bych byla štíhlá nebo měla atletickou postavu - ale mohla jsem *běhati* Mohla jsem *skákat* a dělat kotouly a vymrštit se do vzduchu. Věř tomu nebo nevěř,“ pronesla nadšeně, „ale stala se ze mě docela dobrá akrobatka a ovládala jsem bojová umění.“ Přitom otáčela svou holí ve vzduchu a naznačovala trhané pohyby, jaké při tom dělala. „A poznala jsem, jaké mám schopnosti a jak mohu uplatňovat své duchovní síly.“

Získala jsem také nové poznatky o tom, jak léčit. Když jsem se vrátila domů, na ostrov Molokai - to bylo v roce 1964 - překypovala jsem nadšením a energií a chtěla jsem konat zázraky a léčit třeba i malomocné, a tehdy ke mně přišel Sei Fujimoto. Pln starostí mi oznámil, že jeho syn náhle onemocněl, a prosil mě, abych šla s ním. Spěchali jsme na cestu, kde stála jeho do dávka, a Sei mi vysvětloval, že jeho syn dostal křeče a od té doby leží v bezvědomí. Sei propadl panice a stejně se vedlo i jeho ženě Mitsu, která byla bez sebe strachem.

Byli chudí a žili na obtížně přístupném místě, kde nemůže přistát ani helikoptéra. A i kdyby, bylo zřejmě už stejné pozdě, protože chlapec na tom byl moc špatně." Mama Chia se zastavila, posadila se a pokynula mi, abych se posadil také. Seděli jsme na skalním výběžku hory uprostřed centrálního pohoří a Mama Chia smutně pokračovala: „Dělala jsem, co jsem mohla, abych chlapci pomohla; použila jsem k tomu všechno, co jsem uměla, a všechnu energii, kterou jsem měla. Modlila jsem se, šeptem jsem k němu promlouvala, volala jsem ho jménem. Ale on tak jako tak umřel." Když skončila, její oči byly plné slz.

Podívala se na mě. „Na tomto světě je jen málo věcí tak hrozných, jako je ztráta dítěte," povzdechla si. „Žádná víra ani filosofie není s to tuto bolest zmírnit. Jen čas nám pomůže zapomenout. A Fujimotovi se rmoutili nad smrtí svého dítěte velmi dlouho.

Chlapec mi zemřel v náručí. A spolu s ním zemřelo i cosi ve mně. Vidávala jsem ho ve snech. Zpočátku jsem si myslela, že bych ho bývala zachránila, kdybych studovala ještě usilovněji a věděla toho o léčení mnohem víc. Potom mě přepadla myšlenka, že mým úkolem není léčit. Byla jsem tou myšlenkou přímo posedlá - přesto, že lidé, kterým jsem pomohla, mě přesvědčovali o opaku, a přesto, že mi Fujimotovi děkovali za mou snahu pomoci jejich dítěti. Zařekla jsem se, že už nikdy nebudu nikoho léčit. Připadalo mi, že je to podvod; a cítila jsem se jako šarla-tánka. Ztratila jsem důvěru v sebe i v sílu Ducha.

To bylo v roce 1956, kdy jsem se přestěhovala na ostrov Oahu a přijala jsem práci v bance. A znovu jsem začala přibírat na váze."

„Vadilo vám to?" zeptal jsem se. „Myslím po tom všem, co jste se naučila a zažila v té škole. Nechtěla jste si udržet svou kondici?"

„Každý člověk má své silné a slabé stránky," odpověděla. „Stává se mi, že mě moje emoce přemohou, jako se mi to stalo v době, kdy jsem nastoupila do banky. Bylo mi všechno jedno a vůbec jsem neusilovala o to, aby se cokoliv v mém životě změnilo. Navykla jsem si žít každodenní rutinou, dělat, co je třeba dělat, a úsměv jsem nosila stejně jako svůj kostým. Když si na to vzpomenu, musím říct, že to bylo pro mě peklo. Ale vybrala jsem si to. Pracovala jsem v bance skoro dva roky, až jsem jednoho dne dostala dopis od Sokrata - před šesti lety."

„To muselo být v roce 1967," počítal jsem.

„Ano. Nevím, jak mě našel nebo proč se rozhodl mi napsat právě v té době. Léta jsme nebyli v kontaktu. Ale jeho dopis byl pozoruhodný. To, co mi napsal, mi připomnělo věci, které jsem mezitím zapomněla; jeho slova mě povzbudila, inspirovala mě a dala mi znovu pocit smysluplnosti."

„To Sokrates opravdu umí," poznamenal jsem se smíchem.

„Ano, v tom se vyzná," opakovala po mně a rovněž se usmála. „Umí to *moc* dobře. A v tom dopise se také zmínil o tobě - že mě možná jednoho dne navštívíš. Vrátila jsem se na Molokai a od té doby dělám práci, pro kterou jsem se narodila. A měla jsem svůj vnitřní zrak otevřený, abych tě nepropásla."

„A zbytek už znám."

„Ne tak docela," řekla Mama Chia. „Asi před třemi týdny jsem pomohla na svět novému chlapci Fujimotových!"

„To je skvělé!" zvolal jsem. „Mám rád příběhy se šťastným koncem!"

Mama Chia se zastavila, aby si odpočinula, a opřela se o kmen osaměle stojícího stromu. Její usměvavý výraz ztvárněl, když dodala: „Doufám, že konec tvého příběhu bude také šťastný."

10 Na ostří nože

Zapomeňte na to, co se vám líbí a co ne.

Nemá to žádný význam.

Dělejte prostě to, co je třeba dělat.

Šťěstí v tom asi nenajdete,

ale je v tom velikost.

George Bernard Shaw

Po poledni se strmý sestup změnil v mírné klesání. Postupovali jsme po hřebeni a kamenitá stezka byla tak úzká, že připomínala chůzi po kladině. Každý chybný krok se mohl stát osudným.

Ke konverzaci nebyla vhodná doba, protože jsme se museli plně soustředit na chůzi po tomto nebezpečném vrcholu. Z výšky to muselo vypadat jako chůze na ostří nože. Po obou stranách zely hluboké propasti. Měl jsem co dělat, abych nedostal závrať, a tak jsem se přinutil myslet na Mama Chiu, která našlapovala jako kamzík několik kroků přede mnou. Stezka byla o to nebezpečnější, že se na ní vyskytovaly tu a tam volné kameny, a nebylo jisté, zda tam, kam příště šlápneme, se budeme moci o něco opřít. Tak jsme opatrným husím pochodem zvolna sestupovali směrem na východ, až se úzká stezka konečně rozšířila a Mama Chia mi dala pokyn k odpočinku.

Zhluboka jsem dýchal a protahoval svaly. Mama Chia byla dokonale klidná; sáhla do svého batohu, který jsem s ulehčením sundal ze svých ramenou, a podala mi sendvič. „*Kaukau*" řekla a ukázala na sendvič. „Jídlo."

„Ano, pochopil jsem," odpověděl jsem mdle a zakousl jsem se do tenkých krajíců chleba. „Hmmm, je to moc dobré," pochvaloval jsem si s plnou pusou.

Během svačiny jsem vyjádřil Mama Chii svůj obdiv nad tím, jak nebojácně kráčela po úzké hřebenové cestě, zatímco mně bývalému gymnastovi, se svíral žaludek.

„Takže si o mně myslíš, že mám odvalu?" zeptala se.

„Ano, to si myslím."

„Možná že ano. Ale to jen proto, že jsem měla několik skvělých učitelů. O jednom z nich ti povím. Bylo to před mnoha lety, když jsem pracovala jako

dobrovolnice ve Stanfordově nemocnici. Tam jsem poznala dívku, která se jmenovala Líza a trpěla vzácnou a vážnou chorobou. Její jedinou nadějí na uzdravení byla transfúze krve od jejího pětiletého bratříčka, který tuto chorobu prodělal a vyvinul si vůči ní imunitu. Lékař to jejímu bratříčkovi vysvětlil a zeptal se ho, zda je ochoten svou krev věnovat sestře. Viděla jsem, že zaváhal jen na několik okamžiků, pak se zhluboka nadechl: „Když to zachrání Lízu, tak jo.“

Při transfúzi ležel na posteli vedle Lízy a usmíval se, tak jako my všichni, kteří jsme viděli, jak se jí vrací červeně do tváří. Potom jeho tvář zbledla a jeho úsměv zmizel. Podíval se na doktora a zeptal se třesoucím se hlasem: „Umřu hned teď?“

Mama Chia se zadívala na mě. „Ten malý chlapec nepochopil, co mu lékař říkal; myslel si totiž, že má dát sestře *všechnu* svou krev. Ano, naučila jsem se mít odvalu, protože jsem měla skvělé učitele.“

Chvilí jsme jedli mlčky a potom jsem se natáhl na zem, abych si trochu zdřímł. Právě když jsem byl na nejlepší cestě usnout, vyrušil mě hlas Mama Chii. „Je čas jít, musíme tam dorazit do setmění.“

„Jdeme k někomu na návštěvu?“

Chvilí trvalo, než mi odpověděla. „V jistém smyslu ano.“

Temné mraky nám táhly nad hlavou a zakrývaly slunce zapadající za hradbou lesů. Sestoupili jsme z hřebene a vešli znovu do lesa.

„Pospěš si!“ naléhala a zrychlila krok. „Připozdívá se.“

Procházeli jsme nerovným terénem a další hodinu jsme se prodírali hustým stromovím. Šli jsme už téměř celý den a já byl unaven k padnutí. Zavolal jsem na Mama Chiu, která sestupovala přede mnou: „Dnes jsme ušli v horském terénu určité osm nebo deset kilometrů. Nemohli bychom si trochu odpočinout?“

„Skoro patnáct,“ upřesnila, „ale odpočinout si teď nemůžeme.“

Nad námi se přehnal déšť, ale koruny stromu nás uchránily od zmoknutí.

„Můžu sotva uvěřit, jak rychle dokážete jít, přestože jste tak - jak bych to řekl - korpulentní,“ poznamenal jsem a musel jsem téměř běžet, abych jí stačil.

„Jsem napojená na velký zdroj energie,“ vysvětlovala.

„Jak to děláte? Je v tom nějaké tajemství?“

„Řekla bych to asi takto,“ odpověděla. „Víš, jak se matka, přestože je strašně unavená, dokáže vždy znovu zvednout a jít uprostřed noci ke svému nemocnému dítěti?“

„Ano, to vím.“

„A stejným způsobem to dělám já teď s tebou,“ vysvětlovala. Neviděl jsem, jestli se směje, ale vsadil bych se, že ano.

Stále udávala rychlé tempo a já jsem za ní pospíchal, občas jsem uklouzl po mechu, jímž byl porostlý skalnatý povrch, chvíli jsme stoupali, potom opět klesali a míjeli jsme množství malých vodopádů, které byly zásobovány z neustálých dešťových pře-háněk jak v této části ostrova, tak i několik kilometrů dále.

Když jsme vystoupali další kopec a začali sestupovat do údolí Halawa, pocítil jsem příliv nových sil. Tento pocit svěžesti, jak jsme pokračovali v sestupu do údolí, se ještě stupňoval. Nakonec jsme dorazili na nevelký palouk chráněný ze všech stran hustým porostem lesa.

Paprsky slunce nízko nad horizontem pronikaly skrze husté větvoví a vytvářely pruhy světla na okolní zeleni. „Udělej si pohodlí," vybidla mě.

S velkou úlevou jsem klesl na měkký koberec z listí, které bylo jen nepatrně vlhké, a nechal jsem ze svých ramenou sklouznout batoh. Mama Chia zůstala stát vedle stromu *kukui* a upřeně hleděla před sebe.

Ležel jsem na loži z listí a díval se skrze větve stromů, když jsem uslyšel její hlas: „Pamatuješ se, Dane, co jsem předtím říkala o změnách podoby?"

„No, neřekla jste toho zrovna moc..." Upoutal mě hlasitý zpěv nějakého ptáčka, a tak jsem se obrátil směrem, kde seděla Mama Chia, ale ta zmizela a místo ní seděl na nízké větvi stromu pták a zíral před sebe.

Ptáček seděl tiše, jako by čekal, co se bude dít. „To přece není možné!" vykřikl jsem. „Vy nejste..."

Pták na mě strnule hleděl a já hleděl na něho a čekal jsem na nějaké znamení, když vtom se za kmenem stromu objevila Mama Chia. V okamžiku, kdy spatřila, jak s otevřenými ústy zírám na tuto scenerii, se její úsměv změnil ve smích. „Přála bych si, Dane, mít kameru, abych zachytila, jak ses tváří!"

Postoupila dopředu a kývla na ptáčka; ten přiletěl a sedl si jí na rameno. „Tak ty sis myslel, že jsem se proměnila v ptáčka," smála se. „Mám dojem, že ses až příliš začel do Carla Castanedy."

„Viděl jsem v životě už spoustu podivných věcí," řekl jsem na svou obranu.

„Jak napsal už Shakespeare, mezi nebem a zemí jsou věci, o nichž nemají zdání ani filosofové. Máš jisté pravdu, Dane, že mnoho každodenních zázraků unikne pozornosti obyčejných lidí. *Ale lidé se neproměňují v ptáky.* Změna podoby předpokládá proměnu vědomí, formu hluboké empatie. Nic více a nic méně."

Pohladila ptáčka a urovnávala mu jeho červené a bílé peří, zatímco ten vesele švitořil. „To je apapán. Je to můj mazlíček a někdy mě provází na cestách," vysvětlovala a dotkla se jeho zakrouceného zobáčku. „Říkám mu ‚Červenka.'"

„Je ochočená?" zeptal jsem se a pomalu jsem se vzpamatovával ze svého rozrušení. „Můžu ji podržet?"

„To nevím, musíš se jí zeptat."

„A jak to mám udělat, pískat na ptačí způsob?"

Mama Chia a ptáček se na sebe podívali a ptáček zakroutil očima, jako by se chtěl zeptat: „A kdopak je tenhle mladík?"

Pomaloučku jsem k němu vztáhl ruku a napůl krotký apapán mi dovolil, abych ho pohladil po břiše.

„Musím přiznat, že se ti to povedlo. Nečekala jsem to."

Její výraz potemněl, jako obloha nad námi, a Mama Chia se zvedla. „To, co nás dnes večer čeká, nebudou žádné triky," vysvětlovala a vzala si ptáčka do ruky.

„Je to otázka života a *smrti*." Náhle sevřela dlaň v pěst a ptáček v ní ležel tiše a splihle.

Šokován jsem ze sebe nevěřičně vyřázel: „Jak jste *mohla*?"

„Je to také otázka smrti a *života*," přerušila mě a vyhodila ptáčka do vzduchu, a ten rozevřel svá křídla, vyletěl na strom a vesele cvrlikal, aniž dal na sobě znát nějaké znepokojení, dokonce mu nevadil ani déšť, který se znovu spustil.

Déšť jistě brzy přestane, ale jak se mám zbavit toho nepříjemného pocitu? Mama Chia se zatím uvelebila na zemi a schoulila se jako medvědice, zvíře lesa.

Asi čtvrt hodinku jsem odpočíval, ale nemohl jsem usnout; příliš mě zaměstnávalo pomýšlení na to, co se mělo v příštích hodinách stát, ať už to bude cokoli. „Zdá se, že budeme na cestě ještě nějaký ten den, co?" zeptal jsem se.

„Už to tak vypadá," odpověděla, aniž se pootočila.

„A nezdržuju vás od práce - od pomáhání ostatním lidem, kteří potřebují vaši péči?"

Ladné se nadvzdela a pohlédla mi do očí. „Dejme tomu, že jsem se vydala na pomoc mimořádně nebezpečnému případu."

„A kdo je ten nebezpečný případ?"

„Ty," odpověděla a na její tváři se objevil náznak úsměvu, který však vzápětí zmizel; potom pokračovala: „A to nás přivádí k otázce, na jaké místo jsme se dostali."

„Co je to za místo?"

„Říká se tomu *Kalanikaula* a je tu posvátný háj *kukui*."

„Posvátný?" ujišťoval jsem se, posadil jsem se a rozhlížel se kolem.

„Ano. Cítíš to?"

Díval jsem se na šedou kůru stromů, nazelenalé listí a bílé květy krásných stromů, pak jsem zavřel oči a uvědomil si, že krása nezávisí tolik na pohledu jako spíše na *pocitu*, jaký v nás určité místo vyvolává. „Ano," odpověděl jsem. „Cítím to. Ale proč jsme sem přišli?"

„Přišel jsi na posvátné místo, aby ses něco posvátného do-zvěděl." Náhle vstala.

„Pojď. Brzy už bude tma." Ve vsí tichosti se obrátila a vešla do lesa. Vyskočil jsem a následoval ji.

„Musíte mi říct, oč tu jde," žádal jsem ji, zatímco jsem zrychloval krok, abych ji neztratil z očí.

„Až se tam dostaneme," uklidňovala mě.

„Kam se dostaneme?"

Ačkoli stromy tlumily zvuk jejího hlasu, slyšel jsem zřetelné, jak odpověděla:

„Na hřbitov."

„Na hřbitov? Teď v noci?" Vlasy na zátylku se mi začaly ježít - jasný signál mého Základního Ega, že se k něčemu schyluje. Jak zní to staré úsloví? „Světlo na konci tunelu může být příjízdný vlak."

11 Věž života

*Symbolicky byla věž původně myšlena
jako spojnice ducha a hmoty...
Bohové musí nalézt způsob, jak do věže vstoupit -
v krajním případě pomocí násilí.
Sallie Nicholsová, Junga Tarol*

Než jsem se vzpamatoval, Mama Chia byla již padesát metrů přede mnou. Běžel jsem, abych ji dostihl. Když jsme vycházeli z posvátného háje a blížili se přes úzký hřeben k hřbitovu, ráz lesa se změnil.

Kam až oko dohlédlo, se v matném světle měsíce rozprostíral uschlý, kilometry dlouhý les, který se před svou zkázou skládal z pyšných stromů *ohi'a* a krásných stromů *koa* - teď to však byly už jen holé kostry strmějící nad údolím Wailau.

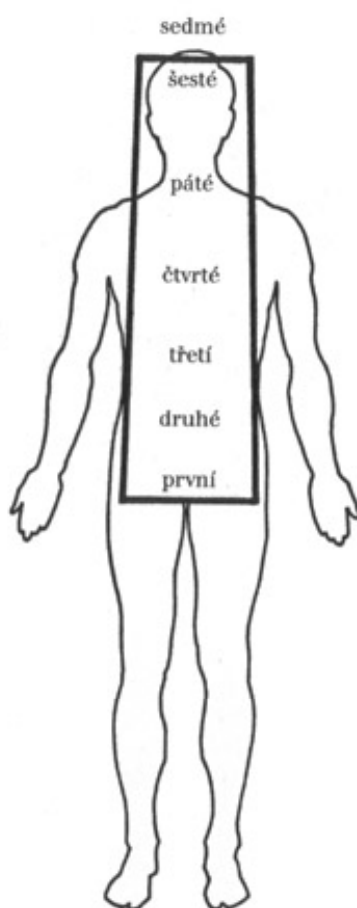
„Zavedli tu chov vysoké zvěře, aby sportovní lovci měli co střílet," vysvětlovala Mama Chia. Zvěř ožirala mladé výhonky stromů, a ty nemohly proto vyrůst. Většina starých stromů hyne v důsledku toho, že na zemi leží suché a ztrouchnivělé dříví, a kromě toho je dusí tráva a popínavé rostliny, kterých se netkne ani zvěř."

Stoupali jsme nahoru, po hřebeni, a potom opět scházeli dolů kolem sukovitých patriarchů, posledních zbytků umírajícího lesa. Sporé měsíční světlo nám svítilo na cestu, když Mama Chia začala promlouvat, a její slova, tak jako mocný magnet, mě vtáhla do nové vize reality.

„Lidské tělo se podobá věži se sedmi podlažími," vysvětlovala.

„To vědí už odedávna ti, kteří se zabývají mapováním jemného těla a energetických center. Indičtí mystikové nazvali těchto sedm stupňů *čakrami*. Podívej se, ukážu ti to." Zastavila se a sáhla dozadu za má záda, kde jsem nesl její batoh, a vytáhla odtud tužku a poznámkový blok. Pak se sehnula a nakreslila na papír diagram:

Věž o sedmi podlažích

7: ČIRÉ BYTÍ A BLAŽENOST
Čirý Duch; žádné Já nezbyvá.

6: JEDNOTA
Čiré světlo;
spojení s Duchem.

5: MYSTICKÉ ZJEVENÍ
Čirá inspirace; zrak
obrácený směrem k Duchu.

4: TRANSPERSONÁLNÍ LÁSKA Čirý
soucit; otevřené srdce;
Já přestává být středem.
Emoce: láska; štěstí.
Úkol: jak nejlépe sloužit.
VELKÝ SKOK

3: OSOBNÍ MOC
Emoce: vztek; napětí.
Úkol: kázeň; zapojení; vůle.

2: SEXUALITA/TVOŘIVOST Emoce:
smutek; slabost. Úkol: navazování vztahů
k ostatním
lidem; žít naplno; energie a
mezilidské vztahy.

1: OSOBNÍ PŘEŽITÍ
Emoce: strach; ochromení.
Úkol: starost o sebe sama.

Když Mama Chia dokončila diagram, poklepala na něj tužkou: „To je to nejdůležitější, co bys teď měl vědět. Věž života je v tvém nitru. A každé podlaží má rozdílné vlastnosti a představuje rozvinutější stupeň uvědomění.

Nejnižší tři podlaží - přežití, tvořivost a moc - patří do sféry Základního Ega; to se nezajímá o vyšší podlaží, ani za ně nenese odpovědnost. Pročišťováním nejnižších tří podlaží a plněním jejich úkolů posilujeme právě Základní Ego. Na úrovni čtvrtého podlaží, které odpovídá srdci, navážeš první kontakt s Vyším Egem."

„A co ta tři nejvyšší podlaží," zeptal jsem se.

„Ta té teď nemusí zajímat."

„Ale mě zajímají!" vykřikl jsem. „Tohle schéma - nebo co to je - je tím, co hledám. Vím o tom už teď! Už mě nebaví pořád se jen potýkat s nižšími podlažími. *Tohle*," a ukázal jsem na poslední stupeň věže, „je mým cílem."

Mama Chia zvedla oči od diagramu a ukázala na strom *kukui*, který stál poblíž, na jeho hladkou kůru, od níž se odrážel svit měsíce. „Tak jako tento strom," řekla, „nebo jako věž má lidská bytost spojovat Nebe a Zemi, obsáhnout všechna tři Ega. Ale dokud strom pevně nezakoření, nemůže kvést; jestliže nemá věž pevné základy, zřítí se. Musíš, Dane, dát nejprve do pořádku přizemí, chceš-li vystoupit až na nejvyšší terasu domu!"

Na chvíli jsem se zamyslel. Je pravda, že jsem si o sobě vždy myslel, že obývám některé z vyšších podlaží domu. Teď jsem si ale nebyl tak jistý.

„Co znamenají tato slova uprostřed?" zeptal jsem se a ukázal na diagram. „Co je to ten Velký Skok?"

„Je to ten nejobtížnější a nejpozoruhodnější skok, jaký nu lidská bytost uskutečnit," vysvětlovala, „z oblasti osobního zájmu do oblasti srdce. Jakmile jednou pronikneš do čtvrtého podlaží," ujišťovala mě, „je zbytek už hračka."

A všechny tvé vnější cíle, Dane, které si vytyčuješ," dodala s narůstajícím vzrušením, „odrážejí tento vnitřní proces, a každý člověk na Zemi nakonec vystoupí až do sedmého podlaží duše."

Chtěla ještě něco dodat, ale pak ke mně přistoupila zezadu: „Sedni si - takhle - a uvolni se." Začala mi masírovat záda.

„Vy mi masírujete záda - tady a teď?" podivil jsem se, a v příštím okamžiku se moje nohy začaly chvět, když mi Mama Chia zmáčkla svými prsty určité místo na zátylku. Začaly se mi dělat mžítka před očima.

„Uvolni se co nejvíc," vyzvala mě a přitiskla klouby prstů na mě spánky - stále silněji a silněji. Její slova ke mně zaznívala jakoby z velké dálky: „V nejvzdálenějších koutech lidské mysli mají svůj původ archetypy..." Cítil jsem, že se mi zavírají oči a slyšel jsem zvuk vzdáleného vichru.

Otevřel jsem oči a mžoural jsem na oblaka prachu táhnoucí se přes šedivou náhorní plošinu, která připomínala krátery na Měsíci a prostírala se kilometry daleko na všechny strany. Znovu jsem uslyšel sklíčení vichru, který se hnal přes tento obrovský prostor. Potom se moje pozornost soustředila na jediný předmět, který byl příliš vzdálený, než aby bylo možné spatřit jeho jasné obrysy. Byla to věž? Ano, bílá věž. A já jsem věděl, že tam musím jít. Stačilo jen chtít a bez jakékoli námahy jsem se věži přibližoval stále víc a víc. Věž se stále zvětšovala, až se tyčila přímo přede mnou.

S pocitem zbožné úcty jsem nahlížel do okna v prvním podlaží věže a cítil jsem, že druhé a třetí podlaží je plné pozůstatků nesčetných lidských životů: nevyřešených problémů, symbolů, obav a toho, co zůstalo skryté.

Když moje vědomí plně procitlo, viděl jsem, že uvnitř je beznadějný, prázdný svět připomínající měsíční krajinu, v níž se prohání vítr a v níž přebývají pouze naši protivníci a nepřátelé.

Velmi brzy jsem zjistil, že okno v každém jednotlivém podlaží nabízí zcela odlišnou perspektivu, neboť skrze okno druhého podlaží jsem uviděl krajinu se stromy, potoky a loukami, v níž se dvojice oddávaly všem možným druhům potěšení, a tento pohled mě naplnil touhou.

Třetí okno nabídlo výhled do světa, v němž vládl řád, architektonická rovnováha a krása tvarů: lidé zde byli vysocí a napřiměni. Očekával jsem, že na tomto podlaží spatřím Vědomé Ego, onoho šedivého robota. Tušil jsem, že Vědomé Ego zde má své malé stanoviště, protože to byla jeho úroveň, na níž jsem již sám dospěl.

Moje uvědomění dosáhlo posléze čtvrtého okna, skrze něž jsem viděl všechny lidi tohoto světa, lidi všech barev a kultur a náboženství, jak se objímají, projevují si lásku a vzájemně si pomáhají a žijí v míru. Zmocnily se mě pocity sounáležitosti a slyšel jsem zpěv andělů.

Moje uvědomění prudce narůstalo, když jsem ve své představivosti procházel dalšími třemi podlažími, a blaženost, kterou jsem při tom cítil, daleko překonávala vše, co je běžné v každodenním životě; a když jsem se naladil na jemnější energie, cítil jsem příbuznost jiných dimenzí a jiné skutečnosti - a nakonec se objevilo úchvatné Světlo!

V příštím okamžiku však moje uvědomění pokleslo, asi jako když výtah sjede o několik pater dolů, uslyšel jsem hluk posledních tří podlaží - a pochopil jsem, že moje Vědomé Ego je stále znovu a znovu stahováno dolů, do světa, v němž vládne strach, sexualita a touha po moci, a že se to bude dít tak dlouho, dokud tato oblast nebude pročištěna.

Vzpomněl jsem si s pocitem nostalgie, že již v době dětství jsem byl přitahován oněmi vyššími podlažími a že mě navštěvovali andělé, kteří mě zvali do těch končin. Velmi jsem toužil se tam vrátit, neboť část mě bytosti vždy věděla, že její domov leží v prostoru nad věží, v oblasti věčného Světla.

To byl úkol, který dostala moje duše, to byla moje posvátná cesta: jako Vědomé Ego počínající svou cestu v přízemí věže jsem toužil po tom, abych objevoval světlo na každém podlaží, rozžihal je a vyrovnával se s problémy, jež s tím souvisejí. Nyní jsem však pochopil, že to bude možné teprve tehdy, až budu ochoten nejprve vidět a přijmout to, *co je*, místo abych žil klamnými iluzemi.

Vrátil jsem se zpět ke svému výchozímu bodu na prašné rovině a opět jsem stál před věží tyčící se přede mnou. Věž tonula ve směsi barev od fialové až po zlatou a světlo zářilo nad věží tak jasně, že jsem nedokázal tento pohled déle snášet.

Potom si už jen pamatuji, že jsem sedel opřený o strom. Oči jsem měl otevřené, ale stále jsem viděl věž; její obraz zmizel, až když jsem se plně vrátil k normálnímu vědomí. Pak už jsem viděl jenom listy stromu *kukui*, jak se lehce pohupují v teplém vánku.

Seděl jsem nehnuté. Přestože jsem se Sokratem zažil leccos, toto překonávalo vše. Zhluboka jsem se nadechl a pomalu jsem se otočil. Mama Chia seděla usebrané nedaleko ode mne. Měla zavřené oči.

Konečně jsem mohl promluvit: „Nevím, co jste to se mnou udělala, ale teď - teď snad chápu, co to všechno znamená.“

„Ne, zatím ještě ne,“ odpověděla a otevřela oči. „Ale pochopíš.“ Sklapla svůj poznámkový blok, zvedla se ze země a začala sestupovat. Vyskočil jsem, rychle jsem sebral její batoh a pospíchal za ní.

„Jak to myslíte s tím Ještě ne?“ zavolal jsem na ni.

Její odpověď téměř odnesl vítr. „Dříve než budeš moci spatřit Světlo, musíš se vyrovnat s temnotou.“

12 Ve spárech strachu

Čekání na popravu zbystruje smysly.

Samuel Johnson

„Můžete trochu zpomalit? Proč musíme tolik spěchat?“ volal jsem na ni, zatímco se přede mnou míhala v měsíčním svitu. „Můžete se zastavit?“ volal jsem znovu.

„Kam vlastně jdeme? A co tu pohledáváme?“

„Dozvíš se to, až tam budeme,“ odpověděla ponurým hlasem, což mi klidu nedodalo. Snažil jsem se s ní držet krok a musel jsem se neustále vyhýbat popínavým rostlinám a křoviskům.

Před lety, když jsem ještě dělal gymnastiku, byl strach mým spřáteleným protivníkem. Téměř každý den jsem se pokoušel o nějaké nebezpečné cviky - přemety s otočkou, výskoky na kladině nebo na trampolíně. Dokázal jsem strach překonat, protože jsem přesně věděl, čeho se obávám a co musím zvládnout. Teď se mě ale zmocnila hrůza z čehosi neznámého a svírala mi hrud' i žaludek, a já nevěděl, jak se tomu mám bránit. Vzpomněl jsem si, jak jsem jako malý chlapec poprvé jel na horské dráze: s rachotem se řítíte nahoru a máte pocit, že dráha náhle končí, pak se přehoupnete přes vrchol a padáte dolů; váš chichot se změní ve vyděšený výkřik, a když se přiblížíte k zemi, vaše nervy jsou napnuté k prasknutí.

Mama Chia řekla s naléhavostí, jakou jsem u ní dosud nepoznal: „Pojď za mnou - tudy!“ poručila mi a prudce zahrnula. Scházeli jsme dolů k pohřebišti, a čím více jsme se mu přibližovali, tím větší zmatek narůstal v mě hlavě. Co má

hřbitov společného s věží? Ovanulo mě neblahé tušení a měl jsem co dělat, abych nevzal do zaječích.

„Jdi přesně tudy, kudy jdu já," vyzvala mě a její hlas zanikal v řídkém vzduchu. „Drž se směru, je to důležité."

Přišli jsme na mýtinu. Předě mnou se tyčily náhrobní kameny a můj žaludek se sevřel úzkostí.

„Proč tohle děláme?" zeptal jsem se. „Já - já jsem myslel, že mi chcete něco říct o trojím Egu."

Mama Chia se zhluboka nadechla, obrátila se ke mně a naznačila mi, abych šel za ní. Její výraz byl vážný a mě znovu zamrazilo. Můj zmatek se vystupňoval; na hřbitove jsem sice byl už mnohokrát, ale nepamatuji se, že by to ve mně vyvolávalo takovou hrůzu. Když jsme procházeli pradávným pohřebištěm, moje Základní Ego ztuhlo strachem a moje tělo jako by celé oněmělo. Chtěl jsem říct, že to nezvládnou, ale nebyl jsem schopen ani mluvit. Nechápal jsem, proč mě toto místo tak děsí. Moje Základní Ego to však zřejmě vědělo.

Ačkoli noc byla vlháká, zuby mi drkotaly. Mama Chia kráčela po úzké stezce přes pohřebiště a já ji následoval. Některé náhrobky stály dosud vzpřímené, jiné byly lehce nachýlené. Našlapoval jsem opatrně přes hroby, když vtom se Mama Chia na prázdném místě zastavila a obrátila se ke mně.

„Jsme tu, abychom zakusili temnotu prvního podlaží," oznámila mi, „oblast přežití, osamělosti a strachu. Toto je posvátné místo chráněné před zraky zvědavců. Tady pohřbívali jenom šamany. Cítíš, jaká síla vyzařuje z tohoto místa?"

„Cí-cítím," zakoktal jsem.

Strážce pohřebiště Lanikaula je tu teď s námi - za tebou," dodala.

Prudce jsem se otočil, ale zpočátku jsem neviděl nic. Jen jsem cítil přítomnost čehosi mocného, co mě přinutilo udělat krok dozadu. Moje tělo ztuhlo. Nebylo to zlo, co jsem cítil, byla to síla, která mě mohla bez mrknutí oka v jediném okamžiku proměnit v popel - energie velkého soucitu, ale postrádající milosrdenství.

„Lanikaula byl velký *kahuna* a od své smrti před čtyřmi sty lety tu střeží Molokai. Musíme ho požádat o dovolení tu zůstat," vysvětlila mi s výrazem velké úcty.

„Jak?"

„Požádal jsi někdy někoho, aby ti dovolil vstoupit do jeho domu?"

„Ano, jistě..."

„Pak ti radím, abys to udělal *hned teď*," zasyčela na mě.

Zavřela oči; udělal jsem totéž. Jakmile jsem je zavřel, spatřil jsem ho - přímo před sebou, v oku své mysli. Když jsem oči otevřel, viděl jsem opět jen náhrobní kameny na té malé pasece a stromy v povzdálí. Znovu jsem je zavřel, a hle, on tu stál a díval se na mě; jeho pohled byl pohledem divého muže, ale bylo v něm také cosi láskyplného - vysoký muž s ceremoniální havajskou pokrývkou hlavy. Připomínal mi indického boha Šivu, velkého proměnitel a ničitele.

Tiše a uctivě jsem ho požádal o dovolení vstoupit na ono místo a vysvětlil jsem mu, co tu pohledávám. To vše bylo dílem několika okamžiků. Když vyposlechl mou prosbu, usmál se, kývl na znamení souhlasu a zmizel.

„Tak to bychom měli," slyšel jsem pronést Mama Chiu.

Téměř vzápětí se atmosféra proměnila. Místo chladného vzduchu jsem na zátylku ucítil teplý vánek. Otevřel jsem oči.

Mama Chia přikývla: „Řekl, že jsi zde vítán. Myslím, že ses mu zamlouval. To je velmi dobré znamení." Sáhla za jeden z náhrobků.

Oddechl jsem si. Dříve, než jsem mohl vyjádřit své uspokojení, mi Mama Chia vložila do rukou rýč a vedla mne na jedno holé místo.

„Je čas začít s kopáním."

„Cože?" obrátil jsem se k ní tak prudce, že jsem si málem zlomil krční obratel,

„Jen kopej," opakovala nedbajíc na mou otázku.

„Ale proč, hledáme snad něco?"

„Vykopej hrob."

„Podívejte se," namítal jsem, „jsem dospělý člověk; jsem schopen se odpovědně rozhodovat. Dříve než začnu něco dělat, chci vědět, oč jde."

„A já bych zas byla ráda, kdybys přestal řečnit a dal se do toho," zněla její odpověď.

„To, co máš teď udělat je nezbytné - je to součást starého tibetského rituálu, který předpokládá, že se máme čelem postavit všemu, co nám nahání strach. Jestliže ten, kdo si zvolí tuto cestu, se na ni vydá nepřipraven, může onemocnět psychózou, a té se už nikdy nezbaví. Jsem přesvědčena, že na to máš, ale v tomhle si člověk nemůže být nikdy zcela jistý. Chceš do toho jít?"

Otázka zněla, buď to udělat, nebo zemřít. Nebo jinak řečeno: udělat to a zemřít. Sokrates mi jednou řekl, že „mohu kdykoli vystoupit z vlaku" - musím se ale smířit s tím, že odjede beze mě.

„Potřebuju to vědět, Dane."

Prudce jsem se k ní otočil, jako bych dostal políček. „No, jak bych to..." odmlčel jsem se, abych nabral dech, a rozhodl jsem se, že to udělám tak, jak to vždy bylo mou zásadou: když se objevil nějaký problém, nikdy jsem před ním neuhýbal. „Ano, jsem při-připraven, jako-jako vždy."

Měl jsem se podívat do očí svému vlastnímu strachu, a tak jsem se do toho pustil. Půda byla měkká a šlo mi to rychleji, než jsem předpokládal. Mama Chia stála nade mnou se založenýma rukama. Začal jsem vyrývat jámu velikosti hrobu. Jáma byla stále hlubší, až byla asi přes metr hluboká. Pořádné jsem se při tom zapotil. Čím hlouběji jsem ryl a čím více se jáma podobala hrobu, tím méně se mi to líbilo. Ostatně se mi to nezamlouvalo od samého začátku.

Měl jsem stále větší strach, který se náhle změnil ve vztek. „Ne," zakřičel jsem a vylezl jsem z jámy. „Tohle nemusím dělat, a odmítám si tu hrát na tajemství uprostřed hřbitova, když nevím, oč tu vlastně jde. Nejsem přece žádná loutka! Pro koho je ten hrob? A proč ho mám vykopat?"

Mama Chia se na mě chvíli mlčky zadívala a pak mne vyzvala: „Pojď sem.“ Vedla mne k nejbližšímu náhrobku a ukázala mi na epitaf, který byl do něj vyryt. Snažil jsem se jej v matném světle rozluštit. Nápis byl už starý a zčásti zašlý; přesto se mi podařilo jej přečíst:

*Pamatuj, poutnice,
že to, co jsi dnes,
jsem já byl kdysi také.
A tím, kým jsem dnes,
musíš být i ty.
Bud' připraven mne následovat.*

Podíval jsem se na Mama Chiu. Její tvář byla smrtelně vážná. „Myslím, že teď už víš, pro koho je ten hrob,“ odpověděla.

„Je na mně, abych se rozhodl, zda to udělám, nebo ne,“ supěl jsem a díval jsem se jí přímo do očí.

„Rozhodnutí je vždy na tobě,“ souhlasila. „Můžeš pokračovat v kopání hrobu, nebo můžeš chytit první surfovací prkno, které odplouvá z ostrova.“

Věděl jsem, že to nemyslí vážné - přinejmenším s tím surfovacím prknem - ale bylo jasné, že chci-li pokračovat jako její žák, musím se toho odvážit. Když už jsem dospěl až sem, musím se přece dovědět, kam mě to přivede. Křečovitě jsem se usmál: „Tak dobře, když to říkáte tak vlídně.“ Vlezl jsem znovu do jámy a hloubil jsem ji dál, dokud mi neoznámila: „To už by stačilo. Podej mi rýč a vylez ven.“

„To znamená, že jsem hotov?“

„Ano.“

„Sláva - ale musím přiznat, že mi to pěkně nahnalo, to je pravda,“ řekl jsem s ulehčením a vylézal jsem z vlhkého hrobu. „Nakonec to nebylo nejhorší.“ Protáhl jsem své unavené tělo.

„Lehni si sem,“ přikázala mi Mama Chia a ukázala na deku, kterou rozprostřela na zem blízko otevřeného hrobu.

„Zase masáž? Nepřipadá vám to poněkud divné?“ zeptal jsem se.

Nedbala na to, co říkám, jenom ukázala, kam si mám lehnout. Lehl jsem si na břicho.

„Na záda,“ přikázala mi.

Obrátil jsem se a zíral jsem na ni, jak stojí nade mnou. „Teď mám dělat, že jsem mrtvý, nebo co vlastně?“

Přísně se na mě zadívala. „Omlouvám se,“ řekl jsem, „jsem jen trochu nervózní.“

„Tohle není žádná hra; jestli urazíš duchy tohoto místa, budeš z toho mnohem nervóznější!“

Snažil jsem se uklidnit: „Dobře, já si trochu odpočinu.“

„To bude dlouhý odpočinek,“ poznamenala Mama Chia, zvedla rýč a obrátila jej ostrím dolů. Instinktivně jsem zvedl ruce v obrané, protože mě napadlo, že mě

chce zabít, ale ona jej zabodla do země vedle hrobu. Potom si klekla za mou hlavu a zavřela oči.

Ležel jsem a díval jsem se do jejího obličejce ozářeného svitem měsíce; ze svého místa jsem jej viděl obráceně. V náhlém paranoickém záchvatu jsem si uvědomil, že tuto ženu vlastně vůbec neznám. Možná to není ta, za kterou mě Sokrates poslal; možná to je Nepřítelkyně.

Začala promlouvat hlasem, který se rozléhal po celém hřbitově. Byla to jakási zařikávací formule, a mně bylo jasné, že tohle určité žádná hra není.

„Velký Duchu vyzývaný mnoha jmény," promlouvala zpěvným hlasem, „prosíme té, abys nám dovolil vstoupit do Světla. Prosíme té o ochranu této duše. Ve jménu Jednoho a jeho majestátu prosíme, aby byla zbavena všeho zlého, obestřena svým vlastním světlem a znovu napojena na jeho zdroj. Prosíme, aby vše, co ji potká, sloužilo k jejímu nejvyššímu dobru. Takto nechť se stane."

V ústech jsem ucítil kovovou pachut' strachu. Potom Mama Chia začala tlačit klouby svých prstů na mou klíční kost, hrud' a paže - zpočátku jemně, potom stále silněji. Znovu jsem zahlédl záblesky světla a zaslechl třaskavé zvuky. Chytila mě za hlavu, jako to před lety dělával Sokrates. Začaly mi drkotat zuby a vzápětí vše zahalila temnota.

Slyšel jsem vítr, který zvedal oblaka prachu, a přímo před sebou jsem spatřil věž. Nebyla to však pouhá myšlenková vize, při níž jsme přítomni pouze jako diváci. Byl jsem tam celým svým tělem, *doopravdy*.

V následujícím okamžiku jsem stanul u vchodu. Obrovská vrata se otevřela jako zející chřtán a já jsem vstoupil do řídkého vzduchu místnosti. Upadl jsem, překulil jsem se a zůstal ležet na zemi. Potom jsem se rychle zvedl a rozhlédl se. V té temnotě však nebylo nic vidět. „Tohle musí být první podlaží - sklepní místnost," pronesl jsem sám k sobě. Můj hlas zněl tlumeně. Šaty se mi lepily na tělo a zatuchlý vzduch a pach rozkladu mi připadaly důvěrné známé. Teď musím najít světlo, uvědomil jsem si. A musím *snést* ten pohled.

Předtím jsem jenom nahlížel oknem do jednotlivých poschodí věže. Chci opravdu vidět, co v sobě mám, v této nejnižší oblasti své existence?

„Ano," odpověděl jsem nahlas. „Ano, chci to vidět!" a postu poval jsem zvolna kupředu tápaje ve tmě.

Moje ruka cosi ucítila -byl to vypínač! Otočil jsem jí a ozval se strašlivý hukot, který přešel do mírného syčení. Přimhouřil jsem oči, když vtom se začalo kolem mne pomalu rozjasňovat.

Proč byla ale pořád taková tma? Když jsem přivykl sporému světlu, pochopil jsem, co se stalo. Vstoupil jsem do věže a dostal se do nejnižšího podlaží, v němž dosud vládla noc a do něhož patřil také hřbitov - pohřebiště šamanů. Necítil jsem se tu však jako vítaný host. A kromě toho jsem tu byl sám. Viděl jsem zející jámu otevřeného hrobu opodál. Začal jsem se chvět; moje mysl propadla naprostému děsu, když mě neznámá síla popostrčila směrem k hrobu. Vzpíral jsem se a snažil se vykrotit, ale tělo mi zuhlo, jako by to byla mrtvola

ve stavu *rigor mortis*, a já jsem klesl na deku rozprostřenou vedle otevřeného hrobu.

Pokusil jsem se zvednout, ale nešlo to. Moje plíce začaly dýchat, rychle a zhluboka, a stále rychleji. Vtom jsem uslyšel hlas Mama Chii, z velké dálky: „Tvoje Vyšší Ego je tvůj anděl strážný; ať se děje, co se děje, nezapomeň, že je vždy s tebou...”

„Proč tedy necítím jeho přítomnost?” křičel jsem.

Potom jsem si v odpověď vybavil, co předtím poznamenala Mama Chia: „Dříve než budeš moci spatřit Světlo, musíš se vyrovnat s temnotou.”

Něco do mne strčilo. Neschopen pohybu jsem nereagoval, nebyl jsem schopen se bránit. Padal jsem zvolna do připraveného hrobu a téměř nehlučně jsem dopadl na záda. Deku se kolem mne ovinula jako rubáš. Potom, v okamžiku naprosté hrůzy, jsem slyšel, jak na mne někdo rýčem hází hlínu. Srdce se mi prudce rozbušilo.

Zaslechl jsem zvuk vzdálené bouře. Blesky se křížovaly na temné obloze. Když mne pak zasypala hlína, uslyšel jsem hlas Ježíše Krista. Nemluvil ke mně; to, co říkal, nebyla slova uklidnění. Byl to výkřik umírajícího na kříži na vrchu Golgota, jež provázely hromy a blesky: „Proč jsi mě opustil?” Náhle jsem si uvědomil, že to byl můj vlastní hlas, který vyřkl ta slova. Ale na tom již nezáleželo, protože mě stejně nikdo neslyšel, a dopadající hlína, která zcela zakryla má ústa, výkřik beztak ztlumila do neslyšitelnosti.

Počkejte! Výkřik vycházel z mě mysli. Nejsem na to připraven! Nezvládnou to! Nejsem *mrtvý*! A tyto výkřiky neustávaly.

Hlína na mě přestala padat. Rozhostilo se takové ticho a klid, jaké jsem dosud nikdy nepoznal. Vše, co jsem mohl slyšet, byl můj namáhavý dech a srdce, které bilo, jako když se tluče na buben. Byl jsem sám v chladné zemi. Absolutní tma. Odloučenost. Smrtelná hrůza. Byl jsem pohřben.

Mou myslí probleskla myšlenka: Jak jsem jen mohl dovolit, aby to zašlo tak daleko? Pak i tato myšlenka zmizela a já jsem propadl naprostému šílenství. V zoufalství jsem se svými rukama vzpíral, jako by to byly drápy, proti drtivé tíži hlíny nad sebou. Bezhlavně jsem křičel. V okamžiku, kdy mě hlína začala tížit tak, že jsem se nemohl nadechnout, jsem se náhle propadl do jakéhosi podzemního tunelu. Divoce jsem kolem sebe hrabal, dusil jsem se a vyplivoval hlínu z úst; mou jedinou snahou bylo vyhrabat se z té vlhké země.

Začal jsem se plazit jako had po břicho, chvíli nahoru, chvíli zase dolů, skrze dlouhý tunel. Musel jsem se odtamtud dostat ven. Ven! Ven, ven, ven... se ve mě rytmicky ozýval můj strach. Mohl jsem se jen protahovat dopředu; otočit se nebylo možné. Brzy jsem s hrůzou zjistil, že tunel se zužuje a je stále menší; můj pohyb se zastavil.

Když jsem byl ještě dítě, starší kluci mě jednou strčili do pytle a hrozili mi, že mě zaživa pohrbí. Místo toho mě vhodili do staré bedny. V té tmě jsem úplně zpanikařil - cosi jsem zmateně blábolil, pomočil jsem se a hystericky ječel. To je vystrašilo a pustili mě ven.

Od té doby jsem mívával sny, v nichž jsem byl uvězněn v temné díře. A teď se moje nejhorší noční můra stala skutečností; cítil jsem čirou, nesnesitelnou hrůzu. Byl jsem natolik vyděšen, že jsem byl ochoten dát přednost nevědomí a zemřít.

Oči jsem měl zalepené blátem. Pokoušel jsem se stáhnout co nejvíc ramena a protlačovat se dál, ale nebylo to k ničemu. Dál to nešlo. Moje výkřiky zoufalství, hrůzy smíšené s děsem brzy dozněly. Byl jsem zde uvězněn a dusil jsem se; znovu jsem začal křičet a skučet.

Možná to byl jen přelud, ale v dálce před sebou jsem náhle zahlédl slabé světlo. Posunul jsem se ještě o několik centimetrů dopředu a viděl jsem, že tunel se lehce zatáčí a za ohybem se opět rozšiřuje. Hlemýždím tempem jsem se prodíral kupředu, ke světlu, které jsem zahlédl očima, po nichž stékaly pramínky bláta.

Do mě paměti se natrvalo vrylo poučení: kdykoli nebudu moci jít dál, budu se snažit ujít ještě pár centimetrů, vydržet ještě několik minut, ještě několik málo vteřin...

Vzhlédl jsem a nabyl jsem dojmu, že se přede mnou matně rýsuje otvor. Ano, byl tam! Doplazil jsem se až k němu a pokusil jsem se prostrčit skrze něj hlavu. Ale nešlo to! Otvor byl příliš úzký! Měl jsem pocit, jako by se moje hlava dostala do svěraku. Znovu jsem zoufale zatlačil. Otvor se začal rozevírat, až jsem se skrze něj konečně protlačil. Byl jsem venku! Na svobodě! Jako bych se narodil.

Napůl oslepený jsem vysoukal zbytek svého těla - a spadl jsem do propasti. Pod sebou jsem spatřil široce rozevřeny hřtán a zuby obrovského hada, a do něj jsem se s výkřikem střemhlav zřítíl.

Vzpomínám si dále, že jsem se ocitl v místnosti, kterou jsem nikdy předtím neviděl. Seděl jsem schoulený v rohu té místnosti a byl jsem pronásledován paranoickými představami. Venku na mě číhali nepřátelé. Celé okolí bylo nepřátelské. Nikdo mne nechápal. Byl jsem osamělý, ale chtěl jsem přežít. Nepřátelé chtěli získat moje vlastnictví - ledničku plnou jídla. Ale spíše bych je zabil, než bych jim ji vydal. Stoleček blízko mě byl plný nábojů. Všude kolem mě se povalovaly nejrůznější pušky a poloautomatické zbraně; kromě toho jsem měl u pasu pouzdro s pistolí ráže devět milimetrů s plným zásobníkem; pistole byla odjištěná. V rukou jsem svíral samopal a upřené jsem hleděl ke dveřím, odkud mohli přijít. Nikdy nedostanou to, co mi patří. Všechny je odrovnám. Zabiju je všechny do jednoho!

Vtom vletěl oknem do místnosti kanystř, který explodoval, a místnost se ocitla v plamenech. Znenadání jsem byl obklopen sálajícím žářem. Vdechoval jsem žhavý vzduch a moje kůže začala žhnout. V tom okamžiku jsem se rozpomněl na svůj předcházející život: byl jsem mladá dívka, která se raději skryla v domě a uhořela, než aby se nechala znásilnit a odvést do otroctví.

Plameny vysoko vyšlehly a já jsem viděl zrození Země: sopky chrlyly oheň a hořící láva stékala na všechny strany.

A v tomto žáru, v tomto žhoucím kotli jsem znovu prožil všechny noční můry svého dětství, všechny úzkosti, které mě kdy postihly.

Otevřel jsem oči. Ležel jsem na zádech na dně svého hrobu na plachtě promáčené potem. Nebyl jsem však pokryt hlinou. Když jsem si uvědomil, kde jsem, a že jsem celou tu dobu zadržoval dech, s úlevou jsem vydechl a začal jsem se uklidňovat. Byl jsem vyčerpán a zmaten, ale měl jsem radost, že jsem naživu.

Byl to sen. A ten skončil. Chtěl jsem se posadit a vylézt ven, ale moje nohy mě neposlouchaly. A stejně tak tomu bylo i s mými pažemi. Zaslechl jsem nad sebou nějaký šramot. „Mama Chio," zvolal jsem zesláblým hlasem. „Jste to vy?" Nikdo neodpověděl - zaslechl jsem jen slabé šátrání. Někdo nebo něco se blížilo shora ke mně.

Slyšel jsem tiché zavrčení a pak jsem uviděl nad sebou hlavu tygra. V dešťových pralesích na Havaji žádní tygři nežijí. Toto však nicméně tygr byl. Hleděli jsme si do očí. Nedokázal jsem od něj odpoutat pohled. Viděl jsem tygry v zoologické zahradě - krásné velké kočky. Tento mi však byl tak blízko, že jsem cítil jeho dech. Jediné, co jsem si v té chvíli přál, bylo, aby to byl jen sen.

Byl jsem zcela bezmocný a nezbylo mi než dělat, že jsem mrtvý. Ale tygr do mě strčil a uštedřil mi několik kousnutí. Zalupal jsem po vzduchu a tlumené jsem zaúpěl.

Tygr se zakousl do mého ramene a vytáhl mě ochablé tělo z hrobu. Pak mě začal trhat na kusy. Už dříve jsem poznal, co je to bolest - palčivá bolest - teď jsem poznal, co je to smrtelná úzkost.

Snažil jsem se upadnout do nevědomí, opustit své tělo, oddělit se od něj. Ale nebylo možné se odpoutat od vědomého prožívání toho, jak se tygr zakusuje do mě hrudi a břicha a polyká mě vnitřní orgány.

Adrenalin vybuzený tímto šokem proudil skrze mě tělo. S výkřikem jsem se zřítíl do čarodějnického kotle hrůzy, když tygr začal trhat mou hrud'. Potom jeho čelisti vyrvaly trhavým pohybem část mého obličeje a začaly oddělovat hlavu od trupu. Strach je tou nejhorší bolestí, jakou znám. Naplnil můj vesmír a pak explodoval.

V následujícím okamžiku to vše zmizelo - strach, tygr i vesmír. Co zůstalo, byl pocit klidu a míru, jaký jsem dosud nepoznal.

13 V říši smyslů

*Bůh nám dal paměť,
abychom měli růže v prosinci.*
James Barrie

Ležel jsem schoulený na boku, hned vedle hrobu, a moje hlava spočívala na klíne Mama Chii. Deko, nasáklá potem, ležela pomačkaná pode mnou. Posadil jsem se, ale nebyl jsem mocen slova. Oči jsem měl široce rozevřené a zíral jsem do prázdna. Objal jsem si kolena a kýval jsem se ze strany na stranu; po celém tele mě mrazilo. Mama Chia mě vzala mateřsky do náruče a hladila mi rozčuchané vlasy. „Už je to dobré,“ uklidňovala mě. „Už je po všem. Už je to za námi.“

Uplynulo několik minut. Trvalo mi chvíli, než jsem si uvědomil, že mám oči, tvář a tělo. Byl jsem v bezpečí, v náručí Mama Chii. Oddechoval jsem; potom se z mého nitra vydral povzdech, začal jsem nepravidelné dýchat a nakonec jsem se rozplakal.

Uchopil jsem ji za ruku a vyhrkl jsem: „Měl jsem pocit, že jsem se ocitl v pekle.“ „Bylo to tvoje peklo, Dane - každý člověk má své vlastní peklo. Prošel jsi jenom prvním podlažím, a to je oblast osamělosti a strachu, kde vládne mimoracionální instinktivní touha přežít za každou cenu.“

Bojovníci se staví svým démonům čelem, a tím je zneškodní,“ vysvětlovala uklidňujícím hlasem.

Můj pláč ustal a dech se mi upravil. Zcela vyčerpán jsem usnul.

Když jsem se probudil, obloha se začala projasňovat. „Už je ráno?“ zeptal jsem se slabým hlasem.

Mama Chia se zvedla, ukázala rukou kolem sebe a zeptala se: „Tak co, Dane, pozoruješ nějakou změnu?“

Pomalu jsem vstal a rozhlížel jsem se; cítil jsem velké uvolnění. Nějaký ptáček usedl na náhrobní kámen a začal švitořit; jeho zpěv stoupal vzhůru k modré obloze. Náhrobek byl obrostlý lišejníkem a mechem; všude vládl klid a pohoda.

„Je to jiné,“ řekl jsem.

„Není,“ namítla. „Ty jsi jiný.“

„Myslíte, že jsem se zbavil všech svých úzkostí a strachů?“ zeptal jsem se.

„Ne - strach budeš muset překonávat neustále,“ ujistila mne. „Možná to bude strach projevit své emoce, dát najevo, co cítíš, nebo to bude strach hovořit před větším množstvím lidí nebo strach ze selhání, ze zesměšnění, nebo také strach postavit se lidem, o nichž si budeš myslet, že jsou lepší nebo silnější než ty. Strach trvá, dokud trvá tvoje Ego - ty jsi ale změnil svůj vztah k němu. Strach té už nikdy nepřemůže; když dostaneš strach, budeš vědět, jak s ním naložit.“

„Kdybych neměl z ničeho strach, nebylo by to nebezpečné?“

Mama Chia se na chvíli odmlčela a potom řekla: „Strach té může ochromit právě v okamžiku, kdy bys měl něco podniknout. *To* je nebezpečné. Oslabuje to tělo a jeho slabost přitahuje právě to, čeho se nejvíc bojíme. Ten, kdo nemá strach, není nebojsa; je to člověk, který má odvalu. Odvaha otevírá prostor pro jednání. Ale i pak je na místě obezřetnost.“

Nebyl jsem o tom zcela přesvědčen, a proto jsem namítl: „Dovedu si představit situace, kdy ve mně někteří lidé mohou strach vyvolat.“

„Strach v sobě nemají ani situace, ani lidé; mohou ho v tobě vyvolávat jen do té doby, dokud se ho nenaučíš zvládat.“

Strach je dobrý sluha, ale zlý pán. Prostupuje každodenním životem většiny lidí, hodinu po hodině. Nebudeš ho postrádat, ujišťuju tě. Když se naučíš překonávat svůj strach tím, že se budeš chovat navzdory strachu odvážně, bude se ti v životě dařit; pak vyhlédneš z okna druhého podlaží a uvidíš úplně jiný svět.

Ale první podlaží věže se netýká jenom přežití a strachu; jde také o téma ‚Já proti celému světu‘ čili o shromažďování energie pro účely sebeobranu. Teď, když jsi otevřený a zranitelný, jsi schopen tuto energii plně použít ve svém životě a ve svých vztazích.“

„Znamená to tedy, že jsem připraven vstoupit do dveří číslo dvě?“ zeptal jsem se s úsměvem. Mama Chia opětovala můj úsměv: „Ty dveře jsi už našel, tady - v mém náručí, když pláčeš.“ Při těchto slovech se začala vytrácet a přímo před mýma užaslýma očima zmizela, jako by se vypařila. Potom zmizelo vše, co bylo v mém okolí. Před sebou jsem znovu uviděl prchavý obraz věže; v lesním šeru jsem si začal být jist, že stojím na prahu druhého podlaží.

Ale co to má znamenat? ptal jsem se sám sebe, když jsem před sebou spatřil pestře rozkvetlou louku zalitou slunečními paprsky; vanul osvěživý vánek. Vypadalo to jako na nějakém idylickém obrázku ze staré dobré Anglie, která se tak ráda oddávala smyslovým požitkům. „To je divné,“ uvažoval jsem nahlas, „že mě při pohledu na tuto louku napadá výraz ‚smyslový‘.“

Začal jsem pociťovat příliv životní energie v celém těle, tak mocný, jaký jsem nezakusil už léta. Cítil jsem se tak bdělý a čilý! Mohl jsem se hýbat a nechat energii plynout. Rozběhl jsem se lesem a měl jsem pocit, že bych mohl běžet kilometry daleko, aniž se unavím. Skákal jsem do výšky, dělal přemety a stále jsem jen běžel a běžel.

Konečně jsem spočinul v hřejivých slunečních paprscích. Roční doba se zvláštním způsobem proměnila. Jaro bylo cítit ve vzduchu a každým okamžikem se mohla zrodit láska...

Životní energie se začala hromadit v mých bedrech a vytvářela tam dobře známý, ale znepokojivý tlak. Mama Chia řekla, že druhé podlaží se týká ‚energie v partnerských vztazích‘. To znamená, že jde o tvůrčí a sexuální energii. Ale co si s ní mám počít já?

Zničehonic jsem si vzpomněl na Sokratova slova z oněch let: „Každá lidská schopnost,“ vysvětloval tehdy, „se přílivem energie vystupňuje. Rozum je

bystřejší, léčba pokračuje rychleji, síla narůstá, představivost je bohatší, citové působení a charisma je intenzivnější. Energie tedy může být požehnáním..."
Je to pravda, řekl jsem si, toto vše teď prožívám.

„Ale energie musí někam plynout," vzpomněl jsem si na slova Mama Chii. „Jakmile narazí na nějaké vnitřní překážky, začne žhnout, a jakmile se jí nahromadí víc, než tělo nebo mysl dokážou snést, dojde k výbuchu. Vztek přerůstá v zuřivost, smutek v zoufalství, starost v posedlost a z tělesné bolesti se stává nesnesitelná trýzeň.

Energie tedy může být také prokletím. Jako řeka, která je živitelkou, ale může se změnit v ničivý živel."

„Co můžu teď udělat," zeptal jsem se a svou otázku jsem vyslovil do prázdna.

Vzpomínky na to, co mi kdysi říkal Sokrates, se vynořovaly v mě paměti: Tělo udělá cokoli, jen aby se zbavilo přebytku energie. Jestliže se tak neděje vědomě, v tvůrčí činnosti, ve formě tělesného pohybu nebo v sexuálních vztazích, uvolní nevědomí tuto energii v návalech vzteku nebo krutosti, v nočních můrách, nebo v podobě zločinu, nemoci či zneužívání alkoholu, prostřednictvím drog, přejídání se nebo v sexuálních výstřelcích. Nezkrocená energie narážející na vnitřní překážky je zdrojem všech druhů náruživosti. Nemá smysl snažit se zvládnout tyto náruživosti - je nutno odstranit vnitřní překážky!

Byl jsem natolik zaujat silícím napětím ve svém těle, že jsem se jen stěží dokázal soustředit na tyto Sokratovy rady. Energie stále narůstala a žádala si uvolnění. Mohl jsem běžet dalších několik kilometrů nebo jsem mohl něco udělat - ano, něco nového vytvořit. To bude ono! Složím nějakou písničku. Ale jediné, na co jsem byl schopen si vzpomenout, byla slova jedné odrhovačky, jejíž konec jsem si ostatně nepamatoval.

Nebyl jsem schopen myslet na nic jiného. Prostě jsem potřeboval nějakou ženskou. Kteroukoli ženskou!

Mám si snad ulevit sám? To je poměrně snadné, jednoduché a účinné. Potom jsem si však vzpomněl, že tato úroveň souvisí s vnášením energie do života, do *mezilidských vztahů*. Jak to ale mám sakra udělat?

V příštím okamžiku jsem se ocitl v jeskyni - nebyla to však temná a děsivá jeskyně, ale něco, co se podobalo přepychové ložnici. Podlaha byla pokryta hustými koberci, paprsky slunečního světla pronikaly dovnitř a osvětlovaly celý prostor. Vchod se skrýval za křovisky a vzrostlými stromy, takže jeskyně byla dokonale chráněna před nevídanými návštěvníky.

Uprostřed jeskyně bylo na vyvýšeném místě lůžko pokryté hustou vrstvou jemného listí. Slyšel jsem konejšivé zurčení vodopádu stékajícího do malého jezírka a cítil jsem, jak je vzduch prosycen vůní exotických květin.

Údivem a vzrušením se mi zatajil dech, když mě tělo ovanul jemný vánek, jako by mě nějaký dobrý duch laskal svými neviditelnými rukama a probouzel mou smyslůst. Cítil jsem své spojení se zemí a se všemi svými

rozjítřeny smysly. Byl jsem přestřastný, že mám toto tělo, které nyní cítím, a jsem nic než tělo.

Jediné, po čem jsem toužil, byl krajíc chleba, sklenice vína - a ještě jsem toužil po něčem, pro co bych se chleba i vína vzdal, ale...
Co to bylo? Byly to hlasy, co jsem slyšel? Ženské hlasy?

Vyhlédl jsem z polozakrytého vchodu do jeskyně a naskytl se mi výjev, jaký by dokázal vykreslit jen umělec. Obraz by se mohl nazývat *Tři grácie*. Tři mladé ženy bujných tvarů si hrály na honičku kolem jabloní, smály se a jejich uzardělé tváře se podobaly zbarvení zrajících jablek. Měly na sobě sukně tmavých barev a nabírané halenky s hlubokým výstřihem, které zdůrazňovaly jejich ženské tvary. Když jsem pozoroval tyto ženy, cítil jsem se jako bláznivě zamilovaný nezletilec.

Dvě z nich se rozloučily a třetí, světlovlasá andělská bytost, jejíž nazelenalé oči jasně zářily ve slunečním světle, se zastavila, rozhlédla se a pak vykročila rovnou k místu, kde jsem stál! „Krucí!“ stačil jsem ze sebe vyrazit, zčásti z obavy, že mě tu najde, zčásti z obavy, že mě mine.

Vklouzla do jeskyně a uviděla mě, jak strnule stojím a jsem zasažen Erótovým šípem. Její oči se setkaly s mýma a rozšířily se údivem. Zdálo se, že bude křičet!

„Já jsem...“ začal jsem něco říkat, ale její radostný výkřik mě zarazil.

„Dane,“ oslovila mě a bez hlesu se mi vrhla do náruče.

Moje mysl se vyprázdnila a jediné, co jsem byl schopen si uvědomit, byla slova díků Stvořiteli světa za tento dar.

Vášeň mě zcela ovládla. Smáli jsme se a plakali a ztraceli jsme se jeden v druhém. Nevím, co se stalo s našimi svrsky; vše, co překáželo našemu spojení, muselo pryč. Čas plynul, ale my jsme jej nevnímali. Leželi jsme tam, drželi se v náručí, a úplným vyčerpáním jsme usnuli. Ale ne na dlouho.

Když jsem se probudil, stála nade mnou v rouchu ze samých květů. Její andělsky krásná tvář lemovaná hedvábnými vlasy zářila v slabém přítmí. Své roucho nechala klesnout z ramenou; její pokožka byla hebká jako pokožka dítěte. Na okamžik mě přepadly otázky: Kdo je tato dívka? A je správné, co teď dělám?

Klekla si a líbala mě na čelo, tváře, hrud' a ústa. Sexuální energie proudila mým tělem a dosáhla bodu varu. Hlavou se mi honily obrazy - byly to obrazy zemitých, smyslných obřadů plod-nosti, a já jsem měl dojem, že slyším někde uvnitř svého těla dunění bubnů. Líbala mě na celé tělo, dokud se nepohybovalo a nepulzovalo v obřadních rytmech. Moje otázky odvál vítr jako suché listí na podzim.

Přitáhl jsem si ji k sobě, zapletli jsme se do sebe a já jsem jí svým způsobem vrátil, co mi ona dávala. Brzy nebylo žádné Já nebo Ona - co zůstalo, byl pocit naprosté jednoty.

Byl to pocit, jaký jsem zažíval předtím v okamžicích ničím nerušené milostné hry - když moje mysl byla svobodná a srdce otevřené. Teď však byl tento pocit mnohem silnější - ne snad proto, že to byla žádoucí žena, ale proto, že jsem byl tak... otevřený. Poté, co jsem pohlédl do tváře nejčernější smrti, jsem byl

schopen vychutnávat život a vše, co nabízí. Mnich v mém nitru uvolnil místo Řeku Zorbovi. Nic nestálo mezi mnou a životem!

Tento pocit ještě mnohokrát zesílil, když vlny rozkoše procházely nejen mými bedry, ale každíčkou buňkou mého těla. Potom jsem však byl poněkud vyveden z míry, když jsem zjistil, že se miluji s mužem - a že tímto mužem jsem já sám, Dan Millman!

Vyděšeně jsem se posadil. Podíval jsem se na svoje ruce, nohy, řadra: byl jsem ženou! A uvnitř jsem byl schopen cítit její emoce, její energii - jemnou, ale silnou. Proud energie byl odlišný, než na jaký jsem byl zvyklý, a ve svém rozpoložení jsem měl dojem, že moje aura je širší a mnohem citlivější. Byl to příjemný pocit - pocit dovršení.

Znovu jsme se objali a já jsem zcela ztratil smysl pro oddělenost lidí a věcí. Byl jsem jí a zároveň jsem byl jím, byl jsem současné obojím.

Byl jsem nic než tělo. Důvěřoval jsem mu. Měl jsem pocit, že jsem nahé dítě, zcela volné, pro něž neplatí žádné příkazy ani zákazy. Byl jsem pokožka, nervy a krev - život ve mně pulzoval, tetelil se a těšil se ze smyslových vzruchů. Tvary, doteky, vlhkost, sání, laskání, citění, chvění, hlazení, teplo - do toho všeho jsem se ponořil.

Byli jsme do sebe vklíněni ve vášnivém objetí, neschopni myslet na něco jiného, byli jsme jako přibojová vlna, která naráží na pobřeží - když vtom moje partnerka zmizela. Ne! křičelo moje tělo touhou po ní. Zdeptán touhou i lítostí jsem zakusil, jaká osidla jsou nastražena ve druhém poschodí věže.

Posadil jsem se, srdce mi prudce bušilo a myslel jsem, že v příštím okamžiku se roztrhám; energie ve mně připomínala divokou šelmu zavřenou do klece a chodící kolem mříží v naději, že se jí podaří uniknout. Mám se ukojit sám? V tomto ohledu jsem neměl morální zábrany; byl jsem na místě, kde neplatila žádná morální dogmata zbavená života.

Něco mě však zadrželo; tentokrát to byla intuice. Možná to byl výsledek mě výuky u Sokrata, že jsem byl schopen jisté ukáz-něnosti. Na tělesných rozkoších není nic špatného, ale teď není vhodná doba.

Použiji svou energii tak, že ji nechám proudit svým tělem. Neznamená to, že se obracím proti svému tělu, že je popírám.

Naopak - zhluboka a pomalu se nadechnu, dokud moje touha nevystoupí z mého pohlaví vzhůru podél páteře, přes horní polovinu těla až do konečků prstů a do středu mozku.

Moje mysl se rozzářila světlem. Brána se otevřela a energie vyvěrající ze samé země stoupala skrze mou páteř. Energie, která byla předtím uvězněna, mohla nyní proudit vzhůru. Cítil jsem čirost bytí, moje tělo se tetelilo radostí a zpívalo.

Ale buď jsem na to ještě nebyl dost připraven nebo jsem v tom nebyl dost vytrénován, moje Základní Ego si navzdory dobrým úmyslům Vědomého Ega prosadilo svou. Příliv energie pokračoval a byl stále silnější, až jsem nakonec nebyl schopen mu vzdorovat. V mě mysli se rodily obrazy připomínající noční

fantazie, viděl jsem některé části těla, slyšel jsem milostné sténání, a pak se stalo, že aniž jsem se o to přičinil, příbojová vlna byla tak silná, že se roztránila o pobřeží a odplynula.

Po chvíli jsem vstal. Cítil jsem lehký, neurčitý smutek, jako bych něco pozbyl - ne ze své mysli, ale ze svého těla. Možná to byl smutek těla, které pocíťovalo lítost nad ztrátou tak nádherného napětí. Bylo to pryč; předmět mě touhy rovněž zmizel, jak už to tak bývá. Jen vítr šuměl ve větvích stromů. Čekal jsem, až se objeví Mama Chia, aby mě vrátila do reálného světa, ať už je jakýkoli.

Stál jsem před ní nahý; mohla vidět mě tělo i mou mysl. Věděla o mně všechno, i to, co jsem právě zažil. A brala mě takového, jaký jsem. Zbavila mě tak všech rozpaků. Stál jsem před ní nahý a nevinný jako dítě. Nestyděl jsem se, že mě tak vidí, byl jsem prostě člověk.

V prvním podlaží věže jsem se zbavil strachu; teď jsem se zbavil stydlivosti. Po zbytek svého života, ať už potrvá jakkoli dlouho, dám životní energii možnost proudit v sobě beze všech zábran. Jen se musím naučit ji moudře používat, vědět, kdy a kam ji nechat proudit, aby prospívala životu, a nesmím ji zneužívat. Nebyl jsem v tom dosud mistr, to jistě ne, ale byl jsem snaživý učeň.

Dvě věci se udaly rychle ze sebou: jednak jsem zpozoroval, že jsem opět zcela oblečen, jednak moje okolí, jeskyně a palouk se rozestřely a zmizely. Ale to už mě nepřekvapovalo.

Příští okamžik mě zastihl kdesi vysoko v horách. Ostrý vítr fičel mezi skalisky, takže jsem skoro neslyšel, co na mě Mama Chia volá.

„Jdeme,“ vyzývala mě, „je čas se znovu vydat na cestu.“

„Předtím jsem byl sám; proč jdete teď se mnou?“ zeptal jsem se jí a můj hlas se jako ozvěna odrážel od skalních útesů strmě se zvedajících nad propastí.

„Předtím jsi musel být sám; teď jsi navázal vztah ke světu Kromě toho se nacházíme ve snovém čase a já jsem pro to ne musela udělat vůbec nic. Buď vítán ve třetím podlaží!“

Když jsme šplhali nahoru, cítil jsem, že čerpám sílu ze země pod sebou, z kamenů a stromů, z větru - tělo z mého těla. Nebyl jsem už v rozepří se svým tělem, přijal jsem svou fyzickou nedokonalost a důvěřoval jsem své lidské přirozenosti, a proto jsem cítil úzkou příbuznost se zemí.

Narazili jsme na jezírko, plavali jsme v jeho chladné vodě a potom jsme se rozložili na rozehřátých kamenech, abychom uschli. Moje tělo se otevřelo přírodnímu dění; cítil jsem vznešený klid jezírka, sílu říčních proudů, stálost horských velikanů a lehkost vánku. Mama Chia na mně pohlédla: „Na tomto místě cítím, co cítíš ty, a jsem to, co jsi ty. Právě jsi pozměnil svou podobu - přinejmenším jsi s tím začal.“

„Opravdu?“

„Opravdu. Svou podobu začínáme měnit nejprve ve své představivosti - jsme zvědaví a ptáme se sami sebe: jak bych se cítila, kdybych byla hora, jezero, pták nebo kámen? Potom začneš skutečné souznít s těmito předměty nebo bytostmi.“

Umíme to proto, že jsme nakonec složeni ze stejných prvků," uzavřela svou úvahu Mama Chia.

„A když už mluvíme o pozměňování podoby, myslím, že víš, že jsem se tam v té jeskyni naladila na tvou vlnu. Bylo to opravdové dobrodružství!" podotkla. „Měla jsem pocit, že jsem omládlá!"

„Vy budete stále mladá."

Usmála se. „Ano, to je pravda - dokud neumřu..."

Přerušil jsem ji: „Půjde-li to tak dál, přežijete mě."

Zadívala se mi hluboko do očí a usmála se. Ale tento úsměv byl jiný; byl jsem z něj smutný, ačkoli jsem nevěděl proč. V jejích očích jsem viděl lásku, ale také ještě cosi jiného. Cítil jsem v tom vážnou starost, jakési tušení, ale nemohl jsem přijít na to, v čem to vězí.

Mama Chia mě vytrhla z mého zahloubání, když mě pobídla k dalšímu pochodu a připomněla mi poučení z druhého podlaží věže: „Byla to tvoje zkušenost, kterou jsi udělal v prvním podlaží; přesně takovou zkušenost jsi potřeboval. Energie je stejná ve všech lidech, ale každý ji zakouší jiným způsobem. Každý člověk se musí rozhodnout, jak s ní naloží. Někteří ji zadržují, jiní jí plýtvají. Bojovník zachází s touto energií jako farmář zavlažující svá pole.

V prvním podlaží, kde jsi zápasil o přežití, jsi životní energii úzkostlivě zadržoval, jako když lakomec hromadí své zlatáky; a jestliže je energie zablokována, působí bolest.

Ve druhém podlaží jsi navázal spojení se životem, s ostatními lidmi; mužský a ženský princip se zde aktivně projevují a jsou v rovnováze.

Druhé podlaží se netýká jenom sexu, ale také toho, jakým způsobem používáme svou životní energii. Energie je Duch; je posvátná. Lidé, kteří ji neumějí správně používat, mají sklon brát ji jako platidlo, a život se pak stává nákupním střediskem nebo zábavním parkem.

Ty sis zvolil jinou cestu - cestu pokojného bojovníka - aby ses ovládnutím energie stal skutečným člověkem.

Mýtus o Pandorině skřínce nevypráví o tom, jak z ní vyskočili zlí skřítki a démoni, ale o tom, jak nakládat správně s energií; jestliže se energií plýtvá nazdařbůh, mají lidé pocit, že jim život uniká mezi prsty, a jsou z toho celí přepadlí.

Strach je stínovou stránkou prvního podlaží věže; smutek je stínem druhého podlaží."

„A třetí?" zeptal jsem se. „Co jste pro mne přichystala teď?"

14 Létání na kamenných křídlech

Nic skutečného nemůže být ohroženo.

Nic neskutečného neexistuje.

Vtom spočívá pokoj, jež dává Bůh.

Knihy zázraků

„Nebyla jsem to já, kdo to naplánoval, ale ty sám. Já tě jen provázím na tvé cestě," řekla.

„Jako moje taneční partnerka?"

„Přesně tak," přitakala a obřadně se mi uklonila.

„Takže čím začneme?"

„Začneme takovou malou zkušeností. Sokrates ti pomohl se připravit na zkušenost s nižšími podlažími, takže to bude snadné." Vedla mě skalnatým kaňonem, nedlouhým kamenným tunelem a potom zase nahoru úzkou pěšinou vedoucí přes hřeben ostrý jako meč. „Nejprve se tu na chvíli posaď."

Zavřela oči. Nechtěl jsem ji rušit otázkami, a tak jsem udělal totéž. Stejně tu není možné dělat nic jiného, říkal jsem si.

Když jsem opět otevřel oči, viděl jsem slunce zapadající za daleký okraj hor, v nichž jsme se právě nacházeli. Potom Mama Chia otevřela oči a podala mi kukuřici a ořechy ze svého batohu, který se zdál nevyčerpatelný. „Sněz to; budeš to potřebovat."

„Proč to musím jíst? Cožpak to není sen? Když se tak nad tím zamyslím, toto podlaží vypadá poněkud jinak než ta předešlá. Je to přece jen vize, nebo snad není?"

Nevšímalá si mých otázek: „Třetí podlaží se týká moci - ne moci nad druhými lidmi - to je negativní stránka - ale osobní moci nad pohnutkami Základního Ega a nad našimi individuálními touhami. Úkolem zde je vypěstovat si sebekázeň, naučit se jasně si vytyčovat cíle a povinnosti, usilovat o integritu osobnosti, mít vědomí odpovědnosti a závazků vůči druhým, pěstovat svou vůli - všechno to, co většina žáků shledává obtížným. Teď, když jsi pročistil druhé podlaží a získal jsi povědomí o vztazích k druhým lidem, se tvoje pozornost uvolnila pro vyšší podněty. Bude pro tebe snazší brát zřetel také na potřeby druhých, ačkoli ryzí altruismus na tomto podlaží neexistuje. Tvoje Základní Ego si stále udržuje kontrolu nad tím, co se děje, ale je ukázněnější. To, co děláš pro druhé, děláš při vědomí povinnosti a odpovědnosti. Láska ti stále uniká."

„Chcete říct, že nedokážu opravdově milovat?" zeptal jsem se znepokojené.

„Jsou různé druhy lásky," vysvětlovala. „Tak jako jsou různé druhy hudby, různé filmové žánry nebo různé druhy jídla a pití. Je láska na úrovni prvního podlaží, a ta se omezuje na velmi hrubý sex, někdy dokonce úchylný. Láska na úrovni druhého podlaží je neobyčejně silná a zaměřená na co největší užitek, přičemž

Do digitálního formátu převiedol Exceptus

<exceptus@gmail.com>

se myslí také na partnera nebo partnerku. Láska na úrovni třetího podlaží je dokonale propracovaným uměním."

„Ptám se vás na lásku, a vy mluvíte pořád jen o sexu."

„Dokud nedospěješ do čtvrtého podlaží, je to stále záležitost sexu."

„Pokračujte."

„Dál není třeba; udělal sis jisté představu, oč jde."

„A jak je to s láskou na vyšších podlažích?"

„Tím se budeš zabývat, až na to budeš připraven," řekla. „Nejdůležitější věc, kterou teď chci zdůraznit, je, že svět odráží tvou úroveň uvědomění. Podobné přitahuje podobné - a lidé, jejichž domovem je první podlaží, jsou přitahováni k věcem na této úrovni, ať už jde o hudbu, literaturu, filmy, pití, jídlo, sport a tak dále. Totéž platí i o druhém a třetím podlaží. Dokud tvé uvědomění nedosáhne trvale úrovně čtvrtého podlaží - to je úroveň tvého srdce - tvoje pohnutky budou výlučné egoistické."

„To je možná důvod, proč Sokrates nikdy nechtěl samoobslužnou čerpací stanici," napadlo mě.

Moje příští otázka vyvolala na tváři Mama Chii úsměv.

„Chcete tvrdit, že až projdu čtvrtým podlažím, nebudu tolik sebestředný?"

„Dokud nedosáhneme sedmého podlaží, kdy se Ego rozpouští, jsme *všichni* sebestřední, Dane. Otázka je, na které Ego jsi *soustředěn*. Když přecházíš ze třetího do čtvrtého podlaží, vědomě se odpoutáváš od dětských potřeb základního Ega a začínáš se řídit vyššími pohnutkami."

„Ale co to má společného s tím, kde jsme teď?" zeptal jsem se a ukázal jsem na vrchol, na němž jsme stáli.

„Jsem ráda, že se mě na to ptáš," řekla. „Protože když chceš projít třetím podlažím, musíš udělat jednu věc." V tom okamžiku jsme se zastavili na skalním výběžku a Mama Chia ukázala na úzkou, sice rovnou, ale kamenitou pěšinu dlouhou asi padesát metrů.

„Tak co mám udělat?" zeptal jsem se.

„Nejprve jdi co nejdál po této pěšině a dávej pozor, co uvidíš."

„Dveře číslo čtyři?"

„Možná," odpověděla.

Scházel jsem opatrně dolů po úzkém hřebeni, ale brzy jsem stanul na pokraji příkrého srázu, pod nímž zela propast, jejíž dno bylo v nedohlednu; mohlo to být dobrých šest set metrů. Ustoupil jsem jeden krok zpět od okraje propasti a podíval jsem se na protilehlou skalní stěnu ve vzdálenosti asi devíti metrů. Vypadalo to, jako by nějaký obrovský nůž rozřízl vrchol hory na dvě poloviny.

Náhle se těsně za mnou ozval hlas Mama Chii: „U Sokrata ses naučil se do jisté míry ovládat a určitě k tomu přispěl i tvůj atletický trénink. Máš už dost silnou vůli a zbavil ses spousty zbytečnosti. Dveře jsou támhle," ukázala na skalní výběžek na protější straně propasti. Byl to spíše malý výčnělek na strmé skalní stěně; a zdálo se, že za ním je opravdu cosi jako dveře. „Vše, co máš udělat, je skočit a zachytit se toho výčnělku."

Znovu jsem očima přeměřoval vzdálenost - bylo mi jasné, že se to přeskočit nedá. Podíval jsem se na Mama Chiu, abych se přesvědčil, zda nežertuje. Ale výraz její tváře nic takového nenaznačoval.

„To přece není možné," namítl jsem. „Předně je to takových devět metrů a já nejsem žádný skokan do dálky. A i kdybych tam doskočil, co když minu ten úzký výčnělek? Narazím na stěnu a sklouznu dolů do věčného zapomnění."

„Nemáš přece strach, nebo snad ano?" zeptala se.

„Ne, abych řekl pravdu, nemám strach, ale nejsem idiot. Nechci spáchat sebevraždu."

Mama Chia se na mě dívala a usmívala se, jako by věděla všechno nejlépe.

„Řekl jsem, že ne."

Vyčkávala.

„Tohle není sen," vykřikl jsem, „a já nejsem žádný pták!"

„Dá se to zvládnout," přemlouvala mě a ukázala přes propast.

Otočil jsem se a začali jsme se vracet. Kroutil jsem hlavou: „To není otázka strachu, Mama Chio, vy to víte. Bylo by to čiré šílenství. Nejsem proti tomu, vyzkoušet své možnosti, ale když se teď přecením, budu mrtvý."

Cítil jsem její ruku ještě dříve, než se mě dotkla. Vlasy se mi zjezily na zátylku a dostal jsem husí kůže; pak jsem uviděl záblesk světla. Něco se změnilo. Nebo snad ne? Zdálo se, že vše je stejné jako předtím, ale působilo to odlišným dojmem. Pořád jsem tam stál a hovořil k ní. „Je to sen?"

„Všechno je jen sen," odpověděla.

„Myslím to, co se teď děje..."

„Vždy se může stát, že se ti něco nepodaří," dodala.

„Když se mi to nepodaří, budu skutečně mrtvý?"

„Tvoje fyzické tělo zůstane nepoškozené, ale bolest, kterou budeš cítit, bude skutečná, a jistě, určitá část tebe bude s velkou pravděpodobností mrtvá."

„Ale když toto je jen jistý druh vize, pak můžu udělat cokoli, co budu chtít."

„To není tak jednoduché," odpověděla. „Dokážeš jenom to, o čem jsi pevně přesvědčen, že to dokážeš; bez víry to ovšem nejde. Toto není ve skutečnosti zkouška tvého těla, ale zkouška tvé mysli - tvé schopnosti se soustředit, ukázat, zacílit svou vůli, a také to souvisí s mírou integrity tvé osobnosti. Dosáhl jsi už pozoruhodných výsledků - takových, jakých mnozí nedosáhnou ani za celý svůj život. Jestli chceš opravdu pokračovat ve své cestě, pak musíš přijmout tento úkol. Polož si otázku, zda můžeš *chtít* přeskočit. Je to zkouška, čeho dosáhneš svou vůlí. A tam je," ukázala směrem přes propast, „vchod do čtvrtého podlaží věže."

Znovu jsem se zadíval na prohlubeň pod sebou. Potom jsem zkusmo vyskočil a měl jsem pocit, že můj výskok je v mezích toho, co normálně dokážu. Zkusil jsem to znovu, ale se stejným výsledkem.

To je šílené, pomyslel jsem si. Možná je to jen trik, jak vyzkoušet můj úsudek. Mama Chia tvrdila, že „část mne samého zemře", jestliže se odrazím a

nedoskočím na protější stranu. Možná že zkouška spočívá v tom, abych takový nesmyslný úkol odmítl. „Ano, odmítnu skočit, to bude moje odpověď!“ vykřikl jsem a ohlédl jsem se na Mama Chiu, abych jí sdělil své rozhodnutí. Ale ta zmizela.

Potom jsem uslyšel, jak mě někdo volá. „Dane! Pomoz mi, prosím! Pomoc!“ Podíval jsem se přes propast, odkud hlas přicházel, a uviděl jsem - Sachi. To přece není možné! To je trik. Ale Sachi zavolala znovu a šplhala vzhůru k tomu výčnělku, na který jsem měl doskočit. Uklouzla a snažila se zachytit.

„To není fair, Mama Chio!“ vykřikl jsem. „To jsou zase jen vidiny!“

„Daneee!“ volala Sachi zoufale. Přidržela se skály, ale hned zase sklouzla dolů.

Potom jsem uviděl tygra. Plížil se po úzkém výběžku přímo k místu, kde byla Sachi, která ho neviděla.

„Pomoz mi, prosím té!“ volala znovu. Neměl jsem na vybranou. Musel jsem se o to pokusit. Rychle jsem se vrátil asi třicet metrů nazpátek, abych měl rozběh, a odstartoval jsem.

Jak jsem zrychloval, znovu mě přepadly pochybnosti. To přece nemohu dokázat. Ale potom se ve mě probudil chladný vztek. Nebyl to vztek na něco nebo na někoho - byl to prostě jen příliv obrovské energie, která byla s to smést vše, co se jí postaví do cesty. Nic mě v tu chvíli nemohlo zastavit!

Zrychlil jsem svůj běh, soustředil jsem se plně na svůj cíl a doběhl jsem k převisu. Mocná síla mě hnala kupředu, moje mysl zapomněla na minulost i budoucnost, na tygry i na propasti a já jsem se upnul na jedinou věc - na výčnělek na protější skalní stěně. Skočil jsem.

Když jsem plachtil vzduchem, měl jsem v jednom okamžiku pocit, že to snad nedokážu. Vznášel jsem se prostorem a časem jako ve zpomaleném filmu. Zemská přitažlivost na mě začala působit a já klesal. Vtom se však cosi stalo. Možná to byla jen moje představivost, ale pomocí veškeré své *vůle* jsem se ocitl na druhé straně. Bylo to, jako bych létal.

O několik vteřin později jsem dopadl - a tento dopad jsem skutečně pocítil - na plochou prohlubeň výčnělku a zarazil jsem se o skalní stěnu. Tygr běžel směrem k nám. Jako v mráкотách jsem se opřel o výčnělek, natáhl jsem ruku k Sachi a vytáhl ji nahoru. V okamžiku, kdy tygr skočil, jsem ji protáhl dvěma dovnitř.

Musel jsem se o skálu uhodit dost silně. Jakmile jsme byli uvnitř, ztratil jsem vědomí.

O něco později jsem procítl a kolem mě bylo šero. Moje paže byly celé odřené a hlava mi třeštla. Bolelo mě celé tělo. Podíval jsem se na své zápěstí; bylo zkřivené - zlomené. Jak jsem se na ně díval, zápěstí se samo narovnálo, odřeniny zmizely a bolest ustoupila. Na několik okamžiků jsem zavřel oči.

Když jsem je otevřel, seděl jsem na staré dece vedle otevřeného hrobu na posvátném pohřebišti šamanů.

Ranní slunce se odráželo na tváři Mama Chii a dodávalo jí růžový odstín. Přesto vypadala bledá a unavená. Když zpozorovala, že jsem se probral, lehce se usmála: „Těch posledních několik dnů bylo opravdu náročných pro nás oba. Jestli si myslíš, že nevypadám právě nejlíp, měl bys vidět sebe.“

Podala mi láhev s vodou: „Tu máš, napij se.“

„Díky.“ Hrdlo jsem měl vyprahlé a voda mi přišla vhod. Od onté příhody na moři jsem žízeň špatně snášel. Ta zkušenost se zřejmě hluboce zapsala do paměti mého Základního Ega.

Když jsem uhasil žízeň, Mama Chia vstala a vyzvala mě, abych ji následoval. „Máme před sebou ještě dalekou cestu zpátky.“ Rozloučili jsme se s Lanikaulou, a ačkoli se nám neukázal v denním světle, cítil jsem jeho přítomnost i jeho požehnání.

Na zpáteční cestě mě napadlo, že ačkoli jsem pročistil třetí podlaží a prokázal dostatek kázně, soustředěnosti a sebeovláda ní, abych našel vchod do čtvrtého podlaží a prošel jím, moje vize vzápětí skončila; to znamená, že jsem do čtvrtého podlaží nevstoupil. Měl jsem určitou představu, co se přihodilo, ale zptal jsem se Mama Chii na její názor.

Dala mi prostou a přímou odpověď: „Ještě nejsi připraven. Tvoje psýcha to odmítla. Vrátil ses zpátky.“

„Takže jsem to zpackal?“

„Tak bych to neřekla, ale vyjde to nastejno.“

„Tak co mám teď udělat?“

„Podívej, Dane, to, co ses naučil u Sokrata, ti pomohlo dosáhnout prvních tří podlaží. Jsi připraven vstoupit do čtvrtého. Může k tomu dojít v kterémkoli okamžiku. Chceš-li ale uskutečnit Velký skok, musí tvoje Vědomé Ego, tvoje Já, pustit otěže. Možná že právě to ti v tom brání.“

Brzy se setmělo. Utábořili jsme se v dešťovém pralese. Předpokládal jsem, že příštího dne bude naše putování trvat jen několik hodin a že se pak hned vrátíme domů.

Ale krátce poté, co jsme ráno vyšli, jsme se dostali k úpatí nádherného vodopádu, jehož vody padaly za velkého burácení ze skalní římsy asi deset metrů nad námi.

„Víte,“ uvažoval jsem a díval jsem se uchvácené do běsnícího živlu, „Sokrates mě jednou varoval před tím, abych přikládal příliš velký význam svým vnitřním představám, vizím a podobně. Řekl, že to může svést na scesti ty, kteří nejsou dost pevně zakotveni v každodenní realitě. I tehdy, když mě vysílal na vnitřní cesty, mně stále opakoval, abych si podržel v mysli poznatky, které získám, ale zapomněl na zkušenost, která je provázela.“

A tak jsem si myslel, že všechny tyto vize vlastně nic neznamenají. Je mnohem snazší se chovat statečně, uvolněné nebo ukázněně ve snu než ve skutečném životě. Jak mohu vědět, že jsem se doopravdy změnil?“

„To, čím jsi prošel, bylo mnohem víc než jen sen, Dane. A přemýšlej o tom, čemu říkáš ‚skutečný život‘.“

„Ale já si potřebuji u stále něco dokazovat.“

Mama Chia se pousmála a pobaveně zakroutila hlavou. Upřené se na mě zadívala, potom zabloudila pohledem k vodopádu a vzápětí zase ke mně. „Tak dobře,“ rozhodla se. „Potřebuješ si něco dokázat? Jdi na chvíli meditovat pod ten vodopád.“

Znovu jsem se pozorně zadíval na vodopád. Bylo to obrovské množství vody řítící se dolů; postavit se pod ně nebylo jako postavit se pod sprchu. „No to snad ne,“ řekl jsem s hranou lhostejností. Něco podobného jsem kdysi viděl v jednom filmu. „Dobře, souhlasím, zkusím to, ale jen asi tak na dvacet minut.“

„Kdybys to vydržel pět hodin, bylo by to lepší,“ poznamenala rychle.

„Cože, *pět hodin*? To budu dávno utopený nebo utřím otřes mozku!“

„To už se možná stalo,“ prohodila výsměšně.

„Tak dobře, jednu hodinu, ale víc ani minutu. Dokonce si ani nedovedu představit, *jak* to mám udělat a neutopit se při tom.“ Svlékl jsem si košili a začal jsem si zouvat tenisky, ale pak jsem si to rozmyslel a ponechal si je. Po kluzkých, mechem porostlých kamenech jsem se opatrně blížil k vodopádu.

Síla padající vody mě skoro srazila k zemi. Jen s obtížemi jsem postupoval pod vodopádem vpřed, dvakrát jsem málem uklouzl, potom jsem však zahlédl vyvýšený plochý kámen, na který se dalo usednout. Takto jsem mohl držet své tělo zpříma proti padající vodě. Voda byla studená, ale ve zdejším klimatu to bylo únosné. Ještě že je teplé počasí, pomyslel jsem si, ale pak mi vodní příval odplavil všechny myšlenky.

Sílu vůle jsem přemáhal bolest hlavy a odhadoval jsem, že jsem to vydržel už nejméně hodinu; ale bylo to spíše dvacet minut. Chystal jsem se „odvolat tento zápas pro déšť“, ale něco mě zadrželo. Buď to byla odvaha, nebo pevná vůle, nebo kázeň. Nebo buldočí neústupnost.

Před lety, když po mě trenér chtěl, abych udělal patnáct výskoků ze stoje na rukou, udělal jsem jich vždy dvacet. Pokud si vzpomínám, choval jsem se takto vždycky. Přestože bych toho býval nejráději nechal, vzdal to nebo s tím praštil, vždy mě něco zadrželo. Kdesi v koutku mě myslí (její hlavní část byla mezitím odplavena) byl úkol, kterými Mama Chia uložila, a ten se připomínal v podobě mantry: pět hodin, pět hodin, pět hodin...

V době, kdy jsem se zabýval gymnastikou, bylo moje Základ ní Ego vytrénováno k tomu, aby reagovalo na každou výzvu tím, že podá nejvyšší možný výkon. Cítil jsem mocné proudění energie skrze svou břišní krajinu a hrud', a došlo mi, že jsem byl *skutečně odhodlán* vydržet pod vodopádem celých pět hodin. Ale potom vše zmizelo v přivalech vody a moje mysl přestala existovat.

Někde uprostřed toho dunění a buráčení, které se stále vzdalovalo a sláblo, jsem cítil vanutí vichru a viděl jsem, jak se v mě představivosti ke mně blíží bílá věž.

Ocitl jsem se v malé místnosti. Ve vzduchu byly cítit palčivé vůně, zápach splášků a hniloby zčásti překrývaný silnou vůní kadidla. Rozeznával jsem

oděv - pestře barevné sáří uprostřed té strašlivé bídy. Nemohlo být pochyb: byl jsem v indii.

Na protější straně místnosti se nějaká žena, podle oděvu to byla jeptiška, starala o malomocného člověka upoutaného na lůžko; jeho obličej byl plný boláků. S odporem jsem si všiml, že na tváři mu mokvá prasklý vřed a že mu chybí jedno ucho. Umíral. Jeho pohled, pachy a sama nemoc mě silně odpuzovaly; odvrátil jsem se a odešel.

Poryvy větru zesílily; opíral jsem se o polorozpadlou zeď v průchodu mezi domy, bylo to blízko úzké *Rue Pigalle*. Strážník právě zvedal nějakého opilce ležícího na chodníku a pomáhal mu do policejního auta; opilec byl zblitý a páchl stokou. Znechuceně jsem se odvrátil, a i tato scéna se zamlžila.

Znovu zavál vítr; seděl jsem jako neviditelný duch u postele mladého chlapce v přepychovém předměstském domě kdesi v Los Angeles. Nasál do nosu bílý prášek. Hlupák, pomyslel jsem si. Chci odtud pryč!

V příštím okamžiku jsem stál před chatrčí kdesi v Africe a díval se dovnitř na velmi starého muže, který se pohyboval jen s námahou a pokoušel se vpravit trochu vody do rozpraskaných úst malého dítěte, jehož břicho bylo nadmuté a na jehož těle byla vidět všechna žebra.

„Co to má znamenat?“ zvolal jsem nahlas, protože jsem měl pocit, že jsem se znovu ocitl v pekle. „Co mají tihle lidé společného se mnou? Chci odtud pryč! To, co vidím, je nesnesitelné; nechci o tom už ani slyšet!“

Oči se mi zavřely, kýval jsem hlavou dopředu a dozadu, abych ze sebe setřásl obrazy těchto trpících lidí. Slyšel jsem hlas, který mě volal a který byl stále naléhavější: „Dane, Dane!“

Matně jsem si uvědomoval přítomnost Mama Chii vedle sebe pod vodopádem, jak mi tiskne paži a volá na mé: „Dane! Pojd' už ven, šampióně. Už jsi dokázal, co jsi chtěl.“

Byl jsem celý promočený a vypadal jsem jako zmoklá slepice. Po čtyřech jsem vylezl zpod vodopádu a mumlal jsem: „Je to moc pěkné místo, ale žít bych tu nechtěl. Račte se podívat,“ a ukázal jsem na svůj krk, „narostly mi žábry.“

„Brrr!“ Třepal jsem hlavou a snažil jsem se ji rozhýbat. Cítil jsem se jako nasáklá houba, klopytál jsem a padal. Napřímil jsem se, ukázal směrem k vodopádu a předváděl jsem kaskadéra promlouvajícího do kamery: „Nesnažte se to, milé děti, napodobovat ve svých domovech; já si to můžu dovolit, protože jsem profesionál.“ Pak se mi obrátily oči v sloup, upadl jsem naznak a ztratil vědomí. Když jsem přišel k sobě, posadil jsem, pražící slunce mě mezitím usušilo. „Přisahám, že mě alespoň rok nikdo do sprchy nedostane.“

Obrátil jsem se k Mama Chii, která seděla opodál, pojídala šťavnaté mango a pozorovala mě.

„To už by snad jako důkaz stačilo, nebo ne?“ zeptal jsem se.

„Určitě,“ odpověděla s úsměvem. „Zatímco jsi seděl jako trouba pod tím vodopádem a nechal ses málem utlouct k smrti, stačila jsem se vrátit domů,

trochu si zdřímnout, navštívit přítele, dojít sem zpátky a pochutnat si na tomto mangu." Hodila jádro do křoví. „Něco to jistě dokázalo - že jeden z nás je hlupák." Potom se smála tak srdečně, že její hlas zněl jako hudba -a mě to rovněž donutilo k smíchu.

„Máš skutečné odvalu, Dane. Věděla jsem to od začátku. Sokratovi se opravdu podařilo tě dobře připravit - a rozsvítit světla ve třetím podlaží věže. Takže teď, když tvoje Vědomé Ego se pro něco rozhodne, tvoje Základní Ego chápe, oč jde, a poskytne ti energii, abys to dokázal. Mohu tě ujistit," a její hlas zněl slavnostně, „že se z tebe stala lidská bytost."

„Já že jsem se stal lidskou bytostí? A to je vše?"

„To je docela dobrý výkon - znamená to, že jsi svůj příbytek důkladně uklidil až do výše tří podlaží. Navázal jsi kontakt se svým tělem, se světem, se svou lidskostí."

„Ale pod tím vodopádem se něco stalo," namítl jsem. „Viděl jsem všechny ty trpící lidi - nemocné, umírající. V jistém smyslu jsem zavítal do..."

„Do čtvrtého podlaží," dokončila místo mne. „Ano, cítila jsem to, když jsem spala dole ve svém pokoji." Přikývla, ale v jejích očích byl smutek.

„A co to znamená? Obstál jsem?"

„Vodopád jsi zvládl dobře. Ale čtvrté podlaží dosud ne."

„Proč jsem ho nezvládl? Co jsem udělal špatně?"

„Půjďme. Cestou si o tom pohovoříme."

15 Ve službách Ducha

Spal jsem a zdálo se mi, že život je samá radost.

Probudil jsem se a viděl jsem, že život je služba.

Sloužil jsem a zjistil jsem,

že služba je radost.

Rabíndranáth Thákur

Když jsme pomalu stáčeli své kroky dolů do lesa, zeptal jsem se: „Co se to se mnou vlastně stalo, myslím tam nahoře, když jsem přeskočil tu propast, a potom pod tím vodopádem?"

Mama Chia, která pokulhávala přede mnou, odpověděla se soucitem a porozuměním: „Pro tebe, Dane, ale i pro mnoho dalších je třetí podlaží bojištěm. Je to poslední třída ve škole, ve které se dostává poučení tvému Základnímu Egu, a vyučovací předměty se jmenují kázeň, smysl pro povinnost, vůle a sebeovládání.

Do digitálního formátu převiedol Excerptus

[<excerptus@gmail.com>](mailto:excerptus@gmail.com)

Dokud nezvládneme tyto předměty a nestaneme se pány sebe samých, je náš život neustálým zápasem o překlenutí propasti mezi tím, o čem víme, že bychom to měli dělat, a tím, co doopravdy děláme. Bojovník, který ovládne svoje Základní Ego -vycvičí ho - překoná rozpor mezi tím, co by měl dělat a co skutečně dělá.

Skokem přes propast jsi prokázal silnou vůli; jinak bys skončil na dně propasti."

„Co by se bývalo stalo?"

„Musel bys šplhat zpátky nahoru," řekla se smíchem.

„Byla tam Sachi doopravdy?"

„Ve tvé mysli ano - byla tam doopravdy," odpověděla a vzápětí dodala: „Možná představovala tvou dceru, kterou jsi zanechal v Ohiu."

Když se mi v představě vybavila Hollyina tvářička, zmocnily se mě pocity lítosti, odpovědnosti a lásky. „Měl bych pomýšlet na návrat domů, abych ji zase uviděl."

„Určitě ano," souhlasila. „Ale chceš se k ní vrátit jako celistvý člověk, nebo jako ten, kdo nedokončil svůj úkol?"

Znovu to ve mně vyvolalo vzpomínku na Sokratova slova: „Když už se do toho dáš, je dobré to dovést do konce."

„Už jsi tu skončil?" zeptala se mě Mama Chia, jako by četla moje myšlenky.

„Nevím; pořád nerozumím tomu, co se stalo, když jsem byl pod tím vodopádem..."

Prerušila mě: „Odvážil ses úžasného skoku přes propast. Ale ještě obtížnější skok té teprve čeká."

„Skok do čtvrtého podlaží věže?"

„Ano - do srdce."

„Do srdce?" opakoval jsem. „To zní poněkud sentimentálně."

„Se sentimentálníto to nemá nic společného," namítla. „Je to záležitost fyzická - metafyzická. A ty to dokážeš, Dane. Ale bude to vyžadovat velkou odvahu - a velkou lásku. Tyto schopnosti zůstávají u většiny lidí skryté nebo jen částečně rozvinuté; v tobě se už probouzejí. Jejich prvním projevem jsou pocity, které se u tebe přihlásily, když sis vzpomněl na svou dceru." Mama Chia se odmlčela a pak řekla bez obalu: „Znám té lépe než ty sám, Dane. Všechna tvoje dobrodružství nejsou nic jiného, než že tvůj Duch hledá sám sebe. Tvoje Vyšší Ego na tebe čeká - plné lásky. Setkání je už blízko. Já jen doufám, že se toho dožij... " zarazila se a větu nedokončila.

„Co tím chcete říct?" zeptal jsem se. „Bude to trvat hodně dlouho, nebo je tu něco, o čem nevím?"

Mama Chia se na chvíli zastavila a zatvářila se, jako by chtěla odpovědět na mou otázku. Ale místo toho se dala znovu do kulhavé chůze a pokračovala v tom, o čem předtím hovořila: „Se svým Vyšším Egem se setkáš v okamžiku, kdy se tvoje uvědomění vymaní z přemíry osobních zájmů a přemístí se do srdce. Nebudeš muset vystoupat na nejvyšší hory Tibetu, protože království je v nás, jak

jistě víš," připomněla mi. „V tobě a nad tebou -ve tvém srdci a nad ním - je vše, co potřebuješ."

„A co ta další podlaží?"

„Už jsem ti říkala, že je třeba postupovat krok za krokem! Nejprve najdi to, čemu se říká srdce, potom se vyšší podlaží věže postarají sama o sebe, a ty budeš natolik zaneprázdněn láskou a službou, že na ne přestaneš myslet."

„Nejsem si jist, jestli jsem vybaven k tomu, abych se stal svatým Danem," namítl jsem s úšklebkem. „A to z jednoho důvodu: mám totiž hrozný rád sladkosti."

„Budiž," uvažovala Mama Chia, „když se ti podaří dostat se až do srdce, budeš pak mít doopravdy *rád* sladkosti. Vím to, protože u mě je tomu také tak." Zasmála se, ale chvíli neříkala nic, snad aby mi dala příležitost strávit, co mi řekla, asi jako zahradník, když zalévá květiny, vždy vyčká, až se voda vsákne ke kořenům.

Rozhlédl jsem se kolem sebe: oblaka zakryla polední slunce. Slova Mama Chii se ve mně usadila a dotkla se čehosi hluboce skrytého v mém nitru. Pokračovali jsme v chůzi mlčky, dokud mi v mysli nevytanuly nové otázky.

„Mama Chio, viděl jsem lidi, kteří měli mimořádné schopnosti nebo vládli mimořádnými silami. Plyne z toho, že dosáhli některého z vyšších podlaží?"

„Lidé mají někdy schopnosti, kterých se jim dostalo díky jejich úsilí v předcházejících životech. Ale většina z nich - dokud se zcela nezabaví zbytečné přítěže z nižších pater - smí vstoupit do vyšších podlaží jen ‚dočasné‘, aby zde navázali kontakt s příslušnou energií a mohli vidět skrze okna."

„A co duchovní mistři?"

„Vědomí skutečného mistra existuje už při jeho narození, ale může zůstat nerozvinuté - dokonce i v dobách vnitřních krizí a zmatků - dokud se náhle neprojeví pod vlivem nějaké události nebo s pomocí nějakého zralého mistra. Ano, velcí mistři mají přístup k vyšším podlažím - vyzařuje z nich velká láska, odhodlání, jas, moudrost, charisma, soucit, citlivost a moc - jestliže ale nezvládnou nižší podlaží, skončí tím, že zmizí s penězi svých stoupenců nebo v posteli se svými žákyněmi."

„Chtěl bych někdy poznat ta vyšší podlaží."

„Už od pradávných dob jsou známy určité mystické techniky a substance, a pomocí nich je možné tam nahlédnout. Měly by se pokládat za posvátné, místo aby sloužily ke kratochvíli; mohou být užitečné jako ‚příslib budoucích zážitků‘."

Mnoho lidí, kteří měli ty nejlepší úmysly, a přitom byli osamělí, znudění nebo zoufalí, dokázalo u sebe vyvolat pomocí nejrůznějších prostředků jisté duchovní zkušenosti," pokračovala. „Co tím ale dosáhli? Vrátili se do svého původního stavu ještě skleslejší, než byli předtím."

Duch je vždy přítomen, je vždy s námi a kolem nás i v nás. Ale ke zkušenostem, které poskytuje, není možné se dostat nějakým zkráceným postupem. Mystická cesta vede k rozšířenému vědomí, ale jestliže tyto zkušenosti nejsou zakotveny v odpovědném životě v *této* dimenzi, nevedou nikam," řekla a odbočila směrem, kudy vedla pěšina.

„Ti, kteří se snaží uniknout světu skrze duchovní zážitky, jsou na falešné stopě, protože jejich hledání jen zhoršuje dilema, které je k tomuto hledání dohnalo.“

Touha vymanit se z nudy, tělesnosti a smrtelnosti tohoto světa je přirozená a pochopitelná. Ale ti, kteří praktikují nejrůznější vymyšlené techniky, které je mají zbavit dilemat každodenního života, vystupují po příčlích žebříku, jen aby zjistili, že je opřený o nesprávnou stěnu.

S Vyším Egem se nesetkáš tak, že si představíš barevný gejzír světla nebo tak, že vizualizuješ nějaké divukrásné obrazy, ale tak, že přijmeš jeho vůli - že *se staneš* Vyším Egem. Tento proces nelze urychlit; má svůj vlastní průběh.

Každodenní život je místem, na němž je pokojný bojovník prověřován," pokračovala. „Duch ti poskytl vše, co potřebuješ -zde a nyní. Nevyvíjíš se na základě toho, že se snažíš odejít někam jinam, ale díky tomu, že se zabýváš tím, co ti přináší přítomná chvíle. Jen tak budeš moci udělat další krok v kterémkoli podlaží, na němž pracuješ.“

„A potom," řekla, zastavila se a pohlédla na mě, „když jsou nižší podlaží uspořádána, stane se něco velice jemného a vzrusujícího: tvoje motivy se od základu změní: od hledání štěstí k jeho *vytváření*.“

To vše se nakonec týká služby. Ježíš řekl: ‚Kdo chce být největší mezi vámi, ať se stane služebníkem všech.‘ Toto, Dane, je cesta k srdci, stezka, po níž se dostaneš na vnitřní vrchol. A zapamatuj si moje slova: jednoho dne budeš sloužit druhým ne pro svůj vlastní zájem nebo z pocitu viny nebo sociální sounáležitosti, ale *proto, že to budeš dělat nejraději ze všeho*. Bude to stejně prosté a příjemné, jako když se díváš na zajímavý film, který tě oblažuje a na který by ses chtěl dívat spolu s ostatními.“

„Nevím, jestli jsem schopen udělat ze služby hlavní náplň svého života. Taková služba mi připadá jako břemeno.“

„*Ovšemže* ti to tak připadá," namítla, „protože se na ni stále ještě díváš z třetího podlaží. Ale z okna čtvrtého podlaží, očima srdce, není už středem tvé existence pohodlí, přepych a spokojenost. Budeš se těšit na každý nový den, kdy budeš moci pomáhat jiné duši, jiné části sama sebe.“

Mama Chia se odmlčela, protože začalo pršet a cesta se stala zrádnou, zvláště když jsme během rozhovoru museli překračovat vystouplé kořeny stromů. Soustředil jsem se na své tenisky nasáklé blátem, které vydávaly na vlhké půdě zvláštní pisklavý zvuk, a přemýšlel jsem o tom, co mi Mama Chia řekla. S čvachtáním jsme se prodírali lesem nasycovaným deštěm a na úzké a kluzké pěšině jsme minuli několik nevelkých, ale překrásných vodopádů.

Později, když se pěšina rozšířila, se Mama Chia ohlédla a uviděla můj zamyšlený obličej: „Nebuď na sebe tak přísný, Dane. Přijmi sebe takového, jaký jsi. Důvěřuj svému Vyššímu Egu. Oslovuje tě už od doby, kdy jsi byl ještě dítě. Přivedlo tě k Sokratovi a ke mně. Jde o to, aby ses přijal a prostě sloužil. Sloužil z pocitu povinnosti, a to do té doby, dokud nebudeš schopen sloužit z lásky - bez ohledu na to, co ti to přinese.“

A když stovky životů nebo celou věčnost strávíš tím, že budeš sloužit druhým, nebudeš už muset hledat cestu, protože se sám *staneš* Cestou. Službou se ty jako Vědomé Ego proměníš ve Vyšší Ego, a to dokonce ještě v lidském těle."

„Jak budu vedet, že se to stalo?" zeptal jsem se jí.

„Nebudeš to vedet. Budeš příliš pohroužen do toho, co budeš dělat, že to ani nezpozoruješ!" odpověděla a její tvář se rozzářila. „Tak jako se Ego rozpustí v náručí Boží, rozpustí se i mysl ve vůli Boží. Nebude se už snažit ovládat tvůj život nebo mu vnucovat určité formy činnosti, přestaneš žít a začneš *být žít*. Staneš se součástí širšího záměru, ‚většího obrazu‘. Staneš se Cestou," dodala, „tím, že vybočíš z cesty!"

„Nevím," povzdechl jsem si. „Připadá mi to nemožné."

„Předtím ti to, co jsi tu už zažil, taky připadalo nemožné," přesvědčovala mě.

„To je pravda," připustil jsem a zasmál jsem se.

„Kdyby Josefu de Veuster, když byl malý chlapec," dodala, „někdo řekl, že svůj dospělý život stráví tím, že bude pomáhat malomocným na ostrově Molokai, také by mu to asi připadalo nemožné. Ale z Josefa se stal Otec Damien, a když malomocní byli opuštěni a odsouzeni k tomu, aby tu pozvolna skomírali a umírali, objevil svůj úkol a sloužil jim po zbytek svého života. Nebo si vezmi Matku Terezu nebo Mahátmu Gándhího a ..."

„Nebo vás," přerušil jsem ji.

Scházeli jsme dolů do dešťového pralesa směrem k mému srubu, kde si budu moci odpočinout - bylo to velmi žádoucí. Kořeny stromů a kameny uvolnily místo trávě, listů a načervenalé půdě. Oba jsme byli utrmácení a postupovali jsme mlčky. Soustředil jsem se na pomalé, ale hluboké dýchání, a držel jsem jazyk na horním patře úst, abych umožnil svému Základnímu Egu obíhat v celém těle a vyrovnávat energie, které skrze mne proudily. Vdechoval jsem nejen vzduch, ale také světlo, energii a ducha.

Zaslechl jsem ptačí zpěv a všudypřítomné zurčení potoků a vodopádů, jimž daly vzniknout dešťové přeháňky, a znovu jsem si uvědomil tajemnou krásu tohoto ostrova. Ale myšlenka na službu mi nedávala pokoje, protože to bylo patrně slabé místo v mém životě, a teď se probudilo a přicházelo se svými nároky.

„Mama Chio," přerušil jsem ticho, „když se zmiňujete o Otci Damienovi a Matce Tereze, uvědomuji si, jaká propast mě od nich dělí. Představa, že bych pomáhal malomocným a sloužil chudým mi v této fázi mého života nic neříká, ačkoli vím, že by to byla záslužná činnost."

Aniž se otočila, řekla: „Většina lidí si myslí totéž co ty. Dobré skutky děláme z mnoha pohnutek: v prvním podlaží sloužíš jen sám sobě; v druhém je služba stále něčím podmíněná; v třetím podlaží je služba záležitostí povinnosti a odpovědnosti. Znovu opakuji, že skutečná služba začíná ve čtvrtém podlaží, tam, kde vědomí sídlí v srdci."

Šli jsme až do odpoledne, jen jsme se jednou zastavili, abychom si natrhali pár kousků manga. Měl jsem však stále hlad a byl jsem vděčný za těch několik

ořechů, které se ještě našly v batohu Mama Chii. Ona sama si jen zobla a byla spokojená i s tak skromným jídlem.

„Když budete jíst jako teď," usmál jsem se, „budete brzy štíhlá jako modelka."

„Modelka čeho?" zeptala se se smíchem.

„Modelka světice."

„Nejsem žádná světice," namítala. „Měl bys mě vidět na večírcích."

„To už se stalo, pamatujete? Na Oahu." Myšlenkami jsem se vrátil nazpět - je možné, že od té doby uplynulo jen několik týdnů? Zdálo se mi, že od té doby, co jsem přijel na ostrov, uplynuly celé roky; cítil jsem se mnohem starší, a možná i o něco málo moudřejší.

Když jsme se blížili k cíli, zeptal jsem se Mama Chii: „Jak mám vůbec uskutečnit ten velký skok, o kterém jste mluvila? Když to tak vezmu, mám přece zaměstnání, musím podporovat svou rodinu a mám ještě další závazky. Nemůžu se jen tak sebrat a trávit čas tím, že budu poskytovat jako dobrovolník pomoc všude tam, kde je to zapotřebí."

„A kdo říká, že bys měl? A odkud máš všechny tyhle ty nápady?" zeptala se. Potom se Mama Chia rozesmála. „Možná že's je pochytil na stejném místě jako já," řekla a zpomalila chůzi. „Když jsem šla na universitu, měla jsem ty nejvyšší ideály. Chtěla jsem najít svatý Grál, to byl můj cíl. Neuplynul jediný den, abych necítila vinu za to, že je mi dopřáno studovat na tak skvělé universitě, číst knihy a chodit do kina, zatímco děti v jiné části světa strádají hladem. Slíbila jsem si, že to, co se naučím, použiju k tomu, abych pomáhala lidem, kteří jsou méně šťastní než já."

To léto jsem dostala stipendium ke studiu v Indii, a moje ideály utrpěly hrozný šok. Uspořila jsem si trochu peněz, abych je mohla dát chudým, a jakmile jsem vystoupila z vlaku, přistoupilo ke mně dítě. Byla to krásná, čistotná a spořádaná dívka, a její nádherný chrup zářil navzdory její chudobě. Zdvořile mě požádala o almužnu a já jsem byla celá šťastná, že jí mohu dát pár mincí. Oči se jí rozzářily radostí. A já jsem měla pocit velkého uspokojení.

Potom ale přiběhly další tři děti a já jsem jim ve své štedrosti rozdala dalších několik mincí. Najednou bylo kolem mě asi patnáct dětí, a to byl teprve začátek. Všude bylo plno žebrajících dětí. Brzy jsem neměla žádné mince. Tak jsem jim dala svůj deštník a cestovní tašku; nakonec jsem jim rozdala skoro všechno kromě toho, co jsem měla na sobě a kromě zpáteční letenky. Kdybych v tom pokračovala, brzy bych musela jít také po žebrotě. Někde to muselo mít svůj konec. Musela jsem se naučit říkat ne, aniž jsem zatvrdila své srdce. Nebylo to pro mě snadné, ale bylo to nezbytné. Nesložila jsem přece žádný slib chudoby - a ty také ne.

Tento svět potřebuje jisté více soucitu. Ale my všichni máme různá poslání. Někteří pracují na burze, jiní ve věznicích. Někteří žijí v přepychu, zatímco jiní nemají kde složit hlavu. Někteří lidé mají starosti s tím, jaký druh dováženého mramoru si mají dát do svého zastřešeného bazénu, zatímco jiní se potulují po ulicích. Znamená to, že z bohatých se stanou zločinci a z chudých

světci? Myslím, že ne. Ve hře jsou tu složité karmy. Každý z nás zde má svou roli. Každý z nás se rodí do určitého prostředí, v němž se má vyvíjet a jemuž má zároveň čelit. Žebrák v tomto životě byl možná bohatým člověkem v předcházejícím životě. Nerovnost existovala vždy, a dokud uvědomění lidstva nedosáhne *alespoň* třetího podlaží, bude tomu tak i nadále.

Časem jsem se musela naučit žít s pocitem viny, že žiju v pohodlí a netrpím hladem. Jak bychom jinak mohli pozřít sousto, zatímco ostatní trpí hladem?"

„Jak jste se naučila žít s tímto pocitem viny?“ zeptal jsem se.

„To, jak se ptáš, svědčí o tom, že se probouzí tvoje srdce,“ řekla. „Způsob, jakým se s tímto pocitem vyrovnávám, je ten, že se chovám laskavě k lidem ve svém nejbližším okolí. Přijímám roli, která mi byla určena, a radím ti, abys udělal to samé. Je úplně v pořádku, jestliže pokojný bojovník vydělává hodně peněz, dělá, co se mu líbí, a přitom slouží druhým lidem. Všechny tři prvky jsou důležité. Je úplně v pořádku, jestliže trpíme, milujeme a jsme šťastní navzdory všem problémům, které má tento svět.“

Musíš získat svou vlastní vyrovnanost. Dělej, co dělat máš, ale nezapomeň se při tom smát a těšit se ze života. A nezapomínej, že jak tvoje uvědomění stoupá do vyšších podlaží věže života, tvůj životní styl se přirozeným způsobem mění. Tvoje potřeby se zjednodušují; tvoje priority - jak trávíš svůj čas, za co utrácíš peníze a jak využíváš své energie - všechno se mění.“

„I já mám velké ideály, Mama Chio. Chci se jim přiblížit. *Chci se změnit.*“

„První krok na této cestě,“ uvažovala, „spočívá v tom, že se přijmeš takový, jaký jsi právě teď. *Že plně přijmeš* ten stupeň vývoje, jehož jsi dosáhl. Když si o sobě budeš myslet jen to nejhorší, povede to k tomu, že tvoje návyky ustrnou, protože Základní Ego se může velmi tvrdošíjně bránit jakékoli změně. Když se přijmeš, umožníš dítěti ve svém nevědomí, aby se svobodně rozvíjelo. Kdy se tak stane, je plně v rukou Božích, ne v tvých.“

16 Temné mraky za slunečného dne

*Zde jsou slzy věci;
smrtelnost se dotýká srdce.
Vergilius, Aeneis*

Snažil jsem se strávit vše, co mi Mama Chia říkala, a ona to vycítila. Posledních několik kilometrů jsem vypnul mysl i srdce, ale nohy jsem bohužel musel stále zaměstnávat; byl jsem na konci svých sil, ale při sestupu dolů mi pomáhala zemská přitažlivost. Znovu jsem se musel podívat, odkud tato žena

bere tolik energie, s níž je schopna zvládat tak namáhavé pochody, přestože kulhá.

Když jsme byli asi kilometr od mého srubu, Mama Chia zahrnula jiným směrem, než jaký jsem si pamatoval. O několik minut později jsme dorazili k malému srubu stojícímu vedle potoka, který prudce stékal mezi kameny. Když jsme se seshora přiblížili, uviděl jsem japonskou zahradu, uprostřed níž stál velký balvan - ostrov v moři uhrabaných oblázků - a na něm rostl malý stromek-bonsaj, jehož tvar byl v dokonalém souladu s celou zahradou. Nad ní byla ještě jedna terasovitá zahrada pro pěstování zeleniny a květin.

Srub sám stál na podpěrách. „Někdy přijde velká voda," vysvětlovala, aniž jsem se jí na to ptal. Vystoupili jsme po třech schodech z kmenů a vešli dovnitř. Vybavení místnosti plně odpovídalo její obyvatelce: dlouhá, nízká japonská matrace, zelený koberec připomínající listí v lese, několik obrázků na stěně a několik meditačních podušek - *zafus* - a další polštáře různých barev.

„Můžu ti udělat trochu ledového čaje?" zeptala se.

„Jistě," řekl jsem. „Mám nějak pomoci?"

Usmála se. „Když to má být čaj pro dva, neznamená to, že ho musí připravovat dva lidé. Koupelna je támhle." Ukázala nalevo ode mě a odešla do kuchyně. „Udělej si pohodlí jako doma. Můžeš si pustit nějakou desku, jestli chceš."

Když jsem vyšel z koupelny, uviděl jsem gramofon prastarého typu na kliku.

Mama Chia přinesla čaj a trochu čerstvých kousků papaje a vypadala neobyčejně poklidně - byla doma ve svém prostředí -jako by tu strávila celou tu dobu, kdy se se mnou trmácela po okolních horách.

Vypili jsme čaj a já umyl nádobí. Potom Mama Chia řekla: „Jsme asi půldruhého kilometru od tvého srubu. Potřebuješ si asi odpočinout."

„To ano," přiznal jsem, „ale vy také."

Mama Chia poklekla jako Japonka na polštáři přede mnou a zadívala se mi přímo do očí. „Mám pocit, že jsem té za těch několik posledních dnů docela dobře poznala."

„Ten pocit je oboustranný," odvětil jsem. „Jste pozoruhodná žena! Sokrates jistě věděl, s kým se má spřátelit!" Zasmál jsem se.

„To je pravda," připustila. Zdálo se, že má na mysli i mne.

„Víte, je to zvláštní - známe se jen několik týdnů, ale mně to připadá, jako bychom se znali mnohem déle."

„Je to jako zakřivení času, že?"

„Ano, přesně tak - a bude mně trvat nějakou dobu, než strávím všechno to, co jsem se od vás naučil," uvažoval jsem.

Chvilí mlčela a potom poznamenala: „Možná že právě proto žijeme - abychom měli čas strávit to, co jsme se naučili."

Seděli jsme chvíli tiše a vychutnávali pohodu jejího domova a vzájemnou přítomnost. Pocítil jsem náhlý popud poděkovat jí: „Jsem vám tak vděčný, Mama Chio!"

„Vděčný *mne?*“ Zasmála se, protože jí to zřejmě připadlo směšné nebo dokonce absurdní. „Mám radost kvůli tobě; vděčnost je dobrá vlastnost, ale když máš žízeň a někdo ti dá napít, pocítuješ vděčnost ke sklenici, nebo k tomu, kdo ti ji podal?“

„Samozřejmě k tomu, kdo mi ji podal,“ odpověděl jsem.

„Já jsem jenom sklenice,“ řekla. „Svůj dík musíš adresovat samému Zdroji.“

„To udělám, ale zároveň chci ocenit i sklenici!“

Společně jsme se zasmáli, ale polom její úsměv poněkud pohasl.

„Je něco, o čem bych ti asi měla říci, Dane, pro případ, že...“ Na okamžik zaváhala. „Mám problémy se sraženinami krve, a ty zvyšují možnost mozkové mrtvice. Poslední, která mě postihla, mi způsobila to kulhání a tenhle třas ruky; taky hůř vidím na jedno oko. Příští mrtvici už nepřežiju.“

Řekla to zcela věcným tónem. Pro mě to byl šok, který mnou projel jako blesk. „Lékař, který to původně diagnostikoval,“ pokračovala, „a specialista, který přišel se stejnou diagnózou, tvrdili, že mohu vést normální způsob života - pomíneme-li běžnou opatrnost, kterou musíme zachovávat všichni, ale že moje vyhlídky na delší život jsou mizivé. Lékaři s tím nemohou nic dělat, dávají mi sice nějaké léky, ale...“

Seděla tiše, zatím co já jsem to vstřebával. Díval jsem se jí do očí, potom na podlahu a znovu jí do očí. „Patří k té běžné opatrnosti, o které mluvili lékaři, také nepřetěžovat se na namáhavých celodenních túrách?“

Mama Chia se zasmála a vliďně na mě pohlédla. „Teď jistě chápeš, proč jsem ti to neřekla předtím.“

„Ano, protože bych na takovou túru nikdy nešel!“ Zmocnily se mě pocity vzteku, starosti, lítosti, strachu, zrady a viny.

V místnosti se rozhostilo tíživé ticho. „Říkáte, že příští mrtvice bude smrtelná. Nechtěla jste říct, že *může* být smrtelná?“

Zaváhala a potom řekla: „Cítím, že brzy umřu. Tuším to. Jen nevím, kdy to přesně bude.“

„Můžu vám nějak pomoci?“ zeptal jsem se nakonec.

„Dám ti vědět,“ řekla a povzbudivě se usmála.

„Ale když uvážím, co všechno víte a jaký úzký vztah máte ke svému Základnímu Egu, neumíte se sama vyléčit?“

„Tuto otázku jsem si položila mnohokrát, Dane. Dělán, co můžu; ostatní je záležitostí Ducha. Jsou věci, které musíme přijmout. Pozitivní myšlení celého světa nikomu nenavrátí amputovanou nohu; můj problém je podobný.“

„Ten přítel, o kterém jsem vám vyprávěl - ten, co zemřel -když se poprvé dozvěděl, že je nemocný, cítil vše, co cítí lidé v podobných situacích - šok, odmítnutí, vztek - ale nakonec re-signoval. No a mně se zdálo, že měl příležitost buď s nemocí bojovat - soustředit na to veškerou svou energii a vůli k vyléčení - nebo se na nejhlubší možné rovině své existence smířit s tím, že zemře, poddat se tomu, vyrovnat se se světem, postarat se o finanční záležitosti - a to vše použít nějakým způsobem pro svůj vývoj.“

Ale on nic z toho neudělal," dodal jsem smutně. „Udělal něco, co asi dělá většina lidí v takové situaci. Váhavě a nedůsledně se o něco pokoušel, ale nikdy se smrti doopravdy nevzepřel, ani se jí nepoddal, a tak to trvalo až do konce. Musím říct, že mé... zklamal." Nikdy předtím jsem se s tím nikomu nesvěřil.

Její oči se rozzářily. „Sokrates by na tebe byl pyšný, Dane. Byla to moc dobrá zkušenost. Viděla jsem lidi, kteří se smrti zcela poddali, a díky tomu se vyléčili.

Pokud jde o mé, zápasím o svůj život *a současně* přijímám svou smrt. A chci žít naplno, dokud smrt nepřijde - jedno, jestli to bude dnes, zítra, za měsíc nebo za rok. To je vše, co můžeme dělat."

Dívala se na mě a zřejmě cítila můj smutek a mou snahu jí nějak pomoci. „V tomto životě nejsou žádné záruky," řekla. „Každý žijeme, jak nejlépe umíme. Naslouchám poselstvím Základního Ega a důvěřuji mu. Ale někdy, navzdory všemu..." Větu dokončila pokrčením rameny.

„Jak s tím dokážete žít - s vědomím, že můžete kdykoli..."

„Nemám strach ze smrti; příliš dobře ji chápu. Ale mám moc ráda život! A čím víc si užívám smích a radosti, tím víc mi moje Základní Ego dodává energie, abych žila dál." Stiskla mi obě ruce: „Také z tebe jsem měla radost a těch několik posledních dnů mi bylo potěšením!" řekla. Moje oči se začaly mžít, potom se spustily slzy a nakonec jsme se objali.

„Pojď," nabídla se, „doprovodím tě domů."

„Ne!" řekl jsem rozhodně. „Myslím, že cestu najdu, a vy byste si měla raději odpočinout."

„To zní jako rozkaz!" pousmála se, lehla si a zívla.

Když jsem byl na odchodu, zavolala na mě: „Když už ses nabídl, že mi pomůžes - je něco, co bys pro mě mohl udělat."

„Stačí říct."

„Mám několik pochůzek, musím navštívit některé lidi, a ty bys mi mohl při tom asistovat, nést mou druhou tašku a tak. Nebo máš snad něco jiného na programu?"

„Zruším všechny schůzky, které mám ve svém diáři," zavtipkoval jsem, abych vyjádřil radost z tohoto pozvání.

„Tak dobře, domluveno," odpověděla. „Uvidíme se zítra. A netrap se tím,

Dane, co jsem ti říkala." Potom, s lehkým zamáváním, se obrátila na opačnou stranu. Sešel jsem pomalu po schodech a hledal jsem cestu ke svému srubu. Když jsem se prodíral lesem, přemýšlel jsem, jestli bych to dokázal dělat tak jako ona - pomáhat lidem z pouhé lásky k nim, aniž bych myslel na sebe. Pak mě však napadlo něco jiného. Neposlal mě sem Sokrates nejen proto, aby mi Mama Chia pomohla, ale abych i já pomohl jí? Znovu jsem si jasně uvědomil: on přece pracoval u čerpací stanice, která poskytuje lidem *služby*.

Než jsem přišel do svého srubu, dvě věci se mi ujasnily. Za prvé, že Sokrates mě sem skutečně poslal proto, abych se naučil, jak lidem sloužit. A za druhé, že mám hodně co splácet.

Příštího rána jsem již při rozbřesku zaslehl z bezprostřední blízkosti ptačí zpěv a pocítil jsem dotek na svých prsou. Opatrně jsem otevřel oči a uviděl jsem Červenku, ptáčka Mama Chii. „Ahoj, Červenko," řekl jsem tiše a nehýbal jsem se. Červenka jen nachýlila hlavičku, zacvrlikala a odletěla oknem ven.

„Jak vidím, ranní ptáče tu bylo dřív než já," slyšel jsem Mama Chiu, která právě vcházela do místnosti a ukazovala na strom, na nějž si Červenka sedla.

„Jsem připraven," hlásil jsem a uvazoval jsem si tkaničku u bot; znovu jsem si připomněl slib, který jsem si včera dal, že v její přítomnosti nebudu zasmušilý ani rozcitlivělý. „Co uděláme jako první?"

„Nasnídáme se." Podala mi kousek čerstvého chleba, který byl ještě teplý.

„Díky!" řekl jsem a ještě vsedě na posteli jsem se dal do jídla. „Mimochodem, chtěl jsem se vás zeptat, jestli tento srub patří vám."

„Je to dar; otec Sachi ho postavil před několika lety."

„Moc pěkný dárek," řekl jsem s plnými ústy.

„Je to skvělý člověk."

„Kdy se s ním budu moci setkat?"

„Teď tu není, pracuje někde - nevím kde - na nějaké stavbě. Na Molokai se v současné době moc nestaví, takže jakmile se naskytne nějaká příležitost..." Pokrčila rameny.

„A kde je Sachi?"

„Měla by tu být každou chvíli; řekla jsem jí, že může jít s námi, jestli chce."

„Fajn; musím říct, že mám tu mladou dámu moc rád."

Sachi vešla do místnosti, a když zaslechla, co jsem říkal, začervenala se.

Mama Chia vzala jeden batoh a ukázala na druhý, který jsem měl nést. Sáhla jsem po něm. „No tohle - ten *je* ale těžký," poznamenal jsem. „Co v něm je, kameny, nebo co?"

„Abych pravdu řekla, tak ano, jsou v něm kameny. Chci přinést Fujimu a Mitsu některé vybrané kameny - do jejich zahrady. A ty se při tom nesení alespoň procvičíš."

„Jestli ti to připadá moc těžké, já to ponesu," nabídla se Sachi a ukázala při úsměvu své důlky ve tvářích.

„Jestli to bude pro mě moc těžké, můžeš nést *mě*," prohlásil jsem v dobrém rozmaru a obrátil jsem se k Mama Chii. „Není Fuji ten fotograf, o kterém jste mi vyprávěla? Nenarodilo se jim nedávno dítě?"

„Ano. Teď pracuje jako zahradní architekt - na Molokai-ském ranči. Je neobyčejně zručný."

Fuji a Mitsu nás přivítali srdečně a obradně a ukázali nám svého syna Tobyho, který nezúčastněně ležel a spal. „Narodil se, je to pár týdnů; Mama Chia mu pomohla na svět," oznámil nám Fuji.

„Tak jako mne. Jen doufám, že jeho cesta sem byla snadnější než moje," zažertoval jsem a zazubil jsem se na Mama Chiu. Batoh plný kamenů jsem sundal z ramenou a položil jej s žuchnutím na verandu.

„Kameny do zahrady," vysvětlovala Mama Chia Fujimu, zatímco já jsem si protahoval ztuhlé svaly na krku a ramenou. Potom poznamenala pro moje uši: „A když se vám nebudou hodit, rádi si je zase odnese zpátky."

Když viděli, jak se tvářím, rozesmáli se.

Jejich chata byla plná nejrůznějších starožitností a suvenýrů, pečlivě naaranžovaných na mnoha poličkách. Také jsem si všiml mnoha krásných fotografií zachycujících mořské vlny, stromy a oblohu - pravděpodobné Fujihio práce. Obklopený ze všech stran stromy a zdobený popínavými rostlinami na zdech tu stál krásný dům, šťastný dům. Slyšeli jsme dětský pláč. Toby se probudil a měl hlad.

Zatímco Mama Chia se spolu s Mitsu starali o dítě, Fuji se nabídl, že nám ukáže svou zahradu. „Mitsu a Fuji mají překrásnou zahradu!" zvolala Sachi nadšeně.

Skutečně tomu tak bylo. Zahradu vymezoval na jedné straně avokádový strom, na druhé fíkovník, jako by tu držely stráž. A na zahradě z půdy vyrážela rozličná kořenová zelenina v podivuhodné harmonii se zelím, kukuřicí, fazolí a tykveni. „Taky máme výborné brambory!" upozorňoval mě pyšně Fuji.

Všude kolem jsem cítil přítomnost přírodních duchů; zdálo se mi, že moje Základní Ego ke mně v poslední době promlouvá mnohem výrazněji - nebo jsem se mu možná naučil lépe naslouchat.

Po prohlídce zahrady jsme si sedli na verandu a hovořili jsme o zahradní architektuře, o fotografování a jiných věcech, dokud se neobjevila Mama Chia.

Když jsme se loučili, Fuji si dal záležet a mohutně mi potřásl rukou. „Jestli budete cokoli potřebovat, Dane, stačí jen říct."

„Dekuji vám," řekl jsem, ale jakkoli mi byl tento muž nadmíru sympatický, nepředpokládal jsem, že ho ještě někdy uvidím. „Ať se daří vaší rodině."

S dítětem v náručí mávala Mitsu z domu, a my jsme sešli dolů na cestu. „Jedeme do města," oznámila Mama Chia. „Půjčuj si na to vždycky Fujihio dodávku, když ji právě nepotřebuje."

Vklouzla za volant malého nákladáku a odklonila si sedadlo dozadu, aby mohla lépe dýchat. Já jsem si sedl na sedadlo vedle a Sachi se vyhoupla na korbou. „Jen se proboha pořádně drž!" volala Mama Chia na Sachi, která ječela radostí, když jsme s vozem sjížděli po blátivé, šterkem vysypané cestě, až jsme se dostali na dvouproudovou silnici.

„Jet do města," pomyslel jsem si, „jak divně to zní." Neviděl jsem civilizaci od té doby, co jsem před několika týdny šel po pláži k Makapuu Pointu. Připadalo mi to poněkud zvláštní, ale bylo to vzrušující.

Město Kaunakakai na jižní straně ostrova mi připomínalo fasády domů z hollywoodských filmů: tři bloky domů s obchody, domy ze dřeva a cihel, jejich barvy vybledlé. Na jedné tabuli bylo napsáno: „2200 obyv." Přístavní hráz se

táhla pobřežím asi půldruhého kilometru až do přístavu tohoto přímořského městečka.

Mama Chia vešla do obchodu nakoupit, zatímco já jsem čekal venku spolu se Sachi, kterou zaujala výloha jednoho obchodu s dárky. Jak jsme tam tak postávali, všiml jsem si čtyř nezletilých havajských hochů, kteří se k nám přiblížili a postavili se vedle nás. Nedbal jsem varování svého Základního Ega, že tu něco není v pořádku, a nevěnoval jsem jim pozornost, dokud se jeden z nich nepřitočil a nevytrhl květinu, kterou měla Sachi ve vlasech.

Sachi se k nim obrátila a rozhořčeně žádala, aby jí květinu vrátili. Mládenec místo toho začal trhat okvětní lístky: „Má mě ráda, nemá mě ráda, má mě ráda, nemá mě ráda...”

Jeden z hochů se poškleboval: „Dyt' je to jedno, stejně je eště malá a neví, na co ji...”

„Hej, ty tam, dej mi tu květinu,” vykřikl jsem v záchvatu hrdinství. Nebo hlouposti. Obrátili se a zírali na mě; šlo do tuhého.

„Tak ty chceš tu kytku?” zeptal se největší z nich, asi o patnáct centimetrů vyšší než já a o nějakých pětatřicet kilogramů těžší. Měl sice pivní pupek, ale pod tukovým polštářem bylo možné tušit pevné svaly. „Tak si ji vem,” vyzval mě a zašklebil se na své kumpány.

Když mě obstoupili ostatní drsní hoši, zeptalo se mě Pivní Břicho, jestli si kytku nechci sám dát do vlasů.

„Ale ne,” řekl další punkáč, „to není žádný teplouš, je na holčičky”, a kývl hlavou směrem k Sachi. Bylo vidět, že Sachi je zneklidněná a trochu vystrašená.

„A teď mi dáš tu kytku,” rozkázal jsem mu - velká chyba.

Pivní Břicho ke mně přistoupilo a vrazilo do mé. „Proč si ji ode mě nevezmeš, *haole*,” procedil mládenec skrze zuby.

Chytil jsem ho jednou rukou za zápěstí a druhou jsem se snažil dosáhnout na květinu. Odtáhl ruku a rozehnal se po mně pěstí.

Rychle jsem uhnul, takže jeho pěst škrábla jen moje vlasy. Nechtěl jsem ho uhodit; jedině, co jsem chtěl, bylo dostat odtud Sachi. Ale zašlo to moc daleko. Odstrčil jsem ho od sebe vši silou. Jak ustupoval dozadu, šlápl na plechovku od piva a ošklivé upadl naznak. Jeden z jeho kumpánů se zasmál. Pivní Břicho vstalo ze země a popadla ho taková zuřivost, že by bylo schopno mě zabít. V tom okamžiku však naštěstí vyšel z obchodu jeho majitel a zachránil mě.

„Hej, mládenci!” zakřičel na ne, a bylo zřejmé, že je asi dobře zná. „Tady žádné bitky nebudou, pokud se tu ještě chcete někdy ukázat, je to jasné?”

Pivní Břicho se zarazilo, pohlédlo na majitele obchodu, potom na mě. Prstem bodalo do vzduchu směrem ke mně jako dýkou. „Až se příště potkáme, ses mrtvěj pes, brácho!”

Punkáči se vytratili. „Právě jste si udělal dost nepříjemného nepřítele,” obrátil se ke mně obchodník. „Oč tu vlastně šlo?”

„O tohle,” odpověděl jsem, zvedl jsem ze země květinu a fouknutím ji zbavil prachu. „Díky, že jste je zahnal.”

Kroutil hlavou a vrátil se do svého obchodu; cestou mumlal cosi o pitomých turistech.

Když ke mně přistoupila Sachi a dotkla se mého ramene, uvědomil jsem si, že se celý třesu.

„Jsi v pořádku, Dane?“ zeptala se.

„Už je to dobrý,“ odpověděl jsem, ale věděl jsem, že je to jen zpoloviny pravda. Moje Vědomé Ego zůstalo klidné, ale moje Základní Ego bylo otřesené. Už jako malému chlapci mi moje idealistická matka v tomto nepřiliš idealistickém světě kladla na srdce, abych se nikdy nepral. Neměl jsem žádného bratra a nevěděl jsem, jak mám čelit fyzickému ohrožení. Proto jsem chtěl, aby mě Sokrates naučil něco ze svého bojového umění.

„Budu O. K.“ opakoval jsem. „A ty?“

„Já jsem v pohodě,“ řekla.

Podal jsem jí květinu. „Tu ji máš - je skoro nepoškozená.“

„Díky.“ Usmála se, ale její úměv povadl, když se zadívala na odcházející partu punkáčů. „Já je znám, jsou to surovci. Pojď, půjdeme dovnitř. Myslím, že Mama Chia je už hotová s nákupem.“

Když jsem odnášel nákup do dodávky, rozhlížel jsem se, jestli se někde neobjeví ti punkáči, a rozhodl jsem se, že se musím naučit bránit, a když to bude nutné, chránit i druhé. Svět je nebezpečné místo a lidé se nechovají vždy slušně. Když to nejsou pouliční punkáči, může to být někdo jiný. Není možné, abych přehlížel tuto stránku života. Kdyby ten majitel obchodu nevyšel ven... Slíbil jsem si, že už nikdy nedopustím, aby se mi stalo něco podobného. „Doufám, že vy dva jste se nenudili,“ zeptala se Mama Chia, když jsme nastoupili do vozu.

„Ale vůbec ne,“ řekl jsem a vrhl jsem pohled na Sachi. „Dokonce jsem se seznámil s několika novými přáteli.“

„To je dobře,“ řekla Mama Chin. „Až odvezeme ten nákup, seznámím tě s některými zajímavými lidmi.“

„Bude mě těšit,“ odpověděl jsem mimovolně, aniž jsem měl tušení, o jaké lidi jde.

Pozdě odpoledne jsme byli se vším hotovi a vrátili jsme Fujimu dodávku. Sachi seskočila z korby a s pozdravem „Tak nashle zítra!“ se rozběhla po blátivé cestě nahoru.

„Klíče jsou ve voze,“ zavolala Mama Chia na Fujiho a zamávala mu rukou. Odcházeli jsme nahoru do jejího domku. Trval jsem na tom, že ponesu větší část nákupu - tři velké tašky - a Mama Chiu jsem nechal nést jednu malou. „Nechápu, proč mám nést tuhle tašku,“ žertovala. „Koneckonců jsem mocná šamanka a jsem starší než ty - a ty bys to lehce unesl ve svých zubech.“

„Jo, jsem strašně líný člověk,“ přiznal jsem se, „ale vy mě lenosti jistě zbavíte.“

„Líný bojovník,“ řekla. „Líbí se mi to; má to zvuk.“

Pomohl jsem jí uložit nákup a odcházel jsem. Za sebou jsem slyšel hlas Mama Chii: „Asi za hodinu tě vyzvednu ve tvém srubu.“

17 Odvaha vydědence

*Jestliže se nepostavím sám za sebe,
kdo se za mě postaví? A jestliže nestojím sám za sebou,
kdo jsem? A když ne teď, tak kdy?*

Hillel, *Průpovědky otců*

Jak se ukázalo, tato túra byla skoro stejně dlouhá jako ta předešlá, ale vedla opačným směrem. Tentokrát jsme se však kousek cesty svezli s jedním rančerem z ostrova. Jeli jsme po dlouhé blátivé silnici téměř až k úpatí hor a potom pokračovali pěšky, nejprve prudce dolů, potom zase nahoru.

Pokaždé, když jsem zaslechl, jak Mama Chia těžce oddechuje, jsem se ptal, jak se cítí. Když jsem to udělal asi popáté, obrátila se ke mně a byla rozzlobená, jak jsem ji ještě nikdy neviděl: „Jestli se mě ještě jednou zeptáš, jak se cítím, nakopnu té tak, že přistaneš až ve své rodné Kalifornii. Je ti to jasné?“

Pozdě odpoledne, po posledním větším výstupu se Mama Chia náhle zastavila a rukou mě zadržela. Kdyby to bývala neudělala, měl bych před sebou nedlouhou kariéru špatně létajícího ptáka. Stáli jsme na pokraji srázu a pod námi zela asi třista-metrová propast. Naskytla se nám překrásná vyhlídka na azurové moře pokryté oblaky a albatrose vznášejícího se hluboko pod námi nad příbojovými vlnami. Sledoval jsem jeho vznášivý let a přitom jsem zpozoroval několik stavení obklopených vysokými palmami. „Kalaupapa,“ ukázala tím směrem Mama Chia.

„Co je to tam dole?“ zeptal jsem se.

„Klíč k výtahu do vyšších podlaží věže života.“

Než jsem stačil domyslet, co řekla, otočila se a vstoupila do prohlubně ve skále, a když jsem ji následoval, ukázalo se, že na vnitřní straně příkré skalní stěny je skryto nenápadné, strmé a temné schodiště. Nepromluvili jsme ani slovo; veškerou pozornost jsem musel soustředit na to, abych neztratil rovnováhu.

Při sestupu jsme střídavě vstupovali do světla nebo do stínu, podle toho, jak paprsky slunce pronikaly skrze skály. Nakonec jsme se ocitli na vnější sluneční straně skalní stěny a přidržovali jsme se škvír ve skále, abychom se měli čeho přichytit při případném uklouznutí.

„Tuto cestu používá jen málo lidí,“ pravila.

„Docela chápu proč; jste si jista, že jste v pořádku...?“

Zle se na mě podívala a přerušila mě. „Existuje také cesta pro muly, ale ta má dvacet šest zatáček na jednu nebo na druhou stranu. Tahle cesta je kratší.“

Dál jsme sestupovali mlčky, až jsme po posledním ostrém ohybu vkročili do širokého údolí prostírajícího se mezi vysokými horskými hřebeny, skalisky a mořem. Bujná květena a četná stromořadí lemovaly vesničku před námi; za ní byl už jen písek a voda. U moře stálo uprostřed palem několik řad domů, jednoduchých a strohých, připomínajících kasárna; vedle nich bylo ještě

několik dalších domů. Nádherný chráněný záliv, a přesto působilo toto místo spíše jako vojenský opěrný bod než jako rekreační středisko.

Když jsme se přiblížili, uviděl jsem několik lidí postávajících před domy. Několik starších žen pracovalo v zahradě; jeden muž, také starší, obsluhoval zvláštní druh mlecího stroje - na tu dálku jsem nedokázal rozeznat, o jaké zařízení jde.

Vešli jsme do vesnice a procházeli jí, zatímco lidé si nás prohlíželi. Jejich tváře vypadaly přátelsky, ale byly většinou zohavené. Někteří příkyvovali na pozdrav Mama Chii a usmívali se na ni, zatímco jiní se nedali rušit od práce. „To jsou malomocní z Molokaie," vysvětlovala Mama Chia tiše, zatímco se přes nás přehnala sprška deště. „Protože z malomocných ostatní lidé měli strach a nechtěli se k nim znát, odvezli je na toto místo, aby tu malomocní žili v izolaci až do své smrti. To bylo v roce 1866. V roce 1873 sem přišel otec Damien a sloužil této komunitě, dokud se sám nenakazil; zemřel o šestnáct let později."

„Otec Damien zemřel na malomocenství? Takže nemoc je nakažlivá?"

„Je, ale nenakazíš se tak snadno; nedělala bych si s tím žádné starosti."

Přes její ujištění jsem si starosti dělal. Malomocní! Viděl jsem je jenom ve filmech na biblická témata, když na nich Ježíš prováděl své léčitelské zázraky. On si jistě nedělal starosti s tím, zda se nakazí, protože to byl *Ježíš*, zatímco já jsem jen obyčejný člověk, a proto se *bojím*, že se nakazím.

„O tyto lidi pečují normální lékaři," pokračovala Mama Chia tiše, když jsme vešli do vesnice. „Ačkoli nemocní jsou většinou čistokrevní Havajci, mnozí z nich jsou křesťané a nevěří na *huna* medicínu. Ale je pár lidí, kterým radím. Jsou to lidé, kteří mají pozoruhodné sny nebo zážitky, a v těchto věcech se lékaři nevyznají."

Snažil jsem se, abych si nemocné nepřehlížel příliš nápadně, ale nemohl jsem se ubránit, abych si nevšiml ženy, která seděla v křesle a četla si: místo nohy měla jen krátký pahýl. Viděl jsem muže, jemuž chyběly obě ruce, což mu ale nijak nebránilo v tom, aby pomocí elektrického přístroje cosi brousil. „Zhotovuje jemné šperky - stříbrné delfíny," vysvětlila Mama Chia.

Z domů začalo vycházet větší množství lidí, když se roznesla zpráva o našem příchodu. Nejmladšímu člověku, jakého jsem zde viděl, bylo kolem čtyřiceti. Měl ovázanou hlavu. Starší žena s řídkými vlasy se k nám přiblížila a usmála se. Její tvář byla zohyzděná a chybělo jí několik zubů.

„*Aloha*," pozdravila Mama Chiu a potom i mě. Její úsměv byl upřímný, přátelský a prozrazoval zvědavost. Hlavou pokynula směrem ke mně a zeptala se: „Kdo je ten *muž-kane*?"

„Přišel na *kokua-výpomoc*," řekla Mama Chia svou nejlepší lámanou angličtinou.

„Je to můj nosič," dodala pyšně, čímž vyloudila u stařeny bezzubý úsměv.

„Možná tu pár dní zůstane, aby pomáhal - jinak se tohohle fešáka nezbavím," dodala rozverně. Stařena se zasmála a řekla něco v havajštině. Mama Chia zvedla obočí a rovněž se srdečně zasmála.

Poněkud zmaten, zeptal jsem se Mama Chii: „Říkala jste, že tu několik dní zůstaneme?" Něco takového slyším poprvé.

„My ne, ale ty tu zůstaneš.“

„Chcete říct, že tu mám pár dní zůstat? Je to opravdu nutné?“

Mama Chia se na mě smutně zadívala, ale neřekla nic. Cítil jsem se zahanben, ale nemel jsem sebemenší úmysl tu zůstat.

„Podívejte, vím, že to myslíte dobře a že by to pro mě mohlo být poučné a tak vůbec, a jistě jsou lidé, kteří tuto práci dělají rádi - jako otec Damien - ale mám-li být upřímný, nikdy jsem nebyl ten typ člověka, který se pohybuje kolem nemocných nebo těch, kteří potřebují pomoc. Vážím si lidí, kteří tuto práci dělají, ale toto není moje poslání, chápete?“

Znovu se na mě zadívala a na má slova reagovala mlčením.

„Mama Chio,“ snažil jsem se jí to vysvětlit, „stačí, když v mě blízkosti někdo kýchne, a já se okamžitě klidím. Nemoci mě odpuzují. A vy chcete, abych zůstal tady, kde se to hemží lidmi nakaženými malomocenstvím?“

„Přesně tak,“ odvětila a zamiřila k jednomu z domů dole u mořského břehu. Šel jsem za ní a vešli jsme do místnosti, která sloužila jako společná jídelna.

Než jsme vstoupili dovnitř, řekla mi: „Kromě lékařů a kněží sem nikdo moc nechodí. Tvoje oči budou pro tyto lidi zrcadlem; velmi citlivým zrcadlem. Když se na ně budeš dívat ustrašeně nebo s odporem, budou se sami vidět tímto způsobem. Chápeš, co myslím?“

Dříve než jsem mohl odpovědět, se kolem nás shromáždilo několik mužů a žen, kteří se zvedli od stolu, a bylo patrné, že rádi vidí Mama Chiu, která si ode mě vzala batoh a vyndala z něj sáček s ořechy a cosi, co vypadalo jako ovocný koláč, který sama upekla. „To je pro Tiu,“ oznámila. „Kdepak je Tia?“

Lidé se přiblížili také ke mně. „Aloha,“ řekla jedna žena a dotkla se lehce mého ramene. Snažil jsem se, abych neuhnul, a všiml jsem si, že obě její ruce jsou normální. „Aloha,“ opětoval jsem pozdrav a navenek jsem se usmíval.

Pak se lidé rozestoupili stranou, aby uvolnili místo nejmladší ženě, jakou jsem tu zaznamenal, mohlo jí být pětatřicet až čtyřicet let. Byla asi v šestém měsíci těhotenství. Bylo zábavné pozorovat tyto dvě korpulentní ženy, jak se pokoušejí obejmout.

Tia byla opravdu moc hezká, přestože měla znetvořenou ruku a ovázanou paži. Mama Chia jí podala koláč se slovy: „To je pro tebe a tvoje dítě.“

„Mahalo,“ řekla Tia a potom se obrátila ke mně. „To je tvůj nový přítel?“ zeptala se Mama Chii.

„Ale kdež!“ odpověděla Mama Chia, „víš přece, že moji přátelé vypadají mnohem líp a jsou mladší.“ Obě se tomu zasmály.

„Trval na tom, že sem chce jít a pár dnů pomáhat na zahradě; je to silák a potěšilo ho, když se dozvěděl, že dobrovolníci tu pracují až do tmy.“ Mama Chia se obrátila ke mně a okázalým gestem mě představila: „Tio, tenhle mládenec se jmenuje Dan.“

Tia mě srdečně objala. Potom se opět obrátila k Mama Chii: „Jsem strašně ráda, že vás vidím!“ Znovu se objaly. Tia pak odešla, aby ostatním ukázala koláč, který dostala.

Sedli jsme si, abychom se najedli. Nějaká žena mi podala podnos s čerstvým ovocem; byla velmi milá, ale nemohl jsem si nevšimnout, že má jen jedno oko na znetvořené tváři. Neměl jsem hlad a chystal jsem se jí to říct, právě když jsem pohlédl do jejího jediného oka. Mezi námi zajiskřilo; její oko bylo tak jasné a zářivé, že jsem měl pocit, jako bych v něm zahlédl její duši, a ta byla podobná mě vlastní. Vzal jsem, co mi nabízela. „*Makalo*,” řekl jsem.

Později, když jsme s Mama Chiou seděli ve starých dřevěných křeslech, jsem se jí zeptal: „Proč vám Tia tak nadšeně děkovala za ten koláč?”

„Ale to se vůbec netýkalo koláče - ačkoli umím péct vynikající koláče! Děkovala mi za to, že jsem našla domov pro její dítě.”

„Co jste našla?”

Podívala se na mě, jako bych byl slabomyslný, a potom vysvětlovala zřetelné slovo za slovem: „Všiml sis, že tu nejsou žádné děti? Není dovoleno tu mít děti - kvůli nemoci. Děti, které se narodí malomocným, obvykle nemoc nezdedí, ale jsou k ní náchylnější než ostatní děti, a proto tu nemohou žít. To je možná na celé věci to nejhorší, protože tito lidé mají zvlášť silný vztah k dětem. Dva měsíce před porodem musí žena vesnici opustit, dítě porodit a potom se s ním rozloučit.”

„To znamená, že Tia už nikdy neuvidí své dítě? Že se ho bude muset vzdát?”

„Ano, ale já jsem našla rodinu nedaleko odtud. Bude moci své dítě vidat; proto je tak šťastná.” Mama Chia se náhle zvedla. „Musím navštívit ještě pár lidí a vyřídit nějaké záležitosti, tak tě tu trochu provedu.”

„Ještě okamžik! Neřekl jsem přece, že tu zůstanu.”

„A zůstaneš?”

Neodpověděl jsem hned. Scházeli jsme mlčky dolů, směrem k domkům u mořského pobřeží vzdáleného několik set metrů. Potom jsem se zeptal: „Chodíte sem, abyste je učila?”

„Ne, chodím sem, abych se učila od nich.” Zamyslela se, jak hledala vhodná slova. „Jsou to normální lidé, Dane. Kdyby neměli tu nemoc, pracovali by na třtinových plantážích, byli by z nich pojišťovací, lékaři, pracovali by v bankách, prostě všude tam, kde pracují normální lidé. Nechci je idealizovat; mají stejné problémy a stejné obavy jako každý jiný.”

Ale odvaha je jako sval; je tím silnější, čím víc ji uplatňuješ. Člověk osvědčí pevného ducha teprve tehdy, když čelí nějakému protivenství. Tito lidé byli nuceni vybojovat jeden z nejtěžších zápasů, ať už se na něj díváš z emocionálního nebo tělesného hlediska: byli ostrakizováni vystrašenými lidmi, žijí ve vesnici, ve které neuslyšíš dětský smích. Slovo ‚malomocný‘ se stalo synonymem pro člověka, od něhož se všichni odvrátili a vyhýbají se mu, je to pária opuštěný světem. Málokdo musel vydržet tolik jako oni a podobné jako oni osvědčit silného ducha.

Přitahují mě situace, ve kterých je třeba osvědčit ducha. Proto se taky zajímám o tyto lidi, ne jako léčitelka, ale jako přítelkyně.”

„Není to totéž?”

„Ano," zasmála se, „myslím, že je to totéž."

„Pak tedy budu jejich přítelem také, ale jen krátce."

„Jestliže ale jenom zatneš zuby a budeš sledovat čas, který sis k tomu vymezil, nebude to k ničemu. Tento týden je na programu otevření tvého srdce - v míře, v jaké to svedeš."

„Týden? Měl jsem dojem, že jste mluvila o několika dnech!"

„Aloha," řekla, podala mi opalovací krém a dala se na cestu do sousední vesnice. Kroutil jsem hlavou, nicméně jsem se otočil a vydal se směrem k nejbližší řadě domků; cestou jsem přemýšlel o protivenství a odvaze.

Našel jsem hlavní budovu a vstoupil jsem. Ukázalo se, že je to nemocnice, plná divných pachů, na postelích a za plentami leželi nemocní. Jeden vyzáblý a nemocí vyčerpaný muž, asi stejně starý jako Mama Chia, mě vzal pod paži. „Pojďte," řekl a pustil mou paži, jen co mě vyvedl z nemocnice.

Potom ukázal k jiné, kasárensky vyhlížející budově. „Tam, kde vy jedl. Později," řekl. Potom ukázal na sebe: „Moje jméno -Manoa."

„Aloha," řekl jsem. „Rád jsem se s vámi seznámil." Nebyl jsem si ale jist, že mi rozuměl, proto jsem ukázal na sebe a řekl: „Dan."

Podal mi znetvořenou rukou se třemi prsty; zaváhal jsem jen na okamžik. Potřásli jsme si rukama, on se srdečně usmíval a pokyvoval hlavou, jako by mi rozuměl. Potom mi gestem naznačil, abych šel za ním.

Přišli jsme k velkému pozemku, který se právě obdělával. Nějaký muž mě pozdravil, dal mi do rukou motyku a ukázal mi místo, kde jsem měl pracovat. A bylo to.

Zbývající část dne až do soumraku jsem pracoval v zahradě. Byl jsem vnitřně zmatený, a proto jsem byl rád, že mám konkrétní úkol a mohu být prospěšný - pro změnu nejen brát, ale i dávat.

Manoa mi ukázal, kde budu spát; alespoň jsem měl vlastní pokoj. Spal jsem dohře a probudil jsem se s kručením žaludku.

V hlavní jídelně jsem sedel naproti lidem, kteří se na mě usmívali, ale hovořili spolu jenom havajsky; jen občas jsem zaslechl nějaké anglické slovo. Všichni u mého stolu se chovali přátelsky a stále znovu mi podávali jídlo, zatímco já jsem se snažil nevšímat si jejich deformací.

Toho dne jsme v zahradě vykonali velký kus práce: okopali jsme a zkyprili půdu, zatímco se přes nás chvílemi přehnal déšť. Pečlivě jsem se natíral opalovacím krémem a kdosi mi přinesl klobouk s širokým okrajem.

První dva dny byly nejtěžší - byl jsem sám ve zcela cizím prostředí. Zdejší obyvatelé to patrně chápali. Další dny minuly a já jsem si zvykl na denní rutinu.

Ačkoli se navenek nic nezměnilo, něco se ve mně udalo. Tak jako obyvatelé této kolonie byli nuceni přijmout svůj život, podařilo se mi přijmout je samé ne jako „malomocné", ale jako normální lidi. Přestal jsem být vnějším pozorovatelem a začal jsem se cítit součástí této pospolitosti.

Po této zkušenosti jsem byl schopen cítit zvláštní druh solidarity zrozené z izolace; utrpení těchto lidí prohlubovalo soucit s trpícími na celém světě.

Příštího rána, právě když jsem se vracel z latríny, jsem spatřil starého muže se zkroucenou nohou, jak kulhá přes prostranství mezi ubikacemi, když vtom se jedna jeho berla zlomila a on upadl na zem. Běžel jsem, abych mu pomohl. Ale on jen mávl rukou, něco zadrmlolil a jeho bezzubá ústa se usmála. Dokázal se postavit vlastní silou. Zlomenou berlu držel v jedné ruce a pomocí druhé poskakoval směrem k nemocnici.

V zahradě nebylo co dělat, protože se čekalo, až přivezou sazenice, ale i tak jsem měl celý den spoustu práce - nosil jsem vodu a pomáhal jsem při převazech. Někdo mě dokonce požádal, abych ho ostříhal, a já jsem mu vyhověl, i když s katastrofálním výsledkem; jemu to však nevadilo.

Po celou dobu jsme se spolu bavili, přestože jsme si rozuměli jen napůl. Když to teď píšu, slzy se mi derou do očí, ale jakkoli se to zdá divné, těchto několik dní patří k nejvíce uspokojivým dnům v mém životě. Bylo to všechno velmi obyčejné a velmi lidské. Prostě jsem jim pomáhal a byl jsem v těchto dnech jedním z nich.

Tak se stalo, že pátého dne jsem pocítil soucit, jaký jsem nikdy předtím nezakusil. Nikdy ve svém životě. A začal jsem chápat, proč mě sem Mama Chia přivedla. Toho dne jsem se přestal znepokojovat, zda se nenakazím, a začal jsem cítit potřebu pomáhat - pomáhat tam, kde je to zapotřebí.

Moje srdce se začalo otevírat. Hledal jsem způsob, jak bych těmto lidem ještě mohl pomoci. Nemohl jsem je učit gymnastice; většina z nich byla už hodně stará. A já jsem nic jiného neuměl.

Když jsem procházel poklidným prostranstvím uprostřed vesnice, náhle mě napadlo, že bych jim mohl pomoci vybudovat bazén. To bylo ono! Zanechám za sebou něco krásného.

Jedno léto jsem kdysi pracoval u zahradního architekta a leccos jsem se přiučil. Zjistil jsem, že zdejší komunita má pár pytlů cementu uskladněných v jedné boudě, a měli tam i všechny nástroje, které jsme potřebovali. V měh mysli vyvstal obraz umělého jezírka, krásného a tichého, u něhož by bylo možné sedět a meditovat nebo si prostě odpočinout. Moře bylo sice jen několik stovek metrů odtud, ale toto jezírko mělo být něčím zvláštním.

Ukázal jsem náčrt svého projektu Manoaovi a ten jej ukázal několika dalším lidem. Řekli, že je to dobrý nápad, a tak jsem spolu s několika dalšími muži začal hloubit jámu.

Příštího dne, právě když jsme se chystali míchat beton, se objevila Mama Chia.

„Tak, Dane, týden máš za sebou; doufám, že's tu neudělal ostudu.“

„To přece nemůže být celý týden!“ namítl jsem.

Zasmála se: „Ale ano, byl.“

„No, víte, jsme teď uprostřed práce na jednom projektu. Nemohla byste přijít o několik dnů později?“

„Nevím, nevím," řekla a kroutila hlavou. „Máme na práci jiné věci - tvoji výuku..."

„Ano, vím, ale já bych hrozně rád dokončil tuhle práci."

Mama Chia si povzdechla a pokrčila rameny. „Pak nebudeme mít dost času na speciální techniku, jak..."

„Jde jen o několik dnů!"

„Tak ať je po tvém," souhlasila a zamířila k jednomu domku. Zahlédl jsem výraz v její tváři. Nezdálo se, že by byla rozzlobená. Ale o tom jsem už nepřemýšlel, protože jsem se chopil dalšího pytle s cementem.

Mama Chia se vrátila právě včas, aby viděla, jak dokončujeme betonovací práce. Když bylo vše hotovo, bylo mi jasné, že je čas odejít. Několik lidí přišlo, aby si se mnou potřáslо pravicí. Mezi námi vzniklo pouto na základě společné práce na společném díle - pouto, jaké lidstvo zná již tisíce let. Měl jsem pocit dobře vykonaného díla.

Budu na ně vzpomínat. Tihle vydědenci mi byli dokonce bližší než moji kolegové ze zaměstnání v Ohio. Možná proto, že já sám jsem se cítil vydědencem. Nebo to bylo proto, že jsme pracovali na společném úkolu, nebo pro jejich sdílnost, přímост a důstojnost. Tito lidé nic neskrývali. Nesnažili se vypadat lepší, než byli, nesnažili se zachovávat nějaké zdání. Odložili svou společenskou masku a umožnili mi, abych učinil totéž.

Mama Chia a já jsme byli již na odchodu, když se náhle objevila Tia a oba nás objala. Něžně jsem ji stiskl a cítil jsem její smutek i odvahu, s níž čelila blízké budoucnosti, kdy se bude muset vzdát svého dítěte.

Když mě Mama Chia vedla dolů k pláži, náhle jsem vůči ní pocítil vděčnost, lítost a lásku - pocity, které na několik dnů ustoupily stranou. Obrátil jsem se k ní, položil jsem jí ruce na ramena a zadíval jsem se jí do očí.

„Byla jste na mě moc hodná," řekl jsem jí. „Přál bych si, abych pro vás mohl udělat mnohem víc..." Musel jsem se pomalu, zhluboka nadechnout, aby mě bolest nepřemohla. „Mama Chio, vy jste neobyčejně laskavý člověk - a osud k vám není spravedlivý! A já si nezasloužím, abyste mi věnovala tolik svého času, energie a svého života. Jak vám mám za to poděkovat? Jak vám to vůbec budu moci oplatit?"

Mama Chia mi odpověděla tím, že mne dlouze objala. Vzal jsem tuto starou ženu do náruče způsobem, jakým jsem dosud nikdy nedokázal obejmout Sokrata, a slzy mi vstoupily do očí.

Když ode mě poodstoupila, obdařila mě přátelským úsměvem: „To, co dělám, *dělám ráda* - později to pochopíš. A to, co dělám, nedělám pro tebe, dokonce ani ne pro Sokrata, takže veškeré díky jsou zbytečné a nepatřičné. Je to součást mého poslání na této Zemi. Tím, že ti pomáhám, pomáhám mnoha dalším skrze tebe. Jdeme," řekla. „Projdeme se po pláži."

Naposledy jsem se ohlédl za vesnici, která se opět vrátila ke svému každodennímu způsobu života, a cítil jsem, že mě naplnil přátelský duch těchto lidí. Viděl jsem je úplně jinýma očima, než když jsem do vesnice přicházel. Na

jiné věci možná zapomenu, ale vzpomínka na tuto vesnici ve mně nikdy nevybledne a zůstane provždy živá - skutečnější a trvalejší než jakákoli vize.

18 Osvícení uprostřed temné noci

*Semeno Boží je v nás;
ze semene hrušky vyroste hrušeň;
z lískového oříšku vyroste lískový keř;
a ze semene Božího Bůh.*

Mistr Eckhart

Příliš jsme toho nenamluvili, když jsme se procházeli po bílém písku pláže a naslouchali čeřícím se vlnám a pronikavému křiku albatrosa kroužícího nad pobřežím. Mama Chia obhlížela vzdálené obzory a zkoumala - jako kočka - dlouhé stíny, jež vrhalo pozdně odpolední slunce: viděla věci, které my ostatní nevidíme. Prohlížel jsem si naplavené dříví, které na břeh vyvrhlo moře během bouřky minulé noci. Chodil jsem křížem krážem po pobřeží a sbíral mušle. Na Sachí by jistě neudělaly žádný dojem, ale Holly by se líbily. Myslel jsem na ni a vybavoval si její tvářičku, a stejně tak jsem vzpomínal na Lindu a uvažoval o tom, zda nám bylo souzeno, abychom se rozešli.

Ohlédl jsem se a viděl jsem, jak padá stín na naše klikatící se stopy v písku. Opět jsem sklonil hlavu a hledal jsem suvenýry z moře, zatímco Mama Chia nepřestávala pozorovat vzdálený horizont a úsek pláže před námi.

Šli jsme po kolena ve vodě, až jsme obešli skalnatý výběžek. Mama Chia se zhluboka nadechla a já jsem myslel, že mi chce něco říct. Ale její povzdech se vztahoval k výjevu, který se nám naskytl a který patří k tomu nejsmutnějšímu a nejpodivnějšímu, co jsem kdy viděl: *tisíce* mořských hvězdic vyplavených nedávnou bouřkou na břeh. Krásné pěticípé hvězdice, růžové a světlehnědé, ležely v horkém písku, vysychaly a hynuly.

Zůstal jsem stát jako zařezaný, šokovaný tímto obrovským mořským hřbitovem. Četl jsem sice o vyplavených velrybách a delfínech, ale nikdy jsem je neviděl ve skutečnosti. Nyní, při pohledu na tisíce hynoucích živočichů, jsem se cítil ochromený a bezmocný.

Na rozdíl ode mě Mama Chia bez váhání postupovala svým houpavým krokem stále kupředu, došla až k nejbližší hvězdici, sešla se, zvedla ji, donesla ji na okraj moře a vhodila do vody. Potom šla a vzala další hvězdici a také ji odnesla do moře.

Ohromen množstvím vyplavených hvězdic jsem se obrátil na Mama Chiu s otázkou: „Je jich tolik - jaký má význam to, co děláte?“

Vrhla na mě jen letmý pohled, zatímco odnášela další hvězdici do moře: „Pro tuhle to význam má.“

Měla samozřejmé pravdu. Vzal jsem hvězdice, do každé ruky jednu, a přenesl jsem je do moře. Potom další dvě. Pokračovali jsme v této činnosti celé odpoledne až do večera a potom ještě za svitu měsíce. Mnoho hvězdic tak jako tak zahynulo. Ale udělali jsme, co jsme mohli.

Mama Chia se nepřestávala shýbat stále znovu a znovu. Nebylo nic, čím bych jí v tom mohl zabránit. Dokud žije, žije naplno. A dokud budu zde na ostrově, budu jí pomáhat. Činili jsme se až hluboko do noci. Nakonec jsme, úplně vyčerpaní, ale s dobrým pocitem, ulehli do jemného písku a usnuli jsme.

Probudil jsem se a prudce se posadil; myslel jsem, že je už ráno. Ale světlo, které se míhalo v mých očích, pocházelo z praskajícího ohně, u něhož seděla Mama Chia, zády ke mně.

„Nemůžete spát?“ zeptal jsem se a přiblížil jsem se tak, abych ji nepolekal.

„Už jsem se vyspala,“ vysvětlila, aniž odvrátila pohled od ohně.

Stál jsem za ní a masíroval jsem jí ramena a záda. „Co vidíte v tom ohni?“ zeptal jsem se, ale odpovět jsem nečekal.

„A co když ti řeknu, že nejsem z této planety?“ zeptala se.

„Cože?“

„Nebo kdybych ti řekla, že ani Sokrates není z této planety, a ani ty.“

Nevěděl jsem, co na to mám říct - zda to mám brát vážné.

„A to jste zahlédla v ohni?“ zeptal jsem se, protože mě nic jiného nenapadlo.

„Posaď se,“ vyzvala mě. „Podívej se sám.“

Posadil jsem se a zadíval se do tančících plamenů.

Mama Chia se pomalu zvedla a svými silnými rukama začala třít svaly na mých zádech. „Ptal ses mě, proč to pro tebe dělám. Je to proto, že jsme spřízněni,“ oznámila mi. „Patříme do stejné duchovní rodiny.“

„Co tím myslíte...?“ nestačil jsem dokončit větu. Mama Chia mi zasadila silnou ránu do zátylku. Viděl jsem hvězdy, a pak už jen oheň... hlouběji, stále hlouběji.

Spatřil jsem počátky času a prostoru, kdy se z Ducha zrodily „desetitisíce věcí“: tvary hvězd, planet, hor, moří a všech možných živočichů, velkých i malých, jaké jen existují na naší Zemi.

Nebyli tam však žádní lidé. V prehistorických časech, v době, kdy vládla magie a Mysl pro to vytvořila podmínky, se zrodily legendy. Na Zemi se objevili živočichové, kteří se vyvinuli ze svých předchůdců. Ale neexistovala dosud jediná lidská duše.

Měl jsem vizi pradávného vesmíru, v jehož nekonečných prostorech přebývaly a radostné si hrály blažené andělské duše. Tato vzpomínka, skrytá v nejstarších vrstvách lidské psýchy, se stala archetypickým obrazem toho, co nazýváme nebe.

Mnoho těchto duší sestoupilo na Zemi, protože byly zvědavé, jak vypadá hmotný svět a zvířata v něm, jak je tomu se sexuální a tvořivou energií - a jaké to je stát se tělem.

A tak produševnily primitivní formy zvířecího života na Zemi. Vstoupily do něj, dívaly se na svět jeho očima, cítily skrze kůži zvířat a zakoušely hmotný a tělesný život na Zemi.

Viděl jsem je, cítil jsem je, když se zvolna připravovaly opustit své zvířecí hostitele a vrátit se zpět ke svému Zdroji. Tyto duše však špatně odhadly sílu přitažlivosti materiálního světa. Staly se jeho zajatkyněmi a ztotožnily se se zvířecím vědomím. Tak započalo velké dobrodružství na této planetě.

Energie těchto duší a jejich vyšší vědomí, jež zůstaly uvězněny ve zvířecím světě, ovlivnily natolik strukturu DNA, že to vedlo k bezprostředním a radikálním skokům ve vývoji. To se mi ozřejmilo prostřednictvím vize uvnitř genetické spirály samé.

Další generace pozemských tvorů umožnila vznik řeckého mýtu - všech těch Kentaurů, mořských vil, Satyrů a nymf, bytostí napůl zvířecích a napůl lidských. Ty se staly zdrojem legend o olympských bozích plodících se zvířaty a lidmi nové potomstvo.

První generace zapomněly, že pocházejí z Ducha, a nikoli z těla. Ztotožnily se se svými nositeli. Proto se další vlna misionářských duší vydala na Zemi, aby zachránila generaci první. Jejich cílem bylo dostat všechny duše odtud. Ale i ony padly do léčky.

Čas se přede mnou rychle odvíjel, století trvalo pouhou vteřinou. Byla podniknuta další záchranná výprava, tentokrát ji tvořily jen ty nejsilnější duše. Ale i z jejich výpravy se zachránily jen nemnohé. Většina z nich rovněž setrvala na Zemi, poté, co se stala obětí vlastní touhy po moci. Z nich se vyvinuli králové a královny, faraóni a kmenoví náčelníci - vládci jednotlivých území. Někteří byli jako král Artuš, jiní jako vůdce Hunů Attila.

Nakonec byla podniknuta třetí záchranná výprava. Její posádku tvořily nejdůležitější, zvláště k tomuto účelu určené duše - pokojní bojovníci: tyto duše totiž věděly, že se nevrátí zpátky a že jejich posláním je žít ve smrtelném těle, snášet všechny útrapy pozemského života, a to tak dlouho, dokud nebudou všechny duše vysvobozeny.

Členy této mise byli pouze dobrovolníci. A přišli, aby lidským tvorům připomněli jejich původ. Jsou to tesaři, studenti, lékaři, umělci, atleti, hudebníci a nejrůznější darmošlapové - géniové a šílenci, zločinci a světci. Většina z nich dávno zapomněla, proč byli na Zemi vysláni. Ale v srdci a paměti těch, kdo jsou předurčeni, aby se rozpomněli na své poslání sloužit lidem a probouzet ostatní, stále žhne původní jiskra.

Tito zachránci nejsou „lepší lidé“ než druzí, dokud je takovými neučiní láska. Někteří se ztratí ve vřavě světa, jiní najdou samy sebe. A právě teď nastala doba, kdy se probouzejí. Stovky tisíc duší na této planetě se stávají duchovní rodinou.

Vtom jsem se náhlým prozřením vrátil do normálního vědomí. Odtrhl jsem oří od plamenů a zadíval se na Mama Chiu, která stále seděla vedle mne. Nepřestávala se dívat do ohně a po chvíli řekla: „Moje duše přišla na tuto Zemi s

poslední záchrannou misi. A stejně tak je tomu se Sokratem i s tebou. A s těmi stovkami tisíc dalších duší, které se cítí povolány sloužit. Jen na to pomysli! Stovky tisíc, a nové stále přicházejí a vtělují se do našich dětí. Všechny tyto duše budou vědět, kdo jsou a jaký je jejich úkol na Zemi.

To, co je nám všem společné, je téměř celoživotní pocit, že se něčím *lišíme* od ostatních, že jsme podivíni, cizinci ve vlastní zemi, kteří nikam nepatří. Čas od času se nás zmocňuje touha ‚vrátit se domů‘, ale nevíme přesně, kde tento domov je.

Nejsme tu proto, abychom se stali ‚součástí systému‘, jakkoli bychom si to mnohdy přáli. Jsme tu proto, abychom vyučovali, vedli, léčili a připomínali lidem jejich určení, byť jen svým vlastním příkladem.

Země je školou pro většinu lidských duší, ale naše duše nejsou dosud zcela pozemské. My jsme dostali školení jinde; jsou věci, které víme, aniž víme, odkud je víme - věci, které známe díky tomu, že se na ně rozpomínáme. A našim posláním je zde na Zemi sloužit.

Na tvé cestě, Dane, té pohání touha něco změnit - nejprve se vnitřně probudit a potom si pro sebe najít takovou formu činnosti, pro kterou jsi nejlépe připraven a která osloví co nejpřirozenějším a nejučinnějším způsobem ostatní lidi. To se tak či onak týká všech pokojných bojovníků, kteří se účastní této mise. Někdo z nás se může stát kadeřníkem, jiný učitelem, třetí makléřem nebo chovatelem domácích zvířat nebo právníkem. Někteří z nás se stanou slavnými, jiní zůstanou neznámi. Každý z nás zde má svou vlastní roli."

Seděli jsme a dívali se na moře - nevím, jak dlouho to trvalo. Potom Mama Chia promluvila znovu: „A tak i ty jsi jedna z těch nesčetných stejně smýšlejících duší, a každá má své zvláštní ‚roucho‘ a snaží se držet hlavu nad vodami karmy. Nablízku je však záchranný člun - jsi mu blíže než mnoho ostatních. Dříve než pomůžeš ostatním dostat se do člunu, musíš se tam dostat ty sám.

A to je cílem tvé přípravy. To je důvod, proč jsi potkal Sokrata, a proč jsem tu já, abych s tebou pracovala. Ne snad proto, že bys byl někým výjimečným, nebo proto, že by sis to více zasloužil, ale proto, že máš v sobě neuhasitelnou touhu sdílet svůj život s ostatními." Odmlčela se. „Jednou budeš psát, vyučovat a já nevím co ještě, abys navázal kontakt se svou duchovní rodinou, abys jejím členům připomněl jejich poslání a povzbudil je."

Váha této odpovědnosti na mě těžce dolehla. „Vyučovat těmto věcem? Pamatuji si sotva polovinu z toho, co jste mi říkala. A neumím psát," namítal jsem. „V angličtině jsem nijak nevynikal."

Mama Chia se usmívala. „Vidím, co vidím."

Za několik málo hodin se mělo rozednít. Oheň dohořel, zbyly jen žhavé oharky. „Říkáte, že je hodně duší takových, jako jsem já..."

„Ano, ale v tobě se spojilo několik vloh a vlastností, takže jsi dobrý zprostředkovatel. Proto jste se se Sokratem našli a on tě poslal ke mně."

Mama Chia ulehla, schoulila se do sebe a usnula. Díval jsem se na západní výběžek ostrova, dokud se na obloze neobjevily první odlesky vycházejícího slunce. Potom i mě přemohl spánek.

Ráno. Je to zvláštní probudit se na pláži a mít jako jedinou příkrývku teplý tropický vzduch. Zde byl vzduch příjemný od samého rozednění, podobné jako letní rána na americkém středozápadu.

Spánek na čerstvém vzduchu mě vyhladověl, takže jsem se s velkou chutí pustil do snídaně, kterou poskytl nevyčerpatelný batoh Mama Chii. Byla prostá, ale vydatná: hrst fiků, několik ořechů *macadamia*, pomeranč a banán. Noc plná osvětlení byla za námi; byl jsem zvědavý, co přinese nový den.

Ukázalo se však, že den minul bez zvláštní události. Velkou část dne nám zabrala cesta domů; tam jsme si dali čaj a poslouchali hudbu na starém gramofonu. Mama Chia se rychle zotavila. Já jsem spal na podlaze její obývací místnosti.

19 Zjevení a cesta pokojného bojovníka

*Vezmi si čas na rozmyšlenou;
ale když nadejde chvíle něco podniknout,
zanech přemýšlení a jednej.*

Andrew Jackson

Přišlo to jako blesk z čistého nebe, jak už tak k překvapením dochází. Vzešla semena zasazená v dávné minulosti. „Myslela jsem si, že bys rád navštívil rodinu Sachi," řekla Mama Chia, když jsme se vydali do lesa cestou, kterou jsem dosud neznal. Divil jsem se, proč se nepřestává potutelně usmívat.

Asi po kilometru cesty jsme přišli na malou mýtinu, na níž stál pěkný dům, větší než dům Mama Chii, ale podobného typu, se zahradou po straně.

Z domu vyšel chlapec, asi pětiletý, seskočil ze schodů a běžel mi naproti. „Ahoj, Dane!" pozdravil mě a skočil mi se smíchem do náruče, jako bychom byli staří známí.

„Ahoj," odpověděl jsem nesměle.

„Jmenuju se Sokrates," oznámil pyšně.

„Vážné?" vyjádřil jsem své překvapení. „To je velice významné jméno." Když jsem vzhlédl, uviděl jsem malou, štíhlou ženu, velmi hezkou, oblečenou do temnémodrého, květovaného saron-gu. Ta se ovšem do mě náruče nevrhla jako její syn.

Podala mi ruku a mile se při tom usmívala. „Zdravím té, Dane, já jsem Sára."

„Dobrý den, Sáro. Jsem rád, že vás poznávám." Vrhla jsem tázavý pohled na Mama Chiu. „To mě tu opravdu zná každý?" zeptal jsem se jí.

Mama Chia, Sára, Sachi a malý Sokrates se pobavené zasmáli; nechápal jsem, co je na tom k smíchu, ale jim to tak připadalo.

„Sachi a Sokratesův otec jim o tobě hodně vyprávěli," řekla Mama Chia a ukázala za má záda. „Nazdar, Dane," ozvalo se za mnou.

Otočil jsem se a zůstal jsem zírat; čelist mi poklesla překvapením. Ještě nikdy jsem neviděl ducha. Ale tady byl - vysoký a štíhlý, s hebkou světlou bradkou, hluboce posazenýma očima a laskavým úsměvem. „Josefe, jsi to doopravdy ty?"

Objal mě a stiskl mě tak silně, že jsem málem vypustil duši. Když jsem se vzpamatoval, zeptal jsem se ho: „Jak je to možné, Sokrates mi přece řekl, že jsi umřel - na leukémií!"

„Já jsem nic takového neřikal!" hlasitě se ozval jeho malý syn.

Všichni jsme se tomu zasmáli. „Nemyslel jsem tebe, Sokrate, ale jednoho starého pána, kterého jsem znal před lety," vysvětloval jsem.

„Umřel?" opakoval po mně Josef, „je *pravda*, že se cítím trochu unaven, ale víš, jak Sokrates rád přehání!"

„Co se stalo?" zeptal jsem se. „Jak...?"

„Co kdybyste se vy dva šli projít?" navrhl Sára. „Máte si toho jisté hodně co říct!"

„To je dobrý nápad," přitakal Josef.

Když jsme pomalu vcházeli do lesa, začal Josef vysvětlovat záhadu své údajné smrti.

„Skutečně jsem onemocněl leukémií. A mám ji stále, ale s pomocí Mama Chii ji moje tělo zvládá docela dobře.

Ale v jistém smyslu měl Sokrates pravdu. Zemřel jsem světu. Na několik měsíců. Stal se ze mě asketa, poustevník. Řekl jsem Sokratovi, že chci odejít někam do lesa a tam se postít a modlit, dokud se buď neuzdravím, nebo neumřu. Ale měl bych asi začít od začátku...

Vyrostl jsem v jedné rodině na americkém středozápadě, ale tato rodina mi zůstala cizí. Jsem jim vděčný za to, že mi pomohli překonat mě dětské nemoci, že se o mě starali a probděli kvůli mně nejednu bezesnou noc a že mně poskytovali jídlo a přístřeší. Ale nikdy jsem neměl pocit, že k nim patřím. Vždy jsem cítil, že jsem jiný než oni, jestli mi rozumíš."

„Ano", přikývl jsem, „tomu rozumím moc dobře."

„A tak jsem využil první příležitosti a vyrazil jsem do světa -bral jsem práci, jaká se zrovna naskytla, a směřoval jsem na západ, do Los Angeles a ještě dál, až jsem skončil na Molokai. Měl jsem přítele, který zde žil. Poradil mi, abych se tu usadil. A tak se ze mě stal mladý ‚zemědělský podnikatel' a pěstoval jsem konopí..."

„Ty's pěstoval marihuanu?"

„Ano. To bylo v roce 1960, a tehdy se zdálo, že je to správná věc. Teď už to nedělám, protože - no, protože teď se nezdá, že by to byla správná věc.

Teď se zabývám tím, že vyrábím různé skříně, komody, dělám nejrůznější tesařské práce a tak. To mi zajišťuje živobytí a nemusím myslet na hlouposti."

Zasmál se. „Ale stejně, tehdy jsem na tom vydělal spoustu peněz, a v té době jsem se oženil se Sárrou. V roce 1964 se nám narodila Sachi a..." - na tomto místě se Josef zarazil - vzpomínka na to mu zřejmě působila bolest -, „prostě jsem se vytratil. Bylo to..." Josef hledal správná slova. „Týkalo se to trojího Ega, ale tomu ty přece rozumíš, nebo ne?"

Přikývl jsem. „Se svým Základním Egem jsem v dobrém vztahu, ale ztratil jsem spojení se svým Vyším Egem," odpověděl jsem.

„U mě tomu bylo naopak," vyprávěl Josef. „Já jsem odmítal své Základní Ego. Nejvíce ze všeho jsem toužil odpoutat se od tohoto světa. Nedokázal jsem se vyrovnat s požadavky každodenního, pozemského života. Říkal jsem si, že jsem ‚duchovní bytost‘, ‚tvůrčí umělec‘, a ti se přece nemusí zabývat ‚realitou‘. Většinu času jsem trávil tím, že jsem meditoval, rozmlouval s přírodou, četl - a po celou tu dobu jsem doufal, že se dostanu ‚někam jinam‘ - někam, kde se nebudu muset plahočit a zabývat se nicotnostmi, prostě tím, co *je fyzická*, materiální stránka života.

Když se nám narodila Sachi, uvědomil jsem si, že jsem vůbec nebyl připraven na to, abych měl děti, přijal odpovědnost za svou rodinu a věnoval se své ženě. Nedokázal jsem si s tím poradit. Tak jsem v/a/ polovinu našeho společného jmění a zmizel jsem. Nevěděl jsem, kam mám jít; nakonec jsem skončil v Kalifornii, v Berkeley, a po několika týdnech jsem tam narazil na staršího chlápka..."

„Bylo to na čerpací stanici," doplnil jsem Josefa a zasmál se.

„Zbytek si můžeš domyslet. Sokrates trval na tom, abych přijal nějakou práci a odpovědně ji vykonával, a teprve potom byl ochoten mě učit - a tak jsem si otevřel tu kavárnu, kterou znáš. Uzavřeli jsme dohodu," řekl. „Chodil ke mně na jídlo a za to mi obrátil život vzhůru nohama."

„Docela poctivá dohoda," uchechtl jsem se.

„Více než poctivá," souhlasil Josef. „Za své peníze jsem dostal, co jsem potřeboval, totiž pořádné nakopnutí do zadku. Ale už jsem ho asi pět let neviděl. Před dvěma lety jsem se tam vrátil, abych ho navštívil, ale nebyl tam. Jednou se zmínil o tom, že se vydá do hor, někam do Sierra Nevady - nevím. Pochybuji, že bychom ho hned tak viděli."

„No a jak jsi to zvládl tady, když ses vrátil? Dal's do pořádku své manželství a začal's pracovat na svých skříních a komodách..."

Josef se smál, když jsem na prstech vypočítával všechny ty odpovědné činy, které musel vykonat. „Není to pro mě stále ještě snadné," poznamenal. „Ale vzpomínáš si, co říkával Sok o řetězu, který se přetrhne ve svém nejslabším článku? Proto jsem se rozhodl, že budu pracovat na svých nejslabších člancích."

„Nejvíce práce mám stále sám se sebou," přitakal jsem. „Vůbec nevím, jak to ‚udělat‘, abych se dostal do svého srdce. Mama Chia říká, že to přijde samo od sebe."

Josef se zamyslel: „Myslím, že to závisí na stále větším uvědomění. Toto uvědomění samo může uvést do chodu jakýkoli druh léčebného procesu - tělesného, mentálního i emocionálního - zcela přirozeným způsobem.“

Chvilí jsme seděli mlčky; potom jsem mu připomněl, co říkal o své nemoci.

Vyrušen ze svého snění Josef řekl: „Ano - měl jsem v úmyslu odejít někam do hor, abych se tam postil a modlil se, jak už jsem ti řekl. Pak jsem si však vzpomněl, jak Sokrates říkával, že život je těžký tak jako tak, ať už ho odmítneš, nebo přijmeš. To jsem si zapamatoval. Uvědomil jsem si, že odejít do hor a stát se tam poustevníkem je jen jiný způsob, jak popírat své tělo a unikat jeho nárokům. Kdybych to býval udělal, asi bych umřel.“

Místo toho jsem se rozhodl vrátit se na Molokai, ať se děje co se děje, a začít tam, kde jsem před časem skončil - dělat to tentokrát pořádně - a věnovat tomu tolik času, kolik mi bude dopřáno. Za předpokladu, že mě Sára přijme zpátky.“

„Přijala mě s otevřenou náručí,“ dodal. „Všechno do sebe neuvěřitelně zapadalo. Jakmile jsem se rozhodl, že se vrátím a pokusím se o nápravu, bylo najednou vše takové, jak to má být.“

„Jak to myslíš?“

„Tehdy jsem začal pracovat s Mama Chiou. Ta mě učila a pomáhala mi léčit se.“

„Zřejmě to k něčemu bylo,“ usmál jsem se. „Viděl jsem tvou rodinu.“

Josefův pohled vyjadřoval vrcholnou spokojenost - tento pohled jsem mu záviděl. A se smutkem v duši jsem si uvědomil, v jakém neutěšeném stavu jsem zanechal svou vlastní rodinu. Ale to se bude muset změnit, řekl jsem si.

Josef se pomalu zvedl. „Jsem rád, že jsem tě zas viděl, Dane.“

„To je ta nejpříjemnější věc, jaká se mi za dlouhou dobu přihodila,“ přitakal jsem.

„A to se toho mezitím udalo opravdu hodně!“

„Tomu rád věřím,“ souhlasil se smíchem.

„Život je úžasný, nemyslíš?“ poznamenal jsem, když jsme se vraceli k jeho domu.

„Jak se stalo, že jsme oba našli svou cestu k Mama Chii.“

„Život je skutečně úžasný. A Mama Chia také.“

„A když už mluvíme o úžasných věcech, ta vaše dcera je hotové požehnání.“

Potom jsem si vzpomněl, co se nám spolu se Sachi nedávno přihodilo ve městě.

„Mrzí mě, že to, co se nám stalo, ji vyděsilo.“

„Ano, vyprávěla mi o tom. Ale podle toho, co vím, to nebyla ona, ale ty, kdo se ocitl v nesnázích,“ podotkl s ironickým úsměvem Josef.

„To je pravda,“ přiznal jsem. „Ale ten incident mně připomněl, že bych se potřeboval naučit něco z bojového umění.“

„Překvapuje mě, že tě to Sokrates nikdy nenaučil; byl v tom doopravdy dobrý, věř mi.“

„Já vím,“ zasmál jsem se, „ale tehdy můj svět vyplňovala gymnastika, vzpomínáš si.“

„Chápu.“ Josef se zamyslel: „Fuji studoval jistý druh karate. Je to dobrý člověk. Možná by ti mohl pomoci, Dane, v tvých potížích. Nemyslím, že správnou reakcí

na tuto situaci je naučit se bojovému umění. Znam ty mladíky. Nejsou ve skutečnosti zlí, jen tak vypadají. Jednou mi pomáhali tlačit vůz skoro kilometr k nejbližší čerpací stanici. Jsou jen znužení a zfrustrování. Není tu dost práce a jim chybí sebevědomí - je to stále ten samý starý příběh." Povzdechl si.

„Já vím," odpověděl jsem. Podíval jsem se na Josefa. „Ale stejně jsem rád, že jsi naživu."

„Já taky," usmál se Josef.

Jakmile jsme se vynořili z lesa a přiblížili se k předním schodům Josefova domu, malý Sokrates vyběhl z domu a skočil svému otci do náruče; potom si přitočil jeho tvář tak, že se jejich nosy dotýkaly. Bylo zřejmé, že vyžaduje bezvýhradnou otcovu pozornost.

Josef políbil Sokrata na nos a obrátil se ke mně. „Vracím se zítra na Oahu, abych dokončil svou práci - a teď bych rád strávil zbytek dne se svou rodinou."

„Jasně, to chápu," řekl jsem. „Snad se ještě uvidíme, až se vrátíš."

„Na to se spolehni," zasmál se. Také Sára vyšla před dům a položila ruku kolem ramen svého manžela. Když jsem odcházel, zamávali mi. Slyšel jsem z dálky hlas Sachi, která je zvala k jídlu: „Oběd je hotový!"

Když jsem se vracel ke svému srubu, pocítil jsem náhle lítost při vzpomínce na Lindu a Holly. Jestlipak se mi někdy podaří mít svou vlastní šťastnou rodinu?

Toho odpoledne jsem při procházce lesními pěšinami objevil cestu k Fujimotovu domu. Otevřela mi Mitsu. „Právě jsem uložila malého," šeptala. „Fuji tu není, ale měl by tu být každou chvíli. Chcete počkat vevnitř?"

„Dekuji, paní Fujimotová..."

„Říkej mi Mitsu!"

„Díky, Mitsu, ale já raději počkám v zahradě, jestli ti to nevadí."

„Chceš si povídat se zahradními duchy, že ano?" řekla a smála se.

„Něco na ten způsob," odpověděl jsem.

Vždy jsem měl zvláštní smysl pro zahrady, rád jsem sedával na trávě obklopen nejrůznější květenou. Lehl jsem si na bok a cítil jsem, jak se teplo země šíří mým tělem; přímo nade mnou visel žlutý květ tykve, jemný a krásný a pohyboval se sem a tam v mírném vánku.

Skutečně jsem cítil přítomnost zahradních duchů - vyzařovala z nich energie, která byla diametrálně odlišná od chladného betonu měst a chodníků, od šedivých domovních bloků s jejich strnulostí a zmrtvělostí. Tady jsem cítil skutečnou pohodu...

Hluk dodávky mi připomněl, proč tu jsem. Vyšel jsem přijíždějícímu Fujimu vstříc, zamával mu a pomohl mu vyložit několik pytlů s hnojivem, které mělo doplnit jeho hromadu kompostu. „Rád tě vidím, Dane - a díky za pomoc."

„Abych řekl pravdu, přišel jsem, abych já *tebe* požádal o pomoc," přiznal jsem se. Zastavil se a zvědavě se na mě podíval. „Jak ti můžu pomoci?"

„Josef mi řekl, že ovládáš karate."

Na jeho tváři se objevil nostalgický úsměv. „Tak je to tedy. Ano, kdysi jsem z karate něco znal, ale ne moc. Teď už nejsem tak rychlý jako dřív - proti darebákům se musím bránit pytlím hnojiva nebo pomocí svého vozu," zažertoval. „Ale proč se zajímáš o karate - mám snad někoho spráskat?" Zešíroka se zasmál a zaujal bojové postavení.

„Ne," ujistil jsem ho. „Nic takového. Jen jsem si myslel, že bych se měl naučit bránit se."

„To není špatný nápad; nikdy nevíš, kdy to budeš potřebovat," dodal. „Ve městě je docela dobrá škola karate - párkrát jsem se tam zastavil a pozoroval je."

„Nemyslím, že bych byl schopen teď chodit pravidelně do nějakého kursu; nemám čas."

„Co chceš tedy dělat? Brát nějaké obranné pilulky?" zeptal se mě.

„Ne," ujistil jsem ho se smíchem. „Jen mě tak napadlo, že bys mě třeba mohl něco naučit."

„Já?" Zakroutil hlavou. „Je to už strašně dávno, Dane. Zapomněl jsem toho víc, než jsem se kdy naučil." Zaujal útočný postoj, pěstí vyrazil do vzduchu, načež se chytil za záda a dělal, že ho někdo zasáhl. „Chápeš mě?"

„Fuji, ale já to myslím vážně. Je to pro mě důležité."

Váhal. „Rád bych ti, Dane, pomohl, ale raději bys měl studovat se skutečným učitelem. Kromě toho musím jet na ranč a opravovat tam plot."

„Když teď zrovna nemám nic na práci, mohl bych ti pomoci s tím plotem."

„To beru. Alespoň té budu moct naučit jemnému umění, jak se dělají ploty. Jen musím říct Mitsu, že odcházíme."

„A přemýšlej taky o tom druhém umění, slibuješ?"

Obrátil se a zavolal. „Hrozně nerad o něčem přemýšlím."

Zbytek dne jsme strávili opravou plotu. Byla to tvrdá práce - hloubili jsme jámy pro sloupy, zatloukali tyče do země, sekali a řezali jsme dřevo. Fuji mi zapůjčil pár rukavic, abych si nenadělal na ruku puchýře. Připomnělo mi to mou gymnastickou minulost. Mitsu mě pozvala na vegetariánskou večeři z dušené rýže, zeleniny a *tofu*. Potom se ozval pláč dítěte, a to byl signál pro Mitsu, aby nám popřála dobrou noc.

„Dnes jsi udělal pěkný kus práce, Dane," pochválil mě Fuji a podal mi desetidolarovku - po dlouhé době moje první peníze, které jsem si vydělal.

„Nemůžu si vzít tvoje peníze, Fuji."

„Nejsou moje, ale tvoje. Zadarmo nedělám, a ty taky ne," trval na svém a vložil mi bankovku do dlaně.

„Dobře, tak já si ji vezmu, snad jí budu moci zaplatit tvé lekce karate."

Fuji svraštil obočí, jak o něčem přemýšlel, a potom prohlásil: „Mohl bych ti dát lekci v malování. Ale malíře to z tebe neudělá." „Určitě ano," smál jsem se. „Jen nebudu patřit k nejlepším!"

Fuji se podrbl na hlavě, jako by ho ta myšlenka zabořila, a potom dodal: „Musím si to promyslet."

„Alespoň něco - a dobrou noc."

Příštího rána mě Fuji vzbudil. Když jsem otevřel oči, stál nade mnou a prohlásil: „Tak dobře. Můžu ti ukázat pár věcí. Počkám na tebe venku.“

Vyskočil jsem z postele, rychle jsem zaběhl na toaletu a s kraťasy na sobě a s košilí v ruce jsem vyšel ven. Vedl mě na ploché místo několik metrů před domem. „Postav se tady. A sleduj mě.“

„Neměli bychom se nejprve trochu rozcvičit a rozehrát?“ zeptal jsem se; tak jsem na to byl totiž zvyklý ze své gymnastické praxe.

„Na Havaji se nepotřebujeme rozehrát,“ řekl. „Havaj je rozehrátá dost. Rozehřejeme se při cvičení. Souhlasíš?“

„Tak, a teď ti ukážu velmi účinný hmat bojového umění.“ Zaujal uvolněné postavení a vyzval mě: „Dělej to po mně.“ Obě paže spustil volně podél těla a potom začal ohýbat svou pravou paži v lokti a napřahovat ruku. Dělal jsem to po něm. Potom napřáhl svou ruku dopředu, směrem ke mně. Dělal jsem přesně to, co dělal on. A jak jsem to tak dělal, uchopila jeho ruka mou a začala jí potřásat! „Jak se máte, pane?“ řekl zvesela, „jsem rád, že vás poznávám, buďme přáteli - co vy na to?“

„Fuji,“ zamračil jsem se a pustil jsem mu ruku, „děláš si ze mě srandu, zatímco já to myslím vážně!“

„Já to myslím taky vážně,“ ujistil mě. „Tohle je jeden z mých oblíbených hmatů. Říká se mu ‚uzavírání přátelství‘. Vždycky ho vyučuju jako první.“

„Je tedy víc hmatů?“ zeptal jsem se dychtivě.

„Jistěže ano, ale když uspěješ s prvním hmatem, nepotřebuješ žádný další.“

Znám taky hmat, kterému se říká ‚odevzdání peněženky zloději‘. Někdy se tím vyhneme bolesti.“

„Fuji, jestli mi ti bouchači z ulice přijdou ještě jednou do cesty, nebudu mít možná už nikdy příležitost, abych si s někým potřásl rukou; a ti nebudou chtít mou peněženku, budou chtít mou hlavu.“

„Tak dobře,“ přikývl, a tentokrát už mluvil vážně. „Raději ti ukážu pár věcí.“

„Kopání a boxování?“

„Ne - to působí lidem bolest.“

S rostoucím zklamáním jsem se ho zeptal: „A jaký druh bojového umění vlastně provozuješ?“

„Pacifistický druh,“ odpověděl. „Druhým lidem se naubli-žuješ víc než dost; a přestane té to bavit, když se máš pořád dívat na krev. Ale můžu té naučit *sebeobraně*, ne útoku.“

Několik dalších hodin mi Fuji ukazoval řadu únikových manévrů, ukázal mi, jak je třeba se vykroutit, rychle se otočit a bránit se pomocí otáčivých pohybů paží - byly to jednoduché a elegantní pohyby. „Chci, aby všechny tyto pohyby byly co nejprostší,“ vysvětloval. „Lépe se to trénuje.“

Ukázal mi, jak je možné vizualizovat skutečné útočníky, takové, kteří jsou větší a agresivnější než ti, které bych mohl pravděpodobně potkat. Brzy jsem začal provádět obranné pohyby zcela automaticky.

Sáhl jsem do kapsy a nabídl Fujimu jeho deset dolarů jako odměnu.

Ale ten je odmítl: „Tohle nebylo žádné vyučování, byla to jen hra. Vybavilo se mi při tom několik příjemných vzpomínek. Nech si své peníze - ještě se ti budou hodit.“

„Díky, Fuji.“

„Já ti taky děkuju, Dane.“

Potřásli jsme si rukama. „Tohle je pořád můj nejoblíbenější hmat,“ připomněl.

„Fuji,“ zeptal jsem se, když jsme se vraceli do domu, „navštívil někdy takový čiperný, šedovlasý dědek - je to přítel Mama Chii - tento ostrov? Jmenuje se Sokrates.“

Fuji svažtil čelo - načež se jeho tvář rozzářila úsměvem. „Ano, myslím, že ano, jednou, bylo to před několika lety - krátce ostříhané bílé vlasy a na sobě měl ty nejkřiklavější havajské barvy, jaké jsem kdy viděl. Přišel odněkud z Kalifornie,“ dodal. „Velice zajímavý člověk.“

Dokázal jsem si Sokrata v té pestré havajské košili docela dobře představit. Jestlipak ještě někdy uvidím svého starého učitele a přítele?

kniha třetí

VELKÝ SKOK

*v malých promyšlených krocích můžete dosáhnout čehokoli.
Ale někdy nastane čas, kdy musíte mít odvahu k velkému skoku,
protože nelze přeskocit propast dvěma menšími skoky.*

David Lloyd George

Do digitálního formátu převiedol Exceptus
exceptus@gmail.com

20 Odysseia

*Tajemství úspěchu v životě:
buď připraven na příležitost, až se naskytne.*
Benjamin Disraeli

Když jsme se blížili k Fujimu domu, na nebi právě vyšly hvězdy; měsíc byl již téměř v úplňku. Ticho lesa rušili jen cvrčci a lehký větřík.

„Opravdu nechceš zůstat na večeři?“ zval mě Fuji. „Mitsu je vždycky ráda, když může někoho pohostit.“

„Ne, děkuji za pozvání, ale musím vyřídit ještě pár věcí,“ odmítal jsem; ve skutečnosti jsem nechtěl být na obtíž rodině s malým dítětem.

Když jsme scházeli dolů, Fuji se zastavil a zadíval se do prázdna. Jeho usměvavá tvář zvažovala.

Právě v té chvíli jsem měl zvláštní předtuchu - nebyla to zlá předtucha, ale znepokojivá.

„Co se děje, Fuji? Máš taky pocit, že něco není v pořádku?“

„Přesné tak,“ řekl.

„Co by to mohlo...“ Moje myšlenky bezděky směřovaly k Mama Chii. „Mama Chia?“ řekl jsem. „Myslíš, že ...“

Fuji se na mě podíval. „Stavím se u ní - pro všechny případy.“

„Půjdu s tebou,“ nabídl jsem se.

„Ne,“ odpověděl. „Asi o nic nejde.“

„Chci tam jít.“

Fuji chvíli váhal, ale potom souhlasil: „Tak dobře.“ Vystoupali jsme rychle po cestě vedoucí k jejímu domu.

Naše zneklidnění narůstalo s tím, jak jsme se blížili k cíli. „Asi o nic nejde,“ opakoval jsem ve snaze přesvědčit sám sebe, že všechno je v pořádku.

Právě jsme se chystali vejít, když Fuji zahlédl Mama Chiu, jak sedí nedbale opřená o strom v blízkosti své zahrady. Seděla tam klidně a potichu, světlo měsíce se odráželo na jejích víčkách. Fuji k ní rychle přistoupil a začal jí merit puls.

V šoku jsem přiklekl pomalu k Mama Chii a hladil jsem její stříbrné vlasy. Do očí mi vhrkly slzy. „Chtěl jsem vám poděkovat, Mama Chio,“ řekl jsem. „Chtěl jsem se rozlou...“

Oba jsme překvapeně vyskočili, když se Mama Chia náhle napřímila a zakřičela na nás: „To už si dnes ženská nemůže ani schrupnout na čerstvém vzduchu?“

Fuji i já jsme se pobavené dívali jeden na druhého. „My jsme se báli, že jste...“ koktal jsem.

„Jen jsem chtěl změřit váš puls...“ hájil se Fuji, protože ho nic lepšího nenapadlo.

Pak se Mama Chia dovtípila, oč jde. „Vy jste si mysleli, že jsem natáhla bačkory, že? Ale nemusíte mít obavy, jen jsem to zkoušela. Chci, aby to proběhlo, jak se patří. A budu mít možnost si to vyzkoušet ještě mnohokrát, dokud se vy dva nepřestanete chovat jako hlupáci," vysvětlovala a smála se.

Uklidněný a šťastný Fuji se měl k odchodu; doma ho čekala večeře. Ale předtím, než odešel, se zastavil, aby mi dal jednu dobrou radu. „Dane, pokud jde o ty mládence z města..."

„Ano?" zeptal jsem se.

„Někdy je to tak, že nejlepší způsob, jak vyhrát zápas, je prohrát ho."

„Jak to myslíš?"

„Přemýšlej o tom," řekl, potom se otočil a spěchal domů.

Toho večera jsme si Mama Chia a já připili v jejím obývacím pokoji vzájemně na zdraví několika sklenkami *saki*. Mé tělo bylo natolik pročištěné cvičením a střídanou stravou, že to na mě mělo zničující účinek; projevilo se to tím, že jsem byl ještě sen-timentálnější než obvykle. S vlhkýma očima jsem přísahal věčnou oddanost Mama Chii a rozloučil jsem se s ní „pro případ, že by se jí něco stalo".

Hladila mi ruku, shovívavě se usmívala a mlčela.

Potom jsem zřejmě usnul na podlaze, protože právě tam jsem se příštího rána probral. V uších mi hučelo, jako by se rozezněly všechny zvony Notre Dame. Potřeboval jsem se zoufale zbavit své třesící hlavy, ale nešlo to.

Mama Chia vstala a projevovala nepřistojnou čilost a připravila mi jeden ze svých „speciálních lektvarů - horších než sama smrt".

„Když už mluvíme o smrti," řekl jsem, zatímco každé vyřčené slovo mě bolelo, jako by mě někdo bodal nožem do hlavy, „nemyslím, že vypadáte na někoho, kdo se chystá brzy umřít - spíš to budu já - a doufám, že to bude opravdu brzy," dodal jsem a obrátil jsem oči v sloup. „Ach, jak mi je zle!"

„Přestaň vyvalovat oči," přikázala mi. „Pomůže to."

„Díky za pozornost. Nevěděl jsem, že to dělám."

O hodinu později jsem se cítil už mnohem lépe a moje hlava se projasnila; s tím se ovšem znovu probudila moje starost o Mama Chiu.

„Musím říct, že včera jste mě notně vyděsila. Úplně jsem strnul. Stál jsem tam a cítil jsem svou bezmocnost - nevěděl jsem, co mám dělat."

Mama Chia seděla na podušce na podlaze a dívala se na mě. „Vyjasněme si to jednou provždy, Dane. Nikdo neočekává, že budeš něco dělat. Chceš-li si zachovat klidnou mysl, měl by sis o sobě přestat myslet, že jsi generální ředitel vesmíru.

Říkám ti, Dane, že bez ohledu na to, co uděláš nebo neuděláš, můj čas brzy vyprší. Bud' zítra nebo až za několik měsíců -ale bude to brzy. Mám sbaleno a jsem připravená odejít," prohlásila.

„Mama Chio," vyznal jsem se, „když jsem sem poprvé přišel, myslel jsem si, že vás potřebuju jen k tomu, abyste mi řekla, kudy se mám na své cestě dál ubírat."

Tomu se zasmála.

„Ale teď nevím, co bych se měl ještě naučit kromě toho, co jste mě vy dva se Sokratem už naučili.“

Podívala se na mě. „Vždy se můžeme naučit něčemu novému; jedno poučení připravuje půdu pro další.“

„Ta škola v Japonsku - tam, kde jste se potkali se Sokratem - je to ono místo, kam bych se měl příště vydat?“

Neodpověděla mi.

„Proč mi to nechcete říct - nedůvěřujete mi, nebo mi to nechcete prozradit?“

„Chápu tvoje otázky a taky chápu, jak se asi cítíš, Dane. Ale já ti nemůžu jen tak beze všeho dát do ruky jméno a adresu.“

„Proč ne?“

Mama Chia se nadechla a uvažovala chvíli, jak by mi odpověděla. „Řekněme, že existuje *určitý Domáci řád*. Nebo to můžeme označit za bezpečnostní opatření, iniciaci. Jen ti, kteří jsou opravdu citliví a otevření, mohou dosáhnout iniciace.“

„Sokrates se v tomto ohledu choval stejně jako vy. Řekl mi, že když nenajdu cestu k vám, bude to znamenat, že nejsem ještě připraven.“

„Takže mi rozumíš.“

„Rozumím, ale to neznamená, že se mi to zamlouvá.“

„Ať už se ti to líbí nebo ne, je to součást širšího plánu,“ připomněla mi. „A do tohoto plánu je zapojeno mnohem víc lidí než jenom ty, já a Sokrates. My jsme jen nepatrné nitky vetkané do obrovského koberce. A jsou tajemství, o jakých se vůbec neodvažuju hloubat; jen se těším z jejich existence.“

„Sokrates mi jednou dal svou vizitku,“ řekl jsem. „Mám ji schovanou doma. Kromě jeho jména jsou na ní uvedeny i jeho obory: ‚Paradox, humor a změna.‘“

Mama Chia se tomu zasmála: „To je celý Sokrates, ten měl vždycky zvláštní nadání uhodit hřebíček na hlavičku.“ Potom se dotkla mě paže: „Tak vidíš, že to není otázka důvěry, Dane. Spíš to souvisí s tím, jak moc si důvěřuješ ty sám.“

„Nerozumím vám.“

„Musíš víc důvěřovat své mysli!“

„Ale já si vzpomínám, že mi Sokrates řekl, že mi ukážete cestu.“

„Ano, *ukážu*, ale ne tak, že bych ti dala rovnou turistickou mapu. Chceš-li najít tajnou školu, musíš objevit své *niterné záznamy*. *Domáci řád* mi nedovoluje, abych ti to sdělila přímo; já tě mohu jen naučit, jak se dívat na svět a napomáhat ti v přípravě. Mapu máš ve svém nitru.“

„A kde ve svém nitru?“

„Tajné školy sídlí často uprostřed města nebo v nějaké malé vesnici - možná v sousedství domu, v němž bydlíš - vůbec nejsou neviditelné. Ale většina lidí projde kolem, aniž si jich všimne, protože je příliš zaneprázdněna návštěvami různých jeskyní v Nepálu nebo Tibetu, kde doufají nalézt něco posvátného. Dokud my bojovníci neprozkoumáme jeskyně a stínová místa ve své mysli, budeme vidět všude jen svůj sebeobraz - a to, co říkají mistři, zní jako bláznovství, protože ti, co jim naslouchají, tomu ještě nedorostli.“

„Teď je čas," pokračovala, „kdy neviditelné se opět stává viditelným a kdy andělé se vznášejí v oblacích. Ty jsi jeden z nich. Mou povinností, mou radostnou povinností, bylo pomoci ti na tvé cestě. Tak jako Sokrates i já pokládám za svůj úkol povzbuzovat duše na jejich cestě. Jsme tu proto, abychom tě podporovali, ne proto, abychom ti to ulehčovali.

Ty sám musíš najít svou cestu, tak jako jsi našel mě. Vše, co můžu udělat, je ukázat správným směrem, popostrčit tě a popřát ti hodně zdaru."

Viděla, jak se tvářím. „Proč vraštíš čelo, Dane? A nesnaž se hned na všechno přijít. Nemusíš přece znát všechno o moři, abys v něm mohl plavat."

„Myslíte, že můžu pokračovat ve své cestě?"

„Ne, zatím ne. Kdyby ses teď vydal..." Ponechala větu nedokončenou a změnila téma. „Jsi už skoro u cíle - možná jednu hodinu nebo několik let. Já jen doufám, že tu budu ještě tak dlouho, abych tě viděla..."

„Odvážít se toho skoku," dokončil jsem za ni.

„Ano, protože - jak jsme si řekli - po čtvrtém podlaží následuje expresní výtah."

„Kdybych věděl, jak na to, skočil bych třeba teď hned," řekl jsem sklesle. „Udělal bych pro vás cokoli, Mama Chio, jen mi řekněte, jak!"

„Byla bych ráda, kdyby to bylo tak jednoduché, Dane. Ale musí to přijít zevnitř - jako když vyroste květina ze sazenice - nemůžeš to uspěchat. Běh času neovládáme. Prozatím dělej, co ti připadá správné; zabývej se tím, co je na programu dne. Využij všeho ke svému růstu, ke svému vzestupu. Ujmi se jakékoli práce na nižších podlažích. Přemáhej svůj strach; dělej cokoli, co musíš, abys maximalizoval své zdraví a svou energii. Nauč se ukázněně používat tuto energii; musíš nejprve ovládnout sám sebe, a teprve potom se budeš moci přesáhnout."

Odmělčela se a znovu se zhluboka nadechla: „Ukázala jsem ti, co potřebuješ vědět. To ti pomůže, nebo taky ne, podle toho, jak s tím naložíš."

Posmutněle jsem se zadíval na podlahu a polohlasně jsem si postěžoval, spíše sám pro sebe: „Neustále ztrácím své učitele. Nejprve Sokrata, který mě poslal pryč, a teď mi vy říkáte, že mě brzy opustíte."

„Není dobré být trvale připoután k jednomu učiteli," utěšovala mě. „Neplet' si dárek s jeho obalem, jestli mi rozumíš."

„Myslím, že ano," odpověděl jsem. „To znamená, že mě opět čeká hon na někoho, o kom nevím, jak se jmenuje a kde ho mám hledat."

Zasmála se. „Když je žák připraven, učitel se vždy najde."

„To už jsem někdy slyšel," řekl jsem.

„Jen jestli jsi tomu správně porozuměl! Ta věta chce skutečně říct, že když je žák připraven, učitel se vždy najde - *kdekoli*: na nebi, na zemi, v taxíku, v bance, v ordinaci psychoterapeuta, na čerpací stanici, v podobě přátel, nebo taky nepřátel. Jeden druhému sloužíme jako učitelé. Učitelé jsou v každém sousedství, každém městě, státě a zemi - učitelé pro všechny stupně uvědomění. Tak jako ve všech ostatních oborech i zde platí, že někteří jsou schopnější nebo vědomější než druzí. *Na tom však nezáleží*. Protože *vše* v sobě skrývá poselství; *vše* spolu souvisí,

každá část zrcadlí Celek, pokud máš oči k vidění a uši k slyšení. Může ti to teď připadat abstraktní, ale jednoho dne -a ten den je možná už docela blízko - to plně pochopíš. A když to pochopíš," řekla a zvedla ze země lesklý kamínek, „budeš schopen se zadívat na tento kamínek nebo na žilkování, jaké má list stromu, nebo budeš pozorovat, jak vítr unáší papírový kalíšek -a ve všem objevíš skryté pravdy vesmíru."

Chvilí jsem o tom přemýšlel a potom jsem se zeptal: „Lidé jako učitelé jsou nedokonalí?"

„Ovšemže jsou nedokonalí! Protože každý učitel v lidském těle je v něčem nedostatečný nebo výstřední nebo má někde svou slabou stránku. Některý s tím má větší problémy, jiný menší. Může se to týkat sexu nebo jídla nebo sklonu k ovládnání druhých nebo - což je nejhorší - učitel ti může umřít." Aby zdůraznila svá slova, významně se odmlčela.

„Pro většinu lidí," pokračovala, „je ale učitel v lidské podobě to nejlepší, co je může potkat, protože je to živý příklad a může jim sloužit jako zrcadlo. Je snadnější porozumět tomu, co napsal nebo řekl nějaký člověk, než se naučit jazyku, jakým promlouvají oblaka nebo kočky nebo zablesknutí na rudnoucí obloze.

Lidé mají také svou moudrost, o kterou se mohou vzájemně podělit, ale jejich učitelé přicházejí a odcházejí; jakmile si zjednáš přístup k Vnitřním záznamům, budeš moci to všechno vidět *přímo*, zevnitř, a Vesmírný učitel se najde všude."

„Ale co mám teď dělat, abych se dobře připravil?" zeptal jsem se.

Mama Chia ztichla, zamyslela se a dívala se do prázdna. Potom pohlédla na mě.

„Udělala jsem vše, abych tě dobře připravila."

„Připravila na co?" vyzvídal jsem.

„Na to, co přijde,"

„Nikdy jsem neměl rád hádanky."

„To je možná důvod, proč ti jich život tolik připravil." Zasmála se.

„Jak budu vědět, že jsem připraven?"

„Můžeš to vědět silou své víry," řekla. „Ale tvoje víra v sebe není ještě dost silná. Proto potřebuješ nějaký úkol - zkoušku -a podle toho poznáš, co ses už naučil a co se ještě musíš naučit."

Mama Chia vstala a začala chodit po místnosti, potom vyhlédla z okna a pokračovala ještě rychleji v přecházení. Nakonec se zastavila a podívala se na mě: „Na tomto ostrove je poklad -dobře skrytý před nepřípravenými očima. Chci, abys ho našel. Když ho najdeš, bude to znamenat, že můžeš odejít a s mým požehnáním pokračovat ve své cestě. Jestliže ho nenajdeš..." Nedokončila větu, ale potom přece jen řekla: „Přijď za mnou při západu slunce do lesa; já ti všechno vysvětlím."

Na okenní římse se objevila Červenka. Podíval jsem se na ni a řekl jsem: „Budu tam. Kde přesně se setkáme?" Než jsem však stačil vzhlednout, Mama Chia odešla. „Mama Chio," volal jsem. *Mama Chio.* " Žádná odpověď. Prohledal

jsem dům i okolí, ale věděl jsem, že ji nenajdu, dokud nenastane západ slunce. Ale kde? A jak? Bylo jasné, že to je můj první úkol.

Větší část odpoledne jsem strávil tím, že jsem odpočíval a myslel na to, co mě čeká. Ležel jsem na posteli, příliš rozrušený na to, abych spal. Část mě bytosti probírala v myšlenkách vše, co jsem se naučil o trojím Egu a sedmi podlažích věže života; vynořovaly se mi při tom obrazy a dojmy.

Nedokázal jsem si vůbec vybavit, jak vypadal svět předtím, než jsem potkal Mama Chiu. Musel jsem být úplně slepý. Ale vize byly jedna věc; jinou věcí je životní zkouška na tvrdo. Co pro mě přichystala?

Uvažoval jsem, na jakém možném či nemožném místě na mě bude čekat, ale brzy mi došlo, že tyto úvahy jsou k ničemu.

Potom jsem si připomněl, že Základní Ega jsou ve vzájemném spojení, takže moje Základní Ego bude vědět, kde Mama Chia je. Musím jen pozorně naslouchat pomocí svých vnitřních, intuitivních schopností, co mi bude říkat. Měl bych ji najít stejně jistě, jako nachází Geigerův přístroj radioaktivní záření! Teď mi to bylo jasné - ale dokážu to?

Věděl jsem, že bych měl nechat své tělo odpočinout a oprostít své Vědomé Ego od všech zbytečných myšlenek, abych byl schopen vnímat poselství svého Základního Ega. Pozdě odpoledne jsem vyhledal pahorek na okraji lesa a posadil jsem se, abych meditoval. Nechal jsem svůj dech stoupat a klesat podle jeho vlastního rytmu a stejně tak i své myšlenky, vjemy a emoce jsem nechal zvedat se a klesat jako mořské vlny, pozorovatelné z tohoto místa. Nijak nerušen činností myslí jsem pozoroval, jak připlouvají a zase se ztrácejí, aniž jsem je ovlivňoval nebo na nich lpěl.

Těsně před setměním jsem se zvedl, protáhl se, několikrát jsem se zhluboka nadechl, abych se zbavil napětí a setřásl ze sebe všechny starosti a úzkosti, které by mi mohly být na překážku - a stanul jsem uprostřed mýtiny. Jen klid, říkal jsem si. Důvěřuj svému Základnímu Egu; to si už nějak poradí.

Nejprve jsem se pokusil představit si, kde by asi tak mohla Mama Chia být. Zklidnil jsem se a vyčkával, až se vynoří obraz. Objevila se její tvář, ale byl to jen obraz, jak jsem si ji vybavoval, a kromě toho jsem nebyl schopen vidět nic z jejího okolí. Naslouchal jsem svým vnitřním sluchem a cosi jsem zaslechl, možná to byl dokonce její hlas. Ale ani to mě k ní nedovedlo.

Jako zkušený sportovec jsem si vypěstoval citlivý kinestetický smysl pro vnímání svého těla. Použil jsem této schopnosti a otáčel jsem se dokola, abych nabral správný směr. Potom do toho zasáhla moje mysl: pravděpodobně sedí na své verandě. Nebo je u žabiho rybníka. Ale možná je v lese, blízko Josefa a Sary, nebo je u Fujiho a Mitsu. Také se mohla přikrást do mého srubu a čekat, až to vzdám. Náhle jsem si uvědomil, čemu naslouchám, a rázně jsem tyto možnosti odmítl. Na nějaké logické úvahy zde nebyl čas.

Zkus se do toho vcítit! říkal jsem si. Tiše jsem požádal své Základní Ego, aby mi to řeklo. Čekal jsem a stále jsem se pomalu otáčel v kruhu. Stále nic, až to najednou přišlo: „Ano!“ Samým vzrušením jsem vykřikl. Ukázal jsem

rukou, nebo mi ona sama ukázala - nebyl jsem si tím jist - a ucítil jsem vnitřní potvrzení, asi jako jsem dříve měl někdy intuitivní tušení, ale tentokrát to bylo silnější. Moje Vědomé Ego se do toho vmísilo svými pochybnostmi: Je to nesmysl, jen si to představuješ. Nemůžeš to vědět, jen si to namlouváš.

Na tyto námitky jsem nedbal a šel jsem směrem, kterým ukázala moje ruka - pěšinou nalevo k vyvýšenině. Přidal jsem do kroku - a tušení bylo stále silné. Odbočil jsem z cesty a zašel hlouběji do lesa. Zůstal jsem stát a potom jsem se otočil. Měl jsem pocit, že se chovám jako slepec a že se spoléhám na nové vnitřní smysly. Zdálo se mi, že jsem Mama Chii blíž; ale vzápětí mě znovu přepadly pochybnosti.

Mé tušení však bylo silnější než pochybnosti, a to mi říkalo, že je někde nablízku. Znovu jsem se otáčel kolem dokola, potom jsem se zastavil a vykročil směrem dopředu. Přímo do stromu. Když jsem se dotkl stromu, promluvil lidským hlasem: „Bylo to příliš snadné; příště ti zavážu oči šátkem.“

„Mama Chio!“ vykřikl jsem nadšeně, obešel jsem strom a viděl, jak sedí opřená o jeho kmen. „Dokázal jsem to! Funguje to!“ vzrušené jsem poskakoval. „Nevěděl jsem, kde jste; nemohl jsem to vědět. Přesto jsem vás našel!“

To mě přesvědčilo, že jsou opravdu věci mezi nebem a zemí a že člověk ví mnohem víc než jenom to, co mu zprostředkují smysly. Důvěřoval jsem svému základnímu Egu a poznal jsem, jak se do věci vměšuje Vědomé Ego. Vše, co jsem se naučil, se zde soustředilo do jednoho bodu, a ukázalo se, že je možné se na to plně spolehnout. „To je neuvěřitelné!“ vykřikoval jsem. „Svět je opravdu zázračný!“

Pomohl jsem jí galantně, i když s jistým úsilím, na nohy a objal jsem ji. „Moc vám děkuju! Bylo to opravdu zábavné.“

„Základní Ego se rádo baví,“ vysvětlovala. „To je důvod, proč jsi cítil takový příval energie.“

Brzy jsem se však uklidnil a řekl jsem jí: „Ten poklad, ať už je to cokoli, určité najdu, pokud si myslíte, že to je úkol, kterého se mám ujmout. Ale co se týče mě, nepotřebuju hledat nějaký poklad - vy jste můj poklad. Chtěl bych tu zůstat s vámi tak dlouho, jak budu moci.“

„Dane,“ řekla a vzala mě jemně za rameno, „to svědčí o tom, že jsi už opravdu velice blízko okamžiku, kdy se odvážíš rozhodujícího kroku. Ale nejsi tu proto, abys mi sloužil. Já jsem jen zastávkou na tvé cestě. Vzpomínej na mě s vděčností, chceš-li. Ale ne kvůli mě, ale kvůli sobě, protože vděčnost otevírá srdce.“ V posledním záblesku zapadajícího slunce vypadala její tvář blaženě: usmívala se a v jejím výrazu se odrážela všechna láska, kterou jsem k ní cítil.

„A teď,“ řekla, „přišel čas, abys začal.“ Znovu se posadila, vyndala z batohu svůj poznámkový blok a tužku a zavřela oči. Jen tak seděla a dýchala: čekala. Potom začala psát třesoucí se rukou - zpočátku pomalu, potom rychleji. Když dopsala, podala mi list papíru. Stálo tam:

Po vodě, pod vodou,

*lesem plným záhad.
Instinkty tě povedou;
a přines mi ten poklad.
Kdo však chce poklad mít
ten dnem i nocí musí jít.
Zní tajemství to celé:
jak nahoře, tak dole.
Kdo tuto pravdu zví,
ten přes moře se přeplaví.*

Znovu jsem si to přečetl. „Co to znamená?“ zeptal jsem se, když jsem zvedl oči od listu papíru. Ale Mama Chia opět zmizela. „*Do háje! Jak to dělá?*“ ječel jsem do lesa. S povzdechem jsem se posadil a uvažoval, co podniknu.

Měl jsem se vydat za pokladem - jistý druh Odysseie. Mohu vyrazit ráno - to dávalo smysl. Ale hádanka říkala něco o cestě *dnem i nocí*. Na druhé straně nemělo smysl vydávat se na cestu, dokud nevím, kam mám jít. Znovu jsem se zadíval na hádanku. Podle ní jsem se měl vydat na několik míst: *po vodě, pod vodou* -tahle část mě nejvíc mátna - stejně jako *lesem plným záhad*. Ale nejzáhadnější mi připadala tato část: *Zní tajemství to celé, jak nahoře, tak dole*.

Z náhlého popudu, snad abych našel nějaké znamení nebo klíč, jsem se rozhodl, že půjdu lesem nahoru, abych získal lepší rozhled. Měsíc v úplňku vycházel na východě, těsně nad horizontem, ale jeho světlo stačilo k tomu, abych viděl na cestu.

Sám šel jsem nočním lesem a na schovávanou hrál si s Lunou, zpíval jsem hlasitě, do rytmu svého kroku, jak jsem stoupal po vlhké, měsíčním světlem zalité cestě. Cítil jsem se svěží, bdělý a čilý. Les vypadal v noci stejně jako za dne, zato já jsem se změnil. Tajemná a neobvyklá činnost vynesla mě Základní Ego na povrch. Vychutnával jsem to vzrušení.

Můj *solarplexus* začal jemně žhnout a jeho energie stoupala vzhůru skrze mou hrud' a nutila mne vydávat zvuky jako pták. „íííááá...“ vřeštěl jsem vysokým hlasem. Cítil jsem se jako pták, potom jako horský lev plížící se tiše noční tmou. Ještě nikdy jsem nestál před úkolem, jako je tento.

Celý zpocený jsem stoupal vzhůru. Život je jedno velké tajemství. Tato magická noc působila dojemem neskutečnosti, bylo to jako sen. Možná že jsem opravdu jen *snil*. Možná že jsem spadl z onoho surfovacího prkna do moře; nebo jsem prožíval delírium v tele někoho jiného, v jiné době, nebo ve své posteli v Ohiu.

Zastavil jsem se a zadíval se na les prostírající se pode mnou; temné koruny stromů ozařoval svit měsíce, jako by je nějaký malíř načrtl stříbrnou barvou: Ne, to není sen; je to skutečný pot a skutečný měsíc, a já jsem k smrti unaven. Brzy vzejde nový den. Horský hřeben je přímo nade mnou, snad půlhodinku cesty. Přidal jsem do kroku, abych stihl svítání na vrcholu.

Když jsem tam dorazil, těžce dýchaje, objevil jsem chráněné místo, kam jsem složil hlavu a spal; probudil jsem se těsně před úsvitem. Pode mnou ležel Molokai. Co podniknu teď?

Z hloubi mě paměti se ozval Sokratův hlas. Hovořil o koanu - nerozlučitelné hádance, jaké se dávají vědomé mysli, aby ji zmátly. Tyto hádanky se nedají „vyřešit“, je možné je pouze nahlédnout.

Přemýšlel jsem o tom, zda hádanka, kterou mi dala Mama Chia, je také koanem. Část mě mysli se začala zabývat touto myšlenkou a pokračovala by v tom dlouhé hodiny, až už bych bděl či spal.

Potom jsem se znovu zamyslel nad tím, zda je možné měnit svou podobu. Mama Chia lomu říkala „hluboká forma empatie“. Když jsem byl malý chlapec, hrál jsem hru „Co kdyby...“. Co kdybych byl tygrem - jak by to vypadalo? Co kdybych byl gorilou? A svým dětským způsobem jsem tato zvířata napodoboval, nepříliš obratně, ale naplno. To by mi teď mohlo pomoci.

Když mě to napadlo, spatřil jsem albatrose, jak se vznáší nízko nade mnou využívaje vzdušných proudů, až se zdálo, že je téměř nehybný. S úlekem jsem si uvědomil, že jsem se na několik okamžiků skutečně ztotožnil s albatrosem a jeho očima jsem se díval dolů na sebe sama. S hlasitým zakrákáním se pták začal dlouhým, klouzavým letem blížit k městu. A mně bylo jasné, kam se mám v příštích okamžicích vydat - bylo to město Kaunakakai. Jaká zázračná noc!

Předtím, než jsem začal sestupovat, jsem obhlédl celý ostrov zalitý měsíčním svitem. Je dobře, že jsem nejprve vystoupil sem, abych získal celkový přehled, pomyslel jsem si. Byl jsem již na odchodu, když jsem si všiml, že k mým nohám se sneslo pírkó z albatrosa. Zvedl jsem je, a přitom se ve mně probudil prastarý zvyk: jestliže se vydávám za dobrodruživím, měl bych tak učinit obřadným způsobem.

Levou rukou jsem zvedl pírkó nad svou hlavu a pravou rukou jsem ukázal k zemi. Tím jsem spojil Nebe a Zemi. V té chvíli jsem vypadal nejspíš jako čaroděj na tarotové kartě. Potom jsem pozdravil Sever, Jih, Východ a Západ a požádal jsem ostrovní duchy, aby mi byli nápomocni.

Moje Základní Ego mi dodalo novou energii a já jsem spěchal dolů, jak nejrychleji to šlo. Jen jednou - blížilo se již poledne - jsem se zastavil, abych si odpočinul. Cestou jsem utrl několik papají, které jsem hltavě snědl, a zbytky jsem pohodil jako hnojivo kolem cesty. Kráčel jsem odhodlané, jako bych si byl jist cílem své cesty, ačkoli jsem nevěděl, kam jdu. Ale ano, vím to, jdu přece do města.

Deštík, který se přehnal, zbavil mě tváře a ruce šťávy z papaje; slunce mě vysušilo a vítr působil jako fén na moje vlasy a vousy.

Část cesty jsem absolvoval na zádi dodávky, která měla po straně nápis *Molokaiský ranč*; zbytek cesty jsem šel pěšky až do Kaunakakai. Když jsem dorazil do města, cítil jsem se jako divý muž sestupující z hor. A vběhl jsem - abych tak řekl - do náruče svým starým známým: Pivnímu Břichu a jeho společníkům.

V tu chvíli jsem nestál zrovna pevně na nohou. Téměř celou noc jsem byl na cestě a energii jsem získal jen z několika papají. Cítil jsem se unaven a byl jsem blízko úplnému vyčerpání. Když na kulaté tváři Pivního Břicha bylo patrné, že mě poznává a zat'ál ruce v pěst, slyšel jsem, jak hlasem hrdinů Západu - hlasem Johna Wayne a Garyho Coopera - říkám: „Doneslo se mi, že po mně toužíte, pancharti.“

To je na chvíli zarazilo. „Pancharti,“ opakovalo zpomalené Pivní Břicho. „Tahle houska nám říká ‚pancharti‘.“

„Myslím, že nedělá dobře,“ přidal se jeden z jeho kumpánů, ještě větší než on.

„Neplatím té, abys myslel,“ odbyl ho jeho suverénní šéf.

„Ty mě přece vůbec neplatíš!“ ozval se Dlouhán v náhlém prozření. Jak jsem si je prohlížel, všiml jsem si, že i ten nejmenší z těchto mladých gentlemanů mě převyšuje asi o deset centimetrů a skoro o dvacet kilo.

Zatím, co jejich diskuse pokračovala, Pivní Břicho se rozpomnělo na svůj původní záměr, totiž udělat ze mě sekanou, a vyrazilo proti mně. Díky svému tréninku u Fujihho jsem byl schopen se jeho úderu vyhnout, a stejně tak i dalšímu. Tloukl kolem sebe jako smyslů zbavený. Moje Základní Ego se zřejmě naučilo svou úlohu velmi dobře. Jestliže se staneš předmětem útoku, uхни mu z cesty, říkal jsem si, a neustále jsem uhýbal.

Po jedné lekci ze mě nebyl žádný mistr bojového umění. Ale ta lekce byla velmi hodnotná. A abych pravdu řekl, Pivní Břicho toho už mělo dost a nebylo na tom nejlépe.

Musím mu ovšem přiznat, že bylo vytrvalé. Jeho tvář zbrú-nátněla, těžce oddechovalo a hekalo, ale nepřestávalo usilovat o to, aby toho hipíka, nejspíš z Kalifornie, dostalo na zem. Jenže se mu to nedařilo, a to před jeho vlastními kumpány.

Stále jsem se vyhýbal jeho ránám, uskakoval a shýbal se, a začal jsem se cítit jako Bruce Lee. Měl jsem dokonce dost času na to, abych v duchu poděkoval Fujimu.

Potom jsem si vzpomněl na to, co mě Fuji také naučil, totiž že někdy je třeba prohrát, chceme li zvítězit.

Rázem jsem se večtil do tohoto chlápka a bylo mi jasné, jak na tom je, a z toho jsem byl stále smutnější. Toto bylo jeho výsostné území, do kterého jsem vnikl - a bojovat, to byla jedna z mála věcí, které uměl a na něž byl pyšný. A teď se tu ztrapňuje před očima svých jediných přátel, které má. Dosud jsem byl zvyklý myslet vždy jen na sebe. Fuji měl pravdu. Důležitý moment sebeobrany spočívá v tom, že víme, kdy se máme přestat bránit.

Bránil jsem se jen tak napůl, takže když mě Pivní Břicho v posledním heroickém záchvatu zasáhlo do čelisti, odporoučel jsem se k zemi. Bylo to, jako když vás kopne kůň. Zazvonilo mi v uších a hlava se mi málem vyvrátila. Potom jsem viděl hvězdy. Když jsem se vzpamatoval, ležel jsem na hromadě odpadků.

Napůl jsem se posadil, držel jsem se za bradu: „To byla ale slupka. Ty musíš mít klouby z olova nebo z čeho.“

Zachoval si tvář. Já jsem byl poražený nepřítel. Viděl jsem, že jeho výraz se změnil, když pozvedl svou pěst.
 „Tyhle pěsti jsou ze železa“ řekl.
 „Pomůžeš mi nahoru?“ nabídl jsem smír a zvedal jsem se ze země. „Zvu vás všechny na pivo.“

21 Sluneční záře pod mořem

*V mořských jeskyních je žízeň, je láska,
 je vytržení, všechno má tvrdou skořápku,
 můžeš to vzít do ruky.*

George Seferis, *Z knihy exercii*

Nejprve váhal, potom mi podal ruku a pomohl mi vstát. „Dokážu vypít celý sud,“ vyhrožoval se smíchem; bylo vidět, že mu chybějí dva zuby. Když jsme přicházeli k obchůdku se štítem *Alkoholické nápoje*, mnul jsem si podlitinu na pravé straně tváře a byl jsem rád, že mi Fuji dal těch deset dolarů, protože jinak bych neměl čím zaplatit. Tohle je praštěný způsob, jak navázat nová přátelství, pomyslel jsem si.

Ale byli to opravdoví přátelé. Zvláště Pivní Břicho, jehož pravé jméno bylo Kimo. Zdálo se, že i on ve mně našel zalíbení. Ostatní mládenci zmizeli, když mi došly peníze, ale Rimo zůstal. Dokonce se nabídl, že mi zaplatí pivo. „Ó díky, Kimo, ale já už mám dost,“ odmítal jsem; potom jsem se z náhlého popudu zeptal: „Nevíš, kde bych tu sehnal jachtu?“ Nechápu, odkud se ten nápad ve mně vzal, ale nechal jsem se vést intuicí.

K mému překvapení Rimo, který zíral na barový pult a upíjel své pivo, náhle ožil. Jeho tvář lehce zčervenala a obrátil se ke mně s dětsky nadšeným výrazem. „Co? Ty si chceš vyrazit na jachtě? Já mám jachtu. Jsem nejlepší jachtař v tomhle městě.“

Než by se kdo nadál, byli jsme venku. A o půl hodiny později jsme s podporou silného větru brázdili mírně zčeřené moře. „Znám tu dobrý místo na rybaření. Chytáš rád ryby?“ Byla to otázka čisté řečnická, asi jako kdyby se zeptal: „Dýcháš rád?“ -a neponechávala příliš prostoru pro zápornou odpověď. „Už jsem nerybařil, ani nepamatuju,“ vyjádřil jsem se diplomaticky. Jak se ukázalo, na lodi byl jen jeden prut, a toho se chopil Kimo, zcela pohlcen svým světem, a já, vděčný za jeho společnost, jsem se opřel o okraj jachty a zíral jsem do moře.

Vlny se zklidnily a mořská hladina byla náhle hladká jako sklo; voda byla čirá jako krystal. Viděl jsem celá hejna ryb proplouvajících pod hladinou a představoval jsem si, jaké by to bylo, kdyby...

Aniž jsem se o to vědomě snažil - a v tom byl možná celý ten vtíp - moje vědomí se vznášelo spolu s ostatními rybami. Ano, vznášelo. Protože pro ryby je voda totéž, co vzduch pro ptáky. Pohyboval jsem se ve vodě s neobyčejnou lehkostí; v jednom okamžiku jsem byl delfinem, v příštím létavíci a hned nato jsem se nechal klidně unášet proudem.

Byl jsem uvolněný, ale stále ve střehu. Smrt mohla přijít z kteréhokoli směru, a náhle. Viděl jsem, jak velká ryba chňapla po menší, a bylo po ní! Moře bylo jako živý stroj, který je neustále v pohybu, rozmnožuje se, požívá se a hyne, ale přesto to byl krásný svět, který podivuhodné souzněl.

Probral jsem se z tohoto snění, když jsem zaslechl, jak Kimo říká: „Víš, Dane, tahle jachta - a tohle moře - to je celej můj svět.“

Cítil jsem, že mi chce říct něco osobního, a proto jsem mlčel a pozorně mu naslouchal.

„Někdy je moře klidný - jako teď. Ale jindy, za bouřky - proti němu nic nezmůžeš - ale můžeš obrátit plachtu proti větru, všechno upevnit a čekat, až to skončí. A pak máš pocit, že jsi o něco silnější, chápeš?“

„Jo, myslím, že ti rozumím, Kimo. Můj život, to je taky taková loď zmítající se na moři.“ „Jo?“

„Jo, každý už přece přežil nějakou bouři,“ řekl jsem.

„No, seš fakt dobrej. Teda předtím jsem si to nemyslel, ale teď už jo.“

Pohlédli jsme na sebe se vzájemnou sympatií. „Jsi správný chlápek, Kimo.“ A myslel jsem to vážně; poté, co jsem se zadíval pod hladinu, mi takový připadal.

Bylo zřejmé, že Kimo by rád ještě něco řekl. Chvilí váhal, jako by sbíral odvahu, a potom řekl: „Chtěl bych si dodělat střední školu a sehnat nějakou slušnej džob. Naučit se mluvit slušňác-ky, jako ty.“ Čekal. Zdálo se, že mu záleží na mém mínění.

„No, víš, já si myslím, že když se někdo vyzná v moři a jach-taření tak dobře jako ty, dokáže všechno, co si zamane.“

Viděl jsem, jak se jeho tvář uvolnila. „Fakt si to myslíš?“

„To víš, že si to myslím.“

Zamyslel se a chvíli nic neříkal, takže jsem jen tak seděl a hleděl jsem do čirých vod pod námi. Potom náhle stočil vlasec na svém prutu a zvedl plachty: „Teď ti něco ukážu. Je tu jedno takový místo...“ Změnili jsme kurs a pluli na jih, dokud jsme nedorazili ke korálovému útesu, který byl vidět pod mořskou hladinou.

Kimo shrnul plachty, svlékl se a ponořil se do vody jako tuleň. Jeho hlava se vzápětí znovu vynořila. Bylo vidět, že je ve svém živlu. Vylezl nahoru do člunu, vzal si potápěčské brýle a druhé podal mně: „Jdem na to!“

„Jdeme na to!“ odpověděl jsem mu s nadšením. Byl jsem beztak celý zpcený a špinavý a mořská voda mi mohla jenom prospět. Svlékl jsem si košili, sundal si ponožky, zbavil se tenisek a nasadil si potápěčské brýle. Skočil jsem do moře a následoval ho. Kimo se ladně vznášel ve vodě, přímo nad krásným korálo-vým útesem, ostrým jako břitva, který byl jen asi tři metry pod hladinou.

Kimo plaval asi dvacet metrů, potom se zastavil, šlapal vodu a čekal, až k němu doplavu. Protože nejsem moc dobrý plavec, bylo to pro mě dost namáhavé; když jsem ho dohonil a začal jsem také šlapat vodu jako suchozemská krysa, byl jsem zcela vyčerpán. Takže když mě vyzval, abych ho následoval do hloubky, měl jsem své pochybnosti.

„Počkej chvíli!“ prosil jsem ho a těžce jsem oddechoval. Zalitoval jsem, že jsem v univerzitním bazénu víc netrénoval. „Co je tam dole?“

Kimo byl ve vodě jako ve svém živlu, takže nechápal, že se ve vodě necítím stejně skvěle jako on. Ale když viděl můj pochybovačný výraz, položil se na záda jako mořská vydra a vysvětlil mi, že tam dole je jeskyně, o které neví nikdo kromě něho. „Chci ti ji ukázat.“

„Ale je to hluboko. Jak tam budeme dýchat?“

„Nejprv zadržíš dech. Ale když proplujem tunelem, dostánem se do jeskyně, a tam je *vzduch*,“ vysvětloval a bylo vidět, že ho to naplňuje nadšením.

Bez zvláštního nadšení jsem se ho zeptal: „Jak dlouhý je ten tunel...“ Ale než jsem to dořekl, Kimo se zvrátil dozadu a ponořil se do vody. „Kimo!“ křičel jsem za ním. „Jak dlouhý je ten tunel?“

Měl jsem jen pár vteřin na rozmyšlenou. Mám se ponořit a plavat za ním, nebo se vrátit do člunu? To bylo bezpečnější a pravděpodobně moudřejší. Ale ten tichý hlas, který jsem slyšel již mnohokrát předtím, mi radil, abych se toho odvážil.

„Jdu za tebou!“ zavolal jsem na něho, párkrát jsem se zhluboka nadechl a ponořil jsem se.

Potápěčské brýle mi seděly a já jsem se pod vodou cítil mnohem volněji, než když jsem se pokoušel udržet se nad vodou. A všechna ta dechová cvičení, která jsem absolvoval a denně praktikoval, mi pomohla. Dokázal jsem se nadechnout a zadržovat dech delší dobu než většina lidí, ale něco jiného bylo ponořit se pět metrů pod hladinu a plavat skrze tunel, který byl bůhvíjak dlouhý.

Moje uši začaly pociťovat tlak vody. Zadržoval jsem dech, potom jsem vydechl a snažil jsem se zoufale dohnat Kima; přitom jsem nepřestával myslet na jeskyni, v níž je vzduch. Zahlédl jsem ho, jak vplouvá do otvoru po straně korálového útesu, a plaval jsem za ním do temnoty.

S hrůzou jsem zjistil, že tunel se zužuje; opatrně jsem se vyhýbal ostrým korálům. Připadal jsem si jako úhoř, který se obezřetně dívá na všechny strany, odkud by mohlo přijít nebezpečí. Moje plíce mi říkaly, že je čas se nadechnout, a to *ted' hned*, ale tunel pokračoval, kam až jsem byl schopen dohlédnout. Potom se začal zužovat ještě víc. V okamžiku paniky jsem si uvědomil, že na cestu zpátky

je už pozdě. Moje plíce se chtěly zoufale nadechnout, ale já jsem sevřel pevně rty a nepovolil jsem.

Kimovy nohy přede mnou náhle zmizely, a právě v okamžiku, kdy se moje ústa chystala vdechnout do sebe proud vody, jsem se vynořil a zalapal po dechu jako právě narozené dítě: dýchal jsem vzduch podmořské jeskyně.

Moje nálada se značně zlepšila; ležel jsem napůl ponořený na skalním výběžku a těžce jsem oddechoval.

„Není to fantastický místo?“ zeptal se Kimo.

Cosi jsem zamumlal v odpověď. Když jsem se vzpamatoval, rozhlédl jsem se po jeskyni. Všude kolem byly samé koraly -tmavé rudé, zelené a modré, byly to nádherné barvy, jako by je navrhl nějaký hollywoodský výtvarník. Potom jsem si všiml něčeho zvláštního. Shora prosvítal stropem jeskyně sluneční paprsek, a přitom celá jeskyně byla pod hladinou moře. Jak je možné, že je tam nahoře otvor?

„Vidíš to světlo nahoře,“ ukazoval Kimo. To je sklo, aby se sem skrz něj nedostala voda.

„Jak...“

„*Ama*, japonský potápěči, řek bych, že to muselo být už hodně dávno. Asi to tu objevili a dali tam to sklo,“ vysvětloval.

Přikývl jsem, ale stejně jsem nechápal. „Jak se tam ale dostane to světlo?“

„Je to jenom párkrát do roka, když je odliv nejnižší. Někdy propouští. Tuhle jeskyň jsem objevil, když jsem zahlédl bubliny na hladině.“

Cítil jsem se už lépe, posadil jsem se a měl jsem radost z toho, že mohu vidět něco, o čem ostatní svět neví. Usmívali jsme se na sebe jako malí kluci ve své tajné skrýši.

„Myslíš, že tu už někdo byl?“ uvažoval jsem.

Kimo pokrčil rameny. „Jenom Japonci a já.“

Ztišili jsme se a pozorovali v posvátné úctě toto neobvyklé místo pod vodou, kam dopadalo sluneční světlo.

Kimo si lehl na záda a díval se do stropu. Já jsem se opatrně plazil po korálech a prozkoumával jeskyni. Koraly byly v tomto podmořském přílivovém jezeře porostlé řasami a chaluhami, což jeskyni dodávalo zvláštní nazelenalé zabarvení.

Otočil jsem se a vrátil jsem se zpátky, když vtom mi ruka sklouzla dolů, do mezery v korálech, a zabořila se až po samé rameno. Chystal jsem se ruku vytáhnout, ale dlaní jsem nahmatal cosi kulatého - zdálo se, že je to kámen. Vytáhl jsem to nahoru a s úžasem jsem zjistil, že to vypadá jako soška. Bylo to však porostlé drobnými mušlemi a řasami, takže jsem si nemohl být jist. „Podívej se, co jsem našel!“ zavolal jsem na Kima.

Přiblížil se ke mně a ohromeně na to zíral. „To vypadá na nějakou sošku nebo něco takového,“ poznamenal.

„Koukni na to,“ vybídl jsem ho a podal jsem mu to. Nechtěl jsem to dát z ruky, ale měl jsem pocit, že je to tak správné.

Kimo si prohlížel můj nález a bylo zřejmé, že se mu líbí, ale i on měl patrně své zásady. „Ne. Ty's to našel, tak je to tvoje. Na památku.“

„Děkuju ti, Kimo, že's mi ukázal tuhle jeskyni.“

„Necháš si to pro sebe, jo?“

„Nikdy nikomu neřeknu, kde to je,“ slíbil jsem a sošku jsem si zastrčil do křesla.

Cesta zpátky byla náročná, ale přece jen o něco snazší, protože tentokrát jsem věděl, jak je tunel dlouhý, a mohl jsem se na něj lépe připravit.

Když jsme dorazili na pevninu, už se stmívalo. Kimo trval na tom, abych u něho přenocoval. Tak jsem se seznámil s jeho třemi sestrami a čtyřmi bratry, z nichž dva jsem už znal z našeho dobrodružství na ulici. Všichni mi přivítali na pozdrav, když procházeli místností, v níž jsme seděli a rozprávěli; někteří byli zvědaví, jiní vcelku nevšímaví. Kimo mi nabídl pivo, které jsem přijal a pomalu usrkával; a také mi nabídl pronikavě vonící tabák, který jsem s díky odmítl; říkal mi „mauiský cloumák“.

Hovořili jsme pozdě do noci a já jsem měl příležitost poznat duši druhého člověka, který byl úplně jiný než já a přitom stejný.

Dříve, než se Kimo uložil do své neustlané postele a než jsem se já uvelebil na několika dekách na podlaze, se mi svěřil ještě s něčím. Řekl mi, že se celý život cítí jiný než ostatní lidé, „...Jako bych byl z jiného světa nebo tak nějak,“ dodal. „Mám ta-kovej dojem, že bych měl se svým životem něco udělat, ale nevím co...“ řekl a odmlčel se.

„Možná by sis měl nejprve dodělat střední školu,“ radil jsem mu. „Nebo přeplout sedmero moří.“

„To teda jo,“ přivítal a zavřel oči. „Přeplout sedmero moří.“ Když jsem usínal, probíral jsem ještě chvíli tento neuvěřitelný den: začal nahoře na kopci a skončil v podmořské jeskyni. A našel jsem tam tu sošku porostlou mušlemi, která byla nyní bezpečně uložena v mém batohu. Musím ji podrobněji prozkoumat, až k tomu bude vhodná příležitost.

Ráno jsem se rozloučil s Kimem a vydal se zpátky do dešťového pralesa údolím Pelekunu. Nabyl jsem dojmu, že „poklad“, o němž hovořila Mama Chia, se zřejmě skládá z několika menších částí, které teprve ve svém celku dávají smysl. A pokud zůstanu bdělý a otevřený a půjdu tam, kam mě povede srdce, najdu zbývající části pokladu, ať už je jím cokoli.

Na zpáteční cestě mě kousek svezl jeden rančer; sám jsem pak pokračoval cestou lesem. Přemýšlel jsem o Rimovi a ostatních lidech, s nimiž jsem se na své životní pouti setkal. Vzpomněl jsem si na svou „vizi v plamenech“ a kladl jsem si otázku, jaký smysl má jejich život a jaké místo zaujímáme my všichni v širších vesmírných souvislostech. Jednoho dne se mi podaří najít nějaký způsob, jak jim pomoci, aby pochopili a našli smysl svého života. Byl jsem přesvědčen, že to dokážu.

Po setmění jsem se ocitl v té části lesa, kterou jsem neznal. Ne věděl jsem, kde jsem, a náhle na mě padla únava. Protože jsem nechtěl bloudit nočním

lesem, rozhodl jsem se, že přenocuji tam, kde jsem, a ráno za rozbřesku se rozmyslím, kudy půjdu dál. Lehl jsem si na zem a po chvíli jsem usnul, ovšem s nejasným pocitem, že bych na tomto místě spát neměl, ale byl to jen takový chvilkový neklid způsobený pravděpodobně únavou.

V noci jsem měl děsivý, ale podmanivě krásný sexuální sen. Succubus - žena svůdnice - nebezpečná, ale nesmírně přitažlivá, ke mně přišla, aby mě umilovala k smrti. Měla na sobě modrý hedvábný župan, skrze nějž prosvítala její hebká pokožka.

Napůl jsem se probral ze spánku, uvědomil jsem si, kde jsem, ale měl jsem mrazivý pocit, že je někdo nablízku a že dokonce vidím ženskou postavu v průsvitném modrém županu, jak se v mlžném oparu ke mně přibližuje mezi stromy, jako by se vznášela. Rychle jsem se rozhlédl vpravo i vlevo a zjistil, že jsem zabloudil na hřbitov, na místo neoznačených hrobů, kam se pochovávají duše, které nenacházejí klid ani po smrti.

Vlasy se mi zježily na hlavě a moje Základní Ego mi velelo, abych z toho místa zmizel, a to *okamžitě*.

Když se ke mně přiblížila mlhavá podoba démona, uvědomil jsem si, že démon nemá nad námi jinou moc než nás svádět nebo nahánět nám strach. Já jsem však byl na něco takového již připraven. Prošel jsem peklem a ani strach, ani svádění neměly nade mnou moc. „*Mě nedostaneš,*“ vyslovil jsem s převahou. „Nejsem tu pro tebe.“

Přinutil jsem se, abych se zcela probral a pomalu jsem odcházel z toho místa, aniž jsem se ohlédl; věděl jsem, že je mi v patách.

Po chvíli jsem ucítil, že se pronásledování vzdala a vrátila se. Já jsem nicméně pokračoval v chůzi po celý zbytek noci. Coś jiného mne trápilo - opět to byl neurčitý pocit, že mi něco důležitého uniká. Tentokrát se však tento pocit začal zvolna vyjasňovat.

Napadla mě slova z hádanky, kterou mi zadala Mama Chia: „Jak nahoře, tak dole.“ Co to vlastně znamená?

„Nahoře“ jsem byl na vrcholcích hor. „Dole“ jsem byl ve městě. Také jsem byl „pod vodou“. Bylo to jedno a totéž. Jak nahoře, tak dole. Sice se to od sebe liší, ale je to totéž. Neboť ať už jsem šel kteroukoli cestou, vždy jsem to byl já, kdo tam byl! Poklad není na žádném z těchto míst; je *všude*. Mama Chia mi na hádanku již odpověděla; *je v mém nitru* - stejně blízko jako moje srdce.

To nebyla jenom záležitost rozumu. Zasáhlo mě to celého, bylo to extatické uvědomění. Na okamžik jsem si přestal uvědomovat své tělo. Uklouzl jsem na vlhkém listí. Našel jsem poklad, nejdůležitější tajemství ze všech tajemství. Vzedmula se ve mně vlna energie. Chtělo se mi křičet a tančit!

Ale v příštím okamžiku ustoupilo vytržení jinému pocitu: náhlému pocitu ztráty. A já jsem věděl, aniž jsem to věděl, že Mama Chia umírá. „Ne!“ křičel jsem do lesa. „Ne. Ještě ne. Prosím, Mama Chio, počkejte na mě!“

Rázem jsem byl na nohou a běžel jsem a běžel.

22 A žili, dokud nezemřeli

*O pravdový učitel je jako most
a zve své žáky, aby po něm přešli;
a když jim umožní, aby přešli,
s radostným uspokojením se zhroutí
a povzbuzuje je, aby si postavili mosty vlastní.*
Nikos Razantzakis

Nevím, jak dlouho jsem běžel, šplhal do kopců, prodíral se křovisky a znovu běžel. Celý pokrytý blátem, vyčerpaný, poškrábaný, posléze omytý prudkým lijákem, jsem konečně dorazil ke srubu Mama Chii, zakopl jsem o její schody a upadl; byly asi dvě hodiny po západu slunce.

Fuji, Mitsu, Josef a Sára vyšli ven a Josef mi pomohl dovnitř. Mama Chia ležela pokojně na své matraci, kolem ní všude květy.

Moji přátelé mi nejprve pomáhali se vzbudit, ale potom ustoupili do pozadí, poté, co jsem k ní poklekl, sklonil hlavu a slzy mi stékaly po tvářích. Opřel jsem své čelo o její rameno, které však bylo studené - studené jako led.

Zpočátku jsem nedokázal ze sebe vypravit ani slovo; hladil jsem jí tváře a loučil jsem se s ní. Tiše jsem se pomodlil. Vedle seděla Mitsu a hladila Sachi a utěšovala ji. Sokrates, v blažené nevědomosti dětství, spal vedle své sestry.

Josef vypadal jako smutný rytíř Don Quijote, jeho oči byly potměšilé, jedna jeho ruka spočívala na Sářině rameni; Sára se ve svém smutku kolébala ze strany na stranu.

V celém údolí se rozhostilo ticho a všude zavládl smutek rušený pouze křikem Červenky. Zde opustila Zemi jedna mimo řádná žena. Dokonce i ptáci za ni drželi smutek.

Červenka se posadila na okenní římsu, naklonila hlavu na stranu a dívala se na Mama Chiu. Ptáci umějí dát křikem najevo svůj smutek - je to nenapodobitelný zvuk - a právě tento křik ze sebe vydala Červenka, když přisedla k Mama Chii, znovu zakřičela a potom odletěla, stejně jako předtím duše její přítelkyně.

Vyšel jsem ven, do vlhkého a teplého vzduchu. Vycházející slunce ozářilo právě v tu chvíli oblohu a v dálce vystoupily obrysy hor, Josef mě doprovázel. „Musela zemřít klidně během spánku," oslovil mě. Fuji ji našel teprve před hodinou. Dane, věděli jsme, že jsi pryč; jak ses to dozvěděl?"

Zadíval jsem se na něho a moje oči mu řekly, na co se ptal.

Josef přikývl na znamení porozumění: „Před časem mi nechala instrukce, které se tykají toho, komu mám dát Tianino dítě, a ještě některých dalších záležitostí. Přála si kremaci, a to na pohřebišti šamanů *kahunas*. Postarám se o to."

„Rád bych pomohl s čímkoli, pokud mohu - s čímkoli," nabízel jsem.

„Ano, ovšem - když si to přeješ. Ale abych nezapomněl," řekl a sáhl do kapsy, „tady je nějaký list papíru, napsala to zřejmě včera v noci."

Podívali jsme se, co je na něm napsáno. *Svým* roztřeseným rukopisem na něj Mama Chia napsala jen několik slov: „Mezi přáteli nejsou žádná loučení."

Podívali jsme se na sebe, usmáli se a z očí nám kanuly slzy.

Vrátil jsem se a posadil se vedle ní a jen tak jsem se na ni díval. Když jsem byl mlád, smrt byla pro mě něčím cizím - vnímal jsem sice telefonát oznamující něčí smrt, dopis, útržek zaslechnuté zprávy, úmrtní oznámení, ale to se týkalo lidí, které jsem sotva znal. Smrt byla návštěvníkem v jiných domech a na jiných místech. A vzpomínka na ni brzy vybledla.

Ale toto byla smrt, která se mě týkala a bolela jako otevřená rána. Sedel jsem u těla Mama Chii a smrt mi šeptala do ucha své mrazivé poselství o mě vlastní smrtelnosti.

Pohlídl jsem Mama Chiu po tváři a cítil jsem v srdci smutek, jaký žádná metafyzická filosofie nedokáže vyléčit. Už teď jsem věděl, jak moc ji budu postrádat; cítil jsem prázdnotu, která vznikla jejím odchodem, jako by spolu s ní odešel kus mého vlastního života. A uvědomoval jsem si, že ve skutečnosti nemáme svůj život ve svých rukou - nejsme schopni zastavit vlny, které ' se přes nás ženou. Jediné, co se můžeme naučit, je surfovat po těch vlnách, přijímat je tak, jak přicházejí, a využít svých zkušeností ke svému růstu. Přijmout sebe, své přednosti i slabosti, své pošetilosti a náklonnosti. Přijmout vše, co přijde. A udělat vždy vše, co se udělat dá, a ostatní nechat plynout.

Některým lidem může připadat divné, že jsem tolik přilnul k ženě, kterou jsem potkal teprve před několika týdny, ale můj obdiv k Mama Chii - k její dobrotě, odvaze a moudrosti - stačil vzniknout během této krátké doby, a o to byl její odchod bolestnější. Možná jsem ji znal už věky. Byla jednou z mých nejoblíbenějších učitelů, kteří na mě čekali - jak se zdá - od okamžiku, kdy jsem se narodil.

Josef se spojil se setrou Mama Chii a ta podala zprávu ostatním členům rodiny. Nechali jsme její tělo odpočívat dva dny, jak si přála. Třetího dne zrána jsme ji připravili na přesun do údolí Pelekunu, do posvátného háje a na pohřebiště za ním. Stará Fujihio dodávka vyzdobená věnci a girlandami květů se stala jejím pohřebním vozem. Jeli jsme opatrně po nejistých cestách, dokud to šlo - Fuji a já, za námi šli Josef, Sára, Mitsu se svým dítětem a Josefovou rodinou, byl tu i Viktor, její synovec a ostatní její příbuzní a dlouhý průvod místních lidí, kteří ji znali a kterým Mama Chia po léta pomáhala.

Když už nebylo možné pokračovat dál autem, vzali jsme ji na nosítka, která pro ni zhotovili přátelé z kolonie malomocných. Nesměli opustit své sídlo a nemohli nás proto provázet, ale vyrobili tato nosítka a poslali množství květů. Po kluzkých a klikatých stezkách, cestou podél vodopádů a lesem porostlým stromy *kukui*, které měla tak ráda, jsme Mama Chiu odnesli na pohřebiště šamanů.

Vstoupili jsme na hřbitov pozdě odpoledne. Cítil jsem přítomnost strážce pohřebiště Lanikauly, který přivítal Mama Chiu i nás ostatní. Nyní budou oni dva spolu držet věčnou stráž nad ostrovem, který milovali.

Když se začalo stmívat, navršili jsme podle jejich pokynů pohřební hranici ze dřeva, které jsme nanosili ze suchých oblastí ostrova, a Mama Chiu jsme položili na lůžko z listí a okvětních lístků.

Když bylo vše připraveno, její nejbližší pronesli několik slov k uctění její památky nebo připomněli některé výroky Mama Chii, které si pamatovali.

Fujiho přemohl zármutek natolik, že nemohl mluvit; jeho žena Mitsu se s námi podělila o vzpomínku: „Mama Chia mi jednou řekla: Každý není povolán k tomu, aby v životě dokázal velké věci. Ale všichni můžeme dělat drobné věci s velkou láskou.“

Josef citoval Buddhu: „Dary jsou mnohé; meditace a náboženská cvičení zklidňují mysl; pochopení velké pravdy vede k nirváně; ale větší“ - zde se jeho hlas zlomil - „větší než všechno toto je dobrotivá láska.“

Sachi nespouštěla své smutné oči z pohřební hranice a řekla pouze: „Mám té ráda, Mama Chio.“

Jiná žena, kterou jsem neznal, vzpomínala: „Mama Chia mi jednou řekla, že laskavých slov nemusí být mnoho a že mohou být prostá, ale jejich trvání je věčné.“ Potom poklekla a sklonila hlavu k modlitbě.

Když přišla řada na mě, byla moje mysl úplně prázdná. Připravil jsem si pár slov, ale zapomněl jsem je. Stál jsem před hranicí a v mě paměti se vybavovaly obrazy - moje setkání s Ruth Johnsonovou na ulici, potom na večírku, potom v době, kdy mě léčila z mého úpalu - a rozpomněl jsem se na dávno zapomenutá slova z Matouše: „Hladověl jsem, a dali jste mi najíst, žíznil jsem, a dali jste mi pít, byl jsem pocestný, a ujali jste se mé, byl jsem nahý, a oblékli jste mě, byl jsem nemocen, a navštívili jste mě.“ Neříkal jsem ta slova jenom za sebe, ale také za ty, kteří se tu shromáždili.

Fuji ke mně přistoupil a k mému překvapení mi do ruky vložil pochodeň. „Mama Chia si ve svých pokynech přála, abys hranici zapálil ty, Dane, pokud budeš ještě na Molokai. Řekla, že ty už budeš vědět, jak ji správně odeslat na onen svět.“ Smutně se usmál.

Zvedl jsem pochodeň. Začalo mi docházet, že vše, co mě učila, směřovalo k jedinému: Prožij plně každý svůj den.

„Sbohem, Mama Chio,“ zvolal jsem hlasitě. Přiložil jsem pochodeň k suché trávě a roští, a plameny zapraskaly a zahájily svůj tanec. A tělo Mama Chii pokryté tisíci okvětními lístky - červenými, bílými a růžovými - byla zachváčeno a pozřeno plameny.

Kouř stoupal k obloze a já jsem ustoupil před silicím žárem. V nastávajícím šeru jsem si vzpomněl, jak Mama Chia ráda citovala moudré výroky, a z ničeho nic mě napadla slova George Bernarda Shawa - slova, která mohla někdy vyslovit ona sama - a řekl jsem je nahlas, aby je mohli slyšet i ostatní: „Až umřu, chci být zcela spotřebován, neboť čím namáhavěji pracuji, tím

intenzivněji žiji. Těším se ze života pro něj samotný. Život podle mě není svíce, která jednou dohoří, je to nádherná pochodeň, kterou mi bylo dáno podržet na chvíli v ruce, a já chci, aby hořela co nejjasněji..." Můj hlas se zlomil a já jsem nebyl schopen mluvit dál.

Ostatní promlouvali, jak jim Duch velel, ale já jsem z toho neslyšel zhola nic. Plakal jsem a smál se, stejně jako by se smála Mama Chia; potom jsem poklekl a sklonil hlavu. Moje srdce bylo otevřené, moje mysl se odmlčela.

Prudce jsem vzhlédl, protože jsem zaslechl hlas Mama Chii, tak zřetelný a jasný, jako by stála přede mnou. Všichni ostatní měli hlavy dosud skloněné nebo zírali do ohně, a já jsem si uvědomil, že to byla slova slyšitelná pouze v tichých zákoutích mě mysli. Svým vláčným, poněkud zpěvavým způsobem, ke mně Mama Chia promlouvala:

Nestůj u mého hrobu a nermuť se.

Nejsem tam; nespím.

Jsem tisícero větrů, které vanou.

Jsem jiskření sněhu.

Jsem sluneční svit na zrajícím hroznu.

Jsem vlahý letní déšť.

Nestůj u mého hrobu a neplač.

Nejsem tam. Nezemřela jsem.

Když jsem slyšel ta slova, moje srdce se široce otevřelo a moje mysl začala sahat až tam, kam nikdy předtím nedosáhla. Nazřel jsem smrt jako přirozenou součást velkého životního cyklu. Pocítil jsem hluboký soucit se všemi živými tvory. V jednom okamžiku jsem se propadl do nejhlubšího zoufalství a současně se pozvedl k nejvyššímu blahu, a tyto dva pocity se ve mne střídaly rychlostí světla.

V příštím okamžiku jsem již nebyl na Molokai, ale stál jsem v malém příbytku, jaký jsem spatřil ve své vizi pod vodopádem. Pronikavý zápach rozkladu a smrti se šířil všude kolem, zčásti překrývaný vůní kadidla. Viděl jsem jeptišku pečující o malomocného člověka upoutaného na lůžko. Vzápětí jsem se sám stal touto jeptiškou a měl jsem na sobě řeholní roucho, ačkoli bylo nesnesitelné vedro. Rukou jsem nanášel mast na tvář tohoto ubohého člověka; moje srdce plně vnímalo lásku, bolest, vše, co bylo kolem. A ve zohyzděné tváři malomocného jsem spatřil tvář všech, které jsem kdy miloval.

V dalším okamžiku jsem se ocitl na Rue de Pigalle a pozoroval jsem, jak policista pomáhá nemocnému, opilému muži do policejního auta. Potom jsem se sám stal tímto policistou a cítil jsem opilcův zkažený dech. Obraz se prolнул a já jsem viděl opilce jako dítě skrývající se v koutě a třesoucí se hrůzou před vlastním otcem, který se na něj v opilecké zuřivosti vrhal. Cítil jsem jeho bolest, jeho strach - to všechno. Díval jsem se na něho skrze oko policisty a odnášel jsem ho opatrně k čekajícímu vozu.

V dalším okamžiku jsem viděl, jakoby skrze zrcadlo, mladého chlapce v jeho ložnici v zámožné čtvrti Los Angeles. Nasával bílý prášek do nosu. Věděl jsem, čeho se dopouští, cítil jsem, že toho lituje a sám sebou pohrdá. Potom jsem cítil už jen soucit.

V dalším okamžiku jsem byl v Africe a pozoroval jsem starce, který se pohyboval jen s velkou námahou a snažil se vpravit do úst umírajícího dítěte trochu vody. Vykřikl jsem a můj hlas se odrazil jako ozvěna v tomto bezčasém prostoru. Můj výkřik byl výkřikem bolesti nad oním dítětem, starcem, fetujícím chlapcem, opilcem, jeptiškou i malomocným člověkem. To dítě bylo mým dítětem a ti lidé byli členy mě vlastní rodiny.

Chtělo se mi tolik pomáhat, udělat něco pro zlepšení života těchto lidí, ale věděl jsem, že jediné, co mohu ve své nynější situaci skutečně udělat, je cítit lásku, pochopení a důvěru v moudrost vesmíru; vykonat, co je v mých silách, a ostatní nechat plynout.

Když jsem se díval na tuto lidskou bídu, cítil jsem mohutný příliv energie a skrze své srdce jsem byl náhle vyvýšen do stavu dokonalého soucitu se vším jsoucím.

Moje tělo se stalo průsvitným a vyzařovalo všechny barvy světelného spektra. Dolní část těla byla červená, směrem nahoru přecházela barva v oranžovou, žlutou a zelenou a nakonec se proměnila ve zlatou. Potom se moje vnitřní oči obestřené ze všech stran zářivé modrým světlem přesunuly do středu čela, přičemž světlo se zbarvilo do tmavěmodra a nakonec do fialová...

Ocitl jsem se mimo svou osobní identitu a nebyl jsem již vázán na své tělo; vznášel jsem se v prostorách, v nichž se duch setkává s tělem, a na planetu, již nazýváme Zemí, jsem pohlížel odkudsi z vesmíru. Potom se Země začala zmenšovat a ztrácet v nedozírných prostorách vesmíru, a spolu s ní i sluneční soustava a celá galaxie - a já se ocitl mimo iluzi prostoru a času, a vše, co jsem viděl, byl paradox, humor a změna.

To, co následovalo, nelze slovy vyjádřit. Mohl bych říci, že jsem se sjednotil se světlem, ale taková slova jsou prázdná, protože nebylo žádné *Já*, které by se mohlo stát *Jedním*, ať už ve spojení s čímkoli, a nebyl tu nikdo, kdo by to mohl zakoušet. Mystičtí básníci se již po celé věky marně pokoušejí vyjádřit tuto zkušenost. Zkuste namalovat obraz Vincenta van Gogha prstem do písku!

Vesmír mě spálil na popel, strávil mé. Nezůstala po mně ani stopa. Pouze blaženost. Skutečnost. Tajemství.

Teprve nyní jsem pochopil taoistické rčení: „Ten, kdo mluví, neví; ten, kdo ví, nemluví“ - ne proto, že moudří pouze mlčí, ale proto, že to, co vědí, nelze vyslovit. Slova tu zmohou stejně málo, jako kdybychom se kamenem pokoušeli zasáhnout hvězdu. Tato moje slova možná znějí nepochopitelné, ale jednoho dne, a ten den nemusí být daleko, i vy pochopíte.

Vrátil jsem se znovu do prostoru a času - rozrušený a zmatený -jako kdybych vypadl z letadla za temné noci. Stále jsem klečel před hořící hranicí stravující tělo Mama Chii. Půda se leskla, neboť se přehnal déšť; byl jsem mokrý

na kůži. Déšť uhasil do-hořívající oheň. Trvalo to hodinu, a mně to připadalo jako několik málo minut.

Ostatní již odešli, jenom Josef se mnou zůstal. Poklekl vedle mne a zeptal se: „Jak se cítíš, Dane?“

Nebyl jsem schopen promluvit, proto jsem jen přikývl. Jemné třel můj zátylek; cítil jsem skrze jeho prsty lásku a porozumění. Věděl, že bych zde rád ještě chvíli zůstal; pohlédl naposledy na zbytky pohřební hranice a také odešel.

Zhluboka jsem se nadechl vlhkého lesního vzduchu smíšeného s přetrvávajícím pachem kouře. Nic z toho mi nepřipadalo skutečné, jako bych pouze hrál svou roli v jakémsi věčném dramatu, v němž je tato dimenze jen malou zkušebnou v nekonečném divadle Božím.

Do mě myslí se začaly vracet otázky, nejprve zvolna, potom stále naléhavěji s tím, jak mě opouštěl pocit blaženosti a já se vracel zpět do svého těla a do světa. Co jsem to vlastně prožil?

Možná jsem se ocitl v oblasti „mimo čas a prostor“, jak se o tom Mama Chia přede mnou zmínila. Tehdy zněla její slova abstraktně a bez obsahu, protože mi chyběla zkušenost něčeho podobného. Nyní to byla pro mě živoucí realita. Mama Chia mi řekla, že v tomto prostoru se mohu setkat, s kýmkoli budu chtít. Jak rád bych se tam znovu vrátil, abych se s ní mohl ještě jednou sejít.

Zvedl jsem se; nohy mi podklesávaly a byl jsem celý ztuhlý a hleděl jsem do prázdna, dokud vše nepohltila temnota.

Potom jsem se otočil a vracel se cestou, po níž přede mnou odešli ostatní, zpět do dešťového pralesa. Nahoře na kopcích jsem zahlédl průvod s pochodněmi.

Něco mi však bránilo, abych odešel. Byl to jasný pokyn, a tak jsem se posadil a vyčkával. Sedel jsem celou noc, chvílemi jsem usínal a znovu se probouzel. Občas se moje oči zavřely jako při meditaci; jindy se opět otevřely a upřeně se dívaly před sebe.

Když první paprsky slunce pronikly skrze les a ozářily zbytky pohřební hranice, objevila se Mama Chia přede mnou - zřetelná, avšak průhledná postava. Nevím, zda by ji spatřili i ostatní, nebo zda se zjevila pouze v mě myslí.

Avšak byla zde. Pozvedla ruku a ukázala na kopec po mě pravici a cosi mi tímto směrem naznačovala.

„Chcete, abych tam šel?“ zeptal jsem se nahlas. Pouze se usmála, ale zůstala vážná. Na okamžik jsem přivřel oči před prudkým sluncem. Když jsem je otevřel, byla ta tam.

Moje vnímání reality se změnilo - nebo možná zjemnilo - takže mi to připadalo úplně normální. Pomalu jsem se zvedl a vydal se směrem, kterým ukázala.

Stále poněkud zmatený z toho, co jsem v posledních hodinách zažil, jsem si razil cestu hustými křovisky - občas jsem se zachytil o popínavou rostlinu - až les začal řídnout a přede mnou se objevila úzká cesta.

25 Zkouška samoty

*Musíme čelit osamění,
protivenství, odloučenosti a tichu,
chceme-li nalézt ono kouzelné místo,
na němž můžeme tančit své nemotorné tance a zpívat své
smutné písně. Ale v tom tanci
a v tom zpěvu znovu ožívají prastaré obřady
našeho svědomí a připomínají nám,
co je to být člověkem.*
Pablo Neruda

Cesta vedla k malé chatrči, asi tak dvaapůl metru na každou stranu. Vešel jsem dovnitř a rozhlédl se po potměšilé místnosti. Pouze několik paprsků slunce sem pronikalo doškovou střechou a skrze kmeny, z nichž byly postaveny stěny chatrče. Když se moje oči přizpůsobily temnotě, uviděl jsem dlouhou bambuso-vou rouru, která ze střechy sváděla dešťovou vodu do velkého dřevěného dřezu v rohu místnosti. V opačném rohu tohoto spartánského prostředí byla jáma, která sloužila jako toaleta, a vedle stála nádoba na splachování. Na podlaze z udusané hlíny bylo jednoduché lůžko z navršeného listí.

Z toho, jak byla chatrč vybavena, jsem usoudil, že sloužila jako útulek pro toho, kdo tu chtěl přebývat v odloučenosti a osamění. Rozhodl jsem se, že tu zůstanu, dokud se mi nedostane jasného znamení, co je mým příštím úkolem.

Zavřel jsem za sebou doškové dveře, a protože jsem byl una ven, ulehl jsem na lůžko a zavřel oči.

Téměř okamžitě jsem ucítil něčí přítomnost a posadil jsem se. Mama Chia seděla naproti mně se zkříženýma nohama, jako by meditovala - ale její oči byly otevřené a zářily. Měl jsem pocit, že mi chce něco sdělit, a proto jsem klidně seděl a vyčkával, nechtěl jsem rušit toto průzračné zjevení.

Pozvedla ruku a zatímco její obraz se začal chvět a mizet, řekla: „Vše je jen sen uprostřed snu.“

„Nerozumím, Mama Chio. Co to znamená?“

„Jsme tvůrci svých vlastních významů,“ řekla a její obraz se rozplynul.

„Počkejte! Neodcházejte!“ křičel jsem. Chtěl jsem se dotknout její tváře, obejmout ji; ale věděl jsem, že to není ani vhodné, ani možné.

Ve tmě jsem zaslechl její poslední slova, která ke mně doléhala jako vzdálená ozvěna: „Vše je, jak má být, Dane. Všechno bude dobré...“

Potom následovalo už jen ticho.

Odešla - cítil jsem to ve svých kostech. Co teď budu dělat? Jakmile jsem vyslovil tuto otázku, objevila se odpověď: není třeba dělat nic, jen čekat, až se dostaví projasnění.

Obhlédl jsem svůj malý příbytek a zvážil svou situaci: neměl jsem nic k jídlu, ale to byla věc, s níž jsem si v minulosti již dokázal poradit. Moje Základní Ego nemělo již strach z hladovění, a dřevěný džber byl plný vody.

Pořádně jsem se protáhl, potom jsem si sedl a zavřel oči. Před mým vnitřním zrakem defilovaly útržky obrazů, výjevů a vzpomínek, které se vázaly k mému dobrodružství na tomto ostrově.

Mama Chia mi jednou řekla: „Naše putování světem jen odráží v lepším případě naši vnitřní cestu, v horším případě ji nahrazuje. Svět, který vnímáš, poskytuje pouze symboly pro to, co hledáš. Na posvátnou cestu se vydáváme ve svém nitru; dříve než budeš moci najít to, po čem pátráš ve světě, nalezněš to uvnitř sebe. Jinak se ti může stát, že na své cestě potkáš mistra, který tě hlasitě pozdraví, ale ty jeho hlas přeslechněš.

Když se naučíš cestovat po svých vnitřních cestách skrze psychické prostory světa, tvoje vědomí nebude již omezeno prostorem ani časem nebo hranicemi fyzického těla."

Ačkoli jsem to slyšel již dříve, teprve nyní jsem to začal chápat. Než budu moci pokračovat ve svém putování světem, musím nejprve podniknout cestu uvnitř své duše. Budu toho schopen?

Dokáže mě vědomí sestoupit tak hluboko, aby prošlo branou, za níž přestává smyslové vnímání?

Celou noc i celý následující den jsem přemýšlel o této otázce. V lese jsem narazil na Mama Chiu. Věděl jsem, že mám skryté schopnosti, tak jako každý člověk. Ale kde jsou ty schopnosti ukryty? Jak vypadají a jak je možné se k nim dostat?

Sokrates jednou poznamenal, že „pomocí imaginace dokážeme vidět mnohem víc než jen to, co vidíme očima". Řekl, že imaginace je „mostem k jasnozření - prvním krokem". „Jak se rozvíjí," dodal, „stává se z ní cosi jiného. Z mladého stromku vyroste strom, ale imaginace je jako housenka: jakmile se zbaví kukly, promění se v motýla."

Měl bych začít někde tady. Zavřel jsem oči a dovolil jsem obrazům, aby volně plynuly: stromy *kukui* a Kimova podmořská jeskyně, palma před domem Mama Chii a objemný a kroutící se kmen stromu *banyan*. Potom se v mých představách objevila Holly, jak sedí ve svém pokojíčku na podlaze a tiše si hraje. Cítil jsem sladkobolný smutek nad našimi karmami a odeslal jsem láskyplný pozdrav jak Holly, tak i Lindě v naději, že se k nim nějakou cestou dostane.

Po celou noc jsem měl živé sny: po tak bohatých zážitcích to nepřekvapovalo. V těchto snech jsem navštívil jiné světy a jiné dimenze, které se od sebe lišily barvami a stupněm jasnosti a naplňovaly mne posvátnou úctou. Byly to však - alespoň jsem si to myslel - pouze sny...

Když takto plynul den za dnem, přestalo pro mě mít význam rozlišovat mezi dnem a nocí; kalné světlo dne vždy pouze vystří dalo přítmi noci.

Ráno pátého dne, pokud jsem byl schopen vůbec sledovat čas, s sebou přineslo pocit lehkosti a pohody. Hlad mě přestal trápit. Zaccvičil jsem si jógu a při

tom mě zaujaly světelné skvrny na stěnách chatrče. Připomínaly mi hvězdy na noční obloze. Při medi taci jsem se na ně soustředil. Zvolna a zhluboka jsem dýchal a hvězdy počaly hasnout, až vyhasly docela a já jsem videi pouze svou mysl, která se odrážela na temném pozadí: bylo to jako představení laterny magiky - nepřetržité pásmo obrazů a zvuků. Celý den jsem trávil tím, že jsem zíral na zeď. Nuda přestala existovat poté, co se moje vědomí naladilo na jemnější a ušlechtilější energie. Když nemáme televizi, uvažoval jsem už kdysi, najdeme si jiné způsoby, jak se zabavit.

Dny plynuly jeden jako druhý, a přesto byl každý jiný. Natáhl jsem se na zem, dýchal jsem a pozoroval jsem představení na zdi. Paprsky slunce a svit měsíce se střídaly na hrubé podlaze chatrče. Čas plynul zvolna, téměř nepozorovaně. Přízpůsobil jsem se jemným rytům a plul jsem po oceánu ticha, z něhož mě jen občas vyrušily záchvěvy mě myslí.

Náhle se cosi změnilo; bylo to, jako by pod vlivem mého přetrvávajícího vědomí povolila nějaká překážka a otevřely se dveře do jiného světa. Nyní jsem chápal, jak Základní Ego ve spolupráci s Vědomým Egem poskytuje klíč k motivaci, disciplíně, léčení, vizualizaci, intuici, učením, odvaze a síle. Měl jsem pocit, jako bych v několika málo vteřinách do sebe pojal celou encyklopedii metafyziky.

Jako učeň čaroděj jsem však nevěděl, jak to zarazit. Obrazy nepřestávaly zaplavovat mou mysl a ta začala být přetížená. Moje plíce horečnatě pracovaly, dýchal jsem stále hlouběji a rychleji - a hromadila se ve mně energie, která hrozila výbuchem.

Moje tvář začala tuhnut; rty se mi stáhly a ke svému překvapení jsem začal vrčet jako vlk. Potom moje ruce bezděčně zaujaly postavení, které jsem viděl v Indii a kterému se říká *mudras*.

V příštím okamžiku se moje mysl zastavila a já jsem se nacházel opět v lese, tváří v tvář trojmu Egu: Základnímu Egu-dítěti, Vědomému Egu-robotu a Vyššímu Egu-bytosti skládající se ze zářících barev - růžové, tmavé modré a fialové. Tato světelná bytost napřáhla ruce k ostatním dvěma.

Potom všechna tři Ega splynula v jedno.

Před sebou jsem viděl v matném svitu měsíce své vlastní tělo, jak stojí se široce roztaženými pažemi. Z břišní krajiny vyzařovalo načervenalé světlo, na místě hlavy se objevila světelná koule a nad hlavou vířily duhové barvy, což mi připomnělo mou vizi, kterou jsem měl na pobřeží před několika týdny.

Tentokrát jsem vstoupil do fyzického těla, které stálo přede mnou. Vstoupil jsem do něj ve vší úplnosti a cítil jsem jednotu jeho tvaru. Cítil jsem sílu v břišní krajině, čirost vědomí a inspirující výzvu vystoupit vzhůru do oblasti Ducha.

Moje dlouhá příprava zde dosáhla svého cíle: všechna tři Ega se spojila. Vnitřní sváry pominuly a stejně tak i zábrany, ať už směrem navenek nebo dovnitř, takže moje pozornost spočívala přirozeně a spontánně v místě, kde máme srdce. Jakékoli myšlenky nebo obrazy, jež se vynořovaly, se zde rozpouštěly a

měnily se v porozumění a poddajnost. Stal jsem se bodem vědomí v říši srdce a stoupal jsem vzhůru k lebeční kosti, k bodu nad obočím a za ním.

Cítil jsem, že mne obklopuje hojivé, láskyplné světlo Vyššího Ega a že proniká každou buňkou mého těla a tkáně až do posledního atomu. Slyšel jsem jeho výzvu a cítil jsem, jak od onoho bodu vědomí, jímž jsem byl, se klene světelný most k Vyššímu Egu stojícímu nade mnou a za mnou. Vnímал jsem jeho sílu, moudrost, laskavost, odvahu, soucit a milosrdenství. Uvědomoval jsem si jeho spojení s minulostí a budoucností ve věčné přítomnosti.

Výzva zazněla opětovně a já jsem měl pocit, že jsem bodem světla pohybujícím se po světelném mostě k vědomí mého Vyššího Ega. Pohyboval jsem se v této světelné podobě a pozoroval svou fyzickou podobu pod sebou. Moje vědomí a vědomí Vyššího Ega se začaly vzájemně prolínat. Přijal jsem všechny jeho vlastnosti - jasnost, sílu, moudrost i soucit.

Nyní jsem věděl, co vědělo Vyšší Ego, a cítil, co ono cílilo; vzdouvající se vlny bezmezné lásky proudily skrze mne. Viděl jsem, jak andělské energie utvářejí lidské tělo, a chápal jsem, jaké úžasné možnosti skýtá vtělení.

V tom okamžiku jsem si začal uvědomovat přítomnost jiných bytostí obklopujících mou fyzickou podobu. Procházely mnou vlny štěstí, když jsem si uvědomil, že znám tyto bytosti již od dětství, jen jsem je nebral zcela na vědomí. Některé byly mými spolužáky, jiné představovaly důvěrné známé obrazy z dávno zapomenutých snů - andělské energie, léčitele, průvodce duší a učitele - mou duchovní rodinu. Cítil jsem jejich lásku a věděl jsem, že se již nikdy nebudu cítit osamělý.

Předstoupil přede mne anděl osudu, aby mi nabídl symboly, které mi měly ukazovat mou další cestu. Nedokázal jsem je rozeznat, dokud se světelné ruce nenapřáhly dopředu a neotevřely se mému pohledu. První, co jsem uviděl, byl blesk, potom srdce. Dále se objevil zlatý orel, který držel ve svých pařátech vavřínový věnec. Byly to symboly odvahy a lásky - odznaky pokojného bojovníka.

Jako poslední dar mi anděl osudu odhalil obraz samuraje v zářící zbroji, s mečem za pasem - samuraj nestál, nýbrž klečel v meditační poloze. Ačkoli jsem mu neviděl do očí, cítil jsem, že jsou široce rozevřené a září. Potom se obraz zamlžil. Poděkoval jsem andělu osudu za tyto dary a ten ustoupil do pozadí a rozplynul se.

Z místa, které jsem zaujal uprostřed vědomí Vyššího Ega, mi bylo jasné, že andělé moudrosti, léčení a jasnosti jsou vždy přítomni. Byl jsem schopen nahlédnout do budoucnosti nebo minulosti a projevovat lásku komukoli ve vesmíru. Z tohoto místa jsem byl s to vcelku snadno rozšířit svou perspektivu vidění za své fyzické tělo a vznášet se jako orel.

Po těchto viděních jsem cítil, jak mě tělo opět vtahuje do sebe; vědomí se po světelném mostě znovu vrátilo do středu čela a já jsem si opět začal uvědomovat zvuky svého nervového systému a tlukot svého srdce.

Cítil jsem se osvěžený a vnitřně zklidněný; otevřel jsem své fyzické oči a pocítil jsem příliv energie a blaženosti. V tomto stavu hlubokého pohroužení jsem vyryl do podlahy toto poselství:

*Není žádná cesta vedoucí k vnitřnímu klidu;
klid sám je touto cestou.
Není žádná cesta vedoucí ke štěstí,
štěstí samo je touto cestou.
Není žádná cesta vedoucí k lásce;
láska sama je touto cestou.*

To nebylo jalové básnění, ale tiché uvědomění. Ve dnech, jež následovaly, jsem dokonce i v relativně normálním stavu vědomí začal vidět jasné obrazy míst mimo chatrč a v celém okolním světě. Moje „imaginace“ mi nyní umožnila dostat se tam, kam jsem se předtím nikdy nedostal, a ani jsem v to nedoufal - do kteréhokoli světa, do jakékoli reality; fyzický svět byl pouze opěrným bodem a základnou.

Vesmír se stal divadlem plným nekonečných dimenzí, časů a prostorů. Mohl jsem být rytířem ve středověké Evropě nebo kosmonautem v padesáté osmé dimenzi; mohl jsem navštěvovat jiné světy nebo trávit čas uvnitř molekul měděné mince, protože vědomí, jímž jsme, nelze nikdy omezit časem ani prostorem.

Každý den jsem se vydával na cesty - kroužil jsem lesem nebo putoval kolem světa. Každý den jsem navštěvoval svou malou Holly a viděl jsem, jak si hraje se svými novými hračkami nebo si čte či spí. Nebyl jsem již vázán na fyzické tělo, které jsem vnímal pouze jako jednu z oblastí, v nichž jsem přebýval. Nedokázal jsem se již cítit jako vězeň vlastního těla.

A vzpomněl jsem si, co mi říkala Mama Chia: „Můžeš hovořit o ‚svém těle‘, protože nejsi tělo. Můžeš se také zmiňovat o ‚své mysli‘, ‚svém Egu‘, ‚své duši‘, protože ničím z toho nejsi. Manifestuješ se jako čiré Vědomí, které prosvítá skrze lidské trio, ale samo o sobě zůstává netknuté a věčné.“

Vědomí se hranolem duše rozkládá ve tři formy světla - ve trojí Ego - každé s odlišným druhem uvědomění a sloužící jiné mu účelu; každé má svou funkci a svůj druh odpovědnosti.

Základní Ego se stará o fyzické tělo a chrání je ve spolupráci s ostatními dvěma Egy: podporuje je a poskytuje mu vyváženost. Umožňuje pohyb duše ve světě a spojuje Vědomé a Vyšší Ego se zemí podobně jako strom je spojen se zemí kořeny.

Vědomé Ego vede, informuje, interpretuje a někdy i povzbuzuje Základní Ego, podobně jako rodiče povzbuzují dítě. Rodiče si ovšem musí vyvinout láskyplné ucho, aby mohli naslouchat individuálním duchovním požadavkům a potřebám růstu dítěte. Rodičovství je posvátný úkol, jemuž je třeba se teprve naučit.

Vyšší Ego vyznačuje lásku, soustřeďuje se na jiskru světla uprostřed Vědomého Ega, inspiruje ji a stále znovu ji rozdmýchává, a tím ji pozvedává k Duchu. Předpokládá, že Vědomé Ego se bude dále vyvíjet, a proto trpělivě vyčkává a má pro ně pochopení.

Každé Ego je tu proto, aby pomáhalo druhým dvěma, integrovalo je a vytvářelo celek, který je větší než souhrn částí."

Potom se v mě myslí odehrávala vize, která se podobala filmovým obrazům; to, o čem promlouvala Mama Chia, nabývalo nového významu: spatřil jsem mnicha putujícího předhůřím vysokých hor v pozdním podzimu. Bohaté zbarvené listí - červené, oranžové, žluté a zelené - padalo ze stromů a snášelo se k zemi v ledovém větru. Mnich se třásl chladem a byl nucen se skrýt před živly v jeskyni.

V jeskyni narazil na obrovitého medvěda. V jednom okamžiku si nebyl jist, zda odtud vyvázne živý. Když se k němu medvěd blížil, mnich se jal k němu promlouvat: „Bratře medvěde, měli bychom si vzájemně pomáhat. Jestliže mě tu necháš přebývat a nasbíráš dříví, upeču ti každý den chléb." Medvěd souhlasil a stali se z nich přátelé - mnichovi bylo teplo a medvěd se najedl.

Medvěd představuje Základní Ego a mnich Vědomé Ego. Oheň, chléb a přístřeší v jeskyni jsou darem Vyššího Ega. Každý aspekt slouží těm druhým.

Moje vnitřní cesta trvala několik dnů; potom jsem se vrátil ze svých dlouhých cest zpět na zem a do svého lidského těla. Byl jsem spokojen.

Nakonec jsem si vzpomněl na poslední dar, který jsem dostal od anděla osudu. Dříve než jsem se uložil ke spánku, požádal jsem Základní Ego, aby mi vysvětlilo, co tento dar znamená - ale tak, abych tomu rozuměl.

Ráno jsem obdržel odpověď: měl jsem prozkoumat předmět, který jsem našel v podmořské jeskyni. Všechny jednotlivé věci do sebe zapadaly a já věděl, že je čas, abych chatrč opustil.

Vyšel jsem ven a musel přivírat oči před prudkým slunečním světlem, které proudilo skrze mne. Bylo krátce po dešti a vzduch byl svěží. Moje samota trvala jednadvacet dnů.

Zesláblý nedostatkem jídla jsem se zvolna ubíral horskou krajinou a měl jsem pocit, že nejsem bytostí z masa a krve - jako právě narozené dítě. Zhluboka jsem dýchal a pozoroval obrazy a zvuky nového světa.

Věděl jsem, že intenzita mých prožitků a pocit vnitřního míru a blaženosti, jež nyní zakouším, pominou. Až se navrátím do každodenního života, moje mysl se opět naplní myšlenkami, které patří ke každodennosti s jeho potřebami, a je to tak dobře. Přijal jsem svůj lidský úděl. Chci jako Mama Chia žít naplno, dokud můj čas nevyprší. V této chvíli jsem se ovšem opájel štěstím ze svého vědomého znovuzrození.

Procházel jsem kolem stromu papája, když právě jeden z jeho plodů spadl na zem. Zvedl jsem jej, usmál jsem se a poděkoval Duchu za všechny jeho dary, velké i malé. Pomalu jsem se dal do jídla a vychutnával sladkou vůni papaje.

Potom jsem si všiml drobného výhonku, který se skrze narudlou půdu prodíral ke světlu. V semeni tohoto drobného výhonku je obsažen dospělý strom, který vyrostle podle zákonů přírody. Tak, jak se vyvíjí toto semeno, vyvíjíme se i my: /r Základního Ega se vyvíjí Vědomé Ego a rozšiřuje a tříbí své uvědomění; Vědomé Ego se podřizuje zákonům Ducha a skrze srdce se z něj vyvíjí Vyšší Ego; a z Vyššího Ega se opět stává samo Světlo Ducha.

To, co je vyšší, pozvedává a řídí, co je nižší; a to, co je nižší, podporuje, co je vyšší.

Jestliže drobný výhonek mi odhalil toto tajemství, učiní tak jednoho dne i nebesa? A co všechno by mi dokázaly sdělit kameny? Nebo šeptající stromy? Naučím se naslouchat zurčícímu potoku? Nebo pochopím někdy moudrost horských velikánů? Na to bylo třeba teprve hledat odpověď.

A jaký je smysl toho všeho? Vzpomínám si na příběh Aldouse Huxleyho. Na sklonku jeho života se ho jeden jeho přítel zeptal: „Profesore Huxley, věnoval jste se léta duchovním studiím a cvičením. Co vás to naučilo?“

V očích Aldouse Huxleyho se lehce zajiskřilo a on odpověděl: „Možná... být o něco laskavější.“

Na nepatrných věcech hodně závisí, pomyslel jsem si. A z mého nitra se vydral soucitný povzdech, který patřil těm, kteří zůstali uvězněni v drobných malichernostech života a ztratili -jako kdysi já - smysl pro širší souvislosti, pro osvobodivou pravdu sídlící v jádru naší bytosti.

Potom jsem si vzpomněl na poslední slova Mama Chii: „Všechno je, jak má být, Dane. Všechno bude dobré.“

Moje srdce se otevřelo a slzy štěstí mi kanuly po tvářích; ale byly to také slzy lítosti nad těmi, kteří se dosud cítí osamoceni a odříznuti ve svých příbytcích, v nichž tráví své samotářské dny. Ale vzápětí ve mně převážila radostná myšlenka, že také oni budou jistě schopni cítit lásku a podporu Ducha - stačí jen otevřít oči svého srdce.

Doslov: Nejsou žádná loučení

*Nejsou žádné mapy;
žádná vyznání viry nebo filosofie.
Od této chvíle přicházejí pokyny
přímo z vesmíru.*
Akshara Noor

Jakmile jsem se vrátil do srubu, sáhl jsem do svého batohu a vyndal jsem svůj nález z Kimovy jeskyně. Strávil jsem několik hodin tím, že jsem z něj svým švýcarským vojenským nožem pečlivě seškraboval nánosy mušlí a nečistoty. S úžasem jsem pozoroval, jak se z kusu kamene klube soška japonského samuraje. Samuraj klečel v meditační poloze - a naznačoval mi další úsek mě cesty, která povede do Japonska, kde budu muset najít mistra tajné školy.

Tu noc se mi zdálo o starším muži asijského původu; jeho tvář byla smutná a vyzařovala z ní moudrost. Něco mu leželo na srdci. V pozadí bylo vidět akrobaty metající kozelce. A já jsem věděl, že ho najdu, a to nejen proto, abych se od něho něco naučil, ale také proto, abych mu sloužil.

Rychle jsem se rozloučil, bez zbytečné obřadnosti, se všemi přáteli, s nimiž jsem se tu sblížil - s Josefem a Sárrou, se Sachi a malým Sokratem, s Fujim a Mitsu a jejich dítětem a také s Manoa-nou, Tiou a ostatními, s nimiž jsem se seznámil.

Josef mi pověděl o místě, kde Mama Chia pro mě přichystala člun; byl zakotvený v mělké zátocce skryté za stromy u Ka laupapa, blízko kolonie malomocných. Tentokrát jsem si opatřil dostatek potravin, aby mi vystačily na cestu domů. Jednoho vla hého listopadového rána, když slunce stoupalo nad obzor, jsem vhodil svůj batoh pod sedadlo člunu a po písčité pláži jej vtáhl na moře. Mírný vánek napjal plachty.

Když jsem se dostal za příbojové vlny, more se zklidnilo a člun se lehce pohupoval na hladině. Podíval jsem se zpět na ostrov, kde se déšť v tisícerých kaskádách řinul po skalních útesech dolů do moře; některé kaskády se roztříštily a vytvořily mlž-natý opar, na jehož pozadí se objevila duha.

Nakonec se vytvořila nádherná duha sahající od jednoho konce ostrova až na druhý. Naposledy jsem se zadíval na pobřeží a na několik vteřin jsem zahlédl velkou zaoblenou a kulhající postavu, jak vychází skrze mlhu z lesa a mává mi na pozdrav. Vzápětí postava zmizela.

Vítr poháněl člun kupředu, přes kanál a směrem k Oahu.

Na tomto malém ostrově Molokai jsem pod vedením neočekávané učitelky spatřil neviditelný svět, zahlédl širší souvislosti života, a to očima, které již nerozlišují žádnou dvojakost, žádné „já“ a „ti druzí“, žádné oddělené Já, žádné světlo a stín, žádné uvnitř nebo navenek, nic, co by nepocházelo z Ducha a tato vize mě bude provázet po celý můj život.

Věděl jsem, že vize a zážitky pominou a že se ve mně znovu usídí neklid, protože moje cesta ještě neskončila. Vrátil jsem se domů, abych uviděl svou dceru a dal do pořádku své záležitosti -pro všechny případy. Potom najdu onu tajnou školu v Japonsku a seznámím se s další kapitolou života Sokrata a Mama Chii - a se svou budoucností. Svěřím svůj život větru a znovu se nechám vést, kam mě duch povede.

Ostrov se vzdaloval, až pod příkrovem mračen zmizel docela. Prudké poryvy větru poháněly loď kupředu a ve vzduchu byla cítit nasládlá vůně. Vzhlédl jsem a ke svému údivu jsem spatřil, jak se z oblohy snášejí okvětní lístky všech možných barev a odstínů. Naplnilo mě to posvátnou bází a zavřel jsem oči. Když jsem je znovu otevřel, okvětní lístky zmizely. Byly skutečné? Ale co na tom záleží!

Usmíval jsem se a hleděl na moře před sebou. Asi sto metrů ode mě se vynořil z vody obrovský kytovec, což je v tomto ročním období neobvyklé, a svou majestátní ploutví udeřil o hladinu. To zvedlo vlnu, již mě chtěl patrně pozdravit, a tato vlna mě posunula o kus dál, k domovu, jako bych po hladině surfoval. Připadal jsem si jako pradávni havajští králové na svých surfovacích prknech. A věděl jsem, že tak jako mě unáší tento malý člun, unáší mě i Duch - a spolu se mnou i všechny ostatní - neodvratně směrem ke Světlu.

Na webové stránce <http://www.danmillman.com> lze získat informace o Danu Millmanovi, jeho přednáškách a kursech, vydaných knihách a kazetách; dostanete zde odpověď na často kladené otázky; můžete se rovněž nechat zapsat do seznamu stálých odběratelů.

Peaceful Warrior
P. O. Box 6148
San Rafael, CA 94903
Telefon: (415) 491-0301
Fax: (415) 491-0856